

భాగవత గణనాధ్యాయ

పోతన తెలుగు

భాగవతము

దశమ స్కంధము

ఉత్తర భాగము

జూలై ౨౦౨౩

[Pick the date]

Copy Rights :

Pothana Telugu Bhagavatam by [V Sambasiva Rao](#) is licensed under a [Creative Commons Attribution-Non-Commercial 2.5 India License](#) as of September 2009

పోతన తెలుగు భాగవతము - దశమ స్కంధము - ఉత్తర భాగము

తృతీయ ప్రచురణ 2014

ప్రథమ ప్రచురణ 2010

ద్వితీయ ప్రచురణ 2013

రచయిత బమ్మెర పోతన

సంకలన కర్త ఊలపల్లి సాంబశివ రావు.

vsrao50@gmail.com

+91 9959613690

ప్రచురణ తెలుగుభాగవతం.ఆర్గ్

చదువుకుండా భాగవతం; బాగుపడదాం మనం అందరం

దశమ స్కంధము - ఉత్తర భాగము

భూమిక

చదువుకుందా భాగవతం; బాగుపడదాం మనం అందరం

అమృతమహంబురాసి తెలుగై మఱి భాగవతమ్మునై త్రిలింగమునకు డిగ్గెనేమొ యనగా హృదయమ్ముల నాడు నేడు నా ట్యము లొనరించు పోతనమహాకవి ముద్దులపద్యముల్ శతా బ్దము లయిపోవుగాక మఱి వన్ తరమే రసికప్రజాళికిన్.

- దాశరథి

అవును ఆధునిక కవులలో ప్రథమంగా ఎన్నదగిన మన దాశరథి గారు అన్నట్లు పోతన భాగవతము విలువ ఎన్ని శతాబ్దాలైనా పెరుగుతుందే కాని తరగదు. శివుని ధ్యానించి, శ్రీరాముని ఆనగొని, షష్ఠ్యంతాలలో శ్రీ కృష్ణునికి సమర్పితంబుగా హరిహరద్వైత సిద్ధాంతి చెప్పిన భాగవతం అజరామరం కాకపోవుట సంభావతీతం. అసలు భాగవతం అంటేనే కృష్ణ తత్వం అని కొందరి ప్రగాఢ విశ్వాసం. ముందరి స్కంధాలలో కృష్ణ కథలు ఉన్నా దశమస్కంధం మొత్తం ఆ నందనందనునికి చెందినదే. దశమ స్కంధానికి ఉపోద్ఘాతాలే ముందరి స్కంధాలన్నీ అని కొందరు అంటారు. కవికి స్వతంత్రత్వ లక్షణాలు సహజం అంటారు. సహజకవి పోతన భాగవతం తెనుగించుటలో ఆ పోకడలు చూపాడు అనవచ్చు. కొన్ని సందర్భాలలో సంక్షిప్తం చేసి, అనేక సందర్భాలలో వృద్ధి చేసి ఎంతో అభివృద్ధిని సాధించాడు. దశమ స్కంధం వ్యాసవిరచితంలో ఒకటే భాగం.

కాని పోతన ప్రణీతంలో దాని విస్తృతి విస్తారతల రీత్యా రుక్మిణీ కల్యాణం వరకు పూర్వభాగం, పిమ్మటి కృష్ణకథలు ఉత్తరభాగంగా రెండు స్వతంత్ర భాగాలుగా అందించాడు. మొత్తం గ్రంథంలో మూడోవంతు ఇవే ఉన్నాయి (9014 పద్యగద్యాలలో 3137 దశమ స్కంధంలోవే). రెంటిలోను ప్రథమ భాగం అత్యధిక ప్రజాదరణ పొందింది. పోతన శ్రీధరస్వామి శిష్యుడని ఓరుగల్లు ప్రాంతంలో ప్రతీతి. శ్రీధర వ్యాఖ్యానాన్ని అనుసరించే ఆంధ్రీకరించాడు అని పండితులు అంటారు. సంస్కృతంలో శ్రీధరీయం మున్నగు అనేక అద్భుత వ్యాఖ్యానాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. కాని మనకి పరభాషా పారవశ్యం ముందునుంచి ఉండేమో. పోతన భాగవతానికి రాశిలో కాని, వాసిలో కాని రావలసినన్ని అధ్యయనాలు. వ్యాఖ్యానాలు రాలేదు. వచ్చిన వాటిలో చెప్పుకో దగ్గవి పందొమ్మిదో శతాబ్దపు శ్రీ పాలపర్తి నాగేశ్వర శాస్త్రులవారి శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతము, దశమ స్కంధము. ఇరవయ్యో శతాబ్దపు జగత్ గురువులు ఎక్కిరాల కృష్ణమాచార్యుల వారి శ్రీమద్భాగవత ప్రకాశము. ఇది సప్తమ స్కంధ దగ్గరకు వచ్చి ఆగిపోయింది. ఏ కారణం అయితేనేం బాధపడే విషయం రెండు పాక్షికాలే భాగవత గ్రంథ దృష్టిలో. కాని రెండు అద్భుత విభిన్న పరిపూర్ణ వేదాంతార్థ విశ్లేషణా సంశోభితాలే.

దశమ స్కంధం - ఉత్తర భాగం

శ్రీకృష్ణ కథామృత మైన దశమస్కంధం ఒక స్వతంత్ర కావ్యం. తీసుకొచ్చి భాగవతంలో కలిపేసారు అని కొందరి అభిప్రాయం. తరచి చూస్తే ప్రబంధం అనదగ్గ సర్వలక్షణ సంశోభితంగాను అనిపిస్తుంది. అంతటి ఉత్కృష్టమైనదీ

దశమ స్కంధం. పాడ కృష్ణుని ప్రభావ ప్రవాహాలే ఈ ద్వితీయ భాగంలోని విషయం. రతీప్రద్యుమ్నం, శమంతక మణి వృత్తాంతం, నరకాసుర వధ, పారిజాతాపహరణం, ఉషాయనిరుద్ధం, కుచేలోపాఖ్యానం మున్నగు ఈ పూర్వభాగం లోని ఘట్టాలు అన్ని భక్తి, శృంగార, వీర రస ప్రపూర్ణాలు. పద్యాల విషయానికొస్తే అమృతగుళికలు లాంటివి అనేకం.

ప్రద్యుమ్నుడు ఆ మన్మథుని అవతారం. మన్మథమన్మథుడు శ్రీకృష్ణుని కొడుకు. పెరిగి యౌవనుడైనాడు. పోతన గారి ప్రద్యుమ్నుడు చూసిన సుందరులు ఎప్పుడు ఇతనిని చేరదామా అని తహతహలాడే టంత అందంతో ఇలా విరాజిల్లుతు ఉన్నాడుట.

సుందర మగు తన రూపము

సుందరు లొకమాటు దేటి చూచిన జాలున్

సాందర్య మేమి చెప్పను?

బొందెద మని డాయు బుద్ధి బుట్టించు, నృపా!

శమంతక మణికై గుహ జొచ్చిన శ్రీకృష్ణునితో జాంబవంతుడు తలపడ్డాడు. వారు యిద్దరు ఒక్క మాంసం ముక్కకోసం పోరే డేగలలా పరమ భీకరంగా యిరవై ఎనిమిది రోజులు ఎడతెగకుండా పోరు సాగించారు.

పలలమునకు బోరెడు డే

గల క్రియ శస్త్రములఁ దరులఁ గరముల విజయే

చ్చల నిరువదియెనిమిది దిన

ములు వోరిరి నగచరేంద్రముఖ్యుడు హరియున్.

నరకాసురునిపై యుద్ధానికి సత్యభామా సమేతుడై వెళ్ళాడు శ్రీకృష్ణుడు. సత్య విల్లందుకొని నరకాసురునితో యుద్ధం ఆరంభించింది. అప్పుడు ఆ అపరజాణ శత్రువుపై పౌరుష కోపాలతో ఒకపక్క, ప్రయపతిపై ప్రేమానురాగాలుతో ఒకపక్క ఒకే సమయంలో తన కడకంటి చూపులలో వీరం, శృంగారం ఒలికించింది.

పరుఁ జూచున్ వరుఁ జూచు నొంప నలరింపన్, రోషరాగోదయా

విరతభ్రూకుటి మందహాసములతో వీరంబు శృంగారమున్

జరగం; గన్నులఁ గెంపు నొంపుఁ బరఁగం జండాస్త్రసందోహమున్

సరసాలోక సమూహమున్ నెఱపుచుం, జంద్రాస్య హేలాగతిన్.

పరమ ధనహీనుడు కుచేలుడు తెచ్చిన అటుకులు మూడు గుప్పెళ్ళు మూడు లోకాలకు సంపత్కరుడైన శ్రీకృష్ణుడు తీసుకున్నాడు. మరో గుప్పెడు తీసుకో బోతుంటే లక్ష్మీదేవి అపరావతారమైన రుక్మిణీదేవి, ఇప్పటికే అనూన సంపదలు సౌకర్యాలు అందేయి. ఇక చాలు అంటు చెయ్యి పట్టుకొని వారించింది.

మురహరుఁడు పిడికెఁ డడుకులు

గర మొప్పఁగ నారగించి కొతూహలియై

మఱియును బిడికెఁడు గొనఁ ద

త్తర మప్పుడు పట్టెఁ గమల కరకమలములన్.

ఇలా ఎన్నని ఇక్కడ ఎంచగలం. ఇలాంటి పద్యాల ప్రసాదం పంచిన పోతన మహాత్వపూర్ణుడే. దీనికో దృష్టాంతం ప్రచారంలో ఉంది.

దృష్టాంతం

అంబుజోదర దివ్యపాదారవింద

చింతనామృతపానవిశేషమత్ర

చిత్త మేరీతి నితరంబుఁ జేరనేర్చు?

అన్న మహావాక్యం ఆదర్శంగా పెట్టుకొని పొలం దున్నుకు జీవించి తరించిన మహా కవిశేఖరుడు, ఈ నవ పల్లవ కోమల కావ్యకన్యకును కూళల కివ్వను అని నిలబడగలిగిన మహోన్నత ధీశాలి ఆత్మాభిమాని. సర్వజ్ఞ సింగభూపాలునికి ఆంధ్ర మహా భాగవతాన్ని అంకిత మిప్పించాలని పట్టుబట్టి కూర్చున్న పోతన బావగారు శ్రీనాథుడు పోతన శ్రీమతి నరసమాంబతో యీ గ్రంథరాజాన్ని రాజు కంకిత మివ్వకపోతే తన కూతురు శారదను మల్లన కివ్వను అన్నాడు. పోతనగారి పుత్రునికి ఆత్మాభిమానానికి లోటే ముంటుంది. మల్లన శారదను లాక్కొచ్చి కిచ్చవచ్చిన వారికే యిచ్చుకో అని శ్రీనాథుని వొడిలోకి తోసేశాడు. ఏమైతేనేం కొద్దిరోజులకే యిరుకుటుంబాలు సంతోషంగా యిద్దరికి వివాహం చేసారు. అటువంటి క్లిష్ట పరిక్షలు ఎదురైనా పోతన తన ధ్యేయం విడువలేదు

కృతజ్ఞతలు

భాగవత గణానాధ్యాయంలో భాగంగా యూనీకోడీకరించిన తెలుగు భాగవత సంకలనానికి ఆధారభూతమైన పుస్తకాలకు, రచయితలకు, ప్రచురణకర్తలకు, అంతర్జాలసంస్థలకు, సహకరించిన ప్రోత్సాహించిన మిత్రులకు, ఇతర వ్యక్తులకు, జాలగూడు మున్నగు వాటికి అమూల్య సహాయం అందించిన వారికి, అంతులేని సహకారం అందించిన కుటుంబ సభ్యులు అందరికి పేరుపేరునా కృతజ్ఞతలు.

ఊలపల్లి సాంబశివ రావు, భాగవత గణానాధ్యాయి.

పోతన తెలుగు భాగవతము

సంప్రదించిన ముఖ్య గ్రంథాలు

శ్రీమద్భాగవతము : సుందర చైతన్య స్వామి : సెట్టు

శ్రీమద్భాగవత ప్రకాశము (పుష్క సృంధము వరకు) : 2003లో : మాస్టర్ ఇ కె
బుక్ ట్రస్ట్, విశాఖపట్నం : సెట్టు

శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతము, దశమస్కంధము, (టీక తాత్పర్యాల
సహితము) : 1992లో : శ్రీసర్వారాయ ధార్మిక విద్యాసంస్థ, కాకినాడ -
533001 : సెట్టు.

శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతము (12 స్కంధములు) : 1956లో : వెంకట్రామ అండ్
కో., బెజవాడ, మద్రాసు : సెట్టు

శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతము (12 స్కంధములు) : 1924లో : అమెరికన్
ముద్రాక్షరశాల, చెన్నపట్నము : పుస్తకము

శ్రీమదాంధ్ర మహా భాగవత పురాణరాజము (12 స్కంధములు) - వ్రాతప్రతి -
కృషి ఎవరిదో తెలపబడనిది.

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము, సప్తమ స్కంధము టీక తాత్పర్య సహితము :
1968లో : వావిళ్ళ రామస్వామి అండ్ సన్స్, చెన్నపురి : పుస్తకము

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము (అష్టమ నుండి ఏకాదశ స్కంధము వరకు) : వావిళ్ళ
రామస్వామి అండ్ సన్స్, చెన్నపురి : పుస్తకము

శ్రీ మహాభాగవతము (12 స్కంధములు) : 1983లో : ఆంధ్ర సాహిత్య ఎకడమి,
హైదరాబాదు - 500004 : సెట్టు

శబ్దార్థ చంద్రిక : 1942లో : వావిళ్ళ రామస్వామి అండ్ సన్స్, చెన్నపురి :
పుస్తకము

శబ్దరత్నాకరము (బి. సీతారామాచార్యులువారి) : 2007లో : ఆసియన్

ఎడ్యుకేషనల్ సర్వీసెస్, న్యూఢిల్లీ, చెన్నై : పుస్తకము

విద్యార్థి కల్పతరువు (విద్వాన్ ముసునూరి వెంకటశాస్త్రిగారి) : 1959లో :

వెంకట్రామ అండ్ కో., బెజవాడ, మద్రాసు : పుస్తకము

విక్టరీ తెలుగు వ్యాకరణము : విక్టరీ పబ్లిషర్స్, విజయవాడ, 520002 :

పుస్తకము

లిటిల్ మాస్టర్స్ డిక్షనరీ - ఇంగ్లీషు - తెలుగు : 1998లో : పుస్తకము

ట్రొన్స్ ఇంగ్లీషు - తెలుగు నిఘంటువు : పుస్తకము

పోతన తెలుగు భాగవతము (12 స్కంధములు) : 1990 దశకములో : తితిదే

వారి ప్రచురణ : సెట్టు

పెదబాలశిక్ష (గాజుల రామారావు) : గాజుల రామారావు : పుస్తకము

తెవికె - (తెలుగు వికీపీడియా) : అంతర్జాలము

తెలుగు పర్యాయపద నిఘంటువు (ఆచార్య జి ఎన్ రెడ్డిగారి) : 1998లో :

విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్, హైదరాబాదు - 500001 : పుస్తకము

గజేంద్రమోక్షము : సుందర చైతన్య స్వామి : పుస్తకము

అనంతని ఛందము : 1921లో : వావిళ్ళ రామస్వామి అండ్ సన్స్, చెన్నపురి :

పుస్తకము

శ్రీసూర్యారాయాంధ్ర నిఘంటువు, 1982 : సాహిత్య ఎకాడమీ వారి ముద్రణ.

సంజ్ఞలు - చిహ్నాలు

పద్యగద్యలకు వాడిన సంజ్ఞ = స₁-స₂-ప.

స₁ = స్కంధం సంఖ్య. 5, 10 ల దశాంశ స్థానం లోని 1, 2 పంచమ, దశమ స్కంధాల భాగాలని సూచిస్తుంది. మిగతా వాటికి దశాంశ స్థానం ఉండదు.

స₂ = ఆ స్కంధంలోని పద్యగద్య యొక్క వరుస సంఖ్య. దశాంశ స్థానంలో 1 ఉంటే అంది సీస పద్యం కింది తేటగీతి / ఆటవెలదిని సూచిస్తుంది. మిగతా వాటికి దశాంశ స్థానం ఉండదు.

ప = పద్యగద్య పేరు సూచిస్తుంది. పద్యగద్యల సంజ్ఞల జాబితా “పోతన తెలుగు భాగవతములో వాడబడిన ఛందోప్రక్రియలు. చిహ్నాలు, సంఖ్యలు”లో ఉన్నాయి.

ఈ జాబితాలోని సంఖ్య ఈ స్కంధంలో ఆ పద్యగద్య లెన్నున్నాయో సూచిస్తుంది.

పద్యాలలోని అక్షరం కింది గీత యతి స్థానాలని సూచిస్తుంది.

పద్యాలలోని అక్షరం **బొద్దుగా ఉండటం ప్రాస** స్థానాన్ని సూచిస్తుంది.

వృత్తాల వారీ పద్యాల లెక్క

పద్యగద్య	1792	1343			
+తేసీతో.	69	123			
+ఆసీతో.	85	16			
మొత్తం	1946	1482			
పద్యం	దశమ స్కంధము		పద్యం	దశమ స్కంధము	
	పూర్వ భాగం	ఉత్తర భాగం		పూర్వ భాగం	ఉత్తర భాగం
మొత్తం	1946	1482			
వ.	530	395	గ.	1	1
క.	579	369	మా.	1	1
సీ.	154	139	ఇ.	2	
తేసీతో.	69	123	లగ్నా.		1
మ.	137	76	ఉత్సా.		2
చ.	34	137	కవి.		2
ఉ.	126	82	లవి.	2	1
ఆ.	84	36	స్రగ్ధ.		2
తే.	7	74	దం.	1	
శా.	114	20	మస్త.		1
ఆసీతో.	85	16	ఉపేం.	1	
మత్త.	11	4	పంచ.	1	
త.	6		మాని.	1	

పోతన తెలుగు భాగవతము

దశమ స్కంధము - ఉత్తర భాగము

Contents

10.2-1- ఉపోద్ఘాతము	1
10.2-2- ప్రద్యుమ్న జన్మంబు	1
10.2-3- శంబరోద్యగంబు	5
10.2-4- రతీప్రద్యుమ్నులాగమనంబు	7
10.2-5- శమంతకమణి పొందుట	12
10.2-6- ప్రసేనుడు వధింపబడుట	14
10.2-7- సత్రాజితుని నిందారోపణ	14
10.2-8- జాంబవతి పరిణయంబు	15
10.2-9- సత్రాజితుకు మణితిరిగిచ్చుట	19
10.2-10- సత్యభామా పరిణయంబు	20
10.2-11- శతధన్వన్తుమణిగొనిపోవుట	21
10.2-12- శతధన్వన్తునిద్రుంచుట	23
10.2-13- దుర్యోధగదావిద్యాభ్యాసము	25
10.2-14- ఇంద్రప్రస్థంబున కరుగుట	28
10.2-15- అర్జునితోమృగయావినోదంబు	30

10.2-16- కాళింది మిత్రవిందల పెండ్లి.....	33
10.2-17- నాగ్నజితి పరిణయంబు	33
10.2-18- భద్ర లక్షణల పరిణయంబు.....	38
10.2-19- నరకాసురవధకేగుట	39
10.2-20- సత్యభామ యుద్ధంబు	44
10.2-21- నరకాసురుని వధించుట	49
10.2-22- కన్యలంబదాటువేలందెచ్చుట	54
10.2-23- పారిజాతాపహరణంబు.....	57
10.2-24- పదాటువేలకన్యలపరిణయం	58
10.2-25- రుక్మిణీదేవి విప్రలంభంబు	62
10.2-26- రుక్మిణీదేవి స్తుతించుట.....	67
10.2-27- రుక్మిణీదేవినూరడించుట	72
10.2-28- కృష్ణకుమారోత్పత్తి.....	75
10.2-29- ప్రద్యుమ్న వివాహంబు.....	77
10.2-30- రుక్మి బలరాములజుదంబు	80
10.2-31- బాణునకీశ్వర ప్రసాదలబ్ధి	84
10.2-32- ఉపాకన్య స్వప్నంబు	88
10.2-33- చిత్రరేఖ పటంబున చూపుట	93
10.2-34- చిత్రరేఖ అనిరుద్ధునిదెచ్చుట	98
10.2-35- అనిరుద్ధుని నాగపాశబద్ధంబు	102
10.2-36- బాణాసురునితో యుద్ధంబు.....	105
10.2-37- శివకృష్ణులకు యుద్ధమగుట	109
10.2-38- మహేశ్వైష్ణవజ్వర ప్రకారంబు	116

10.2-39- శివుడు కృష్ణుని స్తుతించుట.....	121
10.2-40- నృగోపాఖ్యానంబు	126
10.2-41- నృగుడు యూసరవిల్లగుట	132
10.2-42- బలరాముని హోషయాత్ర	135
10.2-43- కాళిందీ భేదనంబు	140
10.2-44- పౌండ్రకవాసుదేవుని వధ	142
10.2-45- కాశీరాజు వధ	147
10.2-46- ద్వివిదునివధించుట	152
10.2-47- సాంబుడు లక్షణనెత్తకొచ్చుట.....	157
10.2-48- బలుడు నాగనగరంబేగుట	160
10.2-49- హస్తినగంగంగంధ్రోయబోవుట	165
10.2-50- నారదుని ద్వారకాగమనంబు.....	167
10.2-51- పోడశసహస్ర స్త్రీ సంగతంబు	172
10.2-52- భూసురుని దౌత్యంబు	181
10.2-53- ధర్మజు రాజసూయారంభంబు	184
10.2-54- పాండవులు శ్రీకృష్ణు నెదుర్కొనుట	193
10.2-55- దిగ్విజయంబు	197
10.2-56- జరాసంధుని వధింపఁ బోవుట	202
10.2-57- జరాసంధ వధ.....	206
10.2-58- రాజబంధమోక్షంబు	209
10.2-59- రాజసూయంబునెఱవేర్చుట.....	216
10.2-60- శిశుపాలుని వధించుట	222
10.2-61- ధర్మరాజాదుల అవబృథంబు.....	225

10.2-62- సుయోధనుడుద్రెళ్ళుట	233
10.2-63- సాల్వుండు ద్వారకన్నిరోధించుట	235
10.2-64- యదు సాల్వ యుద్ధంబు	239
10.2-65- కృష్ణ సాళ్య యుద్ధంబు	249
10.2-66- సాళ్యుని వధించుట	254
10.2-67- దంతవక్త్రుని వధించుట	255
10.2-68- బలరాముని తీర్థయాత్ర	259
10.2-69- బలుడు పల్వలుని వధించుట	263
10.2-70- కుచేలోపాఖ్యాన ప్రారంభంబు	268
10.2-71- కుచేలుని ఆదరించుట	274
10.2-72- గురుప్రశంస చేయుట	277
10.2-73- అటుకులారగించుట	282
10.2-74- శమంతకపంచకమునకరుగుట	289
10.2-75- కుంతీదేవి దుఃఖంబు	294
10.2-76- నందాదులు చనుదెంచుట	295
10.2-77- లక్షణ ద్రౌపదీ సంభాషణంబు	302
10.2-78- సకలరాజుల శిక్షించుట	307
10.2-79- వసుదేవుని గ్రతువు	309
10.2-80- మృతులైన సహోదరులదెచ్చుట	316
10.2-81- సుభద్రా పరిణయంబు	324
10.2-82- శ్రుతదేవజనకుల చరిత్రంబు	327
10.2-83- శ్రుతిగీతలు	335
10.2-84- విష్ణు సేవా ప్రాశస్త్యంబు	346

10.2-85- వృకాసురుండు మడియుట	348
10.2-86- భృగుమహర్షి శోధనంబు	357
10.2-87- విప్రుని ఘనశోకంబు	361
10.2-88- మృతవిప్రుసుతులదెచ్చుట	367
10.2-89- కృష్ణుని భార్యాసహస్రవిహారంబు	373
10.2-90- యదువృష్టిభోజాంధకవంశంబు	377
10.2-91- పూర్ణి	379

పోతన తెలుగు భాగవతము

దశమ స్కంధము - ఉత్తర భాగము

10.2-1- ఉపోద్ఘాతము

10.2-1-కంద పద్యము

శ్రీకర! పరిశోషిత ర

త్నాకర! కమనీయగుణగణాకర! కారు

ణ్యాకర! భీకరశర ధా

రాకంపితదానవేంద్ర! రామనరేంద్రా!

10.2-2-వచనము

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు నమ్మునిశ్రేష్ఠులకు నిఖిల పురాణవ్యాఖ్యాన
వైఖరీసమేతుండైన సూతుం డిట్లనియె; నట్లు ప్రాయోపవిష్టుండైన
పరీక్షిన్నరేంద్రుండు రుక్మిణీపరిణయానంతరంబున నైన కథావృత్తాంతం బంతయు
వినిపింపు మనిన శుకయోగీంద్రుం డిట్లనియె.

10.2-2- ప్రద్యుమ్న జన్మంబు

10.2-3-ఉత్పలమాల

తామరసాక్షునంశమున దర్పకుఁ డీశ్వరుకంటిమంటలం

దామును దద్దుడై; పిదపఁ దత్పరమేశుని దేహలబ్ధికై

వేములు నిష్ఠఁ జేసి హరి వీర్యమునం బ్రభవించె రుక్మిణీ

కామిని గర్భమం దసురఖండను మాటట మూర్తియో యనన్.

10.2-4-వచనము

అంత నా డింభకుండు ప్రద్యుమ్నుండను పేర విఖ్యాతుం డయ్యె; నా శిశువు
సూతికాగృహంబునం దల్లి పొదిగిట నుండం దనకు శత్రుండని యెఱింగి
శంబరుండను రాక్షసుండు దన మాయాబలంబునం గామరూపి యై వచ్చి
కొనిపోయి సముద్రంబులో వైచి జనియె; నంత నా శాబకుండు జలధిజలంబున
దిగఁబడ నొడిసి యొక మహామీనంబు మ్రింగె; నందు.

10.2-5-కంద పద్యము

జాలి, బడి పాటు జలచర

జాలంబులఁ బోవనీక చని రోపాగ్ని

జ్వాలలు నిగుడఁగ నూరక

జాలంబులు వైచిపట్టు జాలరు లంతన్.

10.2-6-వచనము

సముద్రంబులోన నా మీనంబును దత్సహచరంబులైన మీనంబులనుం బట్టికొని
తెచ్చి శంబరునకుం గానికఁగా నిచ్చిన నతండు “వండి తెండ”ని మహానస
గృహంబునకుం బంచిన.

10.2-7-కంద పద్యము

రాజనగరి యడబాలలు

రాజీవముకడుపు వ్రచ్చి రాజనిభాస్సున్

రాజశిశువుఁ గని చెప్పిరి

రాజీవదళాక్షియైన రతికి నరేంద్రా!

10.2-8-వచనము

అంత నారదుండు వచ్చి బాలకుని జన్మంబును శంబరోద్ద్యోగంబును
 మీనోదరప్రవేశంబునుం జెప్పిన విని యా రతి మాయావతి యను పేర
 శంబరునియింట బాతివ్రత్యంబు సలుపుచు దహన దగ్ధుండయిన తన పెనిమిటి
 శరీర ధారణంబు సేయుట కెదురు చూచుచున్నది గావున; నయ్యర్భకుండు
 దర్పకుండని తెలిసి మెల్లన పుత్రార్థినియైన తెఱంగున శంబరుని యనుమతి
 వడసి సూపకారుల యొద్ద నున్న పాపనిం దెచ్చి పోషించుచుండె; నా
 కుమారుండును శీఘ్రకాలంబున నారూఢ యౌవనుండై.

10.2-9-కంద పద్యము

సుందర మగు తన రూపము

సుందరు లొకమాటు దేఱి చూచిన, జాలున్

సౌందర్య మేమి చెప్పను?

బొందెద మని డాయు బుద్ధి; బుట్టించు, నృపా!

10.2-10-సీస పద్యము

చక్కని వారల చక్క, దనంబున;

కుపమింప నెవ్వండు యోగ్యు, డయ్యె!

మిక్కిలి తపమున మెఱయు నంబికకు నై;

శంకరు నెవ్వండు సగము సేసె!

బ్రహ్మత్వమును బొంది పరగు విధాతను;

వాణిక్సె యెవ్వండు వావి సెఱిచె!

వేయిడాగులతోడి విబుధ లోకేశుని;

మూర్తికి నెవ్వండు మూల మయ్యె!

10.2-10.1-తేటగీతి

మునుల తాలిమి కెవ్వఁడు ముల్లు సూపు
మగల మగువల నెవ్వండు మరులుకొలుపు!
గుసుమధనువున నెవ్వండు కొను విజయము
చిగురువాలున నెవ్వండు సిక్కువటుచు?

10.2-11-వచనము

అని తన్ను లోకులు వినుతించు ప్రభావంబులు గలిగి పద్మదళలోచనండును,
 బ్రలంబబాహుండును, జగన్మోహనాకారుండును నైన పంచబాణునిం గని
 లజ్జాహాస గర్భితంబు లైన చూపులం జూచుచు మాయావతి సురత భ్రాంతిఁ
 జేసినం జూచి ప్రద్యుమ్నుం డిట్లనియె.

10.2-12-మత్తకోకిలము

నా తనూభవుఁ డీతఁ డంచును నాన యించుక లేక యో!
మాత! నీ విది యేమి? నేఁ డిటు మాతృ భావము మాని సం
ప్రీతిఁ గామినిభంగిఁ జేసెదు పెక్కు విభ్రమముల్? మహా
ఖ్యాత వృత్తికి నీకు ధర్మము గాదు మోహము సేయఁగాన్.

10.2-13-వచనము

అనిన రతి యిట్లనియె; “నీవు నారాయణనందనుండ వైన కందర్పుండవు;
 పూర్వకాలంబున నేను నీకు భార్య నైన రతిని; నీవు శిశువై యుండునెడ
 నిర్దయుండై దొంగిలి తల్లిం దొఱంగఁజేసి శంబరుండు కొని వచ్చి నిన్ను నీరథిలో
 వైచిన నొక్క మీనంబు మ్రింగె; మీనోదరంబు వెడలి తీవు; మీఁదటి కార్య
 మాకర్ణింపుము.

10.2-14-కంద పద్యము

మాయావి వీడు దుర్మతి

మాయఁడు సంగరములం దమర్త్యుల గెలుచున్

మాయకరణమున వీనిన్

మాయంపుము మోహనాది మాయలచేతన్.

10.2-15-మత్తకోకిలము

పాపకర్ముడు వీడు నిన్నిటఁ బట్టి తెచ్చిన లేచి నా

పాపఁ డెక్కడఁ బోయెనో? సుతుఁ బాపితే విధి యంచుఁ దా

గ్రేపుఁ బాసిన గోవు భంగిని ఖిన్నయై పడి గాడ్ల సం

తాపయై నిను నోచి కాంచిన తల్లి కుయ్యడ కుండునె?

10.2-16-వచనము

అనిపలికి మాయావతి మహానుభావుండైన ప్రద్యుమ్నునికి సర్వ శత్రు మాయా
వినాశిని యైన మహామాయ విద్య నుపదేశించె; నివ్విధంబున.

10.2-3- శంబరోద్యగంబు

10.2-17-మత్తేభ విక్రీడితము

గురు మాయారణవేదియై, కవచియై, క్రోదండియై, బాణియై

హరిజం డోరి! నిశాట! వైచితివి నాఁ డంభోనిధిన్ నన్ను, ఘో

రరణాంభోనిధి వైతు నిన్ను నిదె వే రమ్మంచుఁ జీరెన్ మనో

హర దివ్యాంబరు నుల్లసద్దనుజ సేనాడంబరున్ శంబరున్.

10.2-18-చంపకమాల

అదలిచి యిట్టు కృష్ణసుతుఁ డాడిన నిష్ఠుర భాషణంబులం

బదహతమై వడిం గవియు పన్నగరాజముఁ బోలి శంబరుం

డదరుచు లేచి వచ్చి గద నచ్యుతనందను ప్రేసి నుజ్జ్వల
ద్విదురకరోరఘోష సమభీషణనాదము చేసి యార్చుచున్.

10.2-19-కంద పద్యము

దనుజేంద్రుడు ప్రేసిన గదఁ
దన గదచేఁ బాయ నడిచి దనుజులు బెదరన్
దనుజాంతకుని కుమారుడు
దనుజేశుని మీద నార్చి తన గద వైచెన్.

10.2-20-పదనము

అంత నా రక్కసుండు వెక్కిరింబగు రోషంబునఁ దనకు దొల్లి మయుం
డెఱింగించిన దైతేయమాయ నాశ్రయించి మింటికి నెగసి, పంచబాణునిపై
బాణవర్షంబు గురిసిన; నమ్మహారథుండు నొచ్చియు సంచలింపక మచ్చరంబున
సర్వమాయా వినాశిని యైన సాత్త్విక మాయం బ్రయోగించి దనుజుని బాణవృష్టి
నివారించె; మఱియు వాడు భుజగ గుహ్యక పిశాచ మాయలు పన్ని నొప్పించిన
నన్నియుం దప్పించి.

10.2-21-కంద పద్యము

దండధర మూర్తిఁ గైకొని
యెండాడక చక్రిసూనుఁ దుగ్రతరాసిన్
ఖండించె శంబరుని తలఁ
గుండల కోటీర మణులు గుంభిని రాలన్.

10.2-22-కంద పద్యము

చిగురాకడిదపు ధారను
జగములఁ బరవశము సేయు చలపాదికి దొ

డ్డగు నుక్కడిదంబునఁ దన

పగతుం దెగ వ్రేయు టెంత పని చింతింపన్?

10.2-23-కంద పద్యము

బెగడుచు నుండఁగ శంబరుఁ

దెగడుచు బూవింటిజోదు దీరగుణంబుల్

వొగడుచు గురిసిరి ముదమున

నెగడుచుఁ గుసుమముల ముసురు నిర్జరు లధిపా!

10.2-4- రతీప్రద్యమ్నులాగమనంబు

10.2-24-వచనము

ఇట్లు శంబరుని వధియించి విలసిల్లుచున్న యించువిలుకానిం గొంచు
నాకాశచారిణియైన యా రతీదేవి, గగనపథంబుబట్టి ద్వార
కానగరోపరిభాగమునకుం జనుదెంచిన.

10.2-25-ఆటవెలది

మెలుఁగుఁదీగెతోడి మేఘంబు కైవడి

యువిదతోడ మింటి నుండి కదలి

యరుగుదెంచె మదనుఁ డంగనాజనములు

మెలఁగుచున్న లోనిమేడకడకు.

10.2-26-మత్తేభ విక్రీడితము

జలదశ్యాముఁ బ్రలంబబాహుయుగళుం జుంధ్రాననున్ నీల సం

కులవక్త్రాలకుఁ బీతవాసు ఘనవక్షున్ సింహమధ్యున్ మహో

త్సలపత్తేక్షణ మందహాసలలితుం బంచాయుధున్ నీరజా

క్షులు దారేమఱుపాటఁ జూచి హరి యంచుం డాఁగి రయ్యెయెడన్.

10.2-27-కంద పద్యము

కొందఱు హరి యగు నందురు,

కొందఱు చిహ్నములు కొన్నికొన్ని హరికి లే

వందురు, మెల్లనె తెలియుద

మందురు మరుఁ జూచి కొంద ఱుబలలు గుములై.

10.2-28-కంద పద్యము

హరి యని వెనుచని పిదపన్

హరిఁ బోలేడువాఁడు గాని హరి గాఁ డనుచున్

హరిమధ్య లల్లనల్లన

హరినందను డాయ వచ్చి రాశ్చర్యమునన్.

10.2-29-ఉత్పలమాల

అన్నులు సేర వచ్చి మరు నందఱుఁ జూడఁగఁ దాను వచ్చి సం

పన్న గుణాభిరామ హరిపట్టపుదేవి విదర్భపుత్రి కై

గన్నుల నా కుమారకుని కైవడి నేర్పడఁ జూచి బోటితోఁ

జన్నులు సేఱ నిట్లనియె సంభ్రమదైన్యము లుల్లసిల్లఁగన్.

10.2-30-శార్దూల విక్రీడితము

ఈ కంజేక్షణఁ డీ కుమారతిలకుం డీ యిందుబింబాననుం

డీ కంఠీరవమధ్యఁ డిచ్చటికి నే డెందుండి యేతెంచెనో

యీ కల్యాణునిఁ గన్న భాగ్యవతి మున్నే నోములన్ నోఁచెనో

యే కాంతామణియందు వీని కనెనో యేకాంతుఁ డీ కాంతునిన్.

10.2-31-శార్దూల విక్రీడితము

అళి! నా తొలుచూలి పాపనికి బోర్క్కిడించి నే సూతికా
శాలామధ్య విశాలతల్పగత నై చన్నిచ్చి నిద్రింప నా
బాలున్ నా చనుఃబాలకుం జెఱచి యే పాపాత్ములే త్రోవ ము
న్న శీలం గొనిపోయిరో? శిశువుఁ దా నే తల్లి రక్షించెనో!

10.2-32-కంద పద్యము

కొడుకఁడు నా పొదిగిఁటిలోఁ
జెడిపోయిన నాటనుండి చెలియా! తెలియం
 బడ దే వార్తయు నతఁడే
వడువున నెచ్చోట నిలిచి వర్తించెడినో!

10.2-33-కంద పద్యము

ఇందాఁక వాఁడు బ్రదికిన
సందేహము లేదు దేహదాతుర్యవయ
 స్సాందర్యంబుల లోకులు
వందింపఁగ నితనియంతవాఁ డగుఁ జుమ్మి!

10.2-34-మత్తేభ విక్రీడితము

అతివా! సిద్ధము నాటి బాలకున కీ యాకార మీ వర్ణ మీ
గతి యీ హాసవిలోకనస్వరము లీ గాంభీర్య మీ కాంతి వీఁ
డతఁడే కాదగు నున్నవారలకు నా యాత్మే శు సారూప్య సం
గతి సిద్ధింపదు; వీనియందు మిగులం గౌతూహలం బయ్యెడిన్.

10.2-35-కంద పద్యము

పొదలెడి ముదమునఁ జిత్తము

గదలెడి నా యెడమమూపు, గన్నుల వెంటం

బొదలెడి నానందాశ్రులు

మెదలెడిఁ బాలిండ్లఁ బాలు; మేలయ్యెడినే!

10.2-36-వచనము

అని డోలాయమాన మానసయై వితర్కించుచు.

10.2-37-కంద పద్యము

తనయుఁ డని నోడువఁ దలఁచును;

దనయుఁడు గా కున్న మిగులఁ దతిగోని సవతుల్

తను నగియెద రని తలఁచు; న

తను సంశయ మలమికోనఁగఁ దనుమధ్య మదిన్.

10.2-38-వచనము

ఇట్లు రుక్మిణీదేవి విచారించుచుండ లోపలినగరి కావలివారివలన విని కృష్ణుండు దేవకీవసుదేవులం దోడ్కొని చనుదెంచి సర్వజ్ఞుం డయ్యు నేమియు వివరింపక యూరకుండె; నంత నారదుండు సనుదెంచి శంబరుండు గుమారునిం గొనిపోవుట మొదలైన వార్త లెఱింగించిన.

10.2-39-కంద పద్యము

చచ్చినబాలుఁడు గ్రమ్మఱ

వచ్చి న క్రియ వచ్చెఁ బెక్కువర్తములకు నీ

సచ్చరితు నేఁడు గంటిమి;

చెచ్చెర మున్నెట్టి తపము సేయంబడెనే?

10.2-40-వచనము

అని యంతఃపుర కాంతలును, దేవకీవసుదేవ రామకృష్ణులును
యథోచితక్రమంబున నా దంపతుల దివ్యాంబరాభరణాలంకృతుల సత్కరించి
సంతోషించిరి; రుక్మిణీదేవియు నందనుం గౌగిలించు కొని.

10.2-41-శార్దూల విక్రీడితము

అన్నా! నా చనుఁ బాపి నిన్ను దనుజుం డంభోనిధిన్ వైచెనే
యెన్నే వర్షము లయ్యెఁ బాసి సుత! నీ వేరీతి జీవించి యే
సన్నాహంబున శత్రు గెల్చితివో? యాశ్చర్యంబు సంధిల్లెడిన్
నిన్నుం గాంచితి నింతకాలమునకున్ నే ధన్యతం జెందితిన్.

10.2-42-వచనము

అని కొడుకుం జూచి సంతోషించి కోడలిగుణంబులు కైవారంబు సేసి,
వినోదించుచుండె; నంత ద్వారకానగరంబు ప్రజలు విని హర్షించి; రందు.

10.2-43-కంద పద్యము

సిరిపెనిమిటి పుత్రకుఁ డగు
మరుఁ గని హరిఁ జూచినట్ల మాతలు దమలోఁ
గరఁగుదు రట, పరకాంతలు
మరుఁ గని మోహంధకార మగ్నలు గారే?

10.2-44-వచనము

అని చెప్పి శుకుం డిట్లనియె

10.2-45-కంద పద్యము

సత్రాజిత్తు నిశాచర
శత్రునకుం గీడు సేసి సద్వినయముతోఁ

బుత్తి, శమంతకమణియును

మైత్రి గొని తెచ్చి యిచ్చె మునుజాధీశా!

10.2-46-వచనము

అనిన విని రా జిట్లనియె.

10.2-47-ఆటవెలది

శౌరి కేమి తప్పు సత్రాజితుడు సేసె?

గూతు మణిని నేల కోరి యిచ్చె?

నతని కెట్లు కలిగె నా శమంతకమణి

విప్రముఖ్య! నాకు విస్తరింపు.

10.2-5- శమంతకమణి పొందుట

10.2-48-వచనము

అనిన విని శుకయోగివర్యుం డిట్లనియె; సత్రాజిత్తనువాడు సూర్యునకు భక్తుండై
చెలిమి సేయ నతనివలన సంతసించి సూర్యుండు శమంతకమణి నిచ్చె; నా మణి
కంఠంబున ధరియించి సత్రాజిత్తు భాస్కరుని భంగి భాసమానుం డై
ద్వారకానగరంబునకు వచ్చిన దూరంబున నతనిం జూచి జనులు మణిప్రభాపటల
తేజోహృతదృష్టులయి సూర్యుం డని శంకించి వచ్చి హరి కిట్లనిరి.

10.2-49-కంద పద్యము

నారాయణ! దామోదర!

నీరజదళనేత్ర? చక్రి! నిఖిలేశ! గదా

ధారణ! గోవింద! నమ

స్కారము యదుపుత్ర! నిత్యకల్యాణనిధీ!

10.2-50-మత్తేభ విక్రిడితము

దివిజాధీశ్వరు లిచ్చగింతురు గదా దేవేశ! నిన్ జూడ యా
దవ వంశంబున గూడమూర్తివి జగత్తాణుండవై యుండఁగా
భవదీయాకృతిఁ జూడ నేడిదె రుచిప్రచ్ఛన్న దిగ్భాగుడై
రవియో, నీరజగర్భుడో యొకఁడు సేరన్ వచ్చె మార్గంబునన్.

10.2-51-వచనము

అని యిట్లు పలికిన మూడజనులఁ జూచి గోవిందుండు నగి మణి సమేతుండైన
 సత్రాజితుండుగాని సూర్యుండు గాఁడని పలికె; నంత సత్రాజితుండు
 శ్రేయుతంబయి మంగళాచారంబైన తన గృహంబునకుం జని, మహీసురులచేత
 నిజదేవతా మందిరంబున నమ్మణి శ్రేష్ఠంబు ప్రవేశంబు సేయించె; నదియును
 బ్రతిదినంబు నెనిమిది బారువుల సువర్ణంబు గలిగించు చుండు.

10.2-52-కంద పద్యము

ఏ రా జేలెడు వసుమతి
నా రత్నము పూజ్యమానమగు నక్కడ రో
 గారిష్ట సర్వ మాయిక
మారీ దుర్భిక్ష భయము మాను; నరేంద్రా!

10.2-53-కంద పద్యము

అమ్మణి యాదవ విభునకు
నిమ్మని హరి యడుగ నాతఁ డీక ధనేచ్ఛం
 బొమ్మని పలికెను, జక్రికి
నిమ్మణి యీకున్న మీద నేమౌ ననుచున్.

10.2-6- ప్రసేనుడు వధింపబడుట

10.2-54-వచనము

అంత.

10.2-55-చంపకమాల

అడరెడు వేడ్కఁ గంఠమున నమ్మణిఁ దాల్చి ప్రసేనుఁ డొక్క నాఁ
డడవికి ఘోరవన్యమృగయ్యారతి నేగిన వానిఁ జంపి పైఁ
బడి మణిఁ గొంచు నొక్క హరి పాఱఁగ దాని వధించి డాసి యే
ర్పడఁ గనె జాంబవంతుఁడు ప్రభాత్తదిగంతము నా శమంతమున్.

10.2-56-కంద పద్యము

కని జాంబవంతుఁ డా మణిఁ
గొనిపోయి సమీప శైలగుహఁ జొచ్చి ముదం
బునఁ దన కూరిమిసుతునకు
ఘనకేళికందుకంబుగాఁ జేసె, నృపా!

10.2-7- సత్రాజితుని నిందారోపణ

10.2-57-వచనము

అంత సత్రాజితుండు తన సహోదరుండైన ప్రసేనునిం గానక దుఃఖించుచు.

10.2-58-మత్తేభ విక్రీడితము

మణి కంఠంబునఁ దాల్చి నేఁ డడవిలో మావాఁడు వర్తింపగా
మణిక్వై పట్టి వధించినాఁడు హరికిన్ మర్యాద లే దంచు దూ
షణముం జేయఁగ వాని దూషణముఁ గంసద్వంసి యాలించి యే

వ్రణమున్ నా యెడ లేదు, నింద గలిగెన్ వారించు టే రీతియో?

10.2-59-వచనము

అని వితర్కించి.

10.2-60-మత్తేభ విక్రిడితము

తనవారెల్లఁ బ్రసేనుజాడఁ దెలుపం దర్శించుచున్ వచ్చి త
ద్వనవీధిం గనె నేలఁ గూలిన మహాశ్వంబుం బ్రసేనుం బ్రసే
నుని హింసించినసింహమున్ మృగపతిన్ నొప్పించిఖండించి యే
గిన భల్లూకము సొచ్చియున్న గుహయుం గృష్ణుండు రోచిష్ణుడై.

10.2-61-వచనము

కని తన వెంట వచ్చిన ప్రజల నెల్ల గుహాముఖంబున విడిచి, సాహసంబున
 మహానుభావుం డైన హరి నిరంతర నిబిడాంధకార బంధురంబయి, భయంకరంబై,
 విశాలంబయిన గుహాంతరాళంబు సొచ్చి; చని యక్కడ నొక్క బాలున కెదురు
 దర్శనీయ కేళీకందుకంబుగా వ్రేలంగట్టఁబడిన యమ్మణి శ్రేష్ఠంబుఁ గని హరింప
 నిశ్చయించి.

10.2-62-కంద పద్యము

మెల్లన పదము లిడుచు యదు
వల్లభుఁ డా శిశువుకడకు వచ్చిన గుండెల్
 జల్లనఁగఁ జూచి కంపము
ముల్లంబుగ దానిదాది ముఱపెట్టె నృపా!

10.2-8- జాంబవతి పరిణయంబు

10.2-63-వచనము

అంత నా ధ్వని విని బలవంతుండైన జాంబవంతుఁడు వచ్చి తన స్వామి యని కృష్ణు నెఱుంగక ప్రాకృత పురుషుండని తలంచి కృష్ణునితో రణంబు చేసె; నందు.

10.2-64-కంద పద్యము

పలలమునకుఁ బోరెడు డే

గల క్రియ శస్త్రములఁ దరులఁ గరముల విజయే

చ్చల నిరువదియెనిమిది దిన

ములు వోరిరి నగచరేంద్రముఖ్యుఁడు హరియున్.

10.2-65-కంద పద్యము

అడిదములుఁ దరులు విఱిగిన

బెడిదము లగు మగతనములు బిఱుతివక వడిం

బిడుగులవడువునఁ బడియెడి

పిడికిటిపోటులను గలన బెరసి రిరువురున్.

10.2-66-శార్దూల విక్రీడితము

స్పష్టాహంకృతు లుల్లసిల్ల హరియున్ భల్లూకలోకేశుఁడున్

ముష్టాముష్టి నహర్నిశంబు జయసమ్మోహంబునం బోరుచోఁ

బుష్టిం బాసి ముకుంద ముష్టిహతులం బూర్ణశ్రమోపేతుఁడై

స్వైంగాంగు శరీరుఁడై యతఁడు దా బీతాత్ముఁడై యిట్లనున్.

10.2-67-వచనము

“దేవా! నిన్నుఁ బురాణపురుషు నధీశ్వరు విష్ణుం బ్రభవిష్ణు నెఱుంగుదు;

సర్వభూతంబులకుం బ్రాణ ప్రతాప ధైర్యబలంబులు నీవ; విశ్వంబునకు

సర్గస్థితిలయంబు లెవ్వరాచరింతురు, వారికి సర్గ స్థితిలయంబులఁ జేయు

నీశ్వరుండవు నీవ; యాత్మవు నీవ” యని మఱియును.

10.2-68-సీస పద్యము

బాణాగ్ని నెవ్వఁడు పఱిపి పయోరాశి;
నింకించి బంధించి యేపు మాపెఁ
బరగ నెవ్వఁడు ప్రతాపప్రభారాశిచే;
దానవగర్వాంధతమన మడఁచెఁ
గంజాతములు దైచు కరిభంగి నెవ్వఁడు;
దశకంఠకంఠబృందములు ద్రుంచె
నా చంద్రసూర్యమై యమరు లంకారాజ్య;
మునకు నెవ్వఁడు విభీషణుని నిలిపె

10.2-68.1-తేటగీతి

నన్ను నేలిన లోకాధినాథుఁ డెవ్వఁ
డంచితోదారకరుణారసాబ్ధి యెవ్వఁ
దాతఁడవు నీవ కావె; మహాత్మ! నేఁడు
మాటుపడి యెగ్గు సేసితి మఱవలయు.

10.2-69-వచనము

అని యిట్లు పరమభక్తుండయిన జాంబవంతుండు వినుతించిన నతని శరీర
 నిగ్రహ నివారణంబుగా భక్తవత్సలుండైన హరి దన కరంబున నతని మేను నిమిరి
 గంభీరభాషణంబుల నిట్లనియె.

10.2-70-కంద పద్యము

ఈ మణి మాచే బడె నని
తామసు లొనరించు నింద దప్పెడు కొఱకై
 నీ మందిర మగు బిలమున

కే మరుదెంచితిమి భల్లుకేశ్వర! వింటే!

10.2-71-పదనము

అనిన విని సంతసించి జాంబవంతుఁడు మణియునుం, దన కూతు జాంబవతి
యను కన్యకామణియునుం దెచ్చి హరికిం గానికగా సమర్పించె; నటమున్న
హరివెంట వచ్చిన వారలు బిలంబువాకిటం బండ్రెండు దినంబులు హరిరాక
కెదురుచూచి వేసరి వగచి పురంబునకుం జని; రంత దేవకీవసుదేవులును
రుక్మిణియును మిత్ర బంధు జ్ఞాతి జనులును గుహ నొచ్చి కృష్ణుండు రాక చిక్కె
నని శోకించి.

10.2-72-కంద పద్యము

దుర్గమ మగు బిలమున హరి
నిర్గతుడై చేరవలయు నేఁ డని పౌరుల్
వర్గములై సేవించిరి
దుర్గం గృతకుశలమార్గఁ ద్రోపితభర్గన్.

10.2-73-కంద పద్యము

డోలాయిత మానసులై
జాలీంబడి జనులు గొలువఁ జుండిక పలికెన్
బాలామణితో మణితో
హేలాగతి వచ్చు నంబుజేక్షణుఁ డనుచున్.

10.2-74-కంద పద్యము

యత్నము సఫలం బయిన స
పత్న సమూహములు బెగడఁ బద్మాక్షుం డా
రత్నముతోఁ గన్యాజన

రత్నముతోఁ బురికి వచ్చె రయమున నంతన్.

10.2-75-కంద పద్యము

మృతుఁడైనవాఁడు పునరా

గతుఁడైన క్రియం దలంచి కన్యామణి సం

యుతుఁడై వచ్చిన హరిఁ గని

వితతోత్సవ కౌతుకముల వెలసిరి పౌరుల్.

10.2-9- సత్రాజితుకు మణితిరిగిచ్చుట

10.2-76-వచనము

ఇట్లు హరి దన పరాక్రమంబున జాంబవతీదేవిం బరిగ్రహించి, రాజసభకు సత్రాజిత్తుం బిలిపించి, తద్వృత్తాంతం బంతయు నెఱిగించి, సత్రాజిత్తునకు మణి నిచ్చె; నతండును సిగ్గువడి మణిం బుచ్చుకొని పశ్చాత్తాపంబు నొందుచు బలవద్విరోధంబునకు వెఱచుచు నింటికిఁ జని.

10.2-77-కంద పద్యము

పాపాత్ముల పాపములం

బాపంగా నోపునట్టి పద్మాక్షునిపైఁ

బాపము గల దని నొడివిన

పాపాత్ముని పాపమునకుఁ బారము గలదే?

10.2-78-మత్తేభ విక్రీడితము

మితభాషిత్యము మాని యేల హరిపై మిథ్యాభియోగంబు సే

సితిఁ? బాపాత్ముఁడ నర్థలోభుఁడను దుశ్చిత్తుండ మత్తుండ దు

ర్మతి నీ దేహముఁ గాల్పనే? దురితమే మార్గంబునం బాయు? నే

గతిః గంసారి ప్రసన్నుఁ డై మనుచు నన్ గ్రారుణ్య భావంబునన్?

10.2-79-ఆటవెలది

మణిని గూఁతు నిచ్చి మాధవు పదములు

పట్టుకొంటినేని బ్రదుకు గలదు

సంతసించు నతఁడు సదుపాయమగు నిది

సత్య మితర వృత్తిఁ జక్కుఁబడదు.

10.2-10- సత్యభామా పరిణయంబు

10.2-80-మత్తేభ విక్రీడితము

అని యిబ్బంగి బహుప్రకారముల నేకాంతస్థుఁడై యింటిలోఁ

దన బుద్ధిం బరికించి నీతి గని, సత్రాజిత్తు సంప్రాప్త శో

భనుఁడై యిచ్చె విపత్పయోధితరికిన్ భామామనోహరికిన్

దనుజాధీశవిదారికిన్ హరికిఁ గాంత్రారత్నమున్ రత్నమున్.

10.2-81-ఉత్పలమాల

తామరసాక్షుఁ డచ్యుతుఁ డుద్రారయశోనిధి పెండ్లియాడె నా

నా మనుజేంద్ర నందిత గుణస్థితిలక్షణ సత్యభామ ను

ద్దామ పతివ్రతాత్వ నయ ధర్మ విచక్షణతా దయా యశః

కామను సత్యభామను ముఖద్యుతినిర్జితసోమ నయ్యెడన్.

10.2-82-కంద పద్యము

మణి యిచ్చినాఁడు వాసర

మణి నీకును; మాకుఁ గలవు మణులు; కుమారీ

మణి చాలు నంచుఁ గృష్ణుఁడు

మణి సత్రాజిత్తునకును మరలగ నిచ్చెన్.

10.2-83-వచనము

అంత నక్కడఁ గుంతీసహితులయిన పాండవులు లాక్షాగారంబున దగ్ధులైరిని విని
నిఖిలార్థ దర్శనుండయ్యును, గృష్ణుండు బలభద్ర సహితుండై కరినగరంబునకుం
జని కృప విదుర గాంధారీ భీష్మ ద్రోణులం గని దుఃఖోపశమనాలాపంబు
లాడుచుండె; నయ్యెడ.

10.2-11- శతధన్యుఁడుమణిగొనిపోవుట

10.2-84-సీస పద్యము

జగతీశ! విన వయ్య శతధన్యుఁ బొడగని;
యక్తూర కృతవర్మ లాప్తవృత్తి
మన కిత్తు ననుచు సమ్మతిఁ జేసి తన కూతుఁ;
బద్మాక్షునకు నిచ్చి పాడి దప్పె
ఖలుఁడు సత్రాజిత్తుఁ, డలయ కే క్రియ నైన;
మణిపుచ్చుకొనుము నీమతము మెఱసి
యని తన్నుఁ బ్రేరేప నా శతధన్యుఁడు;
పశువుఁ గటికివాఁడు పట్టి చంపు

10.2-84.1-ఆటవెలది

కరణి నిదురవోవఁ గడఁగి సత్రాజిత్తుఁ
బట్టి చంపి, వాని భామ లెల్ల
మొఱలువెట్ట లోభమునఁ జేసి మణి గొంచుఁ
జనియె నొక్క నాఁడు జనవరేణ్య!

10.2-85-వచనము

ఇట్లు హతుం డైన తండ్రిం గని శోకించి సత్యభామ యతనిం ధైలద్రోణియందుఁ బెట్టించి హస్తీపురంబునకుం జని సర్వజ్ఞుండైన హరికి సత్రాజిత్తు మరణంబు విన్నవించిన హరియును బలభద్రుండు నీశ్వరులయ్యును మనుష్య భావంబుల విలపించి; రంత బలభద్ర సత్యభామా సమేతుండై హరి ద్వారకా నగరంబునకు మరలివచ్చి శతధన్వం జంపెద నని తలంచిన; నెఱింగి శతధన్వండు ప్రాణభయంబునఁ గృతవర్మ నింటికిం జని తనకు సహాయుండవు గమ్మని పలికినం గృతవర్మ యిట్లనియె.

10.2-86-ఉత్పలమాల

అక్కట! రామకృష్ణులు మహాత్ములు వారల కెగ్గు సేయఁగా
నిక్కడ నెవ్వఁ డోపు? విను మేర్పడఁ గంసుఁడు బంధుయుక్తుడై
చిక్కడె? మున్ను మాగధుఁడు సేనలతోఁ బదియెడు తోయముల్
దిక్కులఁ బాఱఁడే! మనకు దృష్టము, వారల లావు వింతయే?

10.2-87-వచనము

అని యుత్తరంబు సెప్పిన విని శతధన్వం డక్రూరుని యింటికిం జని హరితోడ పగకుందోడు రమ్మని చీరిన నక్రూరుండు హరి బలపరాక్రమ ధైర్యస్థైర్యంబు లుగ్గడించి మఱియు నిట్లనియె.

10.2-88-సీస పద్యము

ఎవ్వఁడు విశ్వంబు నెల్ల సలీలుడై;
పుట్టించు రక్షించుఁ బోలియఁ జేయు,
నెవ్వనిచేష్టల నెఱుగరు బ్రహ్మదు;
లెవ్వని మాయ మోహించు భువన,

మేడేండ్లపాపడై యే విభుఁ డొకచేత;
 గో రక్షణమునకై కొండ నెత్తె,
 నెవ్వఁడు కూటస్థుఁ డీశ్వరుఁ డద్భుత;
 కర్ముఁ డనంతుండు కర్మసాక్షి,

10.2-88.1-తేటగీతి

యట్టి ఘనునకు శౌరికి ననవరతము
 మ్రొక్కెదము గాక; విద్వేషమునకు నేము
 వెఱుతు మొల్లము నీ వొండు వెంటఁ బొమ్ము
 చాలు పదివేలువచ్చె నీ సఖ్యమునను.

10.2-12- శతధన్వనిధ్రుంచుట

10.2-89-వచనము

అని యిట్లకూరుం డుత్తరంబు పలికిన నమ్మహామణి యకూరుని యొద్ద నునిచి,
 వెఱచి శతధన్వండు తురగారూఢుండై శతయోజన దూరంబు సనియె; గరుడ
 కేతనాలంకృతంబైన తేరెక్కి రామ కృష్ణులు వెనుచని; రంత నతండును
 మిథిలానగరంబుఁజేరి తత్సమీపంబు నందు.

10.2-90-చంపకమాల

తురగము డిగ్గి తల్లడముతో శతధన్వండు పాదచారియై
 పరువిడఁ బోకు పోకు మని పద్మదళాక్షుండు గూడఁ బాటి భీ
 కరగతి వాని మస్తకము ఖండితమై పడ వ్రేసెఁ జక్రముం
 బరిహతదైత్యచక్రముఁ బ్రభాచయ మోదితదేవశక్రమున్.

10.2-91-వచనము

ఇట్లు హరి శతధన్వుని వధియించి వాని వస్త్రంబులందు మణి వెదకి లేకుండటఁ దెలిసి బలభద్రునికడకు వచ్చి “శతధన్వుం డూరక హతుం డయ్యె, మణి లే” దనిన బలభద్రుం డీట్లనియె.

10.2-92-సీస పద్యము

ఆ మణి శతధన్వుఁ డపహరించుట నిక్క;
మెవ్వరిచే దాఁచ నిచ్చినాఁడో?
వేగమె నీ వేగి వెదకుము పురిలోన;
వైదేహు దర్శింప వాంఛ గలదు,
పోయి వచ్చెద, నీవు పొమ్మని వీడ్కొని;
మెల్లన రాముండు మిథిలఁ జొచ్చి
పోయిన జనకుండు పొడగని హర్షించి;
యెంతయుఁ బ్రియముతో నెదురు వచ్చి

10.2-92.1-తేటగీతి

యర్హ్యపాద్యాది కృత్యంబు లాచరించి
యిచ్చగించిన వస్తువు లెల్ల నిచ్చి
యుండు మని భక్తి చేసిన నుండె ముసలి;
కువలయేశ్వర! మిథిలలోఁ గొన్ని యేండ్లు.

10.2-93-వచనము

అంత దుర్యోధనుండు మిథిలానగరంబునకుం జనుదెంచి జనకరాజుచేత సమ్మానితుండై.

10.2-13- దుర్యోధగదావిధ్యాభ్యాసము

10.2-94-కంద పద్యము

చలమున గాంధారేయుఁడు

లలిత గదాయుద్ధగౌశలము నేర్చెఁ దగన్

హలిచే నాశ్రితనిర్జర

ఫలిచేఁ డైలోక్యవీరభటగణబలిచేన్.

10.2-95-వచనము

అటఁ గృష్ణుండును ద్వారకానగరంబునకుం జని శతధన్వుని మరణంబును మణి
లేకుండుటయును, సత్యభామకుం జెప్పి, సత్యభామాప్రియకరుండు గావున
సత్రాజిత్తునకుఁ బరలోకక్రియలు సేయించె; నక్రూర కృతవర్మలు శతధన్వు
మరణంబు విని వెఱచి ద్వారకానగరంబు వెడలి బహుయోజన దూరభూమికిం
జని; రక్తూరుండు లేమిం జేసి వానలు లేక మహోత్పాతంబులును, శరీర మానస
తాపంబులును ద్వారకావాసులకు సంభవించిన నందుల వృద్ధజనులు బెగడి హరి
కిట్లనిరి.

10.2-96-సీస పద్యము

కమలాక్ష! వినవయ్య! కాశీశుఁ డేలేడి;

కుంభిని వానలు గురియకున్నఁ

గోరి శ్వఫల్కునిఁ గొనిపోయి యతనికే;

గాందిని యనియెడు కన్య నిచ్చి

కాశీవిభుండు సత్కారంబు సేసిన;

వానలు గురిసె నా వసుధమీద;

నాతని పుత్రకుఁ డయిన యక్రూరుండు;

నంతటివాడు, మహాతపస్వి

10.2-96.1-ఆటవెలది

మరలి వచ్చెనేని మాను నుత్పాతంబు
లెల్ల; వాన గురియు నీస్థలమున;
దేవ! యతనిఁ దోడితెప్పింపు; మన్నింపు;
మానవలయుఁ బీడ మానవులకు.

10.2-97-వచనము

అని పలుకు పెద్దల పలుకు లాకర్ణించి దూతలం బంపి కృష్ణుం డక్రూరుని రావించి
 పూజించి ప్రియకథలు కొన్ని సెప్పి సకలలోకజ్ఞుండు గావున మృదుమధుర
 భాషణంబుల నతని కిట్లనియె.

10.2-98-సీస పద్యము

తానేగుతటి శతధన్వండు మణిఁ దెచ్చి;
నీయింటఁ బెట్టుట నిజము తెలిసి
నాడ, సత్రాజిత్తునకుఁ బుత్రకులు లేమి;
నతనికేఁ గార్యంబు లాచరించి
విత్తంబు ఋణమును విభజించుకొనియెద;
రతని పుత్రక లెల్ల, నతఁడు పరుల
చేత దుర్మరణంబుఁ జెందినాఁ, డతనికై;
సత్కర్మములు మీఁద జరుపవలయు,

10.2-98.1-ఆటవెలది

మటి గ్రహింపు మీవ, మా యన్న నను నమ్మఁ
డెలమి బంధుజనుల కెల్లఁ జూపు

మయ్య! నీ గృహమున హటక వేదికా
సహితమఖము లమరు సంతతమును.

10.2-99-వచనము

అని యిట్లు సామవచనంబులు హరి పలికిన నక్రూరుండు వస్త్రచ్ఛన్నులైన మణిం
దెచ్చి హరి కిచ్చిన.

10.2-100-ఉత్పలమాల

సంతసమంది బంధుజనసన్నిధికిన్ హరి దెచ్చి చూపె; న
శ్రాంతవిభాసమాన ఘృణిజ్ఞాలపలాయిత భూనభోంతర
ధ్వాంతము, హేమభారచయవర్షణవిస్మిత దేవ మానవ
స్వాంతము, గీర్తి పూరితదిశావలయాంతము నా శమంతమున్.

10.2-101-కంద పద్యము

చక్రాయుధుఁ డీ క్రియఁ దన
యక్రూరత్వంబు జనుల కందఱకును ని
ర్వక్రముగఁ దెలిపి క్రమ్మఱ
నక్రూరుని కిచ్చె మణిఁ గృపా కలితుండై.

10.2-102-కంద పద్యము

ఘనుఁడు భగవంతుఁ డీశ్వరుఁ
డనఘుఁడు మణి దెచ్చి యిచ్చినట్టి కథనమున్
వినినఁ బరించినఁ దలచిన
జనులకు దుర్యశముఁ బాపసంఘముఁ దలఁగున్.

10.2-14- ఇంద్రప్రస్థంబున కరుగుట

10.2-103-వచనము

అంత నొక్కనాఁడు పాండవులం జూడ నిశ్చయించి సాత్యకి ప్రముఖ యాదవులు
గోలువఁ బురుషోత్తముం డింద్రప్రస్థపురంబునకుం జనినం బ్రాణంబులంగనిన
యింద్రియంబులభంగి వారఖిలేశ్వరుం డైన హరిం గని కౌఁగిలించుకొని; కృష్ణుని
దివ్యదేహసంగమంబున నిర్ధూతకల్మషులై యనురాగహాసవిభాసితం బైన
ముకుందము ఖారవిందంబు దర్శించి యానందంబు నొందిరి; గోవిందుండును
యుధిష్ఠిర భీమసేనుల చరణంబులకు నభివందనంబులు సేసి యర్జును
నాలింగనంబున సత్కరించి, నకుల సహదేవులు మ్రొక్కిన గుచ్చియెత్తి, యుత్తమ
పీఠంబున నాసీనుండై యుండె; నప్పుడు.

10.2-104-కంద పద్యము

చంచద్వనకుచభారా

కుంచితయై కొత్త పెండ్లికూతు రగుట నిం

చించుక సిగ్గు జనింపఁగఁ

బాంచాలతనూజ మ్రొక్కె, బద్మాక్షునకున్.

10.2-105-వచనము

అంత సాత్యకి పాండువులచేతం బూజితుండై యొక్క పీఠంబున నాసీనుండై
యుండె; దక్కిన యనుచరులును వారిచేతఁ బూజితులై కొలిచి యుండిరి;
హరియుం గుంతీదేవి కడకుం జని నమస్కరించి యిట్లనియె.

10.2-106-కంద పద్యము

అత్రా! కొడుకులుఁ గోడలుఁ

జిత్రానందముగఁ బనులు సేయఁగ నాత్మా

యత్రానుగవై యాజ్ఞా

సత్రాదులు గలిగి మనుదె సమోదమునన్?

10.2-107-చంపకమాల

అనవుడుఁ బ్రేమ విహ్వలత నందుచు గద్గదభాషణంబులం

గనుఁగవ నశ్రుతోయములు గ్రమ్మఁగఁ గుంతి సుయోధనుండు సే

సిన యపచారముం దలచి చెందిన దుఃఖములెల్లఁ జెప్పి యా

దనుజవిరోధి కిట్లనియెఁ దద్దయుఁ బెద్దఱికంబు సేయుచున్.

10.2-108-సీస పద్యము

అన్న! నీ చుట్టాల నరయుదు! మఱవవు;

నీవు పుత్తెంచిన నెమ్మితోడ

మా యన్న యేతెంచి మముఁ జూచి పోయెను;

నిల్చి యున్నారము నీ బలమున;

నా పిన్నవాండ్రకు నాకు దిక్కెవ్వరు;

నేఁ డాదిగా నింక నీవె కాక?

యఖిల జంతువుల కీ వాత్మవు గావునఁ;

బరులు నా వారని బ్రాంతి సేయ;

10.2-108.1-తేటగీతి

వయ్య! నా భాగ్యమెట్టిదో? యనవరతముఁ

జిత్తమున నుండి కరుణ మా చిక్కులెల్లఁ

వాపుచుందువు గాదె! యో! పరమపుణ్య!

యదుకుమారవరేణ్య! బుధ్రాగ్రగణ్య! .

10.2-109-వచనము

అనిన యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె.

10.2-110-మత్తేభ విక్రిడితము

పట్టఁగ లేరు నిన్నుఁ దమభావము లందు సనందనాదు లే
పట్టుననైన, నట్టి గుణభద్రచరిత్రుఁడ వీవు, నేఁడు మా
చుట్టమ వంచు వచ్చెదవు; చూచెద వల్పులమైన మమ్ము; నే
మెట్టి తపంబు చేసితి మధీశ్వర! పూర్వశరీర వేళలన్?

10.2-111-వచనము

అని ధర్మజుండు దన్నుఁ బ్రార్థించిన నింద్రప్రస్థపురంబు వారలకు
నయనానందంబు సేయుచు హరి గొన్ని నెలలు వసియించి యుండె;
నందొక్కనాఁడు.

10.2-15- అర్జునితోమృగయావినోదంబు

10.2-112-మత్తేభ విక్రిడితము

తురగశ్రేష్ఠము నెక్కి కంకటధనుస్తూణీశరోపేతుఁడై
హరితోడన్ వనభూమి కేగి విజయుం డాసక్తుఁడై చంపె శం
బర శార్దూల తరక్షు శల్య చమరీ భల్లూక గంధర్వ కా
సర కంఠీరవ ఖడ్గ కోల హరిణీ సారంగ ముఖ్యంబులన్.

10.2-113-కంద పద్యము

అచ్చోటఁ బవిత్రములై
చచ్చిన మృగరాజి నెల్ల జననాథునకుం
దెచ్చి యొసంగిరి మెచ్చుగఁ
జెచ్చెర నరుఁ గొల్చి యున్న సేవకు లధిపా!

10.2-114-వచనము

అంత నర్జునుండు నీరుపట్టిన డస్సిన, యమునకుం జని, య మృహారథులైన
నరనరాయణు లందు వార్చి జలంబులు ద్రావి, యొక పులినప్రదేశంబున నుండి.

10.2-115-ఉత్పలమాల

ఉపగతు లైన యట్టి పురుషోత్తమ పార్థులు గాంచి రాపగా
విపుల విలోల నీలతర వీచికలందు శిరోజభార రు
చ్యవహసితాళిమాలిక నుదంచిత బాల శశిప్రభాలికం
ద్రవనుని బాలికన్ మదనదర్పణతుల్య కపోలపాలికన్.

10.2-116-వచనము

కని యచ్చుతుండు పంచిన వివచ్చుండు సని యా కన్య కిట్లనియె.

10.2-117-మత్తేభ విక్రీడితము

సుదత! యెవ్వరి దాన? వేమికోట కిచ్చటం బ్రవర్తించె? దె
య్యది నీ నామము? కోర్కి యెట్టిది? వివాహాకాంక్షతోగూడి యీ
నదికిన్ వచ్చినజాడ గానబడె? ధన్యంబయ్యె నీ రాక, నీ
యుదయాదిస్థితి నెల్లఁ జెప్పు మబలా! యుద్యత్కురంగేక్షణా!

10.2-118-వచనము

అనిన నర్జునునకుఁ గాళింది యిట్లనియె.

10.2-119-మత్తేభ విక్రీడితము

నరవీరోత్తమ! యేను సూర్యుని సుతన్; నాపేరు కాళింది; భా
స్కర సంకల్పితగేహమందు నదిలోఁ గంజాక్షు విష్ణుం బ్రభున్
వరుగాఁ గోరి తపంబుసేయుదు; నొరున్ వాంఛింపఁ; గృష్ణుండు వ

న్యరతిన్ వచ్చి వరించునంచుఁ బలికెన్ నా తండ్రి నాతోడుతన్.

10.2-120-పదనము

అనిన విని ధనంజయుఁ డా నీలవేణి పలుకులు హరికిం జెప్పిన విని
సర్వజ్ఞుండైన హరియు హరిమధ్యను రథంబుమీఁద నిడుకొని ధర్మరాజు కడకుం
జని వారలు గోరిన విశ్వకర్మను రావించి వారి పురం బతివిచిత్రంబు సేయించె.

10.2-121-కంద పద్యము

దేవేంద్రుని ఖాండవ మ

ప్రావకునకు నీఁ దలంచి పార్థుని రథికుం

గావించి సూతుఁ డయ్యెను

గోవిందుఁడు మఱిదితోడఁ గూరిమి వెలయన్.

10.2-122-పదనము

ఇట్లు నర నారాయణులు సహాయులుగా దహనుండు ఖాండవవనంబు దహించిన
సంతసించి విజయునకు నక్షయ తూణీరంబులు, నభేద్యకవచంబును,
గాండీవమనియెడి బాణాసనంబును దివ్యరథంబును ధవళరథ్యంబులను నిచ్చె
నందు.

10.2-123-ఉత్పలమాల

వాసవసూనుచేఁ దనకు వహ్ని శిఖాజనితోగ్రవేదనల్

పాసినఁ జేసి యొక్క సభ పార్థున కిచ్చె మయుండు ప్రీతుడై

యాసభలోనఁ గాదె గమనాగమనంబులఁ గౌరవేంద్రుఁ డు

త్తాసముఁ బాసి యుండుట జల్లస్థలనిర్ణయ బుద్ధి హీనుడై.

10.2-16- కాళింది మిత్రవిందల పెండ్లి

10.2-124-వచనము

అంతం గృష్ణుండు ధర్మరాజప్రముఖుల వీడుకొని, సాత్యకిప్రముఖ సహచరులు
గొలువ, మరలి తనపురంబునకుం జని బంధుజనంబులకుఁ బరమానందంబు
సేయుచు నొక్క పుణ్య దివసంబున శుభలగ్నంబునం గాళిందిం బెండ్లి యయ్యె;
మఱియు నవంతి దేశాధీశ్వరులయిన విందానువిందులు దుర్యోధనునకు వశుల్త
హరికి మేనత్తయైన రాజాధిదేవి కూతురైన తమ చెలియలిని వివాహంబు
సేయనుద్యోగించి స్వయంవరంబుఁ జాటించిన.

10.2-125-కంద పద్యము

భూ రమణులు సూడఁగ హరి
వీరతఁ జేకొనియె మిత్రవిందను నిత్యా
పూరిత సుజనానందం
జారు చికురకాంతి విజిత పుట్టదబ్బందన్.

10.2-17- నాగ్నజితి పరిణయంబు

10.2-126-సీస పద్యము

జననాథ! వినుము కోసలదేశ మేలెడి;
నగ్నజిత్తను నరనాథుఁ డొకడు
సుమతి ధార్మికుఁడు దత్తుత నాగ్నజితి యను;
కన్యక గుణవతి గలదు దానిఁ
బెండ్లియాడుటకునై పృథివీశు లేతెంచి;
వాడికొమ్ములు గల వాని, వీర

గంధంబు నోకినఁ గ్రాలు ద్రవ్వెడివాని, ;
నతిమదమత్తంబు లయిన వాని

10.2-126.1-తేటగీతి

గోవుషంబుల నేడింటిఁ గూర్చి తిగిచి
బాహుబలమున నెవ్వఁడు పట్టి కట్టు
నతఁడు కన్యకుఁ దగు వరుం డనిన వానిఁ
బట్టఁజాలక పోదురు ప్రజలు బెగడి.

10.2-127-పదనము

ఇట్లు గోవుషంబుల జయించినవాఁడ కృన్యకు వరుండనిన భగవంతుండైన హరి
విని సేనాపరివృతుండై కోసలపురంబునకుం జనినం గోసలాధీశ్వరుండును హరి
నెదుర్కొని యర్ఘ్యపాద్యాది విధులం బూజించి పీఠంబు సమర్పించి
ప్రతివందితుండై యున్న యెడ.

10.2-128-కంద పద్యము

ఆ రాజకన్య ప్రియమున
నా రాజీవాక్షు మోహనాకారుఁ ద్రిలో
కారాధితు మాధవుఁ దన
కారాధ్యుండైన నాథుఁ డని కోరె నృపా!

10.2-129-పదనము

మఱియు న కృన్యకారత్నంబు తన మనంబున.

10.2-130-ఆటవెలది

విష్ణుఁ డవ్యయుండు విభుఁడు గావలె నని

నోచినట్టి తొంటి నోముఫలము

సిద్ధ మయ్యెనేని జేకొనుఁ బో నన్నుఁ

జక్రధరుఁడు వైరిచక్రహరుఁడు.

10.2-131-మత్తేభ విక్రీడితము

సిరియుం బద్మభవేశ దిక్పతులు మున్ సేవించి యెవ్వాని శ్రీ

చరణాంభోజపరాగముల్ శిరములన్ సమ్యగ్గతిం దాల్తుఁ; రీ

ద్రణీచక్రభరంబు వాపుటకు నుద్యత్కేళిమూర్తుల్ దయా

పరుఁడై యెవ్వఁడు దాల్చు నట్టి హరి యెట్లుంగిం బ్రవర్తించునో!

10.2-132-వచనము

అని యిట్లు నాగ్నజితి విచారించు నెడఁ గృష్ణుం డా రాజుం జూచి మేఘగంభీర
నినదంబున నిట్లనియె.

10.2-133-కంద పద్యము

అన్యుల యాచింపరు రా

జన్యులు సౌజన్యకాంక్షఁ జనుదెంచితి నీ

కన్యన్ వేడెద నిమ్మా!

కన్యాశుల్కదుల మేము గాము నరేంద్రా!

10.2-134-వచనము

అనిన రాజిట్లనియె.

10.2-135-శార్దూల విక్రీడితము

కన్యం జేకొన నిన్నిలోకముల నీ కన్నన్ ఘనుండైన రా

జన్యుం డెవ్వఁడు? నీ గుణంబులకు నాశ్చర్యంబునుం బొంది తా

నన్యారంభము మాని లక్ష్మీ భవదీయాంగంబునన్ నిత్యయై
ధన్యత్వంబునుఁ జెంది యున్నది గదా తాత్పర్యసంయుక్తమై.

10.2-136-శార్దూల విక్రీడితము

చంచల్లోవున్నపుకంబుఁ గడిమిన్ సైరించి యెవ్వాఁడు భం
జించున్ వానికిఁ గూఁతు నిత్తు నని యేఁ జీరించినన్ వైభవో
దంచర్లర్వులు వచ్చి రాజతనయుల్ తత్పాద శృంగాహతిం
గించిత్కాలము నోర్వ కేగుదు రనిం గేడించి భిన్నాంగులై.

10.2-137-శార్దూల విక్రీడితము

ఉష్ణాంశుండు తమంబుఁ దోలు క్రియ నీ పుగ్రాహవక్షోణిలోఁ
గృష్ణా! వైరులఁ దోలినాఁడవు, రణక్రీడావిశేషంబులన్
నిష్ణాతుండవు, సప్తగోవుషములన్ నేఁ డాజి భంజించి రో
చిష్ణుత్వంబున వచ్చి చేకొనుము మా శీతాంశుబింబాననన్.

10.2-138-వచనము

అని నగ్నజిత్తు తన కూఁతు వివాహంబునకుం జేసిన సమ యంబు సెప్పిన విని.

10.2-139-చంపకమాల

కనియె నఘోరివత్సబకకంసవిదారి ఖలప్రహారి దా
ఘనతర కిల్పిషంబుల నగ్రణ్య భయంకర పౌరుషంబులన్
సునిశిత శృంగ నిర్దళితశూరసమూహ ముఖామిషంబులన్
హనన గుణోన్మిషంబుల మహా పరుషంబుల గోవుషంబులన్.

10.2-140-ఉత్పలమాల

చేలము చక్కఁ గట్టుకొని చిత్రగతిన్ వడి నేడు మూర్తులై

బాలుడు దారురూపములఁ బట్టెడు కైవడిఁ బట్టి వీర శా
ర్థులుడు గుడ్డి నేలఁ బడఁ ద్రోచి మహోద్ధతిఁ గట్టి యీడ్చె భూ
పాలకులెల్ల మెచ్చ వృషభంబులఁ బర్వత సన్నిభంబులన్.

10.2-141-వచనము

ఇట్లు వృషభంబుల నన్నింటినిం గట్టి యీడ్చినం జూచి హరికి నగ్నజిత్తు
 నాగ్నజితి నిచ్చిన విధివత్ప్రకారంబునం బెండ్లి యయ్యె; నా రాజసుందరు
 లానందంబును బొంది; రా సమయంబున బ్రాహ్మణాశీర్వాదంబులును, గీత
 పటహ శంఖ కాహళ భేరీ మృదంగ నినదంబులును జెలంగె; నంతనా
 కోసలేంద్రుండు దంపతుల రథారోహణంబు సేయించి పదివేల ధేనువులును,
 విచిత్రాంబరాభరణ భూషితలైన యువతులు మూడువేలును, దొమ్మిదివేల
 గజంబులును, గజంబులకు శతగుణంబులైన రథంబులును, రథంబులకు
 శతగుణంబులైన హయంబులును, హయంబులకు శతగుణాధికంబైన భట
 సమూహంబును నిచ్చి పుత్తెంచిన; వచ్చునప్పుడు.

10.2-142-ఉత్పలమాల

భూతి యెలర్పఁ గోసలుని పుత్రికకై చనుదెంచి తొల్లి యాఁ
బోతులచేత నోటువడి పోయిన భూపతులెల్ల మాధువుం
డా తరుణిన్ వరించుట చరావలిచే విని త్రోవ సైన్య సం
ఘాతముతోడఁ దాకి రరిగర్పవిమోచనుఁ బద్మలోచనున్.

10.2-143-ఉత్పలమాల

దండి నరాతు లెల్ల హరిఁ దాకిన నడ్డము వచ్చి వీఁకతో
భండన భూమియందుఁ దన బాంధవులెల్లను సన్నుతింపగా
గాండివచాపముక్త విశిఖంబుల వైరుల నెల్లఁ జంపె నా

ఖండలనందనుండు శశకంబుల సింహము చంపుకైవడిన్.

10.2-144-వచనము

ఇట్లు హరి నాగ్నజితిం బెండ్లియై, యరణంబులు పుచ్చుకొని,
ద్వారకానగరంబునకు వచ్చి సత్యభామతోడం గ్రీడించుచుండె; మఱియును.

10.2-18- భద్ర లక్షణల పరిణయంబు

10.2-145-మత్తేభ విక్రిడితము

జనవంద్యన్ శ్రుతకీర్తినంద్యఁ దరుణిన్ సందర్శనక్షోణి పా
ద్యనుజన్ మేనమఱందలిన్ విమలలోలాపాంగఁ గైకెయి ని
ద్దనయొన్నిద్రఁ బ్రపూర్ణసద్గుణసముద్దన్ భద్ర నక్షుద్ర నా
వనజాతాక్షుఁడు పెండ్లియాడె నహితవ్రాతంబు భీతిల్లఁగన్.

10.2-146-వచనము

మఱియును.

10.2-147-చంపకమాల

అమరులఁ బాఱఁదోలి భుజ గాంతకుడైన ఖగేశ్వరుండు ము
న్నమృతముఁ దెచ్చుకైవడి మద్రాధుల రాజుల నుక్కడంచి యా
కమలదళాయతేక్షణుఁడు గైకొని తెచ్చెను మద్రకన్యకన్
సమదమృగేక్షణన్ నయవిద్రక్షణ లక్షణఁ బుణ్యలక్షణన్.

10.2-148-వచనము

ఇట్లు హరికి రుక్మిణియు, జాంబవతియు, సత్యభామయుఁ, గాళిందియు,
మిత్రవిందయు, నాగ్నజితియు, భద్రయు, మద్ర రాజనందనయైన లక్షణయు
ననంగ నెనమండ్రు భార్య లైరి; మఱియు నరకాసురుని వధియించి

తన్నిరుద్ధకన్యల పోడశసహస్ర కన్యల రోహిణి మొదలైనవారిం బరిగ్రహించె” నన విని.

10.2-149-కంద పద్యము

ధరకుం బ్రియనందనుఁ డగు

నరకుని హరి యేల చంపె? నరకాసురుఁ డా

వరకుంతల లగు చామీ

కర కుంభస్తనుల నేల కారం బెట్టెన్?

10.2-19- నరకాసురవధకేగుట

10.2-150-వచనము

అనిన నరేంద్రునకు మునీంద్రుం డిట్లనియె; నరకాసురునిచేత నదితి కర్ణకుండలంబులును, వరుణచ్చత్రంబును, మణిపర్వత మనియెడు నమరాద్రి స్థానంబును గోలుపడుటయు నింద్రుండు వచ్చి హరికి విన్నవించిన హరి నరకాసుర వధార్థంబు గరుడవాహనారూఢుండై చను సమయంబున హరికి సత్యభామ యిట్లనియె.

10.2-151-శార్దూల విక్రీడితము

దేవా! నీవు నిశాటసంఘముల నుద్దీపించి చెండాడ నీ

ప్రావీణ్యంబులు సూడఁ గోరుదుఁ గదా! ప్రాణేశ! మన్నించి న

న్నీ వెంటం గొనిపోమ్ము నేఁడు కరుణన్; నేఁ జూచి యేతెంచి నీ

దేవీ సంహతికెల్లఁ జెప్పుదు భవద్దీప్తప్రతాపోన్నతుల్,

10.2-152-వచనము

అనినఁ బ్రాణవల్లభకు వల్లభుం డిట్లనియె.

10.2-153-సీస పద్యము

సమద పుష్పంధయ రుంకారములు గావు;
 భీషణకుంభేంద్ర బృంహితములు
 వాయునిగ్గత పద్మవనరేణువులు గావు;
 తురగ రింఖాముఖోద్ధూతరజము
 లాకీర్ణజలతరం గాసారములు గావు;
 శత్రుధనుర్ముక్త సాయకములు
 గలహంస సారస కాసారములు గావు;
 దనుజేంద్రసైన్య కదంబకములు

10.2-153.1-తేటగీతి

కమల కష్టార కుసుమ సంఘములు గావు;
 చటుల రిపు శూల ఖడ్గాది సాధనములు
 కన్య! నీ వేడ? రణరంగ గ్రమన మేడ?
 వత్తు వేగమ; నిలువుము; వలదు వలదు.

10.2-154-వచనము

అనినఁ బ్రియునకుం బ్రియంబు జనియింప డగ్గటి.

10.2-155-ఉత్పలమాల

దానవులైన నేమి? మఱి దైత్యసమూహములైన నేమి? నీ
 మానితబాహు దుర్గముల మాటున నుండగఁ నేమి శంక? నీ
 తోనరుదెంతు నంచు; గరతోయజముల్ ముకుళించి మ్రొక్కె న
 మ్మానిని దన్ను భర్త బహుమాన పురస్కరదృష్టిఁ జూడఁగన్.

10.2-156-వచనము

ఇట్లు తనకు మ్రొక్కిన సత్యభామను గరకమలంబులగ్రుచ్చి యెత్తి తోడ్కొని
గరుడారూఢుండై హరి గగన మార్గంబునం జని, గిరి శస్త్ర సలిల దహన పవన
దుర్గమంటై మురాసురపాశ పరివృతం బయిన ప్రాజ్ఞోతిషపురంబు డగ్గఱి.

10.2-157-మత్తేభ విక్రీడితము

గదచే బర్వతదుర్గముల్ శకలముల్ గ్రావించి సత్తేజిత
ప్రదరశీణుల శస్త్రదుర్గచయమున్ భంజించి చక్రాహతిం
జెదరన్ వాయుజలాగ్ని దుర్గముల నిశ్చేషంబులం జేసి భీ
ప్రదుడై వాలునఁ ద్రుంచెఁ గృష్ణుఁడు మురప్రచ్ఛన్నపాశంబులన్.

10.2-158-వచనము

మఱియును.

10.2-159-శార్దూల విక్రీడితము

ప్రాకారంబు గదా ప్రహరముల నుత్పాటించి యంత్రంబులున్
నాకారాతుల మానసంబులును భిన్నత్వంబు సెందంగ న
స్తోకాకారుఁడు శౌరి యొత్తె విలయోద్ధూతాభ నిర్హత రే
ఖాకారిన్యముఁ బాంచజన్యము విముక్తప్రాణి చైతన్యమున్.

10.2-160-వచనము

అంత లయకాల కాలాభ్రగర్జనంబు పగిది నొప్పు నమ్మహా ధ్వని విని పంచశిరుం
డైన మురాసురుండు నిదుర సాలించి యావులించి నీల్గి లేచి జలంబులు
వెడలివచ్చి హరిం గని ప్రళయకాల కీల్కివడి మండుచు దుర్నిరీక్ష్యుండై
కరాళించుచుం దన పంచముఖంబులం పంచభూతమయం బయిన లోకంబుల
మ్రొంగ నప్పళించు చందంబునం గదిసి యాభీల కీలాజటాలంబగు శూలంబున
గరుడుని వైచి భూనభోంతరంబులు నిండ నార్చుచు.

10.2-161-కంద పద్యము

దురదురః బరువిడి బిరుసున

హరి హరి! నిలు నిలువు మనుచు నసురయుఁ గదిసెన్

మురముర! దివిజుల హృదయము

మెరమెర యిదె యడఁగు ననుచు మెఱసెన్ హరియున్.

10.2-162-పదనము

అప్పుడు.

10.2-163-కంద పద్యము

గరుడునిపైఁ బడ వచ్చిన

మురశూలము నడుమ నొడిసి ముత్తునియలుగాఁ

గరముల విఱిచి ముకుందుఁడు

ముర ముఖముల నిశితవిశిఖములు వడిఁ జొనిపెన్.

10.2-164-మత్తేభ విక్రిడితము

గద ప్రేసెన్ మురదానవుండు హరిపైఁ; గంసారియుం దద్గదన్

గదచేఁ ద్రుంచి సహస్రభాగములుగాఁ గల్పించె; నాలోన వాఁ

డెదురై హస్తము లెత్తికొంచు వడి రా నీక్షించి లీలాసమ

గ్రదశన్ వాని శిరంబులైదును వడిన్ ఖండించెఁ జక్రాహతిన్.

10.2-165-పదనము

ఇట్లు శిరంబులు చక్రిచక్రధారాచ్చిన్నంబు లయిన వజ్రవజ్రధారా దళితశిఖరంబై

కూలెడి శిఖరిచందంబున మురాసురుండు జలంబులందుఁ గూలిన, వాని

సూనులు జనకవధజనిత శోకాతురులై జనార్దను మర్దింతు మని

రణకుర్దనంబునం దాన్ముండు, నంతరిక్షుండు, శ్రవణుండు, విభావసుండు,

వసుండు, నభస్వంతుండు, నరుణుండు నననేడ్వరు యోధులు సక్రోధులై
కాలాంతకచోదితం బైన ప్రళయపవన సప్తకంబు భంగి నరకాసుర ప్రేరితులై
రయంబునఁ బీరుండనియెడు దండనాథుం బురస్కరించుకొని, పఱతెంచి హరిం
దాకి శర శక్తి గదా ఖడ్గ కరవాల శూలాది సాధనంబులు ప్రయోగించిన.

10.2-166-ఉత్పలమాల

ఆ దనుజేంద్రయోధ వివిధాయుధసంఘము నెల్ల నుగ్రతన్
మేదినిఁ గూలనేయుచు సమిద్ధనిరర్గళ మార్గణాళిఁ గ్ర
వ్యాదకులాంతకుండసుర హస్త భుజానన కంఠ జాను జం
పూదులఁ ద్రుంచివైచెఁ దిలలంతలు ఖండములై యిలం బడన్.

10.2-167-వచనము

మఱియు హరి శరజాలచక్రనిహతులయి తనవారలు మడియుటకు వెఱంగుపడి
రోపించి గరుడగమనుని దూపించి తన్ను భూషించుకొని సరకు సేయక
నరకుండు వరకుండలప్రముఖాభరణభూషితుండయి దానసలిలధారాసిక్త
గండంబులును, మహోద్ధండశుండాదండంబులు నైన వేదండంబులు తండంబులై
నడువ వెడలి భండనంబునకుం జని.

10.2-168-మత్తేభ విక్రీడితము

బలవంతుండు ధరాసుతుండు గనె శుంభద్రాజ బింబోపరి
స్థల శంపాన్వితమేఘమో యన ఖగేంద్రస్కంధపీఠంబుపై
లలనారత్నముఁ గూడి సంగరకథాపంబులం జేయు ను
జ్ఞలనీలాంగుఁ గనన్ని షంగుఁ గుహనాచంగున్ రణాభంగునిన్.

10.2-169-వచనము

కని కలహంబునకు నరకాసురుండు గమకింపం దమకింపక విలోకించి
సంభ్రమంబున.

10.2-20- సత్యభామ యుద్ధంబు

10.2-170-శార్దూల విక్రీడితము

వేణిం జొల్లెము వెట్టి సంఘటిత నీవీబంధయై భూషణ
శ్రీణిం దాల్చి ముఖేందుమండల మరీచీజాలముల్ పర్వగాఁ
బాణిం బయ్యెదఁ జక్కగాఁ దుటిమి శుంభద్వీరసంరంభయై
యేణిలోచన లేచి నిల్చెఁ దన ప్రాణేశాగ్ర భాగంబునన్.

10.2-171-కంద పద్యము

జన్యంబున దనుజుల దౌ
ర్జన్యము లుడుపంగఁ గోరి చనుదెంచిన సౌ
జన్యవతిఁ జూచి యదురా
జన్యశ్రేష్ఠుండు సరససల్లాపములన్.

10.2-172-కంద పద్యము

లేమా! దనుజుల గెలువఁగ
లేమా? నీ వేల కడఁగి లేచితి? విటు రా
లే మాను మాన వేనిన్
లే మా విల్లందికొనుము లీలం గేలన్.

10.2-173-వచనము

అని పలికి.

10.2-174-కంద పద్యము

హరిణాక్షికి హరి యిచ్చెను
సురనికరోల్లాసనమును శూరకరోరా
 సురసైన్యతాసనమును
బరగర్వనిరాసనమును బాణాసనమున్.

10.2-175-శార్దూల విక్రీడితము

ఆ విల్లంది బలంబు నొంది తదగణ్యానంత తేజోవిశే
పావిర్భూత మహాప్రతాపమున వీరాలోక దుర్లోకయై
తావేగన్ సగుణంబుఁ జేసి ధనువుం దన్వంగి దైత్యాంగనా
గ్రీవాసంఘము నిర్గుణంబుగ రణక్రీడా మహోత్సంఠతోన్.

10.2-176-కంద పద్యము

నారి మొరయించె రిపు సే
నారింఖణ హేతువైన నాదము నిగుడన్
 నారీమణి బలసంప
న్నారీభాదికము మూర్ఛనంద నరేంద్రా!

10.2-177-సీస పద్యము

సావర్ణ కంకణ రుణరుణ నినదంబు;
శింజినీరవముతోఁ జెలిమి సేయఁ
దాటంక మణిగణ ధగధగ దీప్తులు;
గండమండలరుచిఁ గప్పికొనఁగ
ధవళతరాపాంగ ధళధళ రోచులు;
బాణజాలప్రభాపటలి నడఁప
శరపాత ఘుమఘుమశబ్దంబు పరిపంథి;

సైనిక కలకల స్వనము నుడుప

10.2-177.1-తేటగీతి

వీర శృంగార భయ రౌద్ర విస్మయములు
గలసి భామిని యయ్యెనో కాక యనగ
నిషువుఁ దొడుగుట దివుచుట యేయుటెల్ల
నెఱుఁగరా కుండ నని సేసె నిందువదన.

10.2-178-మత్తేభ విక్రీడితము

పరుఁ జూచున్ వరుఁ జూచు నొంప నలరింపన్, రోషరాగోదయా
విరతభ్రూకుటి మందహాసములతో వీరంబు శృంగారమున్
జరగం; గన్నులఁ గెంపు నొంపుఁ బరగం జండాస్త్రసందోహమున్
సరసాలోక సమూహమున్ నెఱపుచుం, జంద్రాస్య హేలాగతిన్.

10.2-179-మత్తేభ విక్రీడితము

అనీలాలక చూడ నొప్పెసఁగె బ్రత్యాలీడ పాదంబుతో
నలికస్వేద వికీర్ణకాలకలతో నాకర్ణికానీత స
ల్లతజ్ఞానఖపుంఖ దీధితులతో లక్ష్మ్యవలోకంబుతో
వలయాకార ధనుర్విముక్త విశిఖవ్రాతాహతారాతియై.

10.2-180-సీస పద్యము

బొమ్మ పెండిండ్లకుఁ బో నొల్ల నను బాల;
రణరంగమున కెట్లు రాఁ దలంచె?
మగవారిఁ గనినఁ దా మఱుగు జేరెడు నింతి;
పగవారి గెల్వనే పగిదిఁ జూచె?
బసేడియుయ్యెల లెక్క భయ మందు భీరువు;

ఖగపతి స్కంధమే కడిది నెక్కె?
 సఖుల కోలాహల స్వనము లోర్వని కన్య;
 పటహభాంకృతుల కెట్టంగి నేర్చె?

10.2-180.1-ఆటవెలది

నీలకంఠములకు నృత్యంబుఁ గఱపుచుఁ
 నలసి తలఁగిపోవు నలరుఁబోడి
 యే విధమున నుండె నెలమి నాశీఢాది
 మానములను రిపులమాన మడఁప?

10.2-181-సీస పద్యము

వీణై జక్కఁగఁ బట్ట వెర వెఱుంగని కొమ్మ;
 బాణాసనం బెట్లు పట్ట నేర్చె?
 మ్రాకునఁ దీగెఁ గూర్చంగ నేరని లేమ;
 గుణము నే క్రియ ధనుఁకోటిఁ గూర్చె?
 సరవి ముత్యము గ్రువ్వఁ జాలని యబల యే;
 నిపుణత సంధించె నిశితశరముఁ?
 జిలుకకుఁ బద్యంబు సెప్ప నేరని తన్వి;
 యస్త్రమంత్రము లెన్నఁ డభ్యసించె?

10.2-181.1-ఆటవెలది

బలుకు మనినఁ బెక్కు పలుకని ముగుద యే
 గతి నొనర్చె సింహగర్జనములు?
 ననఁగ మెఱసెఁ ద్రిజగదభిరామ గుణధామ
 చారుసత్యభామ సత్యభామ.

10.2-182-శార్దూల విక్రీడితము

జ్ఞావల్లీధ్వని గర్జనంబుగ; సురల్ సారంగయూథంబుగా;
నా విల్లింద్రశరాసనంబుగ; సరోజాక్షుండు మేఘంబుగా;
దా విద్యుల్లతభంగి నింతి సురజిద్ధావాగ్ని మగ్నంబుగా;
బ్రాహ్మట్కాలము సేసె బాణచయ మంభశ్శీకరశ్రేణిగాన్.

10.2-183-సీస పద్యము

రాకేందుబింబమై రవిబింబమై యొప్పు;
నీరజాతేక్షణ నెమ్మొగంబు;
కందర్పకేతువై ఘన ధూమకేతువై;
యలరుఁ బూబోడి చేలాంచలంబు;
భావజు పరిధియై ప్రళయార్కు పరిధియై;
మెఱయు నాకృష్టమై మెలఁత చాప;
మమ్మత ప్రవాహమై యనల సందోహమై;
తనరారు నింతిసందర్శనంబు;

10.2-183.1-తేటగీతి

హర్షదాయయై మహరోషదాయయై
పరఁగు ముద్ధరాళి బాణవృష్టి;
హరికి నరికిఁ జూడ నందంద శృంగార
వీరరసము లోలి విస్తరిల్ల.

10.2-184-పచనము

ఇవ్విధంబున.

10.2-185-కంద పద్యము

శంపాలతాభ బెడిదపు

టంపటచే ఘోరదానవా^{న్}కంబుల్

పెంపటి సన్నాహంబుల

సొంపటి భూసుతుని వెనుకఁ జొచ్చెన్ విచ్చెన్.

10.2-21- నరకాసురుని వధించుట

10.2-186-వచనము

అయ్యవసరంబునం గంససంహారి మనోహరిణిం జూచి సంతోషకారియుం,
గరుణారసావలోకన ప్రసారియు, మధురవచన సుధారస విసారియుం, దదీయ
సమరసన్నాహ నివారియునై యిట్లనియె.

10.2-187-కంద పద్యము

కొమ్మా! దానవ నాథుని

కొమ్మా హవమునకుఁ దొలగె గురువిజయముఁ గై

కొమ్మా! మెచ్చితి నిచ్చెదఁ

గొమ్మా భరణములు నీవు గోరిన వెల్లన్.

10.2-188-వచనము

అని పలికి సమ్మానరూపంబులును, మోహనదీపంబులును, దూరీకృత
చిత్తవిక్షేపంబులునైన సల్లాపంబులం గళావతిం దద్దయుఁ బెద్దటికంబు సేసి,
తత్కరకిసలయొల్లసిత బాణాసనంబు మరల నందుకొనియె; నప్పుడు సురవైరి
మురవైరి కిట్లనియె.

10.2-189-కంద పద్యము

మగువ మగవారి ముందట

మగతనములు సూప రణము మానుట నీకున్

మగతనము గాదు; దనుజులు

మగువల దెసఁ జనరు మగలమగ లగుట హరీ!

10.2-190-వచనము

అనిన హరి యిట్లనియె.

10.2-191-కంద పద్యము

నరకా! ఖండించెద మ

త్తురకాండాసనవిముక్త పునశరముల భీ

కరకాయు నిన్ను సుర కి

న్దురకాంతలు సూచి నేడు నందం బొందన్.

10.2-192-వచనము

అని పలికి హరి నరకాసురయోధులమీద శతఘ్ని యను దివ్యాస్త్రంబు
ప్రయోగించిన నొక్క వరుసను వారలందఱు మహావ్యధం జెందిరి; మఱియును.

10.2-193-మత్తేభ విక్రీడితము

శర విచ్చిన్న తురంగమై పటుగదాసంభిన్న మాతంగమై,

యురుచక్రాహత వీరమధ్యపద బాహుస్కంధ ముఖ్యాంగమై,

సురభిత్తైన్యము దైన్యముం బొరయుచున్ శోపించి హైన్యంబుతో

హరి మ్రోలన్ నిలువంగ లేక పఱచెన్ హాహానినాదంబులన్.

10.2-194-వచనము

అప్పుడు.

10.2-195-ఆటవెలది

మొనసి దనుజయోధముఖ్యులు నిగుడించు

శస్త్రసముదయముల జనవరేణ్య!

మురహరుండు వరుస మూడేసి కోలలం

ఖండితంబు సేసి గగన మందు.

10.2-196-కంద పద్యము

వెన్నుని సత్యను మోచుచుఁ

బన్నుగఁ బద నఖర చంచు పక్షాహతులన్

భిన్నములు సేసి గరుడుఁడు

పన్నిన గజసముదయములఁ బొరవముఖ్యా!

10.2-197-వచనము

మఱియును విహగరాజపక్షవిక్షేపణసంజాతవాతంబు సైరింపం జాలక
హతశేషంబైన సైన్యంబు పురంబు నొచ్చుటం జూచి, నరకాసురుండు మున్ను
వజ్రాయుధంబుం దిరస్కరించిన తనచేతి శక్తిం గొని గరుడుని వైచె; నతండును
విరులదండ వ్రేటునఁ జలింపని మదోద్ధండ వేదండంబునుంబోలె విలసిల్లె;
నయ్యవసరంబున గజారూఢుండై కలహరంగంబున

10.2-198-మత్తేభ విక్రీడితము

సమదేభేంద్రము నెక్కి భూమిసుతుఁ డా చక్రాయుధున్ వైవ శూ

లము చేబట్టిన, నంతలోన రుచిమాలాభిన్న ఘోరాసురో

త్తమ చక్రంబగు చేతిచక్రమున దైత్యధ్వంసి ఖండించె ర

త్తుమయోదగ్ర వినూత్నకుండల సమేతంబైన తన్మూర్ధమున్.

10.2-199-శార్దూల విక్రీడితము

ఇల్లాం గిట్టియైన కాలమున మున్నే నంచు ఘోషింతు వో!

తల్లి! నిన్నుఁ దలంచి యైన నిచటం దన్నుం గృపం గావడే!
చెల్లంబో! తలఁ ద్రుంచె నంచు నిల నాక్షేపించు చందంబునన్
దెళ్లెం జప్పుడు గాఁగ భూమిసుతుఁ డుద్దిష్టాహవక్షోణిపై.

10.2-200-కంద పద్యము

కంటిమి నరకుడు వడఁగా
మంటిమి నేఁ డనుచు వెస నమర్త్యులు మునులున్
 మింటం బువ్వులు గురియుచుఁ
బంటింపక పొగడి రోలిఁ బద్మదళాక్షున్.

10.2-201-వచనము

అంత భూదేవి వాసుదేవుని డగ్గఱ నేతెంచి జాంబూనదరత్న మండితంబైన
 కుండలంబులును, వైజయంతియును వనమాలయును, వరుణదత్తంబయిన
 సితచ్ఛత్రంబును, నొక్క మహారత్నంబును సమర్పించి మ్రొక్కి భక్తి
 తాత్పర్యంబులతోడం గరకమలంబులు ముకుళించి, విబుధవందితుండును,
 విశ్వేశ్వరుండునునైన దేవదేవుని నిట్లని వినుతించె.

10.2-202-సీస పద్యము

అంభోజనాభున కంభోజనేత్రున;
కంభోజమాలాసమన్వితునకు
నంభోజపదున కనంతశక్తికి వాసు;
దేవునకును దేవదేవునకును
భక్తులు గోరినభంగి నే రూపైన;
బందువానికి నాదిపురుషునకును
నఖిల నిదానమై యాపూర్ణవిజ్ఞానుఁ;

డయినవానికిఁ, బరమాత్మునకును,

10.2-202.1-ఆటవెలది

ధాతఁ గన్న మేటితండ్రికి, నజునికి,
నీకు వందనంబు నే నొనర్తు
నిఖిలభూతరూప! నిరుపమ! యీశ! ప
రాపరాత్మ మహిత! యమితచరిత!

10.2-203-వచనము

దేవా! నీవు లోకంబుల సృజించుటకు రజోగుణంబును, రక్షించుటకు
సత్త్వగుణంబును, సంహరించుటకుఁ దమోగుణంబును ధరియింతువు;
కాలమూర్తివి, ప్రధానపూరుషుండవు, పరుండవు, నీవ; నేనును, వారియు,
ననిలుండు, వహ్నియు, నాకాశంబుఁ, భూతతన్మాత్రులును, నింద్రియంబులును,
దేవతలును, మనంబును, గర్తయును, మహత్తత్త్వంబును, జరాచరంబైన
విశ్వంబును, నద్వితీయుండవైన నీ యంద సంభవించుము.

10.2-204-చంపకమాల

దయ నిటు సూడుమా! నరకదైత్యుని బిడ్డఁడు వీఁడు; నీ దెసన్
భయముననున్నవాఁడు; గడుబాలుఁ; డనన్యశరణ్యుఁ; డార్తుఁ; డా
శ్రయరహితుండు; దండ్రి క్రియ శౌర్యము నేరఁడు; నీ పదాంబుజ
ద్వయఁ బొడఁగాంచె భక్తపరతంత్ర! సువీక్షణ! దీనరక్షణ!

10.2-205-వచనము

అని యిట్లు భూదేవి భక్తితోడ హరికిం బ్రణమిల్లి వాక్కుసుమంబులం బూజించిన
నర్చితుండై భక్తవత్సలుం డయిన పరమేశ్వరుండు నరకపుత్రుం డయిన

భగదత్తున కభయంబిచ్చి, సర్వసంపదలోసంగి నరకాసురగృహంబు ప్రవేశించి
యందు.

10.2-22- కన్యలంబదాటువేలందెచ్చుట

10.2-206-ఉత్పలమాల

రాజకుల వతంసుడు పరాజిత కంసుడు సొచ్చి కాంచె ఘో
రాజుల రాజులం బటుశరాహతి నొంచి ధరాతనూజుఁ డు
త్రేజిత శక్తిఁ దొల్లిఁ జెఱదెచ్చినవారిఁ బదాటువేల ధా
త్రీజన మాన్యలన్ గుణవత్రీవ్రతధన్యల రాజకన్యలన్.

10.2-207-మత్తేభ విక్రీడితము

కని రా రాజకుమారికల్ పరిమళత్కతూహలాక్రాంతలై
దనుజాధీశ చమూవిదారు నతమందారున్ శుభాకారు నూ
తనశృంగారు వికారదూరు సుగుణోదారున్ మృగీలోచనా
జన చేతోధనదోరు రత్నమకుటస్త్రున్ మనోహరునిన్.

10.2-208-వచనము

కని యతని సౌందర్య గాంభీర్య చాతుర్యాది గుణంబులకు మోహించి,
తమకంబులు జనియింప, దైర్యంబులు సాలించి, సిగ్గులు వర్జించి,
పంచశరసంచలిత హృదయలై, దైవయోగంబునం బరాయత్తంబులైన చిత్తంబుల
నమ్మత్తకాశినులు దత్తరంబున మనోజండుత్తలపెట్ట నతండు దమకుఁ
బ్రాణవల్లభుండని వరియించి.

10.2-209-ఉత్పలమాల

పాపపురక్కసుండు సెఱప్ట్ట నటంచుఁ దలంతుఁ మెప్పుడుం

బాపుడె? వాని ధర్మమునఁ బద్మదళాక్షునిఁ గంటి మమ్మ! ము
న్నీ పురుషోత్తముం గదియ నేమి వ్రతంబులు సేసినారమో?
యా పరమేష్ఠి పుణ్యఁడుగదమ్మ! హరిన్ మముఁగూర్చె నిచ్చటన్

10.2-210-కంద పద్యము

ఉన్నతి నీతఁడు గొగిట
మన్నింపఁగ నింక బ్రదుకు మానిని మనలో
మున్నేమి నోము నోచెనో
సన్నుతమార్గముల విపిన జల దుర్గములన్.

10.2-211-కంద పద్యము

విన్నారమె యీ చెలువముఁ?
గన్నారమె యిట్టి శౌర్యగాంభీర్యంబుల్?
మన్నార మింతకాలముఁ
గొన్నారమె యెన్నఁ డయినఁ గూరిమి చిక్కన్.

10.2-212-సీస పద్యము

వనజాక్షి! నేఁ గన్య వైజయంతిక నైన;
గదిసి ప్రేలుదు గదా కంఠమందు;
బింబోష్ఠి! నేఁ గన్య బీతాంబరము నైన;
మెఱసి యుండుదు గదా మేనునిండఁ;
గన్నియ! నేఁ గన్య గౌస్తుభమణి నైన;
నొప్పు సూపుదుఁ గదా యురమునందు;
బాలిక! నేఁ గన్య బాంచజన్యము నైన;
మొనసి చొక్కుదుఁ గదా మోవిఁ గ్రోలి;

10.2-212.1-ఆటవెలది

పద్మగంధి! నేను బర్హదామము నైనఁ
జిత్ర రుచుల నుందు శిరమునందు
ననుచుఁ బెక్కుగతుల నాడిరి కన్యలు
గములు గట్టి గరుడగమనుఁ జూచి.

10.2-213-శార్దూల విక్రీడితము

భూనాథోత్తమ! కన్యకల్ వరుస నం భోజాతనేత్రుండు న
న్న నవ్వెం దగఁ జూచె డగ్గటియె వర్ణించెన్ వివేకించె స
మ్మానించెం గరుణించెఁ బే రడిగె సన్మార్గంబుతోఁ బెండ్లి యో
నేనే చక్రికి దేవి నంచుఁ దమలో నిర్ణీత లై రందఱున్.

10.2-214-వచనము

ఇట్లు బహువిధంబులం దమతమ మన్ననలకు నువ్విళ్ళూరు కన్నియలం
బదాఱువేల ధవళాంబరాభరణ మాల్కానులేపనంబు లొసంగి, యందలంబుల
నిడి, వారలను నరకాసుర భాండాగారంబులం గల నానావిధంబు లయిన
మహాధనంబులను, రథంబులను, దురంగంబులను, ధవళంబులై వేగవంతంబులై
యైరావతకులసంభవంబులైన చతుర్దంత దంతావళంబులను,
ద్వారకానగరంబునకుం బనిచి; దేవేంద్రుని పురంబునకుం జని యదితిదేవి
మందిరంబు సొచ్చి, యా పెద్దమ్మకు ముద్దు సూపి, మణికిరణ పటల
పరిభావితభానుమండలంబులైన కుండలంబు లొసంగి, శచీసమేతుండైన
మహేంద్రునిచేత సత్యభామతోడం బూజితుండై, పిదప సత్యభామ కోరిన
నందనవనంబు సొచ్చి.

10.2-23- పారిజాతాపహరణంబు

10.2-215-మత్తేభ విక్రిడితము

హరి కేలం బెకలించి తెచ్చి భుజగేంద్రాతిపైఁ బెట్టి సుం
దరగంధానుగతభ్రమద్భ్రమరనాద్రాతముం బల్లవాం
కుర శాఖా ఫల పర్ణ పుష్ప కలికా గుచ్చాది కోపేతమున్
గిరిభిత్తాతముఁ బారిజాతముఁ ద్రిలోక్తీయాచకాఖ్యాతమున్.

10.2-216-వచనము

ఇట్లు పారిజాతంబును హరించి యదువల్లభుండు వల్లభయుం దానును
 విహగవల్లభారూఢుండై చనుచున్న సమయంబున.

10.2-217-సీస పద్యము

నరకాసురుని బాధ నలఁగి గోవిందుని;
కడ కేగి తత్పాదకమలములకుఁ
దన కిరీటము నోక దండపుణామము;
ల్లావింప నా చక్రి కరుణ సేసి
చనుదెంచి భూసుతు సమయించి తనవారి;
దన్ను రక్షించుటఁ దలఁప మఱచి
యింద్రుండు బృందారకేంద్రత్వ మదమునఁ;
బద్మలోచన! పోకు పారిజాత

10.2-217.1-ఆటవెలది

తరువు విడువు మనుచుఁ దాకె నడ్డము వచ్చి
తటిమి సురలు నట్లు దాకె రకట!
యెఱుకవలదె నిర్జరేంద్రత కాల్పనే?

సురల తామసమును జుడ నరిది.

10.2-218-వచనము

ఇట్లు దనకు నొడ్డారించి యడ్డంబు వచ్చిన నిర్జరేంద్రాదుల నిర్జించి తన పురంబునకుం జని, నిరంతర సురభి కుసుమ మకరంద మాధురీ విశేషంబులకుఁ జొక్కిచిక్క నాకలోకంబుననుండి వెంటనరుగుదెంచు తుమ్మెదలకు నెమ్మిదలంచుచున్న పారిజాతమ్ము నాశితపారిజాతుం డయిన హరి మహాప్రేమాభిరామ యగు సత్య భామతోఁ గ్రీడించు మహోద్వానంబున సంస్థాపించి, నరకాసురుని యింటం దెచ్చిన రాజకన్యక లెందఱందఱకు నన్నినివాసంబులు గల్పించి గృహోపకరణంబులు సమర్పించి.

10.2-24- పదాఱువేలకన్యలపరిణయం

10.2-219-చంపకమాల

అమితవిహారుఁ డీశ్వరుఁ డనంతుఁడు దా నొక నాఁడు మంచి ల గ్నమునఁ బదాఱువేల భవనంబులలోనఁ బదాఱువేల రూ పములఁ బదాఱువేల నృపబాలలఁ బ్రీతిఁ బదాఱువేల చం దముల విభూతినొందుచు యధావిధితో వరియించె భూవరా!

10.2-220-ఉత్పలమాల

దానములందు సమ్మద విధానములం దవలోకభాషణా హ్వానములందు నొక్క క్రియ నా లలితాంగుల కన్ని మూర్తు లై తాననిశంబు గానఁబడి తక్కువ యెక్కువలేక యుత్తమ జ్ఞాన గృహస్థధర్మమునఁ జుక్తి రమించెఁ బ్రపూర్ణకాముడై.

10.2-221-కంద పద్యము

తరుణులు బెక్కుం డ్రయినను

బురుషుఁడు మనలేఁడు సవతి పోరాటమునన్,

హరి యా పదాఱువేవురు

తరుణులతో సమత మనియె దక్షత్వమునన్.

10.2-222-శార్దూల విక్రీడితము

ఎన్నే భంగుల యోగమార్గముల బ్రహ్మాంద్రాదు లీక్షించుచున్

మున్నే దేవునిఁ జూడఁగానక తుదిన్ మోహింతు; రా మేటి కే

విన్నాణంబుననో సతుల్ గృహిణులై విఖ్యాతి సేవించి ర

చ్చిన్నాలోకన హాస భాషణ రతిశ్చేషానురాగంబులన్.

10.2-223-సీస పద్యము

ఇంటికి వచ్చిన నెదురేగుదెంచుచు;

నానీత వస్తువులందుకొనుచు

సావర్ణమణిమయాసనములు వెట్టుచు;

బదములు గడుగుచు భక్తితోడ

సంవాసితస్నానజలము లందించుచు;

సద్గంధవస్త్రభూషణము లొసఁగి

యిష్ట పదార్థంబు లిడుచుఁ దాంబూ లాదు;

లొసఁగుచు వినరుచు నోజ మెఱసి

10.2-223.1-తేటగీతి

శిరము దువ్వుచు శయ్యపైఁ జెలుపు మిగుల

నడుగు లొత్తుచు దాసీసహస్రయుక్త

లయ్యుఁ గొలిచిరి దాసులై హరి నుదారుఁ

దారకాధిప వదనలు దారు దగిలి.

10.2-224-శార్దూల విక్రీడితము

నన్నే పాయఁడు; రాత్రులన్ దివములన్ నన్నే కృపం జెందెడిన్;
నన్నే దొడ్డగఁ జూచు వల్లభలలో నాథుండు నా యింటన్
యున్నా డంచుఁ బదాఱువేలుఁ దమలో నూహించి సేవించి రా
యన్నుల్ గాడ పతివ్రతాత్వ పరిచర్యా భక్తియోగంబులన్.

10.2-225-కంద పద్యము

ఆ రామలతో నెప్పుడుఁ
బోరాములు సాల నెఱిపి పురుషోత్తముఁడున్
 గారామునఁ దిరిగెను సౌ
ధారామ లతాసరోవిహరముల నృపా!

10.2-226-కంద పద్యము

ఏ దేవుఁడు జగముల ను
త్పాదించును మనుచుఁ జెఱుచుఁ బ్రాభవమున మ
 ర్యాదారక్షణమునకై
యా దేవుం డట్లు మెఱసె యాదవులందున్.

10.2-227-వచనము

అంత నొక్కనాఁడు రుక్మిణీదేవి లోఁగిట మహేంద్రనీల మరకతాది మణిస్తంభ వలభి
 విటంకపటల దేహాళికవాట విరాజమానంబును, శాతకుంభ కుడ్య గవాక్ష వేదికా
 సోపానంబును, విలంబమాన ముక్తాఫలదామ విచిత్ర కౌశేయవితానంబును,
 వివిధ మణిదీపికా విసర విభ్రాజమానంబును, మధుకరకులకలిత
 మల్లికాకుసుమ మాలికాభిరామంబును, జాలకరంద్ర వినిగ్గత కర్పూరాగరుధూప

ధూమంబును, వాతాయన విప్రు కీర్ణ శిశిరకర కిరణస్తోమంబును,
 బారిజాతప్రసవామోద పరిమిళితపవనసుందరంబు నయిన లోపలిమందిరంబున
 శరచ్చంద్రచంద్రికా ధవళపర్యంక మధ్యంబున, జగదీశ్వరుం డయిన హరి
 సుఖాసీనుండై యుండ, సఖీజనంబులుం దానును డగ్గటి కొలిచి యుండి.

10.2-228-సీస పద్యము

కుచకుంభములమీది కుంకుమతో రాయు;

హోరంబు లరుణంబు లగుచు మెఱయఁ;

గరపల్లవము సాచి కదలింప నంగుళీ;

యక కంకణప్రభ లావరింపఁ;

గదలిన బహురత్న కలిత నూపురముల;

గంభీర నినదంబు గడలుకొనఁగఁ;

గాంచన మణికర్ణికా మయూఖంబులు;

గండపాలికలపై గంతు లిడఁగఁ;

10.2-228.1-తేటగీతి

గురులు నర్తింపఁ బయ్యెద కొంగు దూఁగఁ;

బోటిచే నున్న చామరఁ బుచ్చుకొనుచు

జీవితేశ్వరు రుక్మిణి సేర నరిగి

వేడ్క లిగురొత్త మెల్లన వీవఁ దొడఁగె.

10.2-229-వచనము

అప్పుడు.

10.2-25- రుక్మిణీదేవి విప్రలంభంబు

10.2-230-మత్తేభ విక్రిడితము

పతి యే రూపము దాల్చినంద దనురూపంబైన రూపంబుతో
సతి దా నుండెడు నట్టి రూపవతి నా చంద్రాస్య నా లక్ష్మి నా
సుతనున్ రుక్మిణి నా యనన్యమతి నా శుద్ధాంతరంగం గళా
చతురత్వంబున శౌరి యిట్లనియెఁ జంద్రన్మందహాసంబుతోన్.

10.2-231-మత్తేభ విక్రిడితము

బలశౌర్యంబుల భోగమూర్తి కులరూపత్యాగ సంపద్గుణం
బుల దిక్పాలురకంటఁ జైద్యముఖరుల్ పూర్ణుల్ ఘనుల్; వారికిన్
నెలతా! తల్లియుఁదండ్రియుం సహజుఁడున్ నిన్నిచ్చినంబోక యీ
బలవద్భీరుల వార్ధిలీనుల మముం బాటింప నీ కేటికిన్?

10.2-232-సీస పద్యము

లోకుల నడవడిలోని వారము గాము;
పరులకు మా జాడ బయలు పడదు;
బలమదోపేతులు పగగొండ్లు మా తోడ;
రాజసీతములకు రాము తఱచు;
శరణంబు మాకు నీ జలరాశి సతతంబు;
నిష్పించనుల మేము; నిధులు లేవు;
కలవారు చుట్టాలు గారు; నిష్పించన;
జనబంధులము; ముక్తసంగ్రహాలము;

10.2-232.1-ఆటవెలది

గూడవర్తనులము; గుణహీనులము; భిక్షు

లైన వారిఁ గాని నాశ్రయింప;
మిందుముఖులు దగుల; రిటువంటి మముబోటి
వారి నేల దగుల వారిజాక్షి!

10.2-233-కంద పద్యము

సిరియును వంశము రూపును
సరియైన వివాహసఖ్య సంబంధంబుల్
 జరుగును; సరి గాకున్నను
జరగవు; లోలాక్షి! యెట్టి సంసారులకున్.

10.2-234-కంద పద్యము

తగదని యెఱుగవు మమ్ముం
దగిలితివి మృగాక్షి! దీనఁ దప్పగు; నీకుం
 దగిన మనుజేంద్రు నొక్కనిఁ
దగులుము; గుణహీనజనులఁ దగునే తగులన్?

10.2-235-సీస పద్యము

సాల్వ జరాసంధ చైద్యాది రాజులు;
చెలఁగి నన్ వీక్షించి మలయుచుండ
నది గాక రుక్మి నీ యన్నయు గర్వించి;
వీర్యమదాంధుఁ డై వెలయుచున్న
వారి గర్వంబులు వారింపఁగాఁ గోరి;
చెలువ! నిన్నొడిచి తెచ్చితిమి; గాని
కాంతా తనూజార్థ కాముకులము గాము;
కామమోహదులఁ గ్రందుకొనము;

10.2-235.1-తేటగీతి

విను; ముదాసీనులము; క్రియావిరహితులము
 పూర్ణులము మేము; నిత్యాత్మబుద్ధితోడ
 వెలుగుచుందుము గృహదీపవిధము మెఱసి;
 నవలతాతన్వి! మాతోడ నవయ వలదు.

10.2-236-వచనము

అని యిట్లు భగవంతుడైన హరి దన్నుఁ బాయక సేవించుటం బ్రియురాలను,
 పట్టంపుదేవి ననియెడి రుక్మిణి దర్పంబు నేర్పున నుపసంహరించి యూరకుండిన
 నమ్మానవతి యప్రియంబులు నపూర్వంబులు నైన మనోవల్లభు మాటలు విని
 దురంతంబైన చింతాభరంబున సంతాపంబు నొందుచు.

10.2-237-సీస పద్యము

కాటుక నెఱయంగఁ గన్నీరు వరదలై;
 కుచకుంభయుగళ కుంకుమము దడియ
 విడువక వెడలెడు వేడినిట్టూర్పుల;
 లాలితాధర కేసలయము గందఁ
 జెలువంబు నెఱిదప్పి చిన్నవోవుచు నున్న;
 వదనారవిందంబు వాడు దోప
 మారుతాహతిఁ దూలు మహిత కల్పకవల్లి;
 వడువున మేన్ వడవడ వడంకఁ

10.2-237.1-తేటగీతి

జిత్త మెఱియంగఁ జెక్కిటఁ జేయ్యి సేర్చి
 కౌతుకం బేది పదతలార్తమున నేల

వ్రాసి పెంపుచు మో మరవాంచి వగలఁ
బొందె మవ్వంబు గందిన పువ్వుబోలె.

10.2-238-చంపకమాల

అలికుల వేణి తన్నుఁ బ్రియుఁ డాడిన యప్రియభాష లిమ్మొయిన్
సొలవక కర్ణరంధ్రముల నూదులు చొచ్చిన రీతిగాఁగ బె
బ్బులి రొద విన్న లేడి క్రియఁ బొల్పటి చేష్టలు దక్కి నేలపై
వలనటి వ్రాలోఁ గీ లెడలి వ్రాలిన పుత్తడిబొమ్మ కైవడిన్.

10.2-239-వచనము

ఇట్లు వ్రాలిన.

10.2-240-మత్తేభ విక్రీడితము

ప్రణతామ్నాయుడు కృష్ణుఁ డంతఁ గదిసెన్ బ్రాప్తావరుద్ధారుణే
క్షణ విస్రస్థ వినూత్న భూషణ దురుక్షకూర నారాచ శో
షణ నాలింగితధారుణిన్ నిజకులాచారైక సద్ధర్మ చా
రిణి విశ్లేషిణి వీతతోషిణిఁ బురంద్రీరామణిన్ రుక్మిణిన్.

10.2-241-సీస పద్యము

కని సంభ్రమంబునఁ దనువునం దనువుగా;
ననువునఁ జందనం బల్ల నలఁది
కన్నీరు పన్నీటఁ గడిగి కర్పూరంపుఁ;
బలుకులు సెవులలోఁ బాట నూఁది
కరమొప్ప ముత్యాలసరుల చి క్కెడలించి;
యురమునఁ బొందుగా నిరవుకొలిపి
తిలకంబు నునుఫాలఫలకంబుపైఁ దీర్చి;

వదలిన భూషణవళులఁ దొడిగి

10.2-241.1-తేటగీతి

కమలదళ చారు తాలవృంతమున విసరి
పొలుచు పయ్యెదఁ గుచములఁ బొందుపఱిచి
చిత్త మిగురొత్త నొయ్యన సేదఁదీర్చి
బిగియఁ గొగిటఁ జేర్చి నె మ్మగము నిమిరి.

10.2-242-తేటగీతి

నెరులు గలమరునీలంపు బురుల సిరుల
నరులుగొనఁ జాలి నరులను మరులు కొలుపు
యిరులు గెలిచిన తుమ్మెద గఱులఁ దెగడు
కురుల నులిదీర్చి విరు లిడి కొప్పువెట్టి.

10.2-243-కంద పద్యము

మురసంహరుఁ డిందిందిర
గరుదనిలచలత్ప్రసూనకలికాంచిత సుం
 దరశయ్యఁ జేర్చె భీష్మక
వరపుత్రిన్ నుతచరిత్ర వారిజనేత్రన్.

10.2-244-పదనము

ఇట్లు పానుపునం జేర్చి మృదుమధుర భాషణంబుల ననునయించిన.

10.2-245-కంద పద్యము

పురుషోత్తము ముఖకోమల
సరసిజ మయ్యిందువదన సవ్రీడా హా

సరుచిస్నిగ్ధాపాంగ

స్ఫుర దవలోకనము లొలయఁ జూ చిట్లనియెన్.

10.2-26- రుక్మిణిదేవి స్తుతించుట

10.2-246-కంద పద్యము

మురహర! దివసాగమ దళ

దరవిందదళాక్ష! తలఁచ నది యట్టి దగున్

నిరవధిక విమలతేజో

వరమూర్తివి; భక్తలోకవత్సల! యెందున్.

10.2-247-తేటగీతి

సంచితజ్ఞాన సుఖ బలైశ్వర్య శక్తు

లాదిగాఁ గల సుగుణంబు లమరు నీకు;

నేను దగుదునె? సర్వలోకేశ్వరేశ!

లీలమై సచ్చిదానందశాలి వనఘ!

10.2-248-సీస పద్యము

రూఢిమైఁ బ్రకృతి పూరుష కాలములకు నీ;

శ్వరుఁడవై భవదీయ చారుదివ్య

లలితకళా కౌశలమున నభిరతుఁడై;

కడఁగు నీ రూప మెక్కడ మహాత్మ!

సత్త్వాది గుణసముచ్చయయుక్త మూఢాత్మ;

నయిన నే నెక్కడ? ననఘచరిత!

కోరి నీ మంగళ గుణభూతి గానంబు;

సీయంగఁబడు నని చెందు భీతి

10.2-248.1-తేటగీతి

నంబునిధి మధ్యభాగమం దమ్మత ఫేన
పటల పాండుర నిభమూర్తి పన్నగేంద్ర
బోగశయ్యను బవ్వళింపుచును దనరు
నట్టి యున్నతలీల దివ్ంబు దలఁప.

10.2-249-వచనము

శబ్ద స్పర్శ రూప రస గంధంబు లనియెడు గుణంబులచేతఁ బరిగ్రహింపఁబడిన
మంగళ సుందర విగ్రహుండవై, యజ్ఞానాంధకార నివారకంబైన రూపంబుఁ గైకొని,
భవదీయులైన సేవకులకు ననుభావ్యుండ వైతి; భవత్పాదారవింద
మకరందరసాస్వాద లోలాత్ములైన యోగీంద్రులకైనను భవన్మార్గంబు స్ఫుటంబు
గా; దట్లగుటం జేసి యీ మనుజుపశువులకు దుర్విభావ్యంబగుట యేమిసెప్ప?
నిట్టి యీశ్వరుండవైన నీకు నిచ్చ స్వతంత్రంబు గావున నదియును నా
కభిమతంబు గావున నిన్ను నే ననుసరింతు; దేవా! నీవకించనుఁడవైతేని
బలిభోక్తలయిన బ్రహ్మాండ్రాదు లెవ్వనికొఱకు బలిసమర్పణంబు సేసిరి? నీవు
సమస్త పురుషార్థమయుండ వనియును, ఫలస్వరూపి వనియును నీ యందలి
ప్రేమాతిశయంబులం జేసి విజ్ఞానదీపాంకురంబున నిరస్త సమస్త దోషాంధకారులై
యిహసౌఖ్యంబులు విడిచి సుమతులు భవదీయదాస సంగంబు గోరుచుండుదు;
రట్లు సేయనేరక నిజాధికారాంధకారమగును లైన వారు భవత్తత్త్వంబు దెలిసి
బలిప్రక్షేపణంబులు సేయంజాలక మూఢులై సంసారచక్రంబునం బరిభ్రమింతు;
రదియునుంగాక.

10.2-250-ఆటవెలది

వరమునీంద్ర యోగివర సురకోటిచే
వర్ణితప్రభావవైభవంబు

గలిగి యఖిలచేతనులకు విజ్ఞాన ప్ర
దుండ వగుదు వభవ! దురితదూర!

10.2-251-వచనము

దేవా! భవదీయ కుటిల భూవిక్షేపోదీరిత కాలవేగంబుచేత విధ్వస్తమంగళు లగు
కమలభవ భవ పాకశాసనాదులం దిరస్కరించినట్టి మదీయ చిత్తంబున.

10.2-252-చంపకమాల

నిను వరియించినం బెలుచ నీరజలోచన! శార్ఙ్గ సాయకా
సన నినదంబులన్ సకల శత్రుధరాపతులన్ జయించి బో
రన పశుకోటిఁ దోలు మృగరాజు నిజాంశము భూరిశక్తిఁ గై
కొనిన విధంబునన్ నను నకురిత శూరతఁ దెచ్చి తీశ్వరా!

10.2-253-ఉత్పలమాల

అట్టి నృపాల కీటముల నాజి నెదుర్పగ లేనివాని య
ట్లట్టిన భీతిమై నిటు పయోధిశరణ్యుడ వైతి వింతయున్
నెట్టన మాయ గాక యివి నిక్కములే? భవదీయ భక్తు లై
నట్టి నరేంద్రమౌళిమణు లంచిత రాజఋషుల్ ముదంబునన్.

10.2-254-ఆటవెలది

వితత రాజ్యగరిమ విడిచి కాననముల
నాత్మలందు మీ పదాబ్జయుగము
వలతి గాఁగ నిలిపి వాతాంబు పర్ణాశ
నోగ్గనియతు లగుచు నుందు రభవ!

10.2-255-మత్తేభ విక్రీడితము

విమలజ్ఞాననిరూఢులైన జనముల్ వీక్షింప మీ పాద కం
జమరందస్ఫుట దివ్యసౌరభము నాస్వాదించి నిర్వాణ రూ
పము సత్పూరుష వాగుదీరితము శోభాశ్రీనివాసంబు నౌ
మిము సేవింపక మానవాధముని దుర్మేధాత్ము సేవింతునే?

10.2-256-పచనము

మఱియును దేవా! భూలోకంబునందును, నిత్యనివాసంబునందును, సకల
 ప్రదేశంబులందును జగదీశ్వరుండ వయిన నిన్ను నభిమతంబులయిన
 కామరూపంబులు గైకొని వరియింతు; భవదీయ చరణారవింద మకరందాస్వాదన
 చాతుర్యదుర్యభృంగియైన కామిని యతి హేయంబైన త్వక్ శృతు రోమ నఖ
 కేశంబులచేతఁ గప్పంబడి యంతర్గతంబయిన మాంసాస్థి రక్త క్రిమి విట్కృష్ట పిత్త
 వాతంబుగల జీవచ్ఛవంబయిన నరాధముని మూఢాత్మయై కామించునే?
 యదియునుంగాక.

10.2-257-సీస పద్యము

నీరదాగమమేఘనిర్వృత్తయః పాన;
చాతకం బేగునే చౌటి పడెకుఁ?
బరిపక్వ మాకంద ఫలరసంబులు గ్రోలు;
కీరంబు సనునె దుత్తూరములకు?
ఘనర వాకర్ణనోత్తలిక మయూరము;
గోరునే కరిన ఝిశ్రీరవంబుఁ?
గరికుంభ పిశిత సద్ధాస మోదిత సింహ;
మరుగునే శునక మాంసాభిలాషఁ

10.2-257.1-తేటగీతి

బ్రవిమలాకార! భవదీయ పాదపద్మ
యుగ సమాశ్రయ నైపుణోద్యోగచిత్త
మన్యుఁ జేరునె తన కుపాస్యంబు గాఁగ?
భక్తమందార! దుర్భర భవవిదూర!

10.2-258-కంద పద్యము

వాసవవందిత! భవ కమ
లాసన దివ్యప్రభా సభావలీ కెప్పుడున్
నీ సమధిక చారిత్ర క
ధాసురుచిరగాన మవితథం బయి చెల్లున్.

10.2-259-కంద పద్యము

ధరణీనాథులు దమతమ
వరవనితామందిరముల వసియించుచు గో
ఖర మార్జాలంబుల గతి
స్థిరబద్ధు లగుదురు నిన్నుఁ దెలియని కతనన్.

10.2-260-ఆటవెలది

జలజనాభ! సకల జగ దంతరాత్మవై
నట్టి దేవ! నీ పదారవింద
యుగళి సానురాగయుక్తమై నా మదిఁ
గలుగునట్లు గాఁగఁ దలపు మనఘ!

10.2-261-ఆటవెలది

పూధు రజోగుణప్రవృద్ధమైనట్టి నీ
దృష్టిచేత నన్నుఁ దేఱుకొనఁగఁ

జూచు టెల్ల పద్మలోచన! నా మీద
ఘనదయార్ద్రదృష్టిగా దలంతు.

10.2-262-వచనము

అదియునుంగాక, మధుసూదనా! నీవాక్యంబులు మిథ్యలుగావు; తల్లి వచనంబు కూతున కభిమతంబుగాదె? యౌవనారూఢమదంబున స్వైరిణి యగు కామిని పురుషాంతరాసక్త యగుట విచారించి పరిజ్ఞాని యైనవాఁడు విడుచు; నవివేకి యయిన పురుషుం డింద్రియలోలుండై రతిం దగిలి దాని విడువనేరక పరిగ్రహించి యుభయలోకచ్యుతుండగు; నట్లుగావున నీ యెఱుంగని యర్థంబు గలదే?” యని విన్నవించిన రుక్మిణీదేవి వచనంబులకుఁ గృష్ణుండు సంతసిల్లి యిట్లనియె.

10.2-27- రుక్మిణీదేవినూరడించుట

10.2-263-చంపకమాల

అలికులవేణి! నవ్వులకు నాడినమాటల కింత నీ మదిం
గలగఁగ నేల? వేటలను గయ్యములన్ రతులందు నొవ్వఁగాఁ
బలికినమాట లెగ్గు లని పట్టుదురే? భవదీయ చిత్తముం
దెలియఁగఁ గోరి యే బలికితిన్ మదిలో నిటు గుండ నేటికిన్?

10.2-264-వచనము

అదియునుం గాక.

10.2-265-ఉత్పలమాల

కింకలు ముద్దుఁబల్కులును గెంపుఁగనుంగవ తియ్యమోవియున్
జంకెలు తేఱిచూపు లెకసక్యములున్ నెలవంక బొమ్మలుం
గొంకక వీడనాడుటలుఁ గూరిమియుం గల కాంతఁ గూడుటల్

అంకిలి లేక జన్మఫల మబ్బుట గాదె కురంగలోచనా!

10.2-266-పదనము

అని మఱియు నిట్లనియె.

10.2-267-ఉత్పలమాల

నీవు పతిప్రతామణివి నిర్మల ధర్మవివేక శీల స

ద్భావవు నీ మనోగతులఁ బాయక యెప్పుడు నస్మదీయ సుం

సేవయ కాని యన్యము భజింపవు; పుట్టిన నాటనుండి నీ

భావ మెఱింగి యుండియును బల్కిన తప్పు సహింపు మానినీ!

10.2-268-పదనము

అని వెండియు నిట్లనియె “నీవాక్యంబులు శ్రవణసుఖంబుగావించె; నీవు వివిధంబులైన కామంబులు గోరితివేని, నవియన్నియు నాయంద యుండుటం జేసి యేకాంతసేవాచతుర వైన నీకు నవి యన్నియు నిత్యంబులై యుండు; నీ పాతివ్రత్యంబును, నా యందలి స్నేహంబు నతివిశదంబు లయ్యె; నావాక్యములచేత భవ దీయచిత్తంబు చంచలంబు గాక నా యందలి బుద్ధి దృఢంబగుం గావున సకలసంపద్విలసితంబైన ద్వారకానగర దివ్యమందిరంబు లందు నీదు భాగ్యంబునం జేసి సంసారికైవడి నీ యందు బద్ధానురాగుండనై వర్తింతు; దక్కిన ప్రాణేంద్రియ పరవశత్వంబున వికృత శరీరధారిణియైన సతి నన్నుం జెందుట దుష్కరం; బదియునుం గాక మోక్షప్రదుండనైన నన్ను, గామాతురలైన యల్పమతులు వ్రతతపోమహిమలచేత దాంపత్య యోగంబుకై సేవింతు; రదియంతయు నా మాయా విజృంభితంబు; దానంజేసి వారు మందభాగ్యులై నిరయంబు నొందుదు; రట్లుగావున నీ సమానయైన కాంత యే కాంతలందైనఁ గలదె? నీ వివాహకాలంబు ననేక రాజన్యవర్యులఁ గైకొనక

భవదీయ మధురాలాప శ్రవణాత్మకుండనైన నా సన్నిధికి "నా శరీరం బితర యోగ్యంబు గాదు; నీకు శేషంబనయి యున్న దాన" నని యేకాంతంబునం బ్రాహ్మణుం బుత్తెంచిన నేనును జనుదెంచి, నీ పరిణయసమయంబున భవత్సహోదరుంబట్టి విరూపుం గావించిన నది గనుంగొనియును నా యందలి విప్రయోగ భయంబున నూరకుండితి; వదిగావున బహుప్రకారంబులై వర్తించు నీ సద్గుణంబులకు సంతసించు!"నని యివ్వధంబున దేవకీసుతుండు నరలోక విడంబనంబుగ గృహస్థునిభంగి నిజగృహకృత్యంబు లాచరించుచుండె"నని శుకుండు మఱియు నిట్లనియె.

10.2-269-కంద పద్యము

అని యిట్లు కృష్ణుఁ డాడిన
వినయ వివేకానులాప వితతామృత సే
 చన ముదిత హృదయయై య
వృనితామణి వికచ వదన వనరుహ యగుచున్.

10.2-270-కంద పద్యము

నగ వామతించు చూపులు
నగధరు మోమునను నిలిపి నయమునఁ గరముల్
 మొగిచి వినుతించెఁ గృష్ణున్
ఖగవాహున్ రుచిరదేహుఁ గలితోత్సాహున్.

10.2-271-చంపకమాల

అతుల విరాజమానముఖుఁడై వివిధాంబర చారుభూషణ
ప్రతులతోడ గోరిన వరంబులు దద్దయుఁ నిచ్చెగృష్ణుఁ డు
న్నతశుభమూర్తి దేవగణనందితకీర్తి దయానువర్తియై

యతిమృదువాణికిం గిసలయారుణపాణికి నీలవేణికిన్.

10.2-272-వచనము

ఇట్లుసమ్మానించి కృష్ణుండు రుక్మిణియుందానును దదనంతరంబ.

10.2-273-చంపకమాల

ఎలమి ఘటింపఁగాఁ గలసి యీడెల నీడల మల్లికా లతా
వలిఁ గరవీరజాతి విరవాదుల వీధులఁ గమ్మ దెమ్మెరల్
వొలయు నవీనవాసములఁ బొన్నలఁ దిన్నెలఁ బచ్చరచ్చలం
గొలఁకుల లేఁగెలంకులను గోరిక లీరిక లొత్తఁ గొత్తలై.

10.2-274-కంద పద్యము

ఆరామభూములందు వి
హామల సౌఖ్యలీల నతిమోదముతో
 నా రామానుజుఁ డుండెను
నా రామామణియుఁ దాను నభిరామముగన్.

10.2-28- కృష్ణకుమారోత్పత్తి

10.2-275-వచనము

మఱియు, ననేకవిధ విచిత్రమణివితానాభిశోభిత ప్రాసాదోపరిభాగంబులను, లాలిత
 నీలకంఠ కలకంఠ కలవింక శుక కలాప కలిత తీరంబులను,
 మకరందపానమదవదించిందిర ఝంకార సంకుల కమల కష్టార సుధాసార నీహా
 పూరిత కాసారంబులను, ధాతు నిర్ఘర రంజిత సానుదేశగిరి కుంజపుంజంబులను,
 గృతకశైలంబులను, గ్రీడాగృహంబులనుం జెలంగి నందనందనుండు
 విదర్భరాజనందనం దగిలి కందర్పకేళీలోలాత్ముండయ్యె; ననంతరంబా

సుందరీలాలామంబువలనఁ బ్రద్యుమ్నుండు, చారుధేష్టుండు, చారుదేవుండు,
సుధేష్టుండు, సుచారువు, చారుగుప్తుండు, భద్రచారువు, చారుభద్రుండు,
విచారువు, చారువు ననియెడు పదుగురు తనయులం బడసె; నట్లు సత్యభామా
జాంబవతీ నాగ్నజితీ కాళిందీ మాద్రి మిత్రవిందా భద్రలకు వేటువేట పదుగురేసి
భద్రమూర్తు లైన కుమారు లుదయించి; రవ్వధంబున మఱియును.

10.2-276-చంపకమాల

అనఘ! పదాటువేల సతులందు జనించిరి వేటువేట నం
దన దశకంబు తత్సృత వితానము గాంచి రనేక సూనుల
న్నెనయఁగ నిట్లు పిల్లచెట కీనిన కైవడిఁ బుత్ర పౌత్ర వ
ర్ధనమున నొప్పెఁ గృష్ణుండు ముదంబునఁ దామరతంపరై భువిన్.

10.2-277-తేటగీతి

అట్లు యదు వృష్టి భోజాంధకాది వివిధ
నామధేయాంతరముల నెన్నంగ నూట
యొక్కటై చాల వర్ధిల్లె నక్కులంబు
న్నపకుమారులఁ జదివించు నేర్పు గలుగు.

10.2-278-తేటగీతి

గురుజనంబులు విను మూఁడుక్రోట్టమీద
నెనుబదెనిమిదివేలపై నెసఁగ నూర్పు
రన్నఁ దద్బాలకావలి నెన్నఁదరమె
శూలికైనను దామరచూలికైన?

10.2-279-వచనము

అందు గోవిందనందనుండయిన ప్రద్యుమ్నునకు రుక్మి కూతు వలన
ననిరుద్ధుండు సంభవించె ననిన మునివరునకు భూవరుం డిట్లనియె.

10.2-280-కంద పద్యము

బ^వరమునఁ గృష్ణుచే ము

న్న^వమానము నొంది రుక్మి య^{చ్య}తు గెలువం

ది^{పు}రుచుఁ దన సుత నరిసం

భ^{పు}నకు నెట్లిచ్చె? నెఱుఁగఁ బ^{లు}కు మునీంద్రా!

10.2-29- ప్రద్యుమ్న వివాహంబు

10.2-281-సీస పద్యము

నా^{వు}డు శుకయోగి న^రనాయకోత్తమ! ;

నీ^{పు} చెప్పిన యట్ల నె^{మ్మ}నమునఁ

బ^{ద్మా}యతాక్షుచేఁ బ^{డి}న బన్నమునకుఁ;

గ^నలుచు నుండియు న^{ను}జతోడి

నె^{య్య}ంబునను భాగి^{నే}యున కిచ్చెను;

గూ^{తు} నంచితపుష్ప కో^మలాంగిఁ

ద^న పూన్కి దప్పినఁ ద^గ విదర్భేశుండు;

వి^{ను} మెఱింగింతు న వ్వి^ధము దెలియఁ

10.2-281.1-తేటగీతి

బ^రగ రుక్మవతీ స్వయం^వరమున కొగి

న^{రు}గుదెం డని భీష్మభూ^వరసుతుండు

వ^{రు}స రప్పించె రాజన్య^వర కుమార

వ^{రు}ల నను వార్త కలరి యా హ^{రి}సుతుండు.

10.2-282-చంపకమాల

వర మణిభూషణప్రభలవర్గ మనగ్గళ భంగిఁ బర్వఁ బ్ర
స్ఫురిత రథాధిరోహణవిభూతి దలిర్ప మనోహరైక సు
స్థిరశుభలీల నేగె యదుసింహకిశోరము రాజకన్యకా
పరిణయవైభవాగత నృపాలక కోటికి రుక్మివీటికిన్.

10.2-283-చంపకమాల

చని పురిఁజొచ్చి వృష్టికులసత్రముఁ డచ్చట మూఁగియున్న య
మ్మనుజవరేణ్యనందనుల మానము దూలి భయాకులాత్ము లై
చనఁగ ననేక చండతర సాయకసంపదఁ జూపి రుక్మి నం
దనఁ గొనివచ్చి వేడ్క నిజధామము సొచ్చె నవార్యశౌర్యఁ డై.

10.2-284-వచనము

ఇట్లు తెచ్చి ప్రద్యుమ్నుండు హరినయనం బరిణయంబంది నిఖిల సుఖంబు
 లనుభవింపుచుండె; యనంతరంబ.

10.2-285-కంద పద్యము

దీరుఁడు కృతవర్ముని సుకు
మారుఁడు వరియించె రుచిరమండనయుత నం
 భోరుహముఖి రుక్మిసుతం
జారుమతీకన్యఁ బ్రకటసజ్జనమాన్యన్.

10.2-286-తేటగీతి

ప్రకటచరితుండు భీష్మభూపాలసుతుఁడు
మనము మోదింపఁ దన కూర్మిమనుమరాలి
రుక్మలోచన నసమాన రుక్మకాంతిఁ

జెలిమి ననిరుద్ధునకు బెండ్లి సేయు నపుడు.

10.2-287-కంద పద్యము

పొలుపుగ రత్నవిభూషో

జ్ఞలులయి శుభవేళ నవ్వివాహార్థము ని

ర్మల బహు వైభవ శోభన

కలితవిదర్భావనీశ కటకంబునకున్.

10.2-288-చంపకమాల

హరియును రుక్మిణీసతియు నా బలభద్రుడు శంబరారియు

న్నరిమదభేది సాంబుడును నాదిగ రాజకుమారకోటి సిం

దుర రథవాజి సద్భటులతో జని యందు సమగ్రవైభవా

చరిత వివాహాయుక్త దివసంబులు వేడుక బుచ్చి యంతటన్.

10.2-289-కంద పద్యము

ఒకనాడు యదుకుమారకు

లకలంక సమగ్ర వైభవాటోప మహో

త్సుకులై యుండఁగఁ జూపో

పక యెకసెక్కిమున నవనిపాలురు వరుసన్.

10.2-290-ఉత్పలమాల

ఎచ్చరికం గళింగధరణీశుడు రుక్మిమొగంబు సూచి నీ

యెచ్చెముఁ దీర్చుకో నిదియ యెప్పగువేళ బలుండు జూదమం

దిచ్చ గలండు; గాని పొలుపెక్కిననేర్పరి గాడు; గాన నీ

కిచ్చు నవశ్యమున్ జయము నీగుము తొల్లిటబడ్డ బన్నమున్.

10.2-291-కంద పద్యము

అని పురికొల్పిన రుక్మీయుఁ
దన చేటు దలంప లేక తాలాంకునితో
డను జూదమాడఁ దివిరెను
వనజాసను కృతము గడచు వారెవ్వ రిలన్?

10.2-292-వచనము

అంత.

10.2-293-కంద పద్యము

కోరి విదర్భుఁడు కుటిల వి
హారుండై పిలిచె జూదమాడ జితారిన్
హారిన్ సన్నుతసూరిన్
సీరిన్ రైవతసుతార్థ చిత్తవిహారిన్.

10.2-30- రుక్మీబలరాములజుదంబు

10.2-294-ఆటవెలది

పూని మనము గొంత ప్రొద్దువోకకు రామ!
నెత్త మాడ నీవు నేర్తు వనఁగ
విందు; మిప్పుడు గొంత వెల యొడ్డి యాడుద
మనిన బలుఁడు లెస్స యని చెలంగె.

10.2-295-కంద పద్యము

మదిలోని చలము డింపక
పది యిరువది నూఱు వేయి పదివే లిదె ప

న్నిద మని యొడ్డుచు నాడిరి

మదమున నిద్దఱును దురభిమానము పేర్కిన్.

10.2-296-ఉత్పలమాల

అడిన యాట లెల్లను హలాయుధుఁ డోడిన రుక్మి గెల్పుడున్

దోడి నృపాల కోటి పరితోషముఁ జెందఁ గళింగభూవిభుం

దోడ బలుం డటంచుఁ బ్రహస్నోక్తుల నెంతయు రాముఁ జుల్కఁగా

నాడెను దంతపంక్తి వెలి యై కనుపట్టఁగఁ జాల నవ్వుచున్.

10.2-297-తేటగీతి

బలుఁడు కోపించి యొక లక్ష పథము సేసి

యాడి ప్రకటంబుగా జూద మపుడు గెల్చె;

గెల్చి నను రుక్మి యిది యేను గెల్చియుండ

గెలుపు నీ దని కికురింప నలవి యగునె?

10.2-298-కంద పద్యము

అనవుడు హలధరుఁ డచ్చటి

జనపాలకసుతులఁ జూచి సత్యము పలుకుం

డని యడిగిన వారలు రు

క్తుని హితులై పలుక రైరి మొగమోటమునన్.

10.2-299-ఉత్పలమాల

అప్పటి యట్ల యొడ్డి ముసలాయుధుఁ డేపున నాడి జూదముం

జోప్పఁడ గెల్చి యీ గెలుపు సూడగ నాదియొ వానిదో జనుల్

తప్పక చెప్పుఁ డన్న విదితధ్వనితో నశరీరవాణి తా

నిప్పటియాట రాముడె జయించె విదర్భుడె యోడె నావుడున్.

10.2-300-వచనము

అనినవిని సకలజనంబులు నద్భుతానందనిమగ్న మానసులైరి;
 కుటిలస్వభావులయిన భూవరులు రుక్మిం గైకొల్పిన నతండు తన తొల్లింటి
 పరాభవము దలంచి యెదిరిందన్ను నెఱుంగక బలాబల వివేకంబు సేయనేరక
 విధివశానుగతుండై చలంబున బలునిం గని యిప్పటి యాటయు నేన
 గెల్చియుండ వృథాజల్పకల్పనుండ వయి 'గెల్చితే' నని పల్కెద; వక్షవిద్యా
 నైపుణ్యంబు గల భూపకుమారులతోఁ బసులకాపరు లెత్తువత్తురే యని క్రొవ్వున
 నవ్వుచుం బలికిన, నప్పలుకులు సెవులకు ములుకుల క్రియం దాఁకినఁ
 గోపోద్ధీపితమానసుండై పెటపెటం బండ్లుగొఱకుచుం గన్నులనిప్పు లుప్పతిల్లం
 గినుకం దోఁకత్రిక్కిన మహోరగంబు నోజ రోజుచు దండతాడితంబయిన
 పుండరీకంబులీల హుమ్మని మ్రోయుచుఁ బ్రచండ బాహుదండంబులు సాఁచి
 పరిఘం బందుకొని పరిపంథి యైన రుక్మిని నతని కనుకూలంబయిన
 రాజలోకంబును బడలుపడ నడిచె; నయ్యవసరంబున.

10.2-301-కంద పద్యము

మును దంతపంక్తి వెలిగాఁ
దను నవ్వి నయక్కళింగుఁ దల వట్టి రయం
 బునఁ బడఁదిగిచి వదన మే
పునఁ బెడచే ప్రేసి దంతములు వెస డులిచెన్.

10.2-302-కంద పద్యము

అంతం బోవక రుక్మిని
దంతంబులు మున్ను డులిచి తను వగలింప
 న్నంతకుపురి కేగెను వాఁ
దంతయు భయ మంది రాజు లెల్లం గలఁగన్.

10.2-303-వచనము

అట్లుచేసి యయ్యాదవసింహం బసహ్యవిక్రమంబునం జెలంగె నంత.

10.2-304-కంద పద్యము

భూవర! పద్మాక్షుడు దన

బావ హతుం డగుట గనియుఁ బలుకక యుండెన్

భావమున రుక్మిణీ బల

దేవుల కే మనఁగ నెగ్గు దేటునొ? యనుచున్.

10.2-305-వచనము

అంత నా విదర్భానగరంబు నిర్గమించి.

10.2-306-కంద పద్యము

పరమానురాగరస సం

భరితాంతఃకరణు లగుచుఁ బాటించి వధూ

వరులను రథమం దిడి హల

ధర హరి రుక్మిణులఁ గొల్చి తగ యదువీరుల్.

10.2-307-ఉత్పలమాల

మంగళతూర్యహౌషము లమందగతిం జెలఁగంగ మత్త మా

తంగ తురంగ సద్భట కదంబముతోఁ జని కాంచి రంత నా

రంగ లవంగ లుంగ విచరన్మదభృంగ సురంగనాద స

త్సంగ తరంగిణీకలిత సంతతనిర్మల నా కుశస్థలిన్.

10.2-308-వచనము

ఇట్లు పురోపవనోపకంఠంబునకుం జని.

10.2-309-కంద పద్యము

అందు వసించిరి నందిత

చందన మందార కుంద చంద్ర లసన్నా

కందముల నీడ హృదయా

నందము సంధిల్ల నందనందనముఖ్యుల్.

10.2-310-పచనము

తదనంతరంబ పురప్రవేశంబు సేసి" రని చెప్పి శుకయోగీంద్రుండు

పరీక్షిన్నరేంద్రున కిట్లనియె.

10.2-31- బాణునకీశ్వర ప్రసాదలబ్ధి

10.2-311-తేటగీతి

అనఘ! బలినందనులు నూర్పు రందులోన

నగ్రజాతుండు బాణుఁ డత్తుగ్రమూర్తి

చిర యశోహారి విహితపూజిత పురారి

యహిత తిమిరోష్ణకరుఁడు సహస్రకరుఁడు.

10.2-312-కంద పద్యము

బాణుఁడు విక్రమజిత గీ

ర్యాణుఁడు సని కాంచె భక్తి వశుఁ డై సగణ

స్థాణున్ నిర్దళి తాసమ

బాణుం దాండవధురీణు భక్తత్రాణున్.

10.2-313-కంద పద్యము

కని యనురాగ వికాసము

దన మనమునఁ గడలుకొనఁగ దరఁ జాగిలి వం

దన మాచరించి మోదము

దనరఁగఁ దాండవము సలుపు తటి నయ్యభవున్.

10.2-314-ఉత్పలమాల

సంచిత భూరిబాహుబలసంపద పెంపున నారజంబు వా

యించి యనేకభంగుల నుమేశుఁ ద్రిలోకశరణ్య నాత్మ మె

చ్చించి ప్రమోదియై నిజవశీకృత నిశ్చలితాంతరంగుఁ గా

వించి తదాననాంబురుహ వీక్షణుడై తగ మ్రొక్కి యిట్లనున్.

10.2-315-ఉత్పలమాల

శంకర! భక్తమానసవశంకర! దుష్టమదాసురేంద్ర నా

శంకర! పాండునీలరుచిశంకరవర్ణ నిజాంగ! భోగి రా

ట్టంకణ! పార్వతీహృదయక్షరవ కైరవమిత్ర! యోగిహృ

త్పంకజ పంకజాప్త! నిజతాండవఖేలన! భక్తపాలనా!

10.2-316-వచనము

అని వినుతించి.

10.2-317-ఉత్పలమాల

దేవ! మదీయ వాంఛితము తేటపడన్నిట విన్నవించెదన్

నీవును నద్రినందనయు నెమ్మిని నా పురి కోటవాకిటం

గావలియుండి నన్నుఁ గృపఁ గావుము భక్తఫలప్రదాత! యో

భావభవారి! నీ చరణపద్మము లెప్పుడు నాశ్రయించెదన్.

10.2-318-వచనము

అని యభ్యర్థించినం బ్రసన్నుండై భక్తవత్సలుం డగు పురాంతకుండు
గౌరీసమేతుండై తారకాంతక గజాననాది భూతగణంబుల తోడ బాణనివాసం బగు
శోణపురంబు వాకిటం గాఁపుండెఁ; బదంపడి యొక్కనాఁడ బృలీనందనుండు.

10.2-319-తేటగీతి

ద్రృమునఁ బొంగి రుచిర మార్తాండ దీప్త
మండలముతోడ మార్పడు మహితశోణ
మణికిరీటము త్రిపురసంహరుని పాద
వనజములు సోఁక మ్రొక్కి యిట్లని నుతించె.

10.2-320-సీస పద్యము

దేవ! జగన్నాథ! దేవేంద్రవందిత! ;
నితతచారిత్ర! సంతత పవిత్ర!
హాలాహాలాహార! యహిరాజకేయూర! ;
బాలేందుభూష! సద్భక్తపోష!
సర్వలోకాతీత! సద్గుణసంఘాత! ;
పార్వతీహృదయేశ! భవవినాశ!
రజతాచలస్థాన! గజచర్మపరిధాన! ;
సురవైరివిధ్వస్త! శూలహస్త!

10.2-320.1-తేటగీతి

లోకనాయక! సద్భక్తలోకవరద!
సురుచిరాకార! మునిజనస్తుతవిహార!
భక్తజనమందిరాంగణపారిజాత!
నిన్ను నెవ్వఁడు నుతిసేయ నేర్చు నభవ!

10.2-321-వచనము

అని స్తుతియించి.

10.2-322-మత్తేభ విక్రీడితము

అనిలో నన్ను నెదిర్చి బాహుబలశౌర్యస్ఫూర్తిఁ బోరాడఁ జూ
లిన వీరుం డొకఁ డైన బందెమునకున్ లేడయ్యె భూమండలి
న్ననయంబున్ భవదగ్రదత్తకరసాహస్రంబు కండూతి వా
యునుపాయంబునులేద యీభరము నెట్లొర్తున్నుమానాయకా!

10.2-323-సీస పద్యము

హుంకార కంకణ క్రేంకార శింజినీ;
టంకార నిర్దోషసంకులంబు
చండ దోర్దండ భాస్వన్నండలాగ్ర పు;
కాండ ఖండిత రాజమండలంబు
శూలాహతక్షతోద్యేల కీలాల క;
ల్లోల కేళీ సమాలోకనంబు
శుంభ దున్నద కుంభి కుంభస్థలధ్వంస;
సంభూత శౌర్య విజ్ఞంభణంబు

10.2-323.1-తేటగీతి

గలుగు నుద్దామ భీమ సంగ్రామ కేళి
ఘన పరాక్రమ విక్రమక్రమము గాఁగ
జరపలేనట్టి కరములు కరము దుఃఖ
కరము లగుఁ గాక సంతోషకరము లగునె?

10.2-324-ఉత్పలమాల

కాన మదీయ చండభుజగర్వ పరాక్రమ కేళికిన్ సముం
డీ నిఖిలావనిం గలఁడె యిందుకళాధర! నీవు దక్కఁగా;
నా నిటలాంబకుండు దనుజాధిపు మాటకుఁ జాల రోసి లో
నూనిన రోషవార్ధి గడ లోత్తఁ గ నిట్లని పల్కె భూవరా!

10.2-325-కంద పద్యము

విను మూడహృదయ! నీ కే
తన మెప్పు డకారణంబ ధారుణిపైఁ గూ
 లును నపుడ నీ భుజావలి
దునియఁగ నా యంత వానితో నని గల్గున్.

10.2-326-వచనము

అని పలికిన నట్లు సంప్రాప్తమనోరథుండై నిజభుజవినాశకార్య ధురీ ణుండగు
 బాణుండు సంతుష్టాంతరంగుం డగుచు నిజనివాసంబు నకుం జని, తన
 ప్రాణవల్లభల యుల్లంబులు పల్లవింపఁ జేయుచు నిజధ్వజనిపాతంబు
 నిరీక్షించుచుండె, తదనంతరంబ.

10.2-32- ఉషాకన్య స్వప్నంబు

10.2-327-సీస పద్యము

ఆ దానవేశ్వరు ననుఁగఁ గుమారి యు;
షాకన్య విమలసౌజన్యధన్య
రూపవిభ్రమ కళారుచిర కోమలదేహ;
యతను నాటవబాణ మనఁగఁ బరఁగు
సుందరీరత్నంబు నిందునిభానన;
యలినీలవేణి పద్మాయతాక్షి

యొకనాఁడు రుచిరసా^{ద్రో}పరివేదికా;

స్థలమున మృదుశయ్య నెలమిఁ గూర్చి

10.2-327.1-తేటగీతి

మున్ను దన చౌల నెన్నఁడు విన్న యతఁడుఁ

గన్నులారంగఁ దాఁ బొడగన్న యతఁడుఁ

గాని యసమానరూపరే^{ఖా}విలాస

కలితు ననిరుద్ధు నర్మిలిఁ గవిసినటులు.

10.2-328-చంపకమాల

కలగని యంత మేలుకని కన్నుల బాష్పకణంబు లొల్కఁగాఁ

గలవలెఁ గాక నిశ్చయముగాఁ గమనీయ విలాస విభ్రమా

కలిత తదీయరూపము ము^{ఖం}బున వ్రేలిన యట్ల దోచినం

గళవళ మందుచున్ బిగియఁ గొఁగిటిచే బయ లప్పళించుచున్

10.2-329-వచనము

మఱియును.

10.2-330-చంపకమాల

సరసమృదూక్తులుం గుసుమ^{సా}యకకేళియు శాటికా కదా

కరషణముల్ నఖక్రియలుఁ గమ్రకపోల లలాట మేఖలా

కర కుచ బాహుమూలములుఁ గైకొని యుండుట లాదిగాఁ దలో

దరి మది గాఢమై తగిలె దర్పకుఁ డచ్చుననొత్తినట్లయై.

10.2-331-సీస పద్యము

కలికిచేష్టలు భావగర్భంబు లైనను;

బ్రియుమీది కూరిమి బయలుపటుపఁ
బిదపిదనై లజ్జ మది బద నిచ్చినఁ;
జెలిమేనఁ బులకలు చెక్కు లోత
మదనాగ్ని సంతప్త మానస యగుటకు;
గురుకుచహారవల్లరులు గందఁ
జిత్తంబు నాయకాయత్తమై యుంటకు;
మఱుమాట లాడంగ మఱపు గదుర

10.2-331.1-తేటగీతి

నతివ మనమున సిగ్గు మోహంబు భయముఁ
బొడమ నునుమంచు నెత్తమ్మిఁ బొదువు మాడ్కిఁ
బ్రథమచింతాభరంబునఁ బద్ధనయన
కోరి తలచీర వాటింప నేరదయ్యె.

10.2-332-వచనము

ఇట్లు విరహవేదనా దూయమాన మానసయై యుండె; నంత నెచ్చెలులు డాయం
 జనుదెంచినం దన మనంబునం బొడము మనోజవికారంబు మఱువెట్టుచు
 నప్పుడు.

10.2-333-చంపకమాల

పొరిఁబొరిఁ బుచ్చ నూర్పుగమిఁ బుక్కిటనుంచి కుచారసీమపై
బెరసిన సన్న లేజెమటబిందువు లోయ్యన నార్పుఁ గన్నులం
దొరఁగెడు బాష్పపూరములు దొంగలిఱొప్పల నాని చుక్కలం
దరుణులు రండు చూతమని తా మొగ మెత్తును గూడరాగ యై.

10.2-334-వచనము

ఇవ్విధంబునం జరియించుచుండె నట్టియెడ.

10.2-335-తేటగీతి

అంతకంతకు సంతాప మతిశయించి
వలుద చన్నులు గన్నీటి వఱదఁ దడియఁ
జెలులదెసఁ జూడఁ జాల లజ్జించి మొగము
వాంచి పలుకక యుండె న వ్వనరుహాక్షి.

10.2-336-వచనము

అంత.

10.2-337-తేటగీతి

బలితనూభవుమంత్రి కుంభాండుతనయ
తన బహిష్కాణ మిది యనఁ దనరునట్టి
కామినీ మణి ముఖపద్మకాంతి విజిత
శిశిరకర చారు రుచిరేఖ చిత్రరేఖ.

10.2-338-వచనము

కదియవచ్చి య బ్బాల నుపలక్షించి.

10.2-339-తేటగీతి

భామినీమణి! నొబగుని బయల వెదకు
విధమునను నాత్మ విభుఁ బాసి విహ్వలించు
వగను జేతికి లోనైనవానిఁ బాసి
భ్రాంతిఁ బొందిన భావంబు ప్రకటమయ్యె.

10.2-340-తేటగీతి

వనిత! నా కన్న నెనరైన వారు నీకుఁ
గలుగ నేర్తురె? నీ కోర్కెఁ దెలియఁ జెప్ప
కున్న మీయన్నతో డన్నఁ గన్నుఁగవను
నలరు నునుసిగ్గుతో నగ వామతింప.

10.2-341-పదనము

ఇవ్విధంబునఁ జిత్తరేఖం గనుంగొని యిట్లనియె.

10.2-342-చంపకమాల

చెలి కలలోన నొక్క సరసీరుహనేత్రుఁడు రత్నహార కుం
డల కటకాంగుళీయక రణ్మణినూపురభూషణుండు ని
ర్మల కనకాంబరుండు సుకుమారతనుండు వినీలదేహుఁ డు
జ్జ్వలరుచి నూతనపుసవసాయకుఁ డున్నతవక్షుఁ డెంతయున్.

10.2-343-చంపకమాల

నను బిగియారఁ గొగిట మనం బలరారఁగఁ జేర్చి మోదముం
దనుకఁగ నంచితాధరసుధారస మిచ్చి మనోజకేళికిం
బనుపడఁ జేసి మంజుమ్మదుభాషలఁ దేలిచి యంతలోననే
చనియెను దుఃఖవార్ధిఁ బెలుచన్ ననుఁ ద్రోచి సరోరుహాననా!

10.2-344-పదనము

అనుచు నమ్మిత్తకాశిని చిత్తంబు చిత్తజాయత్తంబయి తత్తరంబున విరహానలం
బుత్తలపెట్టఁ గన్నీరుమున్నీరుగా వగచుచు విన్ననైన వదనారవిందంబు వాంచి
యూరకున్నఁ జిత్తరేఖ దన మనంబున న య్యింతి సంతాపంబు చింతించి
యిట్లనియె.

10.2-345-చంపకమాల

సరసిజనేత్ర! యేటికి విదారము? నా కుశలత్వ మేర్పడన్
 నర సుర యక్ష కింపురుష నాగ నభశ్చర సిద్ధ సాధ్య కి
 న్నరవర ముఖ్యులం బటమునన్ లిఖియించినఁ జూచి నీ మనో
 హరుఁ గని వీడె పొమ్మనిన నప్పుడె వానిని నీకుఁ దెచ్చెదన్.

10.2-33- చిత్రరేఖ పటంబున చూపుట

10.2-346-వచనము

అని యొడంబటిచి మిలమిలని మంచుతోడం బురుడించు ధళధళ మను
 మెఱుంగులు దుఱుంగలిగొను పటంబు నావటంబు సేసి, వజ్రంబున మేదించి,
 పంచవన్నీయలు వేఱువేఱ కనక రజత పాత్రంబుల నించి కేలం దూలిక ధరించి
 యొక్క విజనస్థలంబునకుం జని ముల్లోకంబులం బేరు గలిగి వయో రూప
 సంపన్నులైన పురుషముఖ్యుల నన్వయ గోత్ర నామధేయంబులతోడ వ్రాసి,
 యాయితంబయిన యప్పటంబు దన ముందటఁ దెచ్చి పెట్టి, “యిప్పటంబునం
 దగులని వారు లేరు; వారిం జెప్పెద, సావధానంబుగ నాకర్ణింపు” మని
 యిట్లనియె.

10.2-347-సీస పద్యము

కమనీయ సంగీత కలిత కోవిదులు కిం;
 పురుష గంధర్వ కిన్తురులు వీరె
 సతత యౌవన యదృచ్ఛావిహారులు సిద్ధ;
 సాధ్య చారణ నభశ్చరులు వీరె
 ప్రవిమల సౌఖ్య సంప్రద్యైభవులు సుధా;
 శన మరు ద్యక్ష రాక్షసులు వీరె

నిరుపమ రుచి కళాన్విత కామరూపులై;

పొగడొందునట్టి పన్నుగులు వీరె

10.2-347.1-తేటగీతి

చూడు మని నేర్పు దీపింపఁ జూపుటయును

జిత్తము నిజమనోరథస్థి వడయఁ

జాలకుండిన మధ్యమ క్షౌతలాధి

పతులఁ జూపుచు వచ్చె న ప్పద్మనయన.

10.2-348-ఉత్పలమాల

మాళవ కొంకణద్రవిడ మత్స్య పుళింద కళింగ భోజ నే

పాళ విదేహ పాండ్య కురు బర్బర సింధు యుగంధ రాంధ్ర బం

గాళ కరూశ టేంకణ త్రిగర్త సుధేష్ణ మరాట లాట పాం

చాల నిషాద ఘూర్జరక సాళ్య మహీశులు వీరె కోమలీ!

10.2-349-ఉత్పలమాల

సింధురవైరివిక్రముఁడు శీతమయూఖ మరాళికా పయ

స్సింధుపటీర నిర్మలవిశేష యశోవిభవుండు శౌర్య ద

ర్పాంధ రిపుక్షితీశ నికరాంధతమః పటలార్కుఁ డీ జరా

సంధునిఁ జూడు మాగధుని సద్బుహదశ్వసుతుం గృశోదరీ!

10.2-350-మత్తేభ విక్రీడితము

సకలోర్వీతలనాథ సన్నుతుఁడు శశ్యద్భూరి బాహాబలా

ధికుఁడుగ్రాహవకోవిదుండు త్రిజగద్విఖ్యాతచారిత్రకుం

డకలంకోజ్జ్వల దివ్యభూషుఁడు విదర్భాధీశ్వరుండైన భీ

ష్మక భూపాలకుమారుఁ జూడు మితనిన్ మత్తద్విరేఫాలకా!

10.2-351-ఉత్పలమాల

సంగరంగ నిర్దళిత చండవిరోధి వరూధినీశ మా
తంగ తురంగ సద్భట రధప్రకరైక భుజావిజృంభణా
భంగ పరాక్రమప్రకట భవ్యయశోమహనీయమూర్తి కా
ళింగుఁడు వీడె చూడు తరళీకృత చారుకురంగలోచనా!

10.2-352-మత్తేభ విక్రీడితము

సుగుణాంభోనిధి ఫాలలోచను నుమేశున్నాత్మ మెప్పించి శ
క్తి గరిష్ఠంబగు శూలముం బడసె నక్షీణప్రతాపోన్నతిన్
జగతిన్ మిక్కిలి మేటివీరుఁడు రణోత్సాహుండు భూపాత్మఁ డీ
భగదత్తుం గనుగొంటె! పంకజముఖీ! ప్రాజ్ఞోతిపాదీశ్వరున్.

10.2-353-మత్తేభ విక్రీడితము

వికచాంభోరుహపత్రనేత్రుఁ డగు గోవిందుండు దాఁ బూను నం
దక చక్రాబ్జ గదాది చిహ్నములచేతన్ వాసుదేవాఖ్య ను
త్సుకుఁడై యెప్పుడుమచ్చరించు మదిఁగృష్ణుండన్ననేమేటి పొం
ద్రకుఁ గాశీశసఖుం గనుంగొనుము వేద్యుం జంద్రబింబాననా!

10.2-354-మత్తేభ విక్రీడితము

ద్విజ శుశ్రూషయు సూన్యతవ్రతము నుద్యుత్తిన్ భుజాగర్వమున్
విజయాటోపముఁ జాప నైపుణియు ధీవిస్ఫూర్తియుం గల్గు నీ
రజనీనాథకులప్రదీపకులఁ బాఱుం జూడు పద్మాక్షి! ధ
ర్మజ భీమార్జున మాద్రినందనుల సంగ్రామైకపారీణులన్.

10.2-355-మత్తేభ విక్రీడితము

బలిమిన్ సర్వనృపాలురన్నదిమి కప్పంబుల్ దగం గొంచు ను

జ్వల తేజో విభవాతిరేకమున భాస్వత్కీర్తి శోభిల్లగాఁ
బొలుపొందం దను రాజరా జన మహా భూరిప్రతాపంబులుం
గల దుర్యోధనుఁ జూడు సోదరయుతుం గంజాతపత్తేక్షణా!

10.2-356-వచనము

అని యిట్లు సకలదేశాధీశ్వరులగు రాజవరుల నెల్లఁ జూపుచు
యదువంశసంభవులైన శూరసేన వసుదేవోద్ధవాదులం జూపి మఱియును.

10.2-357-ఉత్పలమాల

శారద నీరదాబ్జ ఘనసార సుధాకర కాశ చంద్రికా
సార పటీరవర్ణు యదుసత్తము నుత్తమనాయకుం బ్రమ
తారి నృపాల కానన హుతాశనమూర్తిఁ బ్రలంబదైత్య సం
హరునిఁ గామపాలుని హలాయుధుఁ జూడుము దైత్యనందనా!

10.2-358-సీస పద్యము

కమనీయశుభగాత్రుఁ గంజాతదళనేత్రుఁ;
వసుధాకళత్రుఁ బావనచరిత్రు
సత్యసంకల్పు నిశాచరోగ్రవికల్పు;
నతపన్నగాకల్పు నాగతల్పుఁ
గొస్తుభమణిభూషు గంభీరమృదుభాషు;
శ్రీతజనపోషు నంచితవిశేషు
నీలనీరదకాయు నిర్జితదైతేయు;
ధృతపీతకౌశేయు నతవిధేయు

10.2-358.1-తేటగీతి

నఘమహాగదవైద్యు వేదాంతవేద్యు

దీవ్యమునిసన్నతామోదుఁ దీర్థపాదు
జిష్ణు వర సద్గుణాలంకరిష్ణుఁ గృష్ణుఁ
జూడు దైతేయకులబాల! సుభగ లీల!

10.2-359-చంపకమాల

స్వర దళి శింజినీ రవ విభూషితపుష్పధనుర్విముక్త భా
స్వర నవచూత కోరక నిశాత శిలీముఖ పాతభీత పం
కరుహభవాది చేతన నికాయు మనోజనిజాంశు రుక్మిణీ
వరసుతు రాజకీరపరివారుని మారునిఁ జూడు కోమలీ!

10.2-360-వచనము

ఇవ్వధంబునం జూపిన.

10.2-361-మత్తేభ విక్రీడితము

వనితారత్నము కృష్ణనందనుని భావప్రౌఢిఁ దాఁ జూచి గ్ర
ద్దనఁ దన్నర్థి వరించి చన్న సుగుణోత్తంసంబ కా నాత్మలో
ననుమానించి యనంతరంబ యనిరుద్ధాఖ్యున్ సరోజాక్షు నూ
తన చేతోభవమూర్తిఁ జూచి మది సంతాపించుచున్నిట్లనున్.

10.2-362-ఉత్పలమాల

ఇంతి మదీయ మానధనమెల్ల హరించిన మ్రుచ్చు నిమ్మెయిం
బంత మెలర్ప వ్రాసి పటభాగనిరూపితుఁ జేసినట్టి నీ
యంతటి పుణ్యమూర్తిఁ గొనియాడఁగ నేర్తునె? నీ చరిత్రముల్
వింతలె నాకు? నీ మహిత వీరుకులంబు బలంబుఁ జెప్పుమా!

10.2-363-చంపకమాల

అనవుడుఁ జిత్తరేఖ జలజాక్షికి నిట్లను నీ కుమారకుం
 డనఘుఁడు యాదవాన్వయ సుధాంబుధి పూర్ణసుధాకరుండునాఁ
 దనరిన కృష్ణపౌత్రకుఁ డుదారచరిత్రుఁడు భూరిసింహ సం
 హననుఁ డరాతి సైన్య తిమిరార్కుఁడు, పే రనిరుద్దుఁ డంగనా!

10.2-34- చిత్తరేఖ అనిరుద్ధునిదెచ్చుట

10.2-364-వచనము

అని చెప్పి “యే నతిత్వరితగతిం జని యక్కుమారరత్నంబుఁ దొడ్డొనివచ్చు
 నంతకు సంతాపింపకుండు” మని యా క్షణంబ వియధమనంబునం జని
 ముందట.

10.2-365-కంద పద్యము

సరసిజముఖి గనుగొనె శుభ
 భరిత విలోకన విధూత భవ వేదనముం
 బరసాధనమును సుకృత
 స్మరణాపాదనముఁ గృష్ణు పుటభేదనమున్.

10.2-366-వచనము

కని డాయం జని తదీయ సుషమావిశేషంబులకుం బరితోషంబు నొందుచుం
 గామినీచరణ రణితమణినూపుర ఝణంఝణధ్వనిత మణిగోపురంబును, నతి
 విభవ విజితగోపురంబునునగు ద్వారకాపురంబు నిశాసమయంబునం
 బ్రచ్చన్నవేషంబునం జొచ్చి కనకకుంభకలితసాధాగ్రంబున మణిదీపనిచయంబు
 ప్రకాశింపఁ జంద్ర కాంత శిలాభవనంబున సుధాధామ రుచిరరుచి నిచయంబున
 పహసించు హంసతూలికాతల్పంబున నిజాంగనా రతిశ్రమంబున నిద్రాసక్తుండై
 యున్న యనిరుద్ధుం జేరి తన యోగవిద్యా మహత్త్వంబున నతని నెత్తుకొని

మనోవేగంబున శోణపురంబునకుం జని బాణాసురనందనయగు నుషాసుందరి
తల్పంబునం దునిచి యిట్లనియె.

10.2-367-కంద పద్యము

వనజాక్షి! చూడు నీ విభు

ననిమిషనగధీరు శూరు నభినవమారున్

వనధి గభీరు నుదారుని

ననిరుద్ధకుమారు విదళితాహితవీరున్.

10.2-368-కంద పద్యము

అనిన నుషాసతి దన మన

మున ననురాగిల్లి మేనఁ బులకాంకురముల్

మొనయఁగ నానందాశ్రులు

గనుఁగవ జడి గురియ ముఖవికాస మెలర్పన్.

10.2-369-వచనము

ఇట్లు మనంబున నుత్సహించి చిత్రరేఖం గనుంగొని యయ్యింతి యిట్లనియె.

10.2-370-సీస పద్యము

అతివ! నీ సాంగత్య మను భానురుచి నాకుఁ

గలుగుటఁ గామాంధకార మడఁగెఁ

దరలాక్షి! నీ సఖిత్వం బను నావచేఁ

గడిఁది వియోగాభిఁ గడవఁ గంటి

నబల! నీ యనుబంధ మను సుధావృష్టిచే;

నంగజ సంతాప మార్పఁ గంటి

వనిత! నీ చెలితనం బను రసాంజనముచే;

నా మనోహర నిధానంబుఁ గంటిఁ

10.2-370.1-తేటగీతి

గలలఁ దోచిన రూపు గ్రక్తున లిఖించు

వారు నౌ నన్నఁ దోడ్తెచ్చు వారు గలరె?

నీటిలో జాడఁ బుట్టించు నేర్పు నీక

కాక గల్గునె మూఁడు లో కములయందు?

10.2-371-వచనము

అని వినుతించి చిత్రరేఖను నిజమందిరమునకుఁబోవం బనిచినం జనియె;
ననంతరంబ వింతజనులకెవ్వరికింబ్రవేశింపరాని యంతఃపుర సౌధాంతరంబున
ననిరుద్ధుండు మేల్కని యయ్యింతిం గనుంగొని, యప్పుడు.

10.2-372-కంద పద్యము

సురుచిర మృదుతల్పంబునఁ

బరిరంభణ సరసవచన భావకళా చా

తురి మెఱయ రాకుమారుఁడు

తరుణీమణిఁ బొందె మదనతంత్రజ్ఞుండై.

10.2-373-వచనము

ఇవ్విధంబున నతిమనోహర విభవాభిరామంబులగు దివ్యాంబరాభరణ
మల్యానులేపనంబులను, గర్పూర తాంబూలంబులను, వివిధాన్న పానంబులను,
సురుచిర మణిదీప నీరాజనంబులను, సుగంధబంధురాగరుధూపంబులను,
నాటపాటల వీణావినోదంబులను, బరితుష్టిం బొంది కన్యాకుమారకు లానంద
సాగరాంతర్ని మగ్నమానసులై యుదయాస్తమయ నిరూపణంబుసేయనేరక,

ప్రాణంబు లొక్కటియైన తలంపులం గదిసి యిష్టోపభోగంబుల
సుఖియించుచుండి; రంత.

10.2-374-కంద పద్యము

ఆలోనన నతిచిర మగు

కాలము సుఖలీల జరుగఁగా వరుస నుషా

బాలాలామ కొయ్యనఁ

జులేర్పడి గర్భ మొదవె సురుచిరభంగిన్.

10.2-375-కంద పద్యము

ఆ చిన్నె లంగజాలలు

సూచి భయాకులత నొంది స్తుక్కుచుఁ దమలో

నో చెల్ల! యెట్టులో? యీ

రాచూలికిఁ జూలు నిలిచెరా! యిబ్బంగిన్

10.2-376-కంద పద్యము

అని గుజగుజ వోవుచు ని

ప్రని దప్పక దనుజలోక పాలునితోడన్

వినిపింపవలయు నని వే

చని బాణునిఁ జేరి మ్రొక్కి సద్వినయమునన్.

10.2-377-కంద పద్యము

మంతనమున దేవర! క

న్యాయతఃపుర మేము గాచి యరయుచు నుండన్

వింతజనములకుఁ జొరఁగ దు

రంతము విను పోతుటీగకైన సురారీ!

10.2-378-తేటగీతి

ఇట్టిచోఁ గావలున్న మే మెవ్వరమును
నేమి కనుమాయయో కాని యెటుఁగ మధిప!
నీ కుమారిక గర్భంబు నివ్వటిల్ల
యున్న దన్నను విని రోషయుక్తుఁ డగుచు.

10.2-379-పదనము

అట్టియెడ దానవేంద్రుండు రోషభీషణాకారుండై, కటము లదర,
 బొమలుముడివడం, గనుంగవల ననలకణంబు లుప్పతిల్ల, సటలు వెఱికినం
 జటులగతి నెగయు సింగంబు విధంబున లంఘించుచు, భీకర కరవాలంబు
 గేలందాల్చి సముద్దండగతిం గన్యాసాధాంతరంబునకుం జని.

10.2-35- అనిరుద్ధుని నాగపాశబద్ధంబు

10.2-380-సీస పద్యము

కనియె శుభోపేతుఁ గందర్పసంజాతు;
మానితదేహు నాజానుబాహు
మకరకుండలకర్ణు, మహితప్రభాపూర్ణు;
జిరయశోల్లాసుఁ గౌశేయవాసుఁ
గస్తూరికాలిపు ఘనకాంతికుముదాపు;
హరశోభితవక్షు నంబుజాక్షు
యదువంశతిలకు మత్తాలినీలాలకు;
నవపుష్పదాపుఁ బూర్ణప్రతాపు

10.2-380.1-తేటగీతి

నభినవాకారు నక్షవిద్వావిహారు

మహితగుణవృద్ధు మన్మథమంత్రసిద్ధుఁ
గలితపరిశుద్ధు నఖిలలోకప్రసిద్ధు
జతురు ననిరుద్ధు నంగనాజననిరుద్ధు.

10.2-381-చంపకమాల

కని కన లగ్గలింప సురకుటకుఁ డుద్ధతి సద్భటావళిం
గనుఁగొని యీనరాధమునిఁగట్టుఁడు; పట్టుఁడు; కొట్టుఁడున్న వా
రనుపమ హేతిదీధితు లహర్పతి తేజము మాయఁ జేయ డా
సిన నృపశేఖరుండు మదిఁ జేవయు లావును నేర్పు దర్పమున్.

10.2-382-చంపకమాల

కలిగి మహోగ్రవృత్తిఁ బరిఘంబు గరంబున లీలఁ దాల్చి దో
ర్పుల ఘనవిక్రమప్రళయభైరవు భంగి విజృంభణక్రియా
కలన నెదిరెచ్చ దానవ నికాయముతోఁ దలపాటుఁ బోటునుం
జలముబలంబు దైర్యమునుశౌర్యము వ్రేటునువాటుజూపుచున్

10.2-383-చంపకమాల

పదములుబాహులుందలలు ప్రక్కలుచెక్కులుజానుయుగ్మముల్
రదములుగర్జముల్ మెడలురంబులుమూపులువీపులూరువుల్
చిదురుపల్లె ధరం దొఱఁగఁ జిందఱవందఱ సేయ సైనికుల్
కదన పరాజ్య ఖక్రమముఁ గైకొని పాఱిరి కాందిశీకులై.

10.2-384-వచనము

ఇవ్విధంబున సైన్యంబు దైన్యంబునొంది వెఱచియుం, బఱచియు, విచ్చియుం,
జచ్చియు, గలంగియు, నలంగియు, విఱిగియు, సురింగియు,
జెదరియుబెదరియు, జేవదఱిగి నుఱుములై తన మఱుగు సొచ్చిన, బాణుండు

శౌర్యదురీణుండును, గోపోద్ధీపిత మానసుండునై కదిసి యేసియు, ప్రేసియు,
బొడిచియు, నడిచియు, బెనంగి

10.2-385-కంద పద్యము

క్రుద్ధుండై యహిపాశ ని
బద్ధుం గావించె నసురపాలుడు రణ స
న్నద్ధున్ శరవిద్ధున్నని
రుద్ధున్ మహితప్రబుద్ధు రూపసమ్మద్ధున్.

10.2-386-పదనము

ఇట్లు కట్టిత్రోచిన నుషాసతి శోకవ్యాకులీతచిత్తయై యుండె నంత.

10.2-387-కంద పద్యము

నీలపటాంచితమై సువి
శాలంబై వాయునిహతిఁ జుండధ్వని నా
భీలమగు నతని కేతన
మాలోన నకారణంబ యవనిం గూలెన్.

10.2-388-కంద పద్యము

అది చూచి దనుజపాలుడు
మదనాంతకుఁ డాడినట్టి మాట నిజముగాఁ
గదనంబు గలుగు ననుచును
నెదురెదురే చూచుచుండె నెంతయుఁ బ్రీతిన్.

10.2-389-పదనము

అంత నక్కడ.

10.2-390-కంద పద్యము

ద్వారకలో ననిరుద్ధకు

మారుని పోకకును యదుసమాజము వగలం

గూరుచు నొకవార్తయు విన

నేరక చింతింప నాల్గునెల లరిగె న్నపా!

10.2-36- బాణాసురునితో యుద్ధంబు

10.2-391-వచనము

అయ్యవసరంబున.

10.2-392-కంద పద్యము

శారద నిర్మల నీరద

పారద రుచి దేహుఁ డతుల భాగ్యోదయుఁ డా

నారదముని యేతెంచె న

పార దయామతి మురారిభజనప్రీతిన్.

10.2-393-వచనము

ఇట్లు సనుదెంచిన యద్వివ్యమునికి నిర్మల మణివినిర్మిత సుధర్మాభ్యంతరంబున

యదువృష్టిభోజాంధక వీరులు గొలువం గొలువున్న గమలలోచనుండు

ప్రత్యుత్థానంబు చేసి, యర్హ్యపాద్యాది విధులం బూజించి, సముచిత

కనకాసనాసీనుంజేసిన నత్తాపనోత్తముండు పురుషోత్తము నుదాత్తతేజోనిధిం

బొగడి, యనిరుద్ధు వృత్తాంతం బంతయుఁ దేటపడ నెఱింగించి,

యప్పుండరీకాక్షుని చేత నామంత్రణంబు వడసి, యంతర్ధానంబు నొందె;

దదనంతరంబ కృష్ణుండు శుభముహూర్తంబున దండయాత్రాభిముఖుండై

ప్రయాణభేరి వ్రేయించి, బలంబుల వెడలింప బ్రద్దలవారిం బనిచి; తానును
గట్టాయితంబయ్యె; నంత.

10.2-394-సీస పద్యము

హార కిరీట కేయూర కంకణ కట;
కాగుళీయక నూపురాది వివిధ
భూషణప్రతీచేఁ బొలుపారు కరముల;
ఘనగదా శంఖ చక్రములు దనర
సురభి చందన లిప్త సురుచి రోరస్థలి;
బ్రవిమల కౌస్తుభ ప్రభలు నిగుడఁ
జెలువారు పీత కౌశేయచేలము కాసి;
వలనుగా రింగులు వాఱఁ గట్టి

10.2-394.1-తేటగీతి

శైబ్య సుగ్రీవ మేఘ పుష్పక వలాహ
కములఁ బూన్చిన తే రాయితముగఁ జేసి
దారుకుఁడు దేర నెక్కి మోదం బెలర్ప
భానుఁ డుదయాచలం బెక్కు పగిది మెఱసి.

10.2-395-వచనము

ఇట్లు రథారోహణంబు సేసి, భూసురాశీర్వచన పూతుండును, మహితదుర్వాంకు
రాలంకృతుండును, లలితపుణ్యాంగనా కరకిసలయకలిత శుభాక్షత విన్యాస
భాసురమస్తకుండును, మాగధ మంజుల గానానుమోదితుండును,
వందిజనసంకీర్తనా నందితుండును, బారక పఠనరవ వికాసిత హృదయుండును
నయి వెడలు నవసరంబున.

10.2-396-సీస పద్యము

బలభద్ర సాత్యకి ప్రద్యమ్న ముఖ యదు;
వృష్టి బోజాంధక వీరవరులు
దుర్వార పరిపంథి గర్వ భేదన కళా;
చతురబాహులో త్రాహలీల
వారణ స్యందన వాజి సందోహంబు;
సవరణ సేయించి సంభ్రమమున
సముచిత ప్రస్థాన చటుల భేరీ భూరి;
మోష మంభోనిధి మోష మండప

10.2-396.1-తేటగీతి

ద్రాదశాక్షౌహిణీ బలో త్తురము లోలి
నడచెఁ గృష్ణునిరథము వెన్తుంటి చెలఁగి
పృథులగతి మున్ భగీరథు రథము వెనుక
ననుగమించు వియన్నది ననుకరించి.

10.2-397-వచనము

ఇవ్విధంబునం గదలి కతిపయప్రయాణంబుల శోణపురంబు సేరంజని
 వేలాలంఘనంబు సేసి యదువీరు లంత.

10.2-398-మత్తేభ విక్రీడితము

సరిదారామ సరోవరోపవన యజ్ఞస్థానముల్ మాపి వే
పరిఖల్ పూడిచి యంత్రముల్ దునిమి వప్రవ్రాతముల్ ద్రొబ్బి గో
పురముల్ గూలఁగఁ ద్రోచి సౌధ భవనంబుల్ నూకి ప్రాకారముల్
ద్రరణిం గూల్చి కవాటముల్ విఱచి రుద్ధండక్రియాలోలురై.

10.2-399-వచనము

ఇట్లనేక ప్రకారంబులు గాసిచేసి, పురంబు నిరోధించి పేర్చి యార్చినంజుచి
యగ్రహసమగ్రోగ్ముర్తియై బాణుండు సమరసన్నాహసంరంభ విజృంభమాణుండై
సంగరభేరి వ్రేయించిన.

10.2-400-సీస పద్యము

అ చక్రవాళాచలాచక్ర మంతయు;
బలసి కుమ్మరిసారె పగిదిఁ దిరిగె
ఘన ఘోణి ఖుర కోటిఘట్టిత నదముల;
కరణి నంభోనిధుల్ గలఁగి పొరలెఁ
గాలరుద్రాభీల కర శూలహతి రాలు;
పిడుగుల గతి రాలె నుడుగణంబు
చటులానిలోద్ధూత శాల్మలీతూలంబు;
చాడ్పున మేఘముల్ చదలఁ దూలె

10.2-400.1-తేటగీతి

గిరులు వడఁకాడె దివి పెల్లగిల్లె సురల
గుండె లవిసె రసాతలక్షోభ మొదవె
దిక్కు లదరె విమానముల్ తెరలి చెదరెఁ
గలఁగి గ్రహరాజ చంద్రుల గతులు దప్పె.

10.2-401-వచనము

అట్టి సమర సన్నాహంబునకుఁ గట్టాయితంబై, మణిఖచితభర్మ వర్మ నిర్మలాంశు
జాలంబులును, శిరస్త్రాణ కిరీట కోటిఘట్టిత వినూత్న రత్నప్రభాపటలంబులును,
గనకకుండల గ్రైవీయ హార కంకణ తులారోటి వివిధభూషణవ్రాత రుచి

నిచయంబులును, బ్రచండబాహుదండ సహస్రంబున వెలుంగుచు శర శరాసన శక్తి ప్రాస తోమర గదా కుంత ముసల ముద్గర భిందిపాల కరవాల పట్టిన శూల క్షురికా పరశు పరిఘాది నిశాత హేతివ్రాత దీధితులును, వియచ్చరకోటి నేత్రంబులకు మిఱుమిట్లు గోలుపం గనకాచలశృంగ సముత్తుంగం బగు రథంబెక్కి యరాతివాహినీ సందోహంబునకుం దుల్యంబైన నిజసేనాసమూహంబు లిరుగడల నడవ బాణం డక్షీణప్రతాపంబు దీపింప ననికివెడలె; నయ్యవసరంబున.

10.2-37- శివకృష్ణులకు యుద్ధమగుట

10.2-402-చంపకమాల

వరదుఁ డుదార భక్తజనవత్సలుడైన హరుండు బాణునిం
గర మనురక్తి నాత్మజులకంటె దయామతిఁ జూచుఁ గానఁ దా
దురమొనరించువేడ్క బ్రమధుల్ గుహుఁడున్ నిజభూతకోటియున్
సరస భజింప నుజ్జ్వల నిశాతభయంకరశూలహస్తఁ డై.

10.2-403-సీస పద్యము

ఖరపుటాహతి రేఁగు ధరణీపరాగంబు;
పంకేరుహాప్తబింబంబుఁ బొందువ
విపులవాలాటోప విక్షేపజాత వా;
తాహతి వారివాహములు విరయఁ
గుటుచ తిన్నని వాడికొమ్ములఁ జిమ్మిన;
బ్రహ్మాండభాండ కర్పరము వగుల
నలవోక ఖణి ఖణిల్లుని టంకె వైచిన;
రోదసీకుహరంబు భేదిలంగ

10.2-403.1-తేటగీతి

గళ చలద్భర్మఘంటికా ఘణఘణపు
 మోషమున దిక్తటంబు లాకులత నొంద
 లీల నడతెంచు కలధౌతశైల మనఁగ
 నుక్కు మిగిలిన వృషభేంద్రు నెక్కి వెడలె.

10.2-404-పచనము

ఇట్లు వెడలి సమరసన్నాహ సముల్లాసంబు మొగంబులకు వికాసంబు
 సంపాదించు బ్రతిపక్షబలంబులతోడం దలపడిన ద్వంద్వయుద్ధం బయ్యె; నప్పుడ
 పురాతన యోధుల యా యోధనంబుఁ జూచు వేడ్కం జనుదెంచిన,
 సరసిజసంభవ శక్త సుర యక్ష సిద్ధ సాధ్య చారణ గంధర్వ కిన్నర కింపురుష
 గరుడోర గాదులు నిజ విమానారూఢులై వియత్తలంబున నిలిచి; రట్టియెడం
 గృష్ణుండును హరుండును, మారుండును గుమారుండును, గూపకర్ణ
 కుంభాండులును, గామపాలుండును బాణపుత్తుండగు బలుండును,
 సాంబుండును; సాత్యకియును బాణుండును, రథికులు రథికులును, నాశ్వకులు
 నాశ్వకులును, గజారోహకులు గజారోహకులును, బదాతులు పదాతులునుం
 దలపడి యితరేతర హేతిసం ఘట్టనంబుల మిణుఁగులు సెదరం
 బరస్పరాహ్వన బిరుదాం కిత సింహనాద హుంకార శింజినీటంకార వారణ
 ఘీంకార వాజి హేషారవంబులను, బటహ కాహళ భేరీ మృదంగ శంఖ తూర్య
 హోషంబులను బ్రహ్మాండకోటరంబు పరిస్ఫోటితంబయ్యె; నయ్యవసరంబున.

10.2-405-చంపకమాల

జలరుహనాభుఁ డార్చి నిజ శార్ఙ్గ శరాసన ముక్త సాయకా
 వలి నిగుడించి నొంచెఁ బురవైరి పురోగములన్ రణక్రియా
 కలితుల గుహ్యకప్రమథ కర్పూర భూతపిశాచ డాకిన్
 బలవ దరాతియోధులను బ్రమ్మెరపోయి కలంగి పాఱఁగన్.

10.2-406-వచనము

ఇట్లేసి యార్చిన కుంభినీధరు భూజావిజృంభణ సంరంభంబునకు సహింపక,
నిటలాంబకుం డనలకణంబు లుమియు నిశితాంబకంబులం బీతాంబరునినేసిన,
వానినన్నింటి నడుమన ప్రతిబాణంబు లేసి చూర్ణంబు సేసినం గనుంగొని
మఱియును.

10.2-407-మత్తేభ విక్రీడితము

అనలాక్షుండు త్రిలోకపూజ్యమగు బ్రహ్మస్తం బరింబోసి యా
ననజాతేక్షణ మీదఁ గ్రోధమహిమవ్యాకీర్ణఁ డై యేసి; నే
సినఁ దద్దివ్యశరంబుచేతనె మఱిల్పెం గృష్ణఁ డత్యుద్ధతిన్
జనితాశ్చర్య రసాబ్ధిమగ్ను లగుచున్ శక్రాదు లగ్గింపఁగన్.

10.2-408-శార్దూల విక్రీడితము

వాయవ్యాస్త్ర ముపేంద్రుపై నలిగి దుర్వారోద్ధతిన్నేయ డై
తేయధ్వంసియుఁ బార్వతాశుగముచేఁ ద్రెంచెం; గ్రతుధ్వంసి యా
గ్నేయాస్త్రం బడరించె నుగ్రగతి లక్ష్మీనాధుపై; దాని వే
మాయం జేసెను నైంద్రబాణమునఁ బద్మాక్షుండు లీలాగతిన్.

10.2-409-వచనము

మఱియును.

10.2-410-ఉత్పలమాల

పాయని కిన్యతో హరుఁడు పాశుపతాస్త్రము నారిఁ బోసినన్;
దోయరుహాయతాక్షుఁడును దోడన లోకభయంకరోగ్ర నా
రాయణబాణరాజము రయంబున నేసి మరల్చె దానిఁ జ
క్రాయుధుఁ డీతైఱింగునఁ బురారి శరావలి రూపుమాపినన్.

10.2-411-కంద పద్యము

ఊహ కలంగియు విగతో

త్రాహుండగు హరునిమీద జలజాక్షుడు స

మ్మోహన శిలీముఖం బ

వ్యాహత జయశాలి యగుచు నడరించె నృపా!

10.2-412-వచనము

అట్టిసిన.

10.2-413-కంద పద్యము

జ్యంభణశరపాతముచే

శంభుడు నిజతనువు పరవశం బయి సోలన్

జ్యంభితుడై ఘననిద్రా

రంభత వృషభేంద్రు మూపురముపై వ్రాలెన్.

10.2-414-వచనము

ఇట్లు వ్రాలినం జక్రపాణి పరబలంబుల నిశితబాణ పరంపరలం దునిమియు,
నొక్కయెడం గృపాణంబులం గణికలు సేసియు, నొక్కచో గదాహతులం
దుత్తుమురుగా మొత్తియు నివ్వధంబునఁ బీనుంగుపెంటలఁ గావించె; నంత.

10.2-415-చంపకమాల

తఱిమి మురాంతకాత్మజుఁ డుద్రాత్తబలంబున బాహులేయుపైఁ

గఱకరిఁ దాకి తీవ్రశితకాండ పరంపరలేసి నొంపగా

నెఱుకులు గాడిపైఁ దొరగు నెత్తుటఁ జొత్తిలి వైరు లార్వగాఁ

బఱచె మయూరవాహనముఁ బైకొని తోలుచు నాజిభీతుడై.

10.2-416-ఉత్పలమాల

పంబి రణక్షితిన్ శరవిపాటిత శాత్రవవీరుఁ డైన యా
సాంబుఁడు హేమపుంఖశిత సాయకజాలము లేర్చి భూరి కో
పంబున నేసినన్ బెదరి బాణతనూభవుఁ డోడి పాటె శౌ
ర్యంబును బీరముం దగవు నాటడివోవ బలంబు లార్వఁగన్.

10.2-417-మత్తేభ విక్రీడితము

వరబాహుబలశాలి యా హలి రణావప్తంభ సంరంభ వి
స్ఫురదుగ్రాశనితుల్యమైన ముసలంబుం బూన్చి వ్రేసెన్ బొరిం
బొరిఁ గుంభాండక కూపకర్ణులు శిరంబుల్ వ్రేసి మేదంబు నె
త్తురుఁ గర్ణంబుల వాతనుం దొరఁగ సంధుల్ వ్రీలి వే చావఁగన్.

10.2-418-వచనము

అట్టియెడ సైన్యంబు దైన్యంబు నొంది యనాథం బయి చెడి, విఱిగి పాఱినం గని
బాణండు సాత్యకిం గేడించి ప్రళయాగ్నియుం బోలె విజృంభించి చెయి వీచి
బలంబుల మరలం బురిగొల్పి తానును ముంగలి యై నడచె; నప్పు
డుభయసైన్యంబు లన్యోన్య జయకాంక్షం దలపడు దక్షిణోత్తర సముద్రంబుల
రౌద్రంబున వీకం దాకినం బోరు ఘోరం బయ్యె; నట్టియెడ గదల నడిచియుఁ,
గుఠారంబులఁ బొడిచియు; సురియలం గ్రుమ్మియు, శూలంబులం జిమ్మియు;
శక్తుల నొంచియుఁ, జక్రంబులం ద్రుంచియు, ముసలంబుల మొత్తియు,
ముద్గరంబుల నొత్తియుఁ; గుంతంబుల గ్రుచ్చియుఁ, బంతంబు లిచ్చియుఁ;
బరిఘంబుల నొంచియుఁ, బట్టిసంబులం ద్రుంచియు శరంబుల నేసియుఁ,
గరవాలంబుల వ్రేసియు, సత్రాసులై పాసియు, విత్రాసులై డాసియుఁ బెనఁగినం
దునిసిన శిరంబులును, దునుకలైన కరంబులును, దెగిన కాళ్ళును, ద్రెస్సిన
వ్రేళ్ళును; దుమురులైన యెముకలును, బ్రోవులైన ప్రేవులును, నులిసిన

మేనులును, నలిసిన జానువులును, నొగిలిన వర్మంబులును, బగిలిన
చర్మంబులును, వికలంబు లయిన సకలావయవంబులును, వికీర్ణంబులయిన
కర్ణంబులును, విచ్చిన్నంబులైన నయనంబులును, వెడలు రుధిరంబులును,
బడలుపడు బలంబులును, గొండల వడువునంబడు మాంసఖండంబులును,
వాచఱచు కొఱప్రాణంబులును, వ్రాలిన తేరులును, గూలిన కరులును, నొఱగిన
గుఱ్ఱంబులును, దెరలిన కాలుబలంబులును గలిగి; పలలఖాదన కుతూహల
జనిత మదాంధీభూత పిశాచ డాకినీ భూత బేతాళ సమాలోల కోలాహల
భయంకరా రావ బధిరీకృత సకలదిశావకాశం బయి సంగరాంగణంబు
భీషణంబయ్యె; నయ్యవసరంబున.

10.2-419-చంపకమాల

శరకుముదంబు లుల్లసితదామర ఫేనము లాతపత్ర భా
సుర నవపుండరీకములు శోణితతోయము లస్థి సైకతో
త్పరము భుజాభుజంగమనికాయము కేశకలాప శైవల
స్పరణ రణాంగణం బమరె బూరిత శోణనదంబు పోలికన్.

10.2-420-వచనము

అట్టియెడ బాణుండు గట్టలుకం గృష్ణునిపైఁ దనరథంబుఁ బఱపించి,
యఖర్వబాహాసహస్ర దుర్వారగర్వాటోప ప్రదీప్తుండై కదిసి.

10.2-421-మత్తేభ విక్రీడితము

ఒక యేనూఱు కరంబులన్ ధనువు లత్యుగ్రాకృతిం దాల్చి త
క్రక యొక్కొక్కట సాయకద్వయము వీకంబూన్చు నాలోన నం
దకహస్తుండు తదుగ్రదాపచయ విద్వంసంబు గావించి కొం
జక తత్సారథిఁ గూలనేసి రథముం జక్కాడి శౌర్యోద్ధతిన్.

10.2-422-తేటగీతి

ప్రళయ జీమూత సంఘాత భయద భూరి
 భైరవారావముగ నొత్తై బాంచజన్య
 మఖిలజనులు భయభ్రాంతులయి చలింపఁ
 గడఁగి నిర్భిన్న రాక్షసీగర్భముగను.

10.2-423-వచనము

అట్టి యవక్ర విక్రమ పరాక్రమంబునకు నెగడుపడి బాణుండు లేటమొగంబు వడి
 చేయునదిలేక విన్ననయి యున్నయెడ.

10.2-424-సీస పద్యము

అత్తఱి గోటర యను బాణ జనయిత్రి;
 సుతుఁ గాచు మతము సన్మతిఁ దలంచి
 వీడి శిరోజముల్ వ్రేలంగ నిర్ముక్త;
 పరిధానయై మురాసురవిభేది
 యెదుర నిల్చినఁ జూడ మదిఁ జూల రోసి ప;
 రాజ్యఖుడై యున్న ననువు వేచి
 తల్లడించుచు బాణుఁడుల్లంబు గలగంగఁ;
 దలచీర వీడ యాదవులు నవ్వ

10.2-424.1-తేటగీతి

నవ్యకాంచనమణిభూషణములు రాలఁ
 బాదహతి నేలఁ గంపింపఁ బాటి యాత్మ
 పురము వడిఁజొచ్చె నప్పుడు భూతగణము
 లాకులతతోడ నెక్కడే నరుగుటయును.

10.2-38- మహేశవైష్ణవజ్వర ప్రకారంబు

10.2-425-కంద పద్యము

శిరములు మూఁడును ఘన భీ
కరపదములు మూఁడుఁ గలిగి కనలి మహేశ
జ్వర మురు ఘోరాకృతితో
నరుదేరఁగఁ జూచి కృష్ణుఁ డల్లన నగుచున్.

10.2-426-చంపకమాల

పరువడి వైష్ణవజ్వరముఁ బంచిన నయ్యుభయజ్వరంబులున్
నెరవును లావుఁ జేవయును వీరము బీరము గల్గి ఘోర సం
గర మొనరింప నందు గరకంఠకృతజ్వర ముగ్రవైష్ణవ
జ్వరమున కోడి పాట ననివారణ వైష్ణవివెంట నంటఁగన్.

10.2-427-తేటగీతి

పాటి యే దిక్కుఁ గానక ప్రాణభీతి
నెనసి యేడ్చుచు నా హృషీకేశు పాద
కంజములఁ బడి ననుఁ గావు క్రావు మనుచు
నిటలతట ఘటితాంజలిపుటయు నగుచు.

10.2-428-వచనము

ఇట్లు వినుతించె.

10.2-429-సీస పద్యము

అవ్యయు ననఘు ననంతశక్తిని బరు;
లయినట్టి బ్రహ్మ రుద్రామరేంద్ర

వరుల కీశ్వరుఁ డైనవాని సర్వాత్మకు;
జ్ఞానస్వరూపు సమనరహితు
వరదుని జగదుద్భవస్థితి సంహార;
హీతుభూతుని హృషీకేశు నభవు
బ్రహ్మచిహ్నంబులై పరఁగు సుజ్ఞాన శ;
క్త్యాదుల నొప్పు బ్రహ్మంబు నీశు

10.2-429.1-ఆటవెలది

నజు షడూర్మిరహితు నిజయోగమాయా వి
మోహితాఖిలాత్ము ముఖ్యచరితు
మహితతేజు నాదిమధ్యాంతహీనునిఁ
జిన్నయాత్ము నిను భజింతుఁ గృష్ణ!

10.2-430-వచనము

అదియునుం గాక లోకంబున దైవం బనేక ప్రకారంబులై యుండు; నది
 యెట్టిదనినం గళాకాష్ఠాముహూర్తంబులనంగల కాలంబును, సుకృత
 దుష్కృతానుభవ రూపంబు లైన జీవకర్మంబులును స్వభావంబును,
 సత్త్వరజస్తమోగుణాత్మకంబైన ప్రకృతియును, సుఖదుఃఖాశ్రయంబైన
 శరీరంబును, జగజ్జంతు నిర్వాహకంబైన ప్రాణంబును, సకలపదార్థ పరిజ్ఞాన
 కారణం బైన యంతఃకరణంబును, మహాదహంకార శబ్ద స్పర్శ రూప రస గంధ
 తన్మాత్ర తత్కార్యభూత గగన పవ నానల సలిల ధరాది పంచభూతంబు లాదిగాఁ
 గల ప్రకృతి వికారంబులును, నన్నింటి సంఘాతంబును, బీజాంకుర
 న్యాయంబునం గార్యకారణరూప ప్రవాహంబును నై, జగత్కారణ శంకితం బై
 యుండు; నది యంతయు భవదీయ మాయా విడంబనంబు గాని యున్నయది
 కాదు; తదీయ మాయానివర్తకుండవైన నీవు నానావిధ దివ్యావతారాదిలీలలం

జేసి దేవగణంబులను, సత్పురుషులను, లోకనిర్మాణచణులైన బ్రహ్మాదులను
బరిరక్షించుచు లోకహింసాప్రవర్తకులైన దుష్టమార్గ గతులం గ్రూరాత్ముల
హింసించుచుందువు; విశ్వ విశ్వంభరాభార నివారణంబు సేయుటకుఁ గదా
భవదీయ దివ్యావతార ప్రయోజనంబు; గావున నిన్ను శరణంబు వేడెద.

10.2-431-సీస పద్యము

శాంతమై మహితతీక్షణుడు సుదుస్సహంబై యు;

దామై వెలుగొందు తావకీన

భూరిభాస్వతేజమునఁ దాప మొందితిఁ;

గడుఁ గృశించితి, నన్ను గరుణఁజూడుఁ

మితరదేవోపాస్తిరతి మాని మీ పాద;

కమలముల్ సేవించు విమలబుద్ధి

యెదాక మది దోష దందాఁకనే కదా;

ప్రాణులు నిఖిలతాపములఁ బడుట?

10.2-431.1-తేటగీతి

యవిరళానన్యగతికుల నరసి ప్రోచు

బిరుదుగల నీకు ననుఁ గాచు టరుదె? దేవ!

ప్రవిమలాకార! సంసారభయవిదూర!

భక్తజనపోషపరితోష! పరమపురుష!

10.2-432-చంపకమాల

అనినఁ బ్రసన్నుడై హరి యనంతుఁడు దైత్యవిభేది దాని కి

ట్లనియె మదీయ సాధన మనన్యనివారణమౌట నీ మదిం

గని నను నార్తిఁ జొచ్చితివి గావున మజ్జర తీవ్ర దాహ వే

దన నినుఁ బొంద దింకఁ బరితాపము దక్కుము నీ మనంబునన్.

10.2-433-వచనము

అని మఱియు నప్పుండరీకాక్షుండిట్లను “నెవ్వరేనియు నీ యుభయజ్వర వివాదంబును, నీవు మత్తపత్తిజొచ్చుటయునుఁ జిత్తంబులం దలంతు రట్టి పుణ్యాత్ములు శీతోష్ణజ్వరాది తాపంబులఁ బొర య” రని యానతిచ్చిన నమ్మహేశ్వరజ్వరంబు పరమానందభరిత హృదయంబై యారథాంగపాణికి సాష్టాంగదండప్రణామం బాచరించి నిజేచ్ఛం జనియె; నంత బాణాసురుండు నక్కడ.

10.2-434-సీస పద్యము

కమనీయ కింకిణీఘంటికా సాహస్ర;
ఘణఘణధ్వనిచేత గగన మగల
నన్యజనాలోకనాభీలతరళోగ్ర;
కాంచనధ్వజపతాకలు వెలుంగఁ
బృథునేమి ఘట్టనఁ బృథివి కంపింపంగ;
వలనొప్పు పటుజవాశ్వములఁ బూన్చి
నట్టి యున్నతరథం బత్సరగతి నెక్కి;
కరసహస్రమున భీకరతరాసి

10.2-434.1-తేటగీతి

శర శరాసనముఖ దివ్యసాధనములు
దనరఁ జలమును బలము నుత్తటము గాఁగ
హర్ష మిగురొత్తఁ గయ్యంపుటాయితమునఁ
బురము వెలువడె బలిపుత్తుఁ డురుజవమున.

10.2-435-కంద పద్యము

చని రణభూమిని మధ్యం

దిన మార్తాండప్రచండ దీప్తాకృతితోఁ

దనరుచుఁ బరిపంథిబలేం

ధనదవశిఖియైన కృష్ణుఁ డాకెం బెలుచన్.

10.2-436-ఉత్పలమాల

తాకి భుజావిజృంభణము దర్పము నేర్పును నేర్పడంగ నొ

క్యాకున వేయిచేతుల మహోగ్రశరావళి పింజ పింజతోఁ

దాకఁగ నేసినన్ మురవిదారుఁడు తోడన తచ్చరావళి

న్నాక గొనాక ధ్రుంచె నిశితార్థశశాంక శిలీముఖంబులన్.

10.2-437-వచనము

అంత.

10.2-438-చంపకమాల

నుత నవపుండరీకనయనుం డన నొప్పు మురారి రోష ఘూ

ర్జిత మహితారుణాబ్జదళనేత్రుఁడు దా నటు పంచె దైత్యుపై

దితిసుత కాననప్రకరదీపితశుక్రము రక్షితాంచితా

శ్రుతజన చక్రమున్ సతతస్సేవితశక్రము దివ్యచక్రమున్.

10.2-439-వచనము

అదియునుం బ్రచండమార్తాండమండల ప్రభావిడంబితంబును, భీషణ

శతసహస్రకోటి దంభోళినిష్ఠురనిబిడనిశితధారాసహస్ర ప్రభూతజ్వలన జ్వాలికాపాస్త

సమస్తకుటిల పరిపంథి దుర్వార బాహోఖర్వ గర్వాంధకారంబును, సకల దిక్పాల

దేవతాగణ జేగీయమానంబును, సమదదానవజన శోకకారణ భయంకర

దర్శనంబును, సమంచిత సజ్జనలోకప్రియంకర స్పర్శనంబును నగు సుదర్శనం
బసురాంతక ప్రేరితంబై చని, యారామకారుండు కదళికా కాండంబుల నేర్చు
చందంబునం బేర్చి సమద వేదండ శుండాదండంబుల విడంబించుచుఁ
గనకమణివలయ కేయూర కంకణాలంకృతంబు నగు తదీయ బాహు సహస్రంబుఁ
గరచతుష్ట యావశిష్టంబుగాఁ దునుము నవసరంబున.

10.2-440-తేటగీతి

కాలకంఠుఁడు బాణుపైఁ గరుణ గలఁడు
గాన నఖిలాండపతిఁ గృష్ణుఁ గదియవచ్చి
పురుషసూక్తంబు సదివి సంపుటకరాట్టుఁ
డగుచుఁ బద్మాయతాక్షు నిట్లని స్తుతించె.

10.2-39- శివుడు కృష్ణుని స్తుతించుట

10.2-441-పచనము

“దేవా! నీవు బ్రహ్మరూపంబగు జ్యోతిర్మయుండవు; నిఖిల వేద వేదాంత
నిగూఢుండవు; నిర్మలుండవు; సమానాధిక రహితుం డవు; సర్వవ్యాపకుండవైన
నిన్ను నిర్మలాంతఃకరణులైన వారలాకాశంబు పగిది నవలోకింతు;
రదియునుంగాక పంచోపనిషన్మయం బయిన భవదీయ దివ్యమంగళ
మహావిగ్రహ పరిగ్రహంబు సేయునెడ నాభియం దాకాశంబును, ముఖంబునం
గృశానుండును, శిరంబున స్వర్గంబును, శ్రోత్రంబుల దిశలును, నేత్రంబుల
సూర్యుండును, మనంబునఁ జంద్రుఁడును, బాదంబుల వసుంధరయు, నాత్మ
యందహంకారంబును, జరరంబున జలధులును, రేతంబున నంబువులును,
భుజంబుల నింద్రుండును, రోమంబుల మహీరుహౌషధీ వ్రాతంబును, శిరోజంబుల
బ్రహ్మలును, జ్ఞానంబున సృష్టియు, నవాంతర ప్రజాపతులును, హృదయంబున

ధర్మంబును గలిగి మహాపురుషుండవై లోకకల్పనంబుకొఱకు నీ
 యకుంఠితతేజంబు గుప్తంబుసేసి జగదుద్భవంబుకొఱకుఁ గైకొన్న భవదీయ
 దివ్యవతారవైభవం బెఱింగి నుతింప నెంతవారము; నీవు
 సకలచేతనాచేతననిచయంబులకు నాద్యుండవు; యద్వితీయుండవు;
 పురాణపురుషుండవు; సకల సృష్టి హేతుభూతుండవు; నీశ్వరుండవు;
 దినకరుండు కాదంబినీ కదంబావృతుం డగుచు భిన్నరూపుండై
 బహువిధచ్ఛాయలం దోచు విధంబున నీ యఘటితఘటనానిర్వాహకంబైన
 సంకల్పంబునఁ ద్రిగుణాతీతుండవయ్యును సత్త్వాదిగుణవ్యవధానంబుల ననేక
 రూపుండ వై గుణవంతులైన సత్పురుషులకుఁ దమోనివారకంబైన దీపంబు
 రూపంబునం బ్రకాశించుచుండువు; భవదీయమాయా విమోహితులయిన
 జీవులు పుత్ర దార గృహ క్షేత్రాది సంసారరూపకంబైన పాప
 పారావారమహావర్తగర్తంబుల మునుంగుచుందేలుచుండురు; దేవా! భవదీయ
 దివ్యరూపానుభవంబు సేయంజాలక యింద్రియ పరతంత్రుండై
 భవత్పాదసరసీరుహంబులఁ జేరనెఱుంగని మూఢాత్ముం
 డాత్మవంచకుండనంబడు; విపరీతబుద్ధిం జేసి ప్రియుండ వైన నిన్ను నొల్లక
 యింద్రియార్థానుభవంబు సేయుట యమృతంబుమాని హాలాహలంబుసేవించుట
 గాదె? జగదుదయపాలన లయలీలాహేతుండవై శాంతుండవయి సుహృజ్ఞన
 భాగధేయుండ వై సమానాధికవస్తుశూన్యుండవైన నిన్ను నేనును బ్రహ్మయుం
 బరిణతాంతఃకరణు లైన ముని గణంబులును భజియించుచుండుము;
 మఱియును.

10.2-442-తేటగీతి

అవ్యయుండ; వనంతుండ; వచ్యుతుండ;

వాదిమధ్యాంతశూన్యుండ; వఖిలధృతివి

నిఖిలమం దెల్ల వర్తింతు నీవు దగిలి
నిఖిల మెల్లను నీ యంద నెగడుఁ గృష్ణ!

10.2-443-సీస పద్యము

అని సన్నుతించిన హరి యాత్మ మోదించి;
ముగమునఁ జిటునవ్వు ములకలెత్త
లలితబాలేందుకళామౌళి కిట్లను;
శంకర! నీ మాట సత్య మరయ
నేది నీ కిష్టమై యెసఁగెడు దానిన;
వేడుము; నీకిత్తు వీడవద్యుఁ;
డిది యెట్టి దనినఁ బ్రహ్లాదుండు మద్భక్తుఁ;
డతనికి వరము నీ యన్వయమున

10.2-443.1-తేటగీతి

జనన మందిన వారలఁ జంప ననుచుఁ
గడఁక మన్నించితిని యది కారణమున
విశ్వవిశ్వంభరాభార విపులభూరి
బలభుజాగర్వ మడఁపంగ వలయుఁగాన.

10.2-444-కంద పద్యము

కరములు నాలుగు సిక్కిం
బరిమార్చితి, వీడు నీదు భక్తుల కగ్రే
సరుఁడై పొగడొంది జరా
మరణాది భయంబు దక్కి మను నిటమీదన్.

10.2-445-వచనము

అని యానతిచ్చిన నంబికావరుండు సంతుష్టాంతరంగుం డయ్యె; నబ్బలినందనుం
డట్లు రణరంగవేదిం గృష్ణదేవతాసన్నిధిం బ్రజ్వలిత చక్రకృశాను
శిఖాజాలంబులందు నిజబాహు సహస్ర శాఖా సమితృచయంబును,
దత్తక్షతోద్వేలకీలాల మహితాజ్యధారాశతంబును, బరభయంకర వీరహుంకార
మంత్రంబులతోడ వేల్చి పరిశుద్ధిం బొంది విజ్ఞానదీపాంకురంబున
భుజాఖర్వగర్వాంధకారంబు నివారించినవాడై యనవరతపూజితస్థాణుండగు
నబ్బాణుండు, భుజవనవిచ్ఛేదజనితవిరూపితస్థాణుం డయ్యును దదీయవరదాన
కలితానంద హృదయారవిందుం డగుచు గోవిందచరణారవిందంబులకుఁ
బ్రణామంబు లాచరించి; యనంతరంబ.

10.2-446-కంద పద్యము

పురమున కేగి యుషా సుం

దరికిని ననిరుద్ధునకు ముదంబున భూషాం

బర దాసదాసీకాజన

వరవస్తువితాన మొసఁగి వారని భక్తిన్.

10.2-447-కంద పద్యము

కనకరథంబున నిడుకొని

ఘనవైభవ మొప్పఁ గన్యకాయుక్తముగా

ననిరుద్ధుని గోవిందుం

డనుమోదింపంగ దెచ్చి యుర్పించె నృపా!

10.2-448-ఉత్పలమాల

అంత మురాంతకుండు త్రిపురాంతకు వీడ్కొని బాణు నిల్పి య

తృంతవిభూతిమై నిజబలావలితోఁ జనుదేర నా యుషా

కాంతుఁడు మున్నుగాఁ బటహ కాహళ తూర్య నినాద పూరితా
శాంతరుఁడై వెసం జనియె నాత్మ పురీముఖుఁడై ముదంబునన్.

10.2-449-మత్తేభ విక్రీడితము

కనియెన్ గోపకుమారశేఖరుఁడు రంగత్పల్లరాజీవ కో
కనదోత్తుంగ తరంగసంగత లసత్తాసారకన్ భూరి శో
భన నిత్యోన్నత సౌఖ్యభారక నుదంచద్వైభవోదారకన్
జనసంతాపనివారకన్ సుజనభాస్వత్తారకన్ ద్వారకన్.

10.2-450-పచనము

కని డాయంజనఁ బురలక్ష్మి కృష్ణ సందర్శన కుతూహలయై చేసన్నలం జీరు
చందంబున నందంబునొందు నుద్ధూతతరళ విచిత్ర కేతుపతాకాభిశోభితంబును,
మహనీయ మరకతతోరణ మండితంబును, గనకమణి
వినిర్మితగోపురసౌధప్రాసాద వీధికావిలసితంబును, మౌక్తిక వితానవిరచిత మంగళ
రంగవల్లీ విరాజితంబును, శోభనాకలితవిన్యస్త కదళికాస్తంభ సురభి కుసుమమాలి
కాక్షతాలంకృతంబును, గుంకుమ సలిల సిక్త విపణిమార్గంబును, శంఖ దుందుభి
భేరీ మృదంగ పటహ కాహళాది తూర్య మంగళారావ కలితంబును, వంది మాగధ
సంగీత ప్రసంగంబును నై యతి మనోహర విభవాభిరామం బైన యప్పురవరంబు
సచివ పురోహిత సుహృద్బాంధవ ముఖ్యు లెదురుకొన భూసురాశీర్వాదంబులను
బుణ్యాంగనా కరకలిత లలితాక్షతలను గైకొనుచుం గామినీమణులు
గర్హారనీరాజనంబులు నివాళింప నిజమందిరంబుం బ్రవేశించి
యప్పుండరీకాక్షుండు పరమానందంబున సుఖం బుండె; నంత.

10.2-451-కంద పద్యము

శ్రీకృష్ణుని విజయం బగు

నీకథఁ బరియించువార లెప్పుడు జయముం
గైకొని యిహపరసౌఖ్యము
లాకల్పొన్నతి వహింతు రవనీనాథా!

10.2-452-కంద పద్యము

అని చెప్పిన శుకయోగికి
జననాయకుఁ డనియెఁ గృష్ణచరితము విన నా
మన మెప్పుడుఁ దనియ దింకను
విన వలతుం గరుణఁ జెప్పవే మునినాథా!

10.2-453-వచనము

అనినఁ బరీక్షిన్నరేంద్రునకు శుకయోగీంద్రుం డిట్లనియె.

10.2-40- నృగోపాఖ్యానంబు

10.2-454-సీస పద్యము

ధరణీశ! యొకనాఁడు హరి తనూజులు రతీ;
శ్వర సాంబ సారణ చారుభాను
లాదిగా యదుకుమారావలి యుద్యాన, ;
వనమునకతి వైభవమున నేగి
వలనొప్ప నిచ్చానువర్తులై సుఖలీలఁ;
జరియించి ఘనపిపాసలను జెంది
నెఱిదప్పి సలీల మన్వేషించుచును వేగ;
వచ్చుచో నొకచోట వారిరహిత

10.2-454.1-తేటగీతి

కూపమును నందులో నొక కొండవోలె
విపుల మగు మేని యూసరనెల్లిఁ గాంచి
చిత్తముల విస్మయం బంది తత్తటమున
దాని వెడలించు వేడుక దగులుటయును.

10.2-455-చంపకమాల

పరువిడి పోయి తెచ్చి ఘనపాశచయంబుల నంటఁగట్టి య
గ్గురుభుజు లందఱుంగదిసి కోయని యార్చుచు దాని నెమ్మొయిం
దరలఁగఁ దీయలేక దగ దట్టముగా మది దుట్టగిల్ల నొం
డొరు గడవంగ వే చని పయ్యోరుహనాభున కంతఁ జెప్పినన్.

10.2-456-ఉత్పలమాల

విని సరసీరుహక్షుఁ డతివిస్మితుడై జలశూన్యకూప మ
ల్లన కదియంగ నేగి కృకలాసము నొక్కతృణంబుఁ బోలె గొ
బ్బన వెడలించె వామకరపద్మమునన్నది యంతలోనఁ గాం
చనరుచి మేనఁ గల్గు పురుషత్వముతోఁ బొడసూపి నిల్చినన్.

10.2-457-వచనము

చూచి కృష్ణుం డతని వృత్తాంతం బంతయు నెఱింగియు నక్కడి జనంబులుం
గుమారవర్గంబును దెలియుకొఱకు నతనిచేత తద్వృత్తాంతం బంతయు
నెఱింగించువాడై యిట్లనియె.

10.2-458-చంపకమాల

కన దురు రత్నభూషణ నిక్రాయుడవై మహనీయమూర్తివై
యనుపమకీర్తిశోభితుడవై విలసిల్లుచు ధాత్రిమీదఁ బెం
పొనరిన నీకు నేమిగతి నూసరవెల్లితనంబు చొప్పుడెన్

విన నిది చోద్య మయ్యె సువివేకచరిత్ర! యెఱుంగఁ జెప్పుమా!

10.2-459-కంద పద్యము

అని యడిగిన మురరిపు పద

వనజంబులఁ దన కిరీటవరమణు లొరయన్

వినయమున మ్రొక్కి యిట్లను

ఘనమోదముతోడ నిటల ఘటితాంజలియై.

10.2-460-తేటగీతి

విశ్వసంవేద్య! మహిత! యీ విశ్వమందుఁ

బ్రకటముగ నీ వెఱుంగని దొకటి గలదె

యైన నాచేత విన నిష్ఠమయ్యె నేని

నవధరింపుము వినిపింతు నంబుజాక్ష!

10.2-461-శార్దూల విక్రీడితము

ఏ నిక్ష్యాకుతనూజుడన్ నృగుడు నా నేపారు భూపాలుడన్;

దీనవ్రాతము నర్థిఁ బ్రోచుచు ధరిత్రీనాయకుల్ గొల్చి స

మ్మానింపం జతురంత భూభరణసామర్థ్యుండనై సంతత

శ్రీ నిండారినవాడ నుల్లసిత కీర్తిస్సూర్తి శోభిల్లగన్.

10.2-462-చంపకమాల

పలుకులఁ దన్నుఁ దాఁ బోగడఁ బ్రాతక మందు రటుండఁ దారకా

వలీ సికతావ్రజంబు హిమవ్రారికణంబులు లెక్క పెట్టఁగా

నలవడుఁ గాని యేను వసుధామరకోటికి దాన మిచ్చు గో

వుల గణుతింప ధాతయును నోపడు మాధవ! యేమిసెప్పుదున్?

10.2-463-వచనము

అదియునుం గాక.

10.2-464-చంపకమాల

పొలుచు సువర్ణశృంగమురముల్ దనరం దొలిచూలులై సువ
త్సలు గల పాడియావుల నుద్రాత్త తపోవ్రత వేదపారముల్
గలిగి కుటుంబులై విహితకర్మములం జరియించు పేద వి
పులకు సదక్షిణంబుగ విభూతి దలిర్పఁగ నిత్తు, నచ్యుతా!

10.2-465-వచనము

మఱియును న్యాయసముపార్జిత విత్తమ్ములగు గో భూ హిరణ్య రత్న నివాస రథ
హస్తి వాజి కన్యా సరస్వతీ వస్త్ర తిల కాంచన రజత శయ్యాది బహువిధ దానంబు
లనూనంబులుగా ననేకంబులు సేసితి, బంచమహాయజ్ఞంబు లొనరించితి, వాపీ
కూప తటాక వన నిర్మాణంబులు సేయించితి, నివ్విధంబునం జేయుచో
నొక్కనాఁడు.

10.2-466-కంద పద్యము

అనఘా! మునుపడఁ గశ్యపుఁ
డను విపున కే నకల్మషాత్ముడనై యి
చ్చిన గోవు దప్పి నా మం
డను గలసినఁ దెలియలేక తగ నా గోవున్.

10.2-467-కంద పద్యము

ఒండొక భూమీసురకుల
మండనునకు దాన మీయ మసలక యా వి
పుం డా గోవుంగొని చను

చుండన్ మును ధారగొన్న యుర్విసురుడున్.

10.2-468-కంద పద్యము

మది రోష మొదవ దోవతి

వదలిన బిగియించుకొనుచు వడి గది సిది నా

మొదవు; నడివీధి దొంగిలి

వదలక కొనిపోయె; దిట్టివారుం గలరే?

10.2-469-చంపకమాల

అనవుడు నాతఁ డిట్లనియె నాతనితో నిపు డేను దీని నీ

జనపతిచేత ధారగొని సాధుగతిం జన నీది యంట యె

ట్ట? నిన నతండు నేనును ధరాధిపుచే మును ధారగొన్న యా

వని వినిపింప నిద్దఱకు నయ్యె నపార వివాద మచ్చటన్.

10.2-470-వచనము

ఇట్లు విపు లిద్దఱుం దమలో నంతకంతకు మచ్చరంబు పెచ్చుపెరిగి కలహించి
నాయున్నయెడకుం జనుదెంచిరి; మున్ను నా చేత గోదానంబు గొన్న
బ్రాహ్మణుం డిట్లనియె.

10.2-471-సీస పద్యము

మనుజేంద్ర! ప్రజ లధర్మప్రవర్తనముల;

నడవకుండఁగ నాజ్ఞ నడపు నీవు

మనమున నే ధర్మమని యాచరించితి? ;

మును నాకు నిచ్చిన ముదవు దప్పి

వచ్చి నీ మందలోఁ జొచ్చిన నిప్పు డీ;

భూసురునకు ధారవోసి యిచ్చి

తగవు మాలితివి, దాతవు నపహర్తవు;
నైన ని స్నేమందు? నవనినాథ!

10.2-471.1-తేటగీతి

యనిన మాటలు సెవులు సోకినఁ గలంగి
భూసురోత్తమ! యజ్ఞానపూర్వకముగ
నిట్టి పాపంబు దొరసె నే నటిఁగి సేయఁ
గొనుము నీ కిత్తు నొక లక్ష గోధనంబు.

10.2-472-కంద పద్యము

అని మఱియును నవ్విప్పుని
సునయోక్తుల ననునయింపుచును నిట్లంటిన్
 ననుఁ గావు, నరకకూపం
బునఁ బడఁగా జాలఁ విప్రుంగవ! యనుచున్.

10.2-473-తేటగీతి

ఎంత వేడిన మచ్చరంబుత పెరిగి
మొదల నాకిచ్చి నట్టి యీమొదవె కాని
యెనయ నీ రాజ్యమంతయు నిచ్చితేని
నొల్ల నని విప్పుఁ డచ్చట నుండ కరిగె.

10.2-474-వచనము

అ ట్లతం డరిగిన నా రెండవ బ్రాహ్మణునిం బ్రార్థించిన నతండును జలంబు డింపక
 పదివే లేటికోరిన పాడిమొదవుల నిచ్చిననైనను “దీనిన కాని యొల్ల” నని
 నిలువక చనియె; నంతఁ గాలపరిపక్వం బైన నన్ను దండధరకింకరులు
 గొనిపోయి వైవస్వతు ముందటం బెట్టిన నతండు నన్నునుద్దేశించి యిట్లనియె.

10.2-475-మత్తేభ విక్రీడితము

మనుజేంద్రోత్తమ! వంశపావన! జగన్మాన్యక్రియాచార! నీ
ఘన దానక్రతుధర్మముల్ త్రిభువనఖ్యాతంబులై చెల్లెడిన్,
మును దుష్కర్మఫలంబు నొంది పిదపం బుణ్యానుబంధంబులై
చను సౌఖ్యంబులఁ బొందు; పద్మజనియాజ్ఞం ద్రోవఁగావచ్చునే?

10.2-41- నృగుడు యూసరవిల్లగుట

10.2-476-వచనము

అని వేగంబున ద్రొబ్బించిన నేను బుడమిం బడునపుడ యీ నికృష్టంబయిన
 యూసరవెల్లి రూపంబుఁ గైకొంటి; నింతకాలంబు దద్దోష నిమిత్తంబున నిద్దురవస్థం
 బొందవలసె; బ్రాణులకుఁ బుణ్య పాపంబు లనుభావ్యంబులు గాని యూరక
 పోనేరవు; నేడు సమస్త దురితనిస్తారకంబయిన భవదీయ పాదారవింద
 సందర్శనంబునం జేసి యీ ఘోరదుర్దశలంబాసి నిర్మలాత్మకుండనైతి నని
 పునఃపునః ప్రణామంబు లాచరించి, మఱియు నిట్లనియె.

10.2-477-ఆటవెలది

కృష్ణ! వాసుదేవ! కేశవ! పరమాత్మ!
యప్రమేయ! వరద! హరి! ముకుంద!
నిన్నుఁ జూడఁ గంటి, నీ కృపం గనుగొంటి
నఖిల సౌఖ్యపదవు లందఁ గంటి.

10.2-478-వచనము

అని యనేకభంగులం గొనియాడి గోవిందుని పదంబులు దన కిరీటంబు సోఁకం
 బ్రణమిల్లి “దేవా! భవదీయ పాదారవిందంబులు నా హృదయారవిందంబును
 బాయకుండునట్లుగాఁ బ్రసాదించవే?” యని తదనుజ్ఞాతుండై యచ్చటి జనంబులు

సూచి యద్భుతానందంబులం బొంద నతుల తేజోవిరాజిత
దివ్యవిమానారూఢుండై దివంబున కరిగె; నంత నమ్మాధవుండు నచ్చట నున్న
పార్థివోత్తములకు ధర్మబోధంబుగా నిట్లనియె.

10.2-479-సీస పద్యము

నరనాథకుల కాననము దహించుటకును;
నవనీసురులవిత్త ముగ్ధి కీల;
జననాయకుల నిజైశ్వర్యాబ్ధి నింకింప;
బ్రాహ్మణక్షేత్రంబు బూడబంబు;
పార్థివోత్తముల సంప్రద్యైలములఁ గూల్ప;
భూసురధనము దంభోళిధార;
జగతీవరుల కీర్తి చంద్రిక మాప వి;
ప్రోత్తము ధనము సూర్యోదయంబు;

10.2-479.1-తేటగీతి

విప్రతతి సొమ్ముకంటెను విషము మేలు
గరళమునకును బ్రతికృతి గలదు గాని
దాని మాన్యంగ భువి నౌషధములు లేవు
గాన బ్రహ్మస్వములు గొంట గాదు పతికి.

10.2-480-కంద పద్యము

ఎఱుగమి నైనను భూసుర
వరులధనం బపహరింప వలవదు పతికిన్;
మఱిపున ననలము ముట్టిన
దరికొని వెసఁ గాల్పకున్నె తను వెరియంగన్?

10.2-481-వచనము

మఱియును దన ధనంబు పరులచేతఁ గోల్పడిన విప్రుండు దుఃఖమున
రోదనంబు సేయ రాలిన యశ్రుకణంబుల నవనిరేణువు లెన్ని తడియు నన్ని
వేలేండ్లు తదుపేక్షాపరుండైన పతి దారుణ వేదనలుగల కుంభీపాక నరకంబు
నొందు; మఱియు నతనితోడఁ గ్రిందటఁ బదితరంబులవారును, ముందటఁ
బదితరంబులవారును మహానరకవేదనలం బొందుదురు; స్వదత్తంబైన
నర్దలోభంబునం జేసి దుశ్శీలుండై యెవ్వఁడు బ్రాహ్మణక్షేత్ర సంభూత
ధాన్యధనాదికంబు భుజించు నప్పాపాత్ముం డఱువదివేల సంవత్సరంబులు
మలకూపంబునం గ్రిమిరూపంబున వర్తించు; నట్లగుట యెఱింగి విప్రుడెంత తప్పు
చేసిన నెన్ని గొట్టిన, నెన్ని దిట్టిన నతని కెదురు పలుకక వినయంబున వందనం
బాచరించు పుణ్యాత్ములు నాడు పాలింటివా; రదియునుంగాక యేనును
బ్రతిదినంబును భూసురుల నతి వినయంబునఁ బూజింతు; నిట్లు సేయక
విపరీతవర్తనులైన తామసుల నేను వెదకి దండింతు; నదిగావున మీరలును
బ్రాహ్మణజనంబుల వలనం బరమభక్తి గలిగి మెలంగుండని యానతిచ్చి
యాదవప్రకరంబులు సేవింప నఖిలలోకశరణ్యుండైన యప్పుండరీకాక్షుండు నిజ
నివాసంబునకుం జనియె” నని చెప్పి శుకుం డిట్లనియె.

10.2-482-కంద పద్యము

ఈ కథఁ జదివిన వారలుఁ

గైకొని వినువారు విగత కలుషాత్మకులై

లౌకికసౌఖ్యము నొందుదు

రాక్షివల్యంబుఁ గరతలామలక మగున్.

10.2-42- బలరాముని ఘోషయాత్ర

10.2-483-సీస పద్యము

నరనాథ! విను మొకనాడు తాలాంకుండు;
 చుట్టాల బంధులఁ జూచు వేడ్క
 సుందర కాంచన స్వందనారూఢుడై;
 భాసిల్లుచున్న వ్రేపల్లె కరిగి
 చిరకాల సంగత స్నేహులై గోప గో;
 పాంగనా నికర మాల్మింగనములు
 సముచిత సత్కృతుల్ సలుపఁ గైకొని మహో;
 త్సుక లీల నందయశోదలకును

10.2-483.1-తేటగీతి

వందనం బాచరించిన వారు మోద
 మంది బిగియారఁ గొగిళ్ల నొందఁ జేర్చి
 సమత దీవించి యంకపీఠమునఁ జేర్చి
 శిరము మూర్కొని చుటుకంబుఁ గరము పుణికి.

10.2-484-వచనము

మఱియు నానందబాష్పధారాసిక్త కపోలయుగళంబులతోడం గుశలప్రశ్నంబుగా
 నిట్లని “రన్నా! నీవును నీ చిన్నతమ్ముండగు వెన్నుండును లెస్సయున్నవారె?
 మమ్మెప్పుడు నరసిరక్షింప వలయు; మాకు నేడుగడయ మీరకాక యెరులు
 గలరే?” యని సముచిత సంభాషణంబులం బ్రొద్దుపుచ్చుచుండి; రంత.

10.2-485-కంద పద్యము

గోపాలవరులు ప్రమదం

బాపోవని మది నివర్తి తాఖిల గేహ
వ్యాపారు లగుచు హలధరు
శ్రీపాదంబులకు నతులు సీసిరి వరుసన్.

10.2-486-కంద పద్యము

సీరియు వారికిఁ గరుణో
దారుండై నడపె సముచితక్రియ లంతం
గోరి తన యీడు గోపకు
మారులఁ జే చఱచి బలుఁడు మందస్మితుడై.

10.2-487-కంద పద్యము

నిజ సుందర దేహద్యుతి
రజతాచలరుచులఁ దెగడ రాముఁడు వారల్
భజియింప నేగి యొకచో
విజనస్థలమున వసించి విలసిల్లు నెడన్.

10.2-488-కవిరాజ విరాజితము

చరణములం గనకస్ఫుట నూపుర;
జాలము ఘల్లనుచుం జెలఁగం
గరములఁ గంకణముల్ మొరయన్ నలి;
కొనసియాడఁ గుచారములన్
సరులు నటింపఁ గురుల్ గునియన్ విల;
సన్మణికుండల కాంతులు వి
స్ఫురిత కపోలములన్ బెరయన్ వ్రజ;
సుందరు లందఱుమందగతిన్.

10.2-489-కవీరాజ విరాజితము

చని బలభద్రుని శౌర్య సముద్రుని;
 సంచితపుణ్య నగ్గణ్యనిఁ జం
 దన ఘనసార పటీర తుషారసు;
 ధా రుచికాయు విధేయు సుధా
 శనరిపుఖండను సన్మణిమండను;
 సారవివేకు నశోకు మహా
 త్మునిఁ గని గోపిక లోపిక లేకయ;
 దుప్రభు నిట్లని రుత్కలికన్.

10.2-490-చంపకమాల

హలధర! నీ సహోదరుఁడు దంచిత కంజవిలోచనుండు స
 ల్లలిత పురాంగనా జనవిలాస విహార సమగ్ర సౌఖ్యముల్
 గలిగి సుఖించునే? మము నొకానొక వేళన యేని బుద్ధిలో,
 దలఁచునో? నూతనప్రియలఁ దార్కొని యేమియుఁ బల్కకుండునో?

10.2-491-కంద పద్యము

జననీ జనకుల ననుజులఁ
 దనుజుల బంధువుల మిత్రతుల విడిచి నె
 మ్మనమున నొండు దలంపక
 తను నమ్మినవారి విడువఁదగునే హరికిన్?

10.2-492-సీస పద్యము

సలలిత యామునసైకత స్థలమున;
 నుండ మమ్మే మని యూఁగడించె

విమల బృందావన వీధి మా చుబుకముల్;
 పుణుకుచే నే మని బుజ్జగించెఁ
 బుప్పవాటికలలోఁ బోలుచు మా కుచయుగ్మ;
 మంటుచు నే మని యాదరించెఁ
 గాసారముల పొంతఁ గొగిట మముఁ జేర్చి;
 నయ మొప్ప నే మని నమ్మఁ బలికె

10.2-492.1-తేటగీతి

నన్నియు మఱచెఁ గాఁబోలు వెన్నుఁ డాత్మ
 గోరి తాఁ జాయలున్నైన వారి విడుచు
 నట్టి కృష్ణుఁడు దము టట్టు వెట్టు ననక
 యేల నమ్మిరి పురసతుల్ బేల లగుచు.

10.2-493-మత్తేభ విక్రీడితము

అని యిబ్బంగి సరోజలోచనుని నర్మలాపముల్ నవ్వులు
 న్నునుబంధుల్ పరిరంభణంబులు రతివ్యాసంగముల్ భావముల్
 విసయంబుల్ సరసోక్తులుం దలచి యువ్వెళ్ళూరు చిత్తంబులన్
 జనితానంగశరాగ్నిచేత దురవస్థం బొంది శోకించినన్.

10.2-494-వచనము

అంత బలభద్రుండు వారల మనంబుల సంతాపంబులు వారింప నుపాయంబు
 లగు సరసచతురవచనంబులఁ గృష్ణుని సందేశంబులు సెప్పి విగతభేదలం జేసి
 యచ్చట మాసద్వయంబు నిలిచి వసంతవాసరంబులు గడపుచుఁ గాళిందీ
 తీరంబున.

10.2-495-సీస పద్యము

మాకంద జంబీర ముందార ఖర్జూర;
ఘనసార శోభిత వనములందు
నేలాలతా లోల మాలతీ మల్లికా;
వల్లీమతల్లికా వాటికలను
దరళ తరంగ శీక్రర సాధు శీతల;
సైకతవేదికా స్థలములందు
మకరంద రస పాన మదవ దిందిందిర;
పుంజ రంజిత మంజు కుంజములను

10.2-495.1-తేటగీతి

విమలరుచి గల్లు సానుదేశముల యందు
లలిత శశికాంత ఘన శిలాతలములందు
లీల నిచ్చావిహార విలోలుఁ డగుచు
సుందరీజనములు గొల్వఁ జుడ నొప్పె.

10.2-496-తేటగీతి

అట్లు విహరింప వరుణనియాజ్ఞఁ జేసి
వారుణీదేవి మద్య భావంబు నొంది
నిఖిల తరుకోటరములందు నిర్గమించి
మించు వాసనచేత వాసించె వనము.

10.2-497-పదనము

అట్టియెడ.

10.2-498-మత్తేభ విక్రీడితము

కర మొప్పారు నవీనవాసనల నాప్రాణించి గోపాల సుం

దరులుం దానును డాయనేగి యతిమోదం బొప్ప సేవించి యా
తరళాక్షుల్ మణిహేమకంకణరుణత్తారానుకారంబులై
కరతాళంబులు మ్రోయఁబాడుచును వేడ్డున్నాడుచున్ సోలుచున్

10.2-499-సీస పద్యము

తనమీది బిరుదాంకితములైన గీతముల్;
వాడుచు రా బలభద్రుఁ డంత
మహిత కాదంబరీ మధుపానమదవిహ్వ;
లాక్షుండు లలితనీలాలకుండు
నాలోల నవపుష్పమాలికోరస్థలు;
డనుపమ మణికుండలాంచితుండు
ప్రాలేయ సంయుక్త పద్మంబుగతి నొప్పు;
సలలితానన ఘర్మజలకణుండు

10.2-499.1-తేటగీతి

నగుచు వనమధ్యమున సలిలావగాహ
శీలుఁడై జలకేళికే జేరి యమున
నిండు రమ్మని పిలువఁ గాళింది యతని
మత్తుఁడని సడ్డసేయక మసలుటయును.

10.2-43- కాళిందీ భేదనంబు

10.2-500-చంపకమాల

ఘనకుపితాత్ముఁడై యమునఁ గల్గొని రాముఁడు వలెఁ డాయఁ జీ
రినఁ జనుదేక తక్కితి పురే! విను నిందలుఁ జూడ మద్భుజా
సునిశిత లాంగలారమున నొంపఱ నిప్పుడు నూలు త్రోవలై

చన వెసఁ జించి వైతు నని చండ పరాక్రమ మొప్ప నుగ్రుఁడై.

10.2-501-వచనము

అట్లు కట్టులక రాము డుద్దామం బగు బాహుబలంబున హలంబు సాచి
యమ్మహావాహిని దగిల్చి పెకలి రాఁ దిగిచిన నన్నది భయభ్రాంతయై
సుందరీరూపంబు గైకొని యతిరయంబునం జనుదెంచి, యయ్యదువంశతిలకుం
డగు హలధరుని పాదారవిందంబులకు వందనం బాచరించి యిట్లనియె.

10.2-502-మత్తేభ విక్రీడితము

బలరామా! ఘనబాహ! నీ యతుల శుంభద్వీక్రమం బంగనల్
దెలియం జాలెడివారె? యీ యఖిలధాత్రీభారధోరేయ ని
శ్చల సత్త్వండుగు కుండలీశ్వరుఁడునుం జర్చింప నీ సత్కళా
కలితాంశప్రభవుండు; నీ గురు భుజా గర్వంబు సామాన్యమే?

10.2-503-చంపకమాల

అని వినుతించి యేను భవదంప్రి సరోజము లాశ్రయించెదన్
ననుఁగరుణింపు మన్న యదునందనుఁడన్నదిఁ బూర్వమార్గవై
చను మని కామినీనికరసంగతుఁడై జలకేళి సల్పె నిం
పెనయఁ గరేణుకాయుత మదేభముచాడ్పున నమ్మహానదీన్.

10.2-504-తేటగీతి

అంత జలకేళి సాలించి సంతసంబు
నందుచుండ వినీలవస్త్రాదిరత్న
మండనంబులుఁ గాంచనమాలికయును
దెచ్చి హలి కిచ్చి చనె నా నదీలలామ.

10.2-505-కంద పద్యము

అవి యెల్లఁ దాల్చి హలధరుఁ
 డవిరళగతి నొప్పి వల్లవాంగనలును దా
 దివిజేంద్రుఁ బోలి మహి తో
 త్సవమున వర్తించుచుండె స్రాభ్యోన్నతుఁ డై.

10.2-506-కంద పద్యము

అవనీశ! యిట్లు హలమునఁ
 దివిచినఁ గాళింది వ్రయ్య దెలియఁగ నేడున్
 భువి నుతి కెక్కిను రాముని
 ప్రవిమలతరమైన బాహుబలసూచకమై.

10.2-507-వచనము

అంత బలభద్రుండు వ్రజసుందరీ సమేతుండై నందఘోషంబునం బరితోషంబు
 నొందుచుండె, నంత నక్కడఁ గరూశాధిపతి యైన పౌండ్రకుండు తన దూతం
 బిలిచి యిట్లనియె.

10.2-44- పౌండ్రకవాసుదేవుని వధ

10.2-508-సీస పద్యము

మనుజేశ! బలగర్వమున మదోన్మత్తుడై;
 యవనిపై వాసుదేవాఖ్యుఁ డనఁగ
 నే నొక్కరుడ గాక యితరుల కీ నామ;
 మలవడునే? యని యదటు మిగిలి
 తెగి హరిదా వాసుదేవుఁ డననుకొను;
 నట! పోయి వల దను మునుచు దూతఁ

బుద్ధాయతాక్షుని పాలికిఁ బొమ్మన;
నరిగి వాఁ డంబుజోదరుఁడు పెద్ద

10.2-508.1-తేటగీతి

కొలువుఁ గైకొని యుండ సంకోచపడక
వినుము మా రాజమాటగా వనజనాభ!
యవని రక్షింప వాసుదేవాఖ్య నొంది
నట్టి యేనుండ సిగ్గు వో దట్టి నీవు.

10.2-509-కంద పద్యము

నా పేరును నా చిహ్నము
లేపున ధరియించి తిరిగె దిది పంతమె? యిం
తే పో! మదిఁ బరికించిన
నే పంత మెఱుంగు గొల్లఁ డేమిట నైనన్?

10.2-510-ఆటవెలది

ఇంతనుండి యైన నెదిరిఁ దన్నెఱిగి నా
చిన్నెలెల్ల విడిచి చేరి కొలిచి
బ్రదుకు మనుము కాక పంతంబు లాడెనా
యెదురు మనుము ఘోర కదనమునను.

10.2-511-కంద పద్యము

అను దుర్భాషలు సభ్యులు
విని యొండొరు మొగము సూచి విస్మృతు లగుచున్
జనులార! యెట్టి క్రొత్తలు
వినఁబడియెడు నిచట? లెస్స వింటిరె? యనఁగన్.

10.2-512-వచనము

అట్టియెడ కృష్ణుండు వాని కిట్లనియె.

10.2-513-మత్తేభ విక్రీడితము

వినరా! మీ నృపుఁ డన్న చిహ్నములు నే **వే** వచ్చి ఘోరాజిలో
దనమీదన్ వెస వైవఁ గంకముఖగృద్ధ్రవ్రాతముల్ మూఁగగా,
ననిలో దర్పము దూలి కూలి వికలంబై సారమేయాళికి
న్ననయంబున్ నశనంబ వయ్యె దను మే **న**న్నట్లుగా వానితోన్.

10.2-514-కంద పద్యము

అని యుద్దేకముగా నా
డిన మాటల కులికి వాఁడు **డె**ందము గలఁగం
జని తన యేలిక కంతయు
వినిపించెను నతని మదికి **వి**రసము గదురన్.

10.2-515-వచనము

అంతఁ గృష్ణుండు దండయాత్రోత్సుకుడై వివిధాయుధ కలితంబును,
విచిత్రకాంచనపతాకాకేతు విలసితంబు నగు సుందరస్యందనంబుఁ బటు
జవతురంగంబులం బూన్చి దారుకుండు తెచ్చిన నెక్కి యతిత్వరితగతిం
గాశికానగరంబున కరిగినం బౌండ్రకుండును రణోత్సాహంబు దీపింప
నక్షౌహిణీద్వితయంబుతోడం బురంబు వెడలె, నప్పు డతని మిత్రుండైన
కాశీపతియును మూఁ డక్షౌహిణులతోడం దోడుపడువాడై వెడలె,
నిట్లాప్తయుతుండై వచ్చువాని.

10.2-516-సీస పద్యము

చక్ర గదా శంఖ శార్ఙ్గాది సాధనుఁ;

గృత్రిమగొస్తుభ శ్రీవిలాసు

మకరకుండల హార మంజీర కంకణ;

మణిముద్రికా వనమాలికాంకుఁ

దరళ విచిత్ర పతంగ పుంగవకేతుఁ;

జెలువొందు పీతకొశేయవాసు

జవనాశ్వకలిత కాంచన రథారూఢుని;

రణకుతూహలు లసన్మణికిరీటు

10.2-516.1-తేటగీతి

నాత్మసమవేషు రంగవిహారకలిత

నటసమానునిఁ బొండ్లభూనాథుఁ గాంచి

హర్ష మిగురొత్త నవ్వెఁ బద్మా యతాక్షుఁ

డంత వాఁడును నుద్వృత్తుఁ డగుచు నడరి.

10.2-517-కంద పద్యము

పరిఘ శరాసన పట్టిస

శర ముద్గర ముసల కుంత చక్ర గదా తో

మర భిందిపాల శక్తి

క్షురికాసిప్రాస పరశుశూలముల వెసన్.

10.2-518-చంపకమాల

పరువడి వైచినిన్ దనుజభంజనుఁ డంత యుగాంత కాల భీ

కరమహితోగ్ర పావకుని కైవడి నేచి విరోధిసాధనో

త్తురముల నొక్కటన్ శరనికాయములన్ నిగిడించి త్రుంచి భా

స్ఫురగతి నొత్తె సంచలితశాత్రవసైన్యముఁ బాంచజన్యమున్.

10.2-519-ఉత్పలమాల

వారని యల్కతోఁ గినిసి వారిజనాభుఁడు వారి సైన్యముల్
మారి మసంగినట్లు నుటుమాడినఁ బీనుఁగుఁబెంటలై వెసం
దేరులు వ్రాలె; నశ్వములు దైశ్య; గజంబులు మ్రొగె; సద్భటుల్
ధారుణిఁ గూలి; రిట్లు నెఱిదప్పి చనెన్ హతశేషసైన్యముల్.

10.2-520-వచనము

అట్టియెడ రుధిర ప్రవాహంబులును, మేదోమాంసపంకంబునునై సంగరాంగణంబు
 ఘోరభంగి యయ్యె; నయ్యవసరంబునం గయ్యంబునకుం గాలుద్రవ్య
 నప్పొండ్రకునిం గనుంగొని; హరి సంబోధించి యిట్లనియె.

10.2-521-మత్తేభ విక్రీడితము

మనుజేంద్రాధమ! పొండ్రభూపసుత! నీ మానంబు బీరంబు నేఁ
డనిలో మాపుదు; నెద్దు క్రొవ్వి పెలుచన్నాబోతుపై టంకెవై
చిన చందంబున దూతచేత నను నాక్షేపించి వల్లన్న పే
రును జిహ్వాంబులు నీపయిన్ విడుతునర్పుల్ పర్వనేడాజిలోన్

10.2-522-కంద పద్యము

అదిగాక నీదు శరణము
పదపడి యేజొత్తు నీవు బుల విక్రమ సం
 పదగల పోటరి వేనిం
గదలక నిలు మనుచు నిశితకాండము లంతన్.

10.2-523-మత్తేభ విక్రీడితము

చల మొప్పన్ నిగుడించి వాని రథముం జక్కాడి తత్సారథిం
దల వే త్రుంచి హయంబులన్ నరికి యుద్ధండప్రతాపక్రియం

బ్రహ్మయార్కప్రతిమాన చక్రమున నప్రొద్ధున్ వెసం ద్రుంప వాఁ
డిలఁ గూలెం గులిశాహతిన్నొరగు శైలెంద్రాకృతిన్ భూవరా!

10.2-45- కాశీరాజు వధ

10.2-524-చంపకమాల

మడవక కాశికావిభుని మస్తక ముద్ధతిఁ ద్రుంచి బంతి కై
వడి నది పింజ పింజ గఱవన్ విశిఖాళి నిగుడ్చి వాని యే
లెడి పురిలోన వైచె నవలీల మురాంతకుఁ డిట్లు వైరులం
గడఁగి జయించి చిత్తమునఁ గొతుకముం జిగురొత్త నత్తటిన్.

10.2-525-కంద పద్యము

సుర గంధర్వ నభశ్చర
గరుడోరగ సిద్ధ సాధ్యగణము నుతింపన్
మరలి చనుదెంచి హరి నిజ
పురమున సుఖముండె నతి విభూతి దలిర్పన్.

10.2-526-కంద పద్యము

వనజోదరు చిహ్నాంబులు
గొనకొని ధరియించి పౌండ్రకుడు మచ్చరియై
యనవరతము హరి దన తలఁ
పునఁ దగులుటఁ జేసి ముక్తిఁ బొందె నరేంద్రా!

10.2-527-సీస పద్యము

అక్కడఁ గాశిలో నా రాజు మందిరాం;
గణమునఁ గుండల కలిత మగుచుఁ

బడి యున్న తలఁ జూచి పౌరజనంబులు;
 దమ రాజు తలయ కాఁ దగ నెఱింగి
 చెప్పిన నా నృపు జీవితేశ్వరులును;
 సుతులు బంధువులును హితులు గూడి
 మొనసి హాహాకారమున నేడ్చి; రత్తఱి;
 దత్తనూభవుఁడు సుదక్షిణుండు

10.2-527.1-తేటగీతి

నెలయఁ దండ్రికే బరలోకవిధు లొనర్చి
 జనకు ననిలో వధించిన చక్రపాణి
 నడరి మర్దంపఁ దగు నుపాయంబు దలచి
 చతురుఁ డగు నట్టి తన పురోహితునిఁ బిలిచి.

10.2-528-కంద పద్యము

అతడుం దానును జని పశు
 పతిపద సరసిజములకును బ్రమదముతో నా
 నతుడై యద్దేవుని బహు
 గతులం బూజింప నతఁడు కరుణాన్వితుడై.

10.2-529-కంద పద్యము

మెచ్చితి నే వర మైనను
 నిచ్చెద నను వేడు మనిన నీశ్వర! నన్నున్
 మచ్చిక రక్షింతువు పౌర
 పొచ్చెము సేయక మహేశ! పురహర! యభవా!

10.2-530-కంద పద్యము

దేవా! మజ్జనకుని వసు

దేవాత్మజఁ డాజిలో వధించెను, నే నా

గోవిందుని ననిలోపల

నే విధమున గెలుతు నానత్రీవె పురారీ!

10.2-531-తేటగీతి

అనిన శంకరుఁ డతనికి ననియె ననఘ!

నీవు ఋత్విజులును భూసురావళియును

బ్రీతి నభిచార మొనరింప భూతయుక్తుఁ

డగుచు ననలుండు దీర్చు నీ యభిమతంబు.

10.2-532-తేటగీతి

అనిన నా చంద్రమౌళి వాక్యముల భంగి

భూరినియమముతో నభిచారహోమ

మొనరఁ గావింప నగ్ని యధోచితముగఁ

జెలఁగు దక్షిణవలమాన శిఖల వెలిగె.

10.2-533-వచనము

అందుఁ దామ్రశృశ్రుకేశకలాపంబును, నశనిసంకాశంబులైన నిడుద కోటలును,
నిప్పులుప్పతిల్లు చూడ్కులును, ముడివడిన బొమలును, జేవురించిన
మొగంబును గలిగి కృత్య యతి రౌద్రాకారంబునఁ బ్రజ్వరిల్లుచుఁ గుండంబు
వెలువడి యనుదిన నిహన్య మాన ప్రాణిరక్తారుణ మృత్యుకరవాలంబు లీలం
జుపట్టు నాలుకను సెలవుల నాకికొనుచు నగ్నికీలాభీలంబగు శూలంబు గేలం
దాల్చి భువనకీలాహలంబుగా నార్చుచు, నుత్తాల తాలప్రమాణ పాదద్వయ
హతులం దూలు పెంధూళి నింగిమ్రొంగ, భూతంబులు సేవింప, నగ్నవేషయై,

నిజవిలోచన సంజాత సముద్భూత నిఖిల భయంకర జ్ఞాళికాజాలంబున
 దిశాజాలంబు నోలిం బ్రేల్చుచు, నుద్వేగగమనంబున నగధరు నగరంబున
 కరుగుదేరఁ, బొరజనంబులు భయాకులమానసులై దావదహనునిం గని పఱచు
 వన మృగంబులచాడ్పునం బఱచి, సుధర్మాభ్యంతరంబున జుదమాడు
 దామోదరునిం గని “రక్షరక్షేతి”రవంబుల నార్తులయి “కృష్ణ! కృష్ణ! పెనుమంటలం
 బురంబు గాల్చుం బ్రళయాగ్ని సనుదెంచె” నన వారిం జూచి “యోడకోడకుఁ” డని
 భయంబు నివారించి, సర్వరక్షకుండైన పుండరీకాక్షుండు జగదంతరాత్ముండు
 గావునం దద్వృత్తాంతం బంతయుఁ దన దివ్యచిత్తంబున నెఱిగిం కాశీరాజపుత్ర
 ప్రేరితయైన యమ్మహాకృత్యను నిగ్రహింపం దలంచి నిజపార్శ్వవర్తి యయియున్న
 యద్దివ్యసాధనంబు గనుంగొని యప్పుడు.

10.2-534-సీస పద్యము

భీమమై బహుతీవ్రధామమై హతరిపు;

స్త్రోమమై సుమహితోద్ధామ మగుచుఁ

జండమై విజితమార్తాండమై పాలితా;

జాండమై విజయప్రకాండ మగుచు

దివ్యమై నిఖిలగంతవ్యమై సుజన సం;

భావ్యమై సద్భక్త సేవ్య మగుచు

నిత్యమై నిగమసంస్తుత్యమై వినమితా;

దిత్యమై నిర్జితదైత్య మగుచు

10.2-534.1-తేటగీతి

విలయసమయ సముద్భూత విపులభాస్వ

దళికలోచన లోచనానల సహస్ర

ఘటిత పటుసటాజ్ఞాళికా చటుల సత్త్వ

భయదచక్రంబు కృత్యపైఁ బంపె శౌరి.

10.2-535-వచనము

అదియును, బ్రళయవేళాసంభూత జీమూతసంఘాత ప్రభూత ఘుమఘుమాటోప
నినదాధరీకృత మహాదుస్సహ కహకహ నిబిడనిస్వననిర్దోషపరిపూరిత
బ్రహ్మాండకుహరంబును, నభ్రంలిహ కీలాసముత్కట పటు చిటపట స్ఫుట
ద్విస్ఫులింగచ్ఛటాభీలంబును, సకలదేవతాగణ జయజయశబ్దకలితంబును,
ననంతతేజో విరాజితంబునునగుచుం గదిసినంబంటింపక కంటగించుకృత్యను
గెంటి వెంటనంటిన నది తన తొంటిరొద్దంబు విడిచి మరలి కాశేపురంబు సొచ్చి
పౌరలోకంబు భయాకులతంబొంది వాపోవ, రోషభీషణాకారంబుతో నప్పుడు
ఋత్విజ్ఞకాయయుతంబుగ సుదక్షిణుని దహించె; నత్తటిఁ జక్రంబును
దన్నగరంబు సౌధ ప్రాకార గోపురాట్టాల కాది వివిధ వస్తు వాహన నికరంబుతో
భస్మంబు గావించి మరలి యమరులు వెఱుగందఁ గమలలోచన పార్శ్వవర్తి యై
నిజ ప్రభాపుంజంబు వెలుగొందఁ గొల్చియుండె" నని చెప్పి; మఱియు నిట్లనియె.

10.2-536-కంద పద్యము

మురరిపు విజయాంకితమగు

చరితము సద్భక్తిఁ దగిలి చదివిన వినినన్

దురితములఁ బాసి జను లిహ

పరసౌఖ్యము లతనిచేతఁ బడయుదు రధిపా!

10.2-537-వచనము

అనిన శుకయోగికి రాజయోగి యిట్లనియె.

10.2-46- ద్వివిదునివధించుట

10.2-538-కంద పద్యము

బలభద్రుఁ డప్రమేయుం
డలఘుఁ డనంతుండు నతని యద్భుతకర్మం
 బులు వినియు, దనియ దింకను
దెలియఁగ నా కానతిమ్ము దివ్యమునీంద్రా!

10.2-539-వచనము

అనిన రాజునకు శుకుం డిట్లనియె.

10.2-540-కంద పద్యము

జననాయక! విను సుగ్రీ
వుని సచివుఁడు మైందునకు సహోదరుఁ డనగా
 వినుతికి నెక్కిన ద్వివిదుం
డను ప్లవగుఁడు నరకసఖ్యుఁ డతిదర్శితుడై.

10.2-541-సీస పద్యము

చెలికానిపగఁ దీర్పఁ దలచి కృష్ణుం డేలు;
పురములు జనపదంబులు దహించి
సరి దుపవన సరోవరములు గోరాడి;
మందలఁ గొందలమందఁ జేసి
ప్రాసాదములు ద్రొబ్బి పరిఖలు మాయించి;
చతురంగబలముల సమయఁ జేసి
పురుషుల సతులను భూధరగుహలలో;
బెట్టి వాకిలి గట్టి బిట్టు నొంచి

10.2-541.1-తేటగీతి

ఫలిత తరువులఁ ద్రుంచి సాధుల నలంచి
కోట లగలించి పడుచుల నీట ముంచి
ధరణి నిబ్బంగిఁ బెక్కుబాధలఁ జలంబు
పరఁగఁజేయుచు నొకనాఁడు ప్లవగవరుఁడు.

10.2-542-కంద పద్యము

చతుర మృదు గీతరవ ము
న్నతి వీతెంచినఁ జెలంగి నగచరుఁ డా రై
వతగిరి కందరమున కా
యతిగతిఁ జని యందు నెత్తమాడెడు వానిన్.

10.2-543-చంపకమాల

లలితవినీలవస్త్రుని విల్వాసవతీయుతుఁ జంద్రచంద్రికా
కలితమహోన్నతాంగు మణికాంచనదివ్యవిభూషణోన్నతున్
విలసితవారుణీసమదవిహ్వలలోచనుఁ గాంచె సీరని
ర్వతరిపుక్షితీశనిజద్రాముని రాముని కామపాలునిన్.

10.2-544-సీస పద్యము

కనుఁగొని తత్పురోగమభూమిరుహశాఖ;
లక్ష్మి యూఁచుచుఁ జాల వెక్కిరించుఁ;
గికురించుచును బం డ్లిగిల్చి చూపుచు వెసఁ;
గొమ్మకొమ్మకు నుటుకుచు నదల్పుఁ;
దోక నూరక మేను నోకఁగ నులివెట్టు;
వెడవెడ నాలుక వెడలఁబెట్టు;

బరుల నఖంబుల గిరగిర గోకుచుఁ;

బొరిబొరి ఫలములు గఱచి వైచు;

10.2-544.1-తేటగీతి

గోళ్ళు తెగ గొర్కి యుమియును; గుదము సూపు;

బలసి మర్కటజాతి యిప్పుగిదిఁ జేయఁ

గోపమున హలధరుఁ డొక గుండు వైవ

దానిఁ దప్పించుకొని ప్రల్లదమున నతని.

10.2-545-కంద పద్యము

నగి యాసవకలశముఁ గొని

జగతీరుహశాఖ యెక్కి దాపలమున న

జ్జగతిపయి వైచెఁ దద్దట

మగలగఁ; నది చూచి కోప మగ్గల మొదవన్.

10.2-546-వచనము

మఱియును.

10.2-547-కంద పద్యము

సీరినిఁ దన మనమున నొక

చీరికిఁ గైకొనక కదిసి చీరలు చింపన్

వారక దా భువిజనములఁ

గారించుట మాన్పఁ దలచి ఘనకుపితుం డై.

10.2-548-వచనము

ఇట్లు కోపోద్దీపితమానసుండై కనుంగొని హలాయుధుం డప్పుడు

10.2-549-చంపకమాల

ముసలముఁ దీవ్రశాతహలమున్ ధరియించి సమస్తచేతన
గ్రసనమునాఁడు పొంగు లయకాలునిభంగి నదల్పి నిల్వ; వా
డసదృశవిక్రమక్రమవిహార మెలర్ప సమీపభూజమున్
వెసఁ బెకలించి మస్తకము ప్రేసఁ జలంబు బలంబు చొప్పడన్.

10.2-550-వచనము

ఇట్లు ప్రేయ బలుం డప్పుడు.

10.2-551-చంపకమాల

ఉరవడి దండతాడితమహోరగుభంగిఁ గడంగి వీర సా
గరమున నేచి హేమకటకంబుల నొప్పు సునందనామ భీ
కర ముసలంబునన్ ద్వివిదుకంఠము ప్రేసినఁ బోల్చె వాడు జే
గురుగల కొండచందమునఁ గోయని యార్చి సురల్ నుతింపఁగన్

10.2-552-మత్తకోకిలము

అంత వాఁ డొక యింత మూర్ఖులి యంతలోఁ దెలివొంది దు
ర్దాంతభూరిభుజావిజృంభణుఁడై మహీజము పూన్చి దై
త్వాంతకాగ్రజు ప్రేసె; ప్రేసిన నాగహంబున దాని నిం
తింతలై ధర రాలఁ జేసె నహీనవిక్రమశాలియై.

10.2-553-కంద పద్యము

మఱియును జల ముడుగక వెసఁ
దరుచరుఁ డొకతరువు ప్రేయఁ ద్రాలాంకుఁ డనా
 దరమునఁ దునిమిన వెండియుఁ
దొరఁగించెఁ గుజంబు లతఁడు దోడ్డోఁ దునుమన్.

10.2-554-కంద పద్యము

ఆ చందంబున వనచరుఁ

డేచి మహీరుహచయంబు లైల్లను హలిపై

వైచి యవి శూన్య మగుటయుఁ

జూచి శిలావృష్టిఁ గురిసె సుర లగ్గింపన్.

10.2-555-కంద పద్యము

బలుఁ డపుడు జూలు తుమురై

యైల రాలఁగఁ జేసి యార్వ నే వుడుగక యా

వలిముఖుఁడు తాలసన్నిభ

ములయిన నిజబాహుదండముల నుగ్గుండై.

10.2-556-కంద పద్యము

వడిఁ బిడుగుఁ బోని పిడికిటఁ

బొడిచిన వడి సెడక బలుఁడు ముసలము హలమున్

విడిచి ప్లవంగుని మెడఁ గడు

వెడవెడ బిగియించె గ్రుడ్లు వెలి కుటుకంగన్.

10.2-557-కంద పద్యము

వదనమునఁ జెవుల రుధిరము

మెదడును దొరఁగంగ వాఁడు మేదినిమీదం

జడికిలఁబడి యొక యింతయు

మెదలక మిడుకంగ లేక మృతిఁ బొందె నృపా!

10.2-558-తేటగీతి

వానిపాటున కప్పుడు వనసమేత

మగుచు నా శైలరాజ మల్లల నాడె;
సురగణంబులు రాముపై సురభి కుసుమ
వృష్టి గురియించి రతుల సంతుష్టి మెఱసి.

10.2-559-వచనము

ఇవ్విధంబున భువనకంటకుండైన దుష్టశాఖామృగేంద్రుని వసుంధరకుం బలిచేసి
 సకల జనంబులుఁ బరమానందకందళిత హృదయారవిందులై తన్ను నందింప
 నయ్యదునందనుండు నిజ నగరంబున కరుదెంచె" నని శుకుండు వెండియు
 నమ్మనుజ పతి కిట్లనియె.

10.2-47- సాంబుడు లక్షణనెత్తకొచ్చుట

10.2-560-సీస పద్యము

కోరి సుయోధనుక్రాతురు సర్వల;
క్షణములు గల్గి లక్షణ యనంగ
మహి నొప్పు కన్యకామణి వివాహంబునఁ;
జక్రహస్తుని తనూజాతుడైన
సాంబుడు బలసాహసమున నెత్తుకపోవఁ;
గౌరవు లీక్షించి కడఁగి క్రొవ్వి
పడచువాఁ డొక డె బాలికఁ గొనిపోవు;
చున్నాడు గైకొన కుక్కుమిగిలి

10.2-560.1-తేటగీతి

యిట్టి దుర్మదుఁ గయిముట్టి పట్టి తెచ్చి
జనులు వెఱఁ గందఁ చెఱపట్టి యునుతుమేని
యదువులు మనల నేమి సేయంగఁ గలరొ

యనుచుఁ గురువృద్ధజనముల యనుమతమున.

10.2-561-వచనము

ఇట్లు గడంగి యుద్ధసన్నద్ధులై బలశౌర్యోపేతులగు కర్ణ శల్య భూరి శ్రవోయజ్ఞకేతు సుయోధనాదులు సమున్నత రథారూఢులై కూడ నరిగిన వారలఁ గనుంగొని జాంబవతీనందనుండు మందస్మిత వదనారవిందుం డగుచు సింగంబు భంగి గర్జించుచు మణిదీప్తం బైన చాపంబుఁబూనినిల్చిన వారును సాంబు నదల్చి “నిలునిలు” మని పలికి.

10.2-562-తేటగీతి

చండ కోదండ ముక్త నిశాత విశిఖ

జాల మందంద వఱపి యాభీలముగను

నందనందన నందన స్సందనంబు

ముంచి రచలేంద్రమును ముంచు మంచు పగిది.

10.2-563-వచనము

మఱియును.

10.2-564-శార్దూల విక్రీడితము

శౌర్యటోప విజృంభణంబుల సరోజాతాక్షుసూనున్ సురా

హర్యస్తైర్యుని మీద నేయ నతఁ డుద్యద్భూరిబాహాబలా

వార్యుడై శితసాయకాలి నవి మాయం జేసినన్ దేవతా

తూర్యంబుల్ దివి మ్రోసెఁ; నంత నతఁ డస్తోకప్రతాపోన్నతిన్.

10.2-565-వచనము

ఇట్లు గడంగి బాణజాలంబులు పరగించి యందఱ కన్నిరూపులై రథ రథ్య
సూతధ్వజ పతాకాతపత్రంబులు చూర్ణంబులుగావించి విరధులం జేసి వారల
మెయిమఱపులఱువుళ్ళు గావించి యొక్కొక్కనిఁ బెక్కు బాణంబుల
నుచ్చిపోసేసిన వారలు శోణిత దిగ్ధాంగులై కుసుమిత కింశుకంబులం బోలి
యుండి; రంత.

10.2-566-ఉత్పలమాల

వార లనేకు లయ్యు బలవంతులునయ్యు మహోగ్రసంగ రో
దారపరాక్రమప్రకటదక్షులునయ్యుఁ గుమారకున్ జగ
ద్వీరుని నొక్కనిం జెనకి వ్రేలును వంపగలేక సిగ్గునం
గూరినచింత నొండొరులఁ గూడుచు విచ్చుచు వెచ్చనూర్చుచున్.

10.2-567-వచనము

మగిడి సమరసన్నద్ధులై సంరంభించి.

10.2-568-ఉత్పలమాల

అందఱు నొక్కపెట్ట దనుజాంతకనందనుఁ జుట్టుముట్టి యం
దంద నిశాతసాయకచయంబుల ముంచి రథంబు నుగ్ర లీ
లం దునుమాడి చాపము చలంబునఁ ద్రుంచి హయాళిఁజంపి సూ
తుం దెగటార్చి యంత విరధుం డగుడున్ వెసఁ జొచ్చి పట్టినన్.

10.2-569-తేటగీతి

బాలకుఁడు చేయునది లేక పట్టువడియెఁ
గౌరవులు దమ మనములఁ గౌతుకంబు
లొలయఁ సాంబునిఁ గన్యకాయుక్తముగను
బురమునకుఁ దెచ్చి రతులవిభూతి మెఱసి.

10.2-570-వచనము

అంత ద్వారకానగరంబున.

10.2-571-ఉత్పలమాల

జాంబవతేయు వార్త యదుజాతులు నారదయోగిచే సమ
స్తంబును విన్నవా రగుచు సంగరకౌతుక ముప్పతిల్లఁ జి
త్తంబులఁ గౌరవాన్వయకదంబము నొక్కట నుక్కడంచు కో
పంబున నుగ్రసేనజనపాలు ననుజ్ఞ ననూనసైన్యముల్.

10.2-572-తేటగీతి

కూడి నడవంగఁ గని వారితోడ బలుఁడు
ధార్తరాష్ట్రలు మనకు నెంతయును డాసి
నట్టి బంధులు; వారిపై నిట్టి యలుక
నెత్తి చనుచుంట యిది నీతియే తలంప?

10.2-48- బలుడు నాగనగరంబేగుట

10.2-573-వచనము

అని వారల వారించి తత్క్షణంబ బంధుప్రియుం డైన బలరాముండ
నలార్కసంకాశంబగు కాంచనరథం బెక్కి యనురక్తులైన భూసురులును,
నుద్ధవాదులగు కులవృద్ధులును సేవింపం గరిపురంబునకుం జని
తత్సరోపకంఠవనంబున సురభికుసుమ ఫలభరితతరుచ్ఛాయావిరచిత
చంద్రకాంత శిలాతలంబునందు వసియించి, మహితగ్రహమధ్యగతుండైన
పూర్ణచంద్రు ననుకరించి యుండె; నంతఁ గార్యబోధనంబు సేయుటకై
కౌరవులకడకుఁ బ్రబుద్ధుండైన యుద్ధవునిం బనిచినం జని యతం

డాంబికేయునకు ధనురాచార్యాపగాతనూభవ సుయోధనులకుం బ్రణమిల్లి వారి
చేత నభినందితుండై యిట్లనియె.

10.2-574-సీస పద్యము

భూరియశోధనులార! తాలాంకుండు;

చనుదెంచి నగరోపవనము నందు

నున్నవాఁ డనిన వా రుత్సాహమున బలుఁ;

బోడగను వేడుక బుద్ధిఁ దోపఁ

దనరారు కానికల్ గొని చని యర్హుపా;

ద్యాదిసత్కృతులు నెయ్యమునఁ జేసి

ధేనువు నిచ్చి సమ్మానించి యందఱు;

నందంద వందనం బాచరించి

10.2-574.1-తేటగీతి

యుచితభంగిని నచటఁ గూర్చున్న యెడను

గుశలమే మీకు? మాకును గుశల మనుచుఁ

బలికి రాముఁడు కురునరపాలుఁ జూచి

యచటి జనములు వినఁగ నిట్లనియెఁ దెలియ.

10.2-575-ఉత్పలమాల

మా నరనాథునాజ్ఞ నిజమస్తములన్ ధరియించి కౌరవుల్

మానుగజేయు టొప్పగుఁ; గుమారకునొక్కనిఁ బెక్కుయూధపుల్

పూనిన లావుమై నెదిరి పోర జయించుట మీదితప్పు; త

ప్రైనను గాచె బాంధవహితాత్మకుడై మనుజాధినాథుఁడున్.

10.2-576-కంద పద్యము

అను మాటలు విని కౌరవ

జననాయకుఁ డాత్మ నలిగి చాలుఁ బురే? యే

మనఁ గలదు కాలగతి? చ

క్తునఁ గాలం దొడుగు పాదుకలు దల కెక్కెన్.

10.2-577-ఆటవెలది

మనము బంధువరుస మన్నించు మన్ననఁ

గాదె రాజ్యభోగగరిమఁ బొదలి

వసుధఁ బేరు గలిగి వ్రాసికి నెక్కుటఁ

దమకు ననుభవింపఁ దగని యట్టి.

10.2-578-వచనము

సితచ్ఛత్ర చామర శంఖ కిరీట చిత్రశయ్యా సౌధ సింహాసనంబులు గైకొనుట మన
మందేమేలంబునం గాదె? యిట్టిచో సరివారునుం బోలె నూరక గర్వించు
యదుకులులతోడి సంబంధ సఖ్యంబులు సాలుఁ; బాములకుఁ బాలు వోసి
పెంచిన విషంబు దప్పునో? మమ్ముం దమ పంపుసేయ మనుట సిగ్గులేకుంటఁ
గాదె! యదియునుంగాక దివ్యాస్త్రకోవిదులైన గంగానందన గురు కృపాశ్వత్థామ
కర్ణాది యోధవీరులకున్ లోబడ్డవానిని మహేంద్రునకైనను విడిపింపఁవచ్చునో?
యహహ! వృధాజల్పంబుల కేమిపని?" యని దుర్భాషలాడుచు దిగ్గున లేచి
నిజమందిరం బునకుం జనియె; నప్పుడు హలాయుధుం డమ్మాటల కదిరిపడి.

10.2-579-ఉత్పలమాల

కౌరవుఁ డాడి పోయిన యగ్రవభాషల కాత్మఁ గిన్క దై

వాఱఁగ నుల్లసత్ప్రళయభ్రానుని కైవడి మండి చండ రో

పారుణితాంబకుం డగుచు యాదవవృద్ధులఁ జూచి పల్కెఁ బెం

పాఠిన రాజ్యవైభవమదాంధుల మాటలు మీరు వింటిరే?

10.2-580-తేటగీతి

శ్రీమదాంధులు సామంబుచేతఁ జక్కఁ
బడుదురే యెందు? బోయఁడు బసులఁ దోలు
పగిది నుగ్రభుజావిజృంభణ సమగ్ర
సుమహితాటోప మనిలోనఁ జూపకున్న.

10.2-581-కంద పద్యము

కౌరవుల సమయఁజేయ ను
దారత యదువీరవరుల దామోదరుఁడున్
 రా రావలదని యచ్చట
వారించితిఁ గాదె బంధువత్సలయుక్తిన్.

10.2-582-వచనము

అదియునుం గాక.

10.2-583-సీస పద్యము

ఏ దేవు భృత్యులై యింద్రాది దిక్పాల;
వరులు భజింతురు వరుసతోడ
నే దేవుమందిరం బీపారు దేవతా;
తరుసభావిభవసుందరతఁ జెంది
యే దేవుపదయుగం బీప్రోద్దు సేవించు;
నఖిల జగన్మాతయైన లక్ష్మీ
యే దేవు చారు సమిద్ధకళాంశ సం;
భవులము పద్మజభవులు నేను

10.2-583.1-తేటగీతి

నట్టిదేవుండు దుష్టసంహారకుండు
హరి ముకుందుండు పంపుసేయంగ నొప్పు
నుగ్రసేనుని రాజ్యసమగ్గరిమ
యంతయును దార యిచ్చిన దంట! తలప.

10.2-584-చంపకమాల

అదియును గాక యెవ్వని పదాంబుజచారురజోవితాన మా
త్రివివరాది దిక్పతి కీర్తిటములందు నలంకరించు; భూ
విదితపుఁ దీర్థముం గడు బవిత్రము సేయును; నట్టి కృష్ణుచేఁ
బొదలిన రాజ్యచిహ్నములఁ బొందఁగ రాదట యేమిచోద్యమో!

10.2-585-కంద పద్యము

తామఁట తలపం దల లఁట
యేమఁట పాదుకల మఁటఁ గణింపఁగ రాజ్య
శ్రీమదమున నిట్లాడిన
యీ మనుజాధముని మాట కే మన వచ్చున్?

10.2-586-వచనము

అని సక్రోధమానుసుండై యప్పుడు.

10.2-587-కంద పద్యము

ధారుణి నిటమీదట ని
ష్కారవముగఁ జేయకున్నఁ గాదని యుగ్రా
కారుండై బలభద్రుఁడు
సీరము వెసఁ బూన్చి లావుఁ జేవయు నెసఁగన్.

10.2-49- హస్తినగంగంద్రోయబోవుట

10.2-588-వచనము

ఇట్లు పూని కౌరవరాజుధాని యైన కరినగరంబు కడతల హలార్గంబును జొనిపి
యప్పుటభేదనవిస్తారంబగు గడ్డ భుజాగర్వ దుర్వారుండై పెకలించి తిగిచి
గంగాప్రవాహంబునం బడఁద్రోయ గమకించిన నప్పుడు, మహాజలమధ్య
విలోలంబగు నావ చందంబున నన్నగరంబు వడవడ వడంకుచు గోపుర వప్త
ప్రాకార సౌధా ట్టాలక తోరణ ధ్వజ ద్వార కవాట కుడ్య వీధీ యుతంబుగా నొడ్డ
గెడవైనఁ బౌరజనంబులు పుడమి నడుగులిడంగరాక తడంబడుచు, నార్తులై
కుయ్యిడుచుండి; రట్టియెడ నమ్మహోత్సాతంబులు గనుంగొని; తాలాంకుండు
గినుక వొడమి కావించిన యుపద్రవంబుగా నెఱింగి; దానికిఁ బ్రతీకారంబు లేమిని;
గళవళంబున భయాకులమానసు లై పుత్ర మిత్ర కళత్ర బంధు భృత్య పౌరజన
సమేతంబుగా భీష్మ దుర్యోధనాది కౌరవులు వేగంబున నతని చరణంబుల
శరణంబులుగాఁ దలంచి, సాంబునిఁ గన్యకాయుక్తంబుగా ననేక మణిమయ
భూషణాంబర జాలంబుతోఁ గొనివచ్చి; దండప్రణామంబు లాచరించి
కరకమలంబులు మొగిడ్చి యిట్లనిరి.

10.2-589-కంద పద్యము

రామ! సమంచితముక్తా

దామ! యశఃకామ! ఘనసుధాధామ! రుచి

స్తోమ! జయసీమ! జగదభి

రామ! గుణోద్ధామ! నిఖిలరాజలలామా!

10.2-590-కంద పద్యము

నీ మహిమ యెఱిగి పొగడఁగఁ

నే మెంతటివార? మఖిలనేతవు; త్రిజగత్

క్షేమంకరుడవు; సుమతివి

తామసులము మమ్ము; గావదగు హలపాణి!

10.2-591-కంద పద్యము

భూచక్ర మెల్ల; దాల్చిన

యా చక్రీశ్వరుడు దావకాంశుడు బలదే

వా! చక్రీకి నగ్రజుడవు

నీచక్రీయ లుడుప; జెల్లు నీకు జితారీ!

10.2-592-కంద పద్యము

రక్షింపుము రక్షింపు ము

పేక్షింపక నమితనిఖిలబృందారక! ఘో

రక్షణదాచరవిషనిట

లాక్ష! భయాతురుల మమ్ము నరయు మనంతా!

10.2-593-పచనము

మఱియును దేవా! యీ సచరాచరంబు నయిన జగంబుల నీ లీలావినోదంబులం
జేసి దుష్టజనమర్దనంబును, శిష్టజనరక్షణంబునుం జేయుచు, జగదుత్పత్తి స్థితి
లయహేతువైన నీకు నమస్కరింతు” మని వెండియు నిట్లనిరి.

10.2-594-తేటగీతి

అవ్యయుండువు; సర్వభూతాత్మకుడవు;

సర్వశక్తి ధరుండువు; శాశ్వతుడవు;

విశ్వకరుడవు; గురుడవు; విమలమూర్తి

వైన నిన్ను నుతింప బ్రహ్మకును దరమె?

10.2-595-చంపకమాల

అని వినుతించినం బ్రముదితాత్మకుడై హలపాణి వారలం
గనుగొని యోడ కోడకుడు కార్యగతిం దగి లిట్లు మీరు సే
సిన యవినీతిచేత నిటు చేసితి; నింక భయంబు దక్కి పొం
డనిన సుయోధనుండు వినయంబున నల్లునిఁ గూతునుం దగన్.

10.2-596-కంద పద్యము

అనుపుచు నరణము దాసీ
జనముల వేయింటి లక్ష సైంధవములఁ దా
నినుమడి యేనుంగులఁ గాం
చన రథముల నాటువేల సమ్మతి నిచ్చెన్.

10.2-597-వచనము

ఇట్టిచ్చి యనిచిన బలభద్రుండు గొడుకునుంగోడలిం దోడ్కొనుచుఁ
 బరమానందంబు నొందుచు, నక్కడక్కడి జనంబులు పదివేల విధంబులం బొగడ,
 నిజపురంబున కరిగి యచ్చట యాదవుల తోడఁ దాఁ గరిపురంబునకుం బోయిన
 విధంబును, వారలాడిన దురాలాపంబులును, దానందులకై యొనర్చిన
 ప్రతీకారంబును నెఱింగించి సుఖంబుండె; వారణపురంబు నేడును దక్షిణం బెగసి
 యుత్తరభాగం బొకించుక గంగకై క్రుంగి బలభద్రుని మాహాత్మ్యంబుఁ
 దెలుపుచున్న” దని యమ్మహాతుని భుజవీర్యం బవార్యం బనిచెప్పి
 శుకయోగీంద్రుడు పరీక్షిన్నరేంద్రున కిట్లనియె.

10.2-50- నారదుని ద్వారకాగమనంబు

10.2-598-చంపకమాల

నరవర! యొక్కనాఁడు విను నారదసంయమి మాధవుండు దా

నరకునిఁ ద్రుంచి వాని భవనంబున నున్న పదాఱువేల సుం
దరులను నొక్కమాటు ప్రమదంబున నందఱ కన్నిరూపులై
పరిణయ మయ్యె నా విని శుభస్థితిఁ దద్విభవంబుఁ జూడఁగన్.

10.2-599-వచనము

ఇట్లు దలంచి కృష్ణపాలితంబయిన ద్వారకానగరంబు డాయంజని ముందట.

10.2-600-సీస పద్యము

శుక శారికా శిఖి పిక కూజితప్రస;
వాచితోద్యానవనౌఘములను
గలహంస సారస కైరవ కమల క;
హ్లార శోభిత కమలాకరములఁ
గలమాది సస్య సంకుల వరేక్షుక్షేత్ర;
భూరి లసన్నదీ తీరములను
గిరిసాను పతిత నిర్మలకణ సందోహ;
సంతత హేమంతసమయములను

10.2-600.1-తేటగీతి

గమలసంభవ కాంచనకార రచిత
చిరతరైశ్వర్య నగరలక్ష్మీకరాబ్జ
పుటిత నవరత్నమయ హేమకటక మనఁగ
సౌబగుమీఱిన కోటయుఁ జూచె మౌని.

10.2-601-వచనము

మఱియును, సముత్తుంగమణిసౌధగవాక్షరంద్ర నిర్గత నీరంద్ర ఘనసార
చందనాగరు ధూపధూమపటల విలోకన సంజనిత పయోధరాభిశంకాంగీకృత

తాండవకేళీవిలోల పురకామినీజనోప లాలిత నీలకంఠ సముదయంబును,
 జంద్రకాంతమణిస్ఫటికస్తంభ సంభృత మరకత పద్మరాగఘటిత నవరత్న
 కాంచనప్రాసాదశిఖ రాగ్ర విన్యస్త బహుసూర్య విభ్రమకృదంచిత శాతకుంభకుంభ
 నిచయంబును, సమస్తవస్తువిస్తార సమర్పిత వైశ్యాగారవీధీవేదికా కలితంబును,
 మహితాతపనివారణ తరళవిచిత్రకేతనాబద్ధ మయూరశింజినీ
 నినదపూరితాశాంతరిక్షంబును, సరోజనాభ పూతనాచేతనాపహారాది
 నూతనవిజయసందేశలిఖిత స్వర్ణ వర్ణావళీవిభాసిత
 గోపురమణివిటంకప్రదేశంబును, యాదవేంద్ర దర్శనోత్సవాహూయమాన
 సమాగతనానాదేశాధీశభూరివారణ దానజల ప్రభూతపంకనిరసనైక గతాగత
 జనసమ్మర్ద కరకంకణ కర్ణణ వికీర్యమాణ రజఃపుంజంబును; వినూత్న
 రత్నమయ మంగళరంగవల్లీ విరాజిత ప్రతిగృహప్రాంగణంబును, గుంకుమ
 సలిలసిక్త విపణిమార్గంబును, వందిమాగధసంగీతమంగళారావ విలసితంబును,
 భేరీ మృదంగ కాహళ శంఖ తూర్యరవాధరీకృత సాగరఘోషంబునునై,
 యమరావతీపురంబునుం బోలె వసుదేవ నందననివాసంబై, యనల
 పుటభేదనంబునుం బోలెఁ గృష్ణమార్గ సంచారభూతంబై, సంయమనీనామ
 నగరంబునుం బోలె హరి తనూభవాభిరామంబై, నైరృతినిలయంబునుం బోలెఁ
 బుణ్యజనాకీర్ణంబై, వరుణనివాసంబునుం బోలె గోత్రరక్షణభువనప్రశస్తంబై,
 ప్రభంజనపట్టణంబునుం బోలె మహాబలసమ్పద్దంబై, యలకాపురంబునుం బోలె
 ముకుంద వర శంఖ మకరాంక కలితంబయి, రజతాచలంబునుం బోలె
 నుగ్రసేనాధిపార్యాలంకృతంబయి, నిగమంబునుం బోలె వివిధవర్ణక్రమవిద్యుక్త
 సంచారంబయి, గ్రహమండలంబునుం బోలె గురుబుధకవిరాజమిత్ర
 విరాజితంబయి, సంతతకల్యాణవేదియుం బోలె వైవాహికోపేతంబయి, బలిదానవ
 కరతలంబునుం బోలె సంతతదానవారియుక్తంబయి, యొప్పు నప్పురంబు

ప్రవేశించి, యందు విశ్వకర్మనిర్మితంబైన యంతఃపురంబున నుండు వోడశసహస్ర హర్మ్యంబులందు.

10.2-602-సీస పద్యము

పటికంపుఁ గంబముల్ ప్రవడంపుఁ బట్టెలు;
మరకత రచితముల్ మదురు లమర
వైడూర్యమణిగణవలభులఁ బద్మరా;
గంబుల మొగడుల కాంతు లోలయ
సజ్ఞాతివజ్ర లసజ్జాల రుచులతో;
భాసిల్లు నీలసోపానములును
గరుడపచ్చల విటంకములును ఘనరుచి;
వెలసిన శశికాంత వేదికలును

10.2-602.1-తేటగీతి

వటలు మౌక్తికఘటిత కవాటములును
బ్రవిమలస్వర్ణమయ సాలభంజికలును
మించు కలరవ మెసఁగఁ గ్రీడించు మిథున
లీలనొప్పు కపోతపాలికలుఁ గలిగి.

10.2-603-తేటగీతి

చేటికానీకపద తులాకోటిమధుర
నినదభరితమై రుచిరమాణిక్య దీప
మాలికయుఁ గల్గి చూపట్టఁ గ్రాలు నొక్క
జలజలోచన నిజసౌధతలము నందు.

10.2-604-తేటగీతి

కనక కంకణ ఝణఝణత్కార కలిత
చంద్రబింబాననా హస్తజలజ ఘటిత
చామరోద్ధాత మారుత చలిత చికుర
పల్లవునిఁ గృష్ణు వల్లవీ వల్లవునిని.

10.2-605-వచనము

మఱియు హాటకనిష్కంబు లఱ్ఱులందు వెలుగొందఁ గంచుకంబులు
శిరోవేష్టనంబులుఁ గనకకుండలంబులు ధరించి, సంచరించు కంచుకులును,
సమాన వయోరూపగుణవిలాసవిభ్రమ కలితలయిన విలాసిని సహస్రంబులును
గొలువం గొలుపున్న యప్పద్మలోచనుం గాంచన సింహాసనాసీనుం గాంచె;
నప్పుండరీకాక్షుండును నారదుం జూచి ప్రత్యుత్థానంబు సేసి యప్పుడు.

10.2-606-కంద పద్యము

మునివరు పాదాంబుజములు
దన చారుకిరీటమణి వితానము సోఁకన్
వినమితుడై నిజసింహా
సనమునఁ గూర్చుండఁ బెట్టి సద్వినయమునన్.

10.2-607-కంద పద్యము

తన పాదకమలతీర్థం
బున లోకములం బవిత్రముగఁ జేయు పురా
తనమౌని లోకగురుఁ డ
మ్ముని పదతీర్థంబు మస్తమున ధరియించెన్.

10.2-608-వచనము

ఇట్లు బ్రహ్మణ్యదేవుండును నరసఖుండునైన నారాయణుం డశేష
తీర్థోపమానంబయిన మునీంద్రపాద తీర్థంబు ధరించినవాడయి,
సుధాసారంబులైన మితభాషణంబుల నారదున కిట్లనియె.

10.2-609-కంద పద్యము

ఏ **ప**ని పంచినఁ జేయుదుఁ

దాపసవర! యనుడు నతఁడు **దా**మోదర! చి

ద్రూ**ప**క! భవదవతార

వ్యాపారము దుష్టనిగ్రహార్థము గాదే!

10.2-610-తేటగీతి

అఖిలలోకైకపతివి ద**యార్థ**మతివి

విశ్వసంరక్షకుండవు శాశ్వతుఁడవు

వెలయ నే పనియైనఁ గా**విం**తు ననుట

యార్థ బంధుండ విది నీకు **న**ద్భుతంబె!

10.2-611-తేటగీతి

అబ్జసంభవ హర దేవ**తార్ప**నీయ

భూరిసంసారసాగరో**త్తార**ణంబు

నవ్యయానందమోక్షదా**య**కము నైన

నీ పదధ్యాన మాత్మలో **ని**లువనీవె

10.2-51- పోడశసహస్ర స్త్రీ సంగతంబు

10.2-612-వచనము

అని యభ్యర్థించి యద్దేవునివలనం బ్రసన్నత వడసి, తన్మందిరంబు వెడలి
మునివరుం డమ్మహాత్ముని యోగమాయాప్రభావంబు దెలియంగోరి, వేటొక
చంద్రబింబాననాగేహంబునకుం జని యందు నెత్తమాడుచున్న పురుషోత్తము
నుద్ధవ యుతుం గని యద్భుతంబు నొందుచు నతనిచేత సత్కృతుండై యచ్చోట
వాసి చని.

10.2-613-కంద పద్యము

మునివరుడు కాంచె నొండొక

వనజాయతనేత్ర నిజనివాసంబున నం

దనయుతు జిష్టు సహిష్టున్

వినుతగుణాలంకరిష్టు విష్టుం గృష్టున్.

10.2-614-కంద పద్యము

నారదుఁ డట చని కనె నొక

వారిజముఖియింట నున్నవాని మురారిన్

హోరిన్ దానవకుల సం

హారిం గమలామనోవిహారిన్ శౌరిన్.

10.2-615-పదనము

ఇట్లు కనుంగొనుచుం జనుచుండ నొక్కయెడ నమ్మునీంద్రునకు ముకుందుండు
ప్రత్యుత్థానంబు చేసి “మునీంద్రా! సంపూర్ణకాము లయిన మిమ్ము
నపూర్ణకాములమైన మేమేమిటఁ బరితృప్తి నొందఁ జేయంగలవారము?
భవదీయదర్శనంబున నిఖిలశోభనంబుల నందెద” మని ప్రియపూర్వకంబుగాఁ
బలికిన నా నందనందను మాటలకు నానంద కందళిత హృదయారవిందుండును,

మందస్మిత సుందర వదనారవిందుండును నగుచు నారదుండు వెండియుఁ
జనిచని.

10.2-616-కంద పద్యము

అనఘాత్ముఁడు గనుగొనె నొక

వనితామణిమందిరమున వనకేళీ సు

జనితానందుని ననిమిష

వినమితచరణారుణారవిందు ముకుందున్.

10.2-617-కంద పద్యము

పరమేష్ఠిసుతుఁడు గనె నొక

తరుణీభవనంబు నందుఁ దను దాన మనోం

బురుహమునఁ దలచుచుండెడి

నరకాసురదమనశూరు నందకుమారున్.

10.2-618-వచనము

మఱియుం జనిచని.

10.2-619-సీస పద్యము

ఒకచోట నుచితసంద్వీపాపనాసక్తు;

నొకచోటఁ బౌరాణికోక్తికలితు

నొకచోటఁ బంచయజ్ఞోచితకర్ముని;

నొకచోట నమ్మతోపయోగలోలు

నొకచోట మజ్జనోద్వేగానుషక్తుని;

నొకచోట దివ్యభూషోజ్జ్వలాంగు

నొకచోట ధేనుదానోత్కలితాత్ముని;

నొక్కచోట నిజసుతప్రకరయుక్తు

10.2-619.1-తేటగీతి

నొక్క చోటను సంగీతయుక్త చిత్తు
నొక్కచోటను జలకేళియుతవిహారు
నొక్కచోటను సన్మందకోపయుక్తు
నొక్కచోటను బలభద్రయుక్తచరితు.

10.2-620-వచనము

మఱియును.

10.2-621-సీస పద్యము

సకలార్థసంవేది యొక యింటిలోపలఁ;
జెలితోడ ముచ్చటల్ సెప్పుచుండు
విపులయశోనిధి వేటొక యింటిలో;
సరసిజాననఁ గూడి సరస మాడుఁ
బుండరీకదళాక్షుఁ దొడొక యింటిలోఁ;
దరుణికి హారవల్లరులు గ్రుచ్చుఁ
గరుణాపయోనిధి మఱియొక యింటిలోఁ;
జెలిఁ గూడి విడియము సేయుచుండు

10.2-621.1-ఆటవెలది

వికచకమలనయనుఁ దొకయింటిలో నవ్వు
బ్రవిమలాత్ముఁ దొకటఁ బాడుచుండు
యోగిజనవిధేయుఁ దొకయింట సుఖగోష్ఠి
సలుపు ననఘుఁ దొకటఁ జెలఁగుచుండు.

10.2-622-వచనము

ఇట్లు సూచుచుం జనిచని.

10.2-623-కంద పద్యము

చతురానననందనుఁ డం

చితమతిఁ జని కాంచె నొక్క చెలిగేహమునం

గ్రతుకర్మాచరణుని నా

శ్రీతభయహరణున్ సురేంద్రస్వీతచరణున్.

10.2-624-కంద పద్యము

వృత్తారినుతునిఁ బరమ ప

విత్తుని నారదుఁడు గాంచె వేటొక యింటం

బుత్తక పొత్తక దుహితృ క

ళత్తసమేతుని ననంతు లక్షణవంతున్.

10.2-625-కంద పద్యము

సుందరమగు నొక సుందరి

మందిరమునఁ బద్మభవకుమారుఁడు గాంచెన్

నందితనందున్ సుజనా

నందున్ గోవిందు నతసందు ముకుందున్.

10.2-626-కంద పద్యము

జలజభవసుతుఁడు గనె నొక

నలినాక్షినివాసమందు నతభద్రేభున్

జలదాభున్ గతలోభు

న్నలకాళిజితద్విరేఘు నంబుజనాభున్.

10.2-627-మత్తేభ విక్రిడితము

ఒకయింటం గజవాజిరోహకుఁడునై యొక్కింట భుంజానుఁడై
సకలాత్ముండు పరుండు పోడశసహస్రస్థినివాసంబులం
దొక బోటింటను దప్పకుండ నిజమాయోత్సాహుఁడై యుండ న
య్యకలంకున్వరదున్ మహాపురుషు బ్రహ్మణ్యన్నతాజ్ఞాసనున్

10.2-628-కంద పద్యము

అస్తోకచరితు నమిత స
మస్త సుధాహారు వేదమస్త కతల వి
 న్యస్త పదాంబుజయుగళు న
పాస్తశ్రితనిఖిలపాపుఁ బ్రము ననంతున్.

10.2-629-ఆటవెలది

పరమభాగవతుఁడు పరమేష్ఠితనయుండు
మనుజలీలఁ జెంది మహితసౌఖ్య
చిత్తుఁడైన యా హృప్తికేశు యోగమా
యాప్రభావమునకు నాత్మ నలరి.

10.2-630-కంద పద్యము

మాయురె? హరిహరి! వరద! య
మేయగుణా! యనుచు నాత్మ మెచ్చి మునీంద్రుం
 డా యదునాయకు సుజన వి
ధేయుని కిట్లనియె దేవ! త్రిజగములందున్.

10.2-631-కంద పద్యము

నీ మాయఁ దెలియువారలె

తామరసాసన సురేంద్ర తాపసు లైనన్
 ధీమంతులు నీ భక్తిసు
 ధామాధుర్యమునఁ బొదలు ధన్యులు దక్కన్.

10.2-632-కంద పద్యము

అని హర్షించుచు నీక నేఁ
 బనివినియెద నిఖిలలోకపావనమును స
 జ్జనహితము నైన నీ కీ
 ర్తన మఖిలజగంబులందుఁ దగ నెఱిగింతున్.

10.2-633-కంద పద్యము

అని తద్వచనసుధాసీ
 చనమున ముది తాత్ముఁ డగుచు సంయమి చిత్తం
 బునఁ దన్నూర్తిం దగ నిడు
 క్రిని చనియెను హరినుతైక్కోవిదుఁ డగుచున్.

10.2-634-కంద పద్యము

ఈ పగిది లోకహితమతి
 నా పరమేశ్వరుఁడు మానవాకృతిఁ ద్రిజగ
 ద్దీపితచారిత్రుఁడు బహు
 రూపములం బొందె సుందరుల నరనాథా!

10.2-635-చంపకమాల

అని హరి యిట్లు పోడశసహస్రవధూమణులం బ్రియంబునన్
 మనసిజకేళిఁ దేల్చిన యమానుషలీల సమగ్రభక్తితో
 వినినఁ బరించినం గలుగు విష్ణుపదాంబుజభక్తియున్ మహా

దన పశు పుత్ర మిత్ర వనితాముఖ సౌఖ్యములున్ నరేశ్వరా!

10.2-636-వచనము

అని చెప్పి యప్పారాశర్యనందనుం డభిమన్యునందను కిట్లనియె; “నా
నిశావసానంబునఁ బద్మబాంధవాగమనంబును గమలినీ లోకంబునకు
మునుకలుగ నెఱింగించు చందంబునం గలహంస సారస రథాంగ ముఖ
జలవిహంగంబుల రవంబులు సెలంగ నరుణోదయంబున మంగళపారకసంగీత
మృదుమధుర గాన నినదంబును లలితమృదంగ వీణా వేణు నినాదంబును,
యేతేర మేలుకని తనచిత్తంబునఁ జిదానందమయుం బరమాత్ము నవ్యయు
నవికారు నద్వితీయు నజితు ననంతు నచ్యుతు నమేయు నాఢ్య
నాద్యంతవిహీనుఁ బరమబ్రహ్మంబునైన తన్నుండా నొక్కీంత చింతించి
యనంతరంబ విరోధి రాజన్య నయన కల్తారంబులు ముకుళింప
భక్తజననయనకమలంబులు వికసింప నిరస్త నిఖిల దోషాంధకారుం డైన
గోవిందుండు మొగిచిన లోచనసరోజంబులు వికసింపఁ జేయుచుఁ దల్పంబు డిగ్గి
చనుదెంచి యంత.

10.2-637-సీస పద్యము

మలయజకర్పూరమహితవాసితహేమ;

కలశోదకంబుల జలకమాడి

నవ్యలసన్నుదు దివ్యవస్తంబులు;

వలనొప్ప రింగులువాఱఁ గట్టి

మకరకుండల హార మంజీర కేయూర;

వలయాది భూషణవలులు దాల్చి

ఘనసార కస్తూరికా హరిచందన;

మిళితపంకము మేన నలర నలఁది

10.2-637.1-తేటగీతి

మహితసారభ నవకుసుమములు దుఱిమి
 పొసఁగ రూపైన శృంగారరస మనంగ
 మూర్తిఁ గైకొన్న కరుణాసముద్ర మనఁగ
 రమణ నొప్పుచు లలితదర్శణము చూచి.

10.2-638-తేటగీతి

కడఁగి సారథి తెచ్చిన కనకరథము
 సాత్యకి హిత ప్రియోద్ధవ సహితుఁ డగుచు
 నెక్కి నిజకాంతిఁ దిక్కులఁ బ్రక్కటిల్లఁ
 బూర్వగిరిఁ దోచు భానునిఁ బోలి వెలిగె.

10.2-639-సీస పద్యము

అభినవ నిజమూర్తి యంతఃపురాంగనా;
 నయనాబ్జములకు నానంద మొసఁగ
 సలలిత ముఖచంద్ర చంద్రికాతతి పౌర;
 జనచకోరముల కుత్సవము సేయ
 మహనీయకాంచనమణిమయ భూషణ;
 దీప్తులు దిక్కులఁ దేజరిల్ల
 నల్ల నల్లన వచ్చి యరదంబు వెస డిగ్గి;
 హల కులిశాంకుశ జలజ కలశ

10.2-639.1-తేటగీతి

లలితరేఖలు ధరణి నలంకరింప
 నుద్ధవుని కరతల మూని యొయ్య నడచి

మహితగతి దేవతాసభామధ్యమునను
రుచిర సింహాసనమునఁ గూర్చుండె నెలమి.

10.2-640-చంపకమాల

అతి విభవంబునం దనరి యాత్మతనుద్యుతి తేజరిల్లగా
హితులుపురోహితుల్వసుమతీశులుమిత్రులుబాంధవుల్బుధుల్
సుతులునుమాగధుల్కవులుసూతులు మంత్రులుభృత్యులున్సుభ
స్థితిఁ గొలువంగఁ నొప్పి నుడుసివితుఁ డైన సుధాంశుఁడో యనన్.

10.2-641-కంద పద్యము

కరుణార్ద్రదృష్టిఁ బ్రజలం
బరిరక్షించుచు వివేకభావకళా చా
 తురి మెఱసి యిష్టగోష్ఠిం
బరమానందమున రాజ్యభారకుఁ డగుచున్.

10.2-52- భూసురుని దౌత్యంబు

10.2-642-వచనము

ఇవ్వీధంబునం బ్రతిదివసంబును నుండు నవసరంబున నొక్కనా
 డపూర్వదర్శనం డైన భూసురుం డొక్కరుండు సనుదెంచి సభా మధ్యంబునం
 గొలువున్న ముకుందునిం బొడగని దండప్రణామం బాచరించి వినయంబునఁ
 గరములు మొగిచి యిట్లనియె.

10.2-643-కంద పద్యము

కంజవిలోచన! దానవ
భంజన! యోగీంద్రవిమలభావలసద్బో

ధాంజన! దీప్తినిదర్శన!

రంజితసుభమూర్తి! కృష్ణ! రాజీవాక్షా!

10.2-644-తేటగీతి

అవధరింపు జరాసంధుఁ డతుల బలుఁడు

దనకు మ్రొక్కని ధారుణీధవుల నెల్ల

వెదకి తెప్పించి యిరువదివేల నాఁకఁ

బెట్టినాఁడు గిరివ్రజపట్టణమున.

10.2-645-తేటగీతి

వారు పుత్రేర వచ్చినవాఁడ నేను

నరవరోత్తమ! నృపుల విన్నపము గాఁగ

విన్నవించెద నామాట వినినమీద

ననఘ! నీ దయ! వారి భాగ్యంబు కొలఁది.

10.2-646-వచనము

అని ధరాధిపుల విన్నపంబుగా నిట్లనియె.

10.2-647-ఉత్పలమాల

వారిజనాభ! భక్త జనవత్సల! దుష్టమదాసురేంద్ర సం

హర! సరోరుహాసన పురారి ముఖామరవంద్య పాదపం

కేరుహ! సర్వలోకపరికీర్తిత దివ్యమహాప్రభావ! సం

సారవిమార! నందతనుజాత! రమాహృదయేశ! మాధవా!

10.2-648-ఆటవెలది

ఆర్త జనుల మమ్ము నరసి రక్షింపు మ

హాత్మ! భక్తజనభయాపహరణ!

నిన్ను మది నుతించి నీకు మ్రొక్కెదము నీ

చరణయుగము మాకు శరణ మనఘ!

10.2-649-కంద పద్యము

బలియుర దండింపగ దు

ర్మలులను రక్షింప జగతిపై నిజలీలా

కలితుడవై యుగయుగమున

నలవడ నుదయింతు కాదె? యభవ! యనంతా!

10.2-650-కంద పద్యము

నీమదిఁ దోపని యర్థం

బీమేదిని యందుఁ గలదె యీశ్వర! భక్త

స్తోమసురభూజ! త్రిజగ

లేక్షమంకర! దీనరక్ష సేయు మురారీ!

10.2-651-కంద పద్యము

నీ పంపు సేయకుండఁగ

నా పద్మభవాదిసురులకైనను వశమే?

శ్రీపతి! శరణాగతులం

జేపట్టి నిరోధ ముడుగఁ జేయుము కృష్ణా!

10.2-652-కంద పద్యము

అభవుఁ డవయ్యును జగతిం

బ్రభవించుట లీల గాక భవమందుటయే

ప్రభువులకుం బ్రభుడవు మము

సభయాత్ముల నరసి కావఁ జను నార్తిహారా!

10.2-653-కంద పద్యము

కదనమున నీ భుజావలి

కెదిరింపగ లేక పాఱఁడే విక్రమ సం

పద సెడఁగ జరాసంధుఁడు

పదునెనిమిదిసార్లు ధరణిపాలురు నవ్వన్.

10.2-654-వచనము

ఇట్లు తనపడిన బన్నములం దలంపక సింహంబు సమదదంతావళంబుల
నరికట్టి కావరించు చందంబున మమ్ముం జెఱపట్టి బాధించుచున్న
యప్పాపాత్ముని మర్దించి కారాగృహబద్ధుల మగు మా నిర్బంధంబులు వాపి,
సుత దార మిత్ర వర్గంబులం గూర్చి యనన్యశరణ్యులమైన మమ్ము
రక్షింపు”మని విన్నవించి రని బ్రాహ్మణుండు విన్నపంబు సేయు సమయంబున.

10.2-53- ధర్మజు రాజసూయారంభంబు

10.2-655-సీస పద్యము

శారదచంద్రికా సారంగరుచితోడ;

జడముడికెంపు చేఁ జఱచి నవ్వ

శరదంబుదావృత సాదామనీలతా;

శోభఁ గాంచనకటిసూత్ర మలర

లలితపూర్ణేందుమండల కలంకముగతి;

మ్మదుమ్మగాజినరుచి మించుఁ జూపఁ

గల్పశాఖాగ్రసంగతపుష్పగుచ్ఛంబు;

లీలఁ గేలను నక్షమాల యమర

10.2-655.1-తేటగీతి

భూరిపుణ్యనదీతోయపూరణమునఁ
దగు కమండలు వొక్క హస్తమునఁ దనర
వెల్ల జన్నిద మఱుత శోభిల్ల వచ్చె
నారదుండు వివేకవిశారదుండు.

10.2-656-కంద పద్యము

చనుదెంచె నట్లు ముని నిజ
తనుకాంతుల నఖిలదిగ్విత్తానము వెలుగన్
వనజాపూఁ బోలి యయ్యదు
జనములుఁ గృష్ణుండు లేచి సంప్రీతిమెయిన్.

10.2-657-కంద పద్యము

వినయమున మ్రొక్కి కనకా
సనమునఁ గూర్చుండఁ బెట్టి సముచిత వివిధా
ర్చనములఁ దనిపి మురాంతకుఁ
డనియెన్ వినయంబు దోష నమ్మునితోడన్.

10.2-658-తేటగీతి

ఇప్పు డెందుండి వచ్చితి విందులకును?
నఖిలలోకైకసంచారి వగుటఁ జేసి
నీ యెఱుంగని యర్థంబు నిఖిలమందు
నరయ లేదండ్రు; మిమ్మొకఁ టడుగవలయు.

10.2-659-తేటగీతి

పాండునందను లిప్పు డే పగిది నెచట

నున్న వారలో యెఱిగింపు మన్న మౌని
కరసరోజాతములు మోడ్చి కడఁకతోడఁ
బలికఁ గమలాక్షుఁ జూచి సద్భక్తి మెఱసి.

10.2-660-వచనము

“దేవా! విశ్వనిర్మాణకర్తవై మాయివై సకల కార్యోత్పాదనాదిశక్తి యుక్తుండవై
 పావకుండు దారువులందు నంతర్హితప్రకాశుండై యున్న చందంబున
 వర్తించుచున్న నీదు దురత్యయంబయిన మాయాశతంబులఁ బెక్కుమాటులు
 పొడగంటి నిదియు నాకు నద్భుతంబుగా; దదియునుంగాక నీ సంకల్పంబున
 జగంబుద్భవంబై భవత్పరతంత్రంబు నగు; నట్టి నీ కిష్టంబైన వస్తువు
 సాధుతరంబుగాఁ దెలియ నెవ్వండు సమర్థుం? డే పదార్థంబు
 ప్రమాణమూలంబునం దోచు నదియును లోకవిచక్షణుండ వైన నీదు రూపంబు;
 మఱియును ముక్తి మార్గంబు నెఱుంగక సంసార పరవశులైన జీవుల
 మాయాంధకారంబు నివర్తింపజేయ సమర్థులగు; నీ దివ్యలీలావతారంబులం
 గలుగు కీర్తియను ప్రదీపంబు ప్రజ్వలించజేసి కృపసేయుదట్టి నీకు
 నమస్కరించెద; నదిగావున నీ ప్రపంచంబున నీ యెఱుంగని యర్థంబు గలదె?”
 యని కృష్ణునకు నారదుం డిట్లనియె.

10.2-661-సీస పద్యము

అయినను వినిపింతు నవధరింపుము దేవ! ;
పాండుతనూజుండు పారమేష్ఠ్య
కామానుమోదియై కావింప నున్నాఁడు;
రాజసూయమహాధ్వరంబు నిష్ఠ
రవణింప లోకవిడంబనార్థము గాక;
పరికింపఁ దన కాత్మబంధువుఁడవు

భక్తవత్సలుడవు పరమపూరుషుడవు;
యజ్ఞరక్షకుడవు యజ్ఞభోక్త

10.2-661.1-తేటగీతి

వగు భవత్సేవ చాలదే సుగతి వడయ?
నైన నీ మేనబావ ధర్మాత్మజుండు
అతని యజ్ఞంబు రక్షింప నంబుజాక్ష!
వలయు విచ్ఛేయు మచటికి వలను మెఱసి.

10.2-662-కంద పద్యము

నీ పేరు వినిన నొడివినఁ
బాపంబులు దూలిపోవు పద్మాక్ష! జగ
ద్దీపక! నీ దర్శనమున
నేపారవె భక్తజనుల క్రిహపరసుఖముల్.

10.2-663-మత్తేభ విక్రిడితము

భవదీయోజ్జ్వలకీర్తి దిగ్వితతులన్ భ్రాసిల్లు యుష్మత్ప్రదో
ద్భవనైర్మల్యజలంబు లుత్కలికఁ బాతాళంబునం బాటు భో
గవతీ నామమునం దనర్చి ధరణిం గంగానదీరూపమై
దివి మందాకినియై జగత్త్రయమునం ద్రీపించుఁ గాదే? హరీ!

10.2-664-కంద పద్యము

ఆ ముఖవేళ సమస్త ధ
రామండలిఁ గల్గు మేటిరాజులు మౌని
స్తోమంబును భవదీయ మ
హామహిమముఁ జూచి సత్కృతార్థతఁ బొందన్.

10.2-665-కంద పద్యము

కల రని చెప్పిన నమ్ముని
పలుకులకు ముదంబు నొంది పంకజనాభుం
డెలనవ్వు మొగమునకుఁ జెలు
వొలయఁగఁ బాటించి యుద్ధవున కిట్లనియెన్.

10.2-666-కంద పద్యము

ఉద్ధవ! మహిత వివేక స
మిద్ధవచోవిభవ! కార్య మేగతి నడచున్
వృద్ధవరానుమతంబుగ
బోద్ధవ్యము గాఁగఁ జెప్పు పురుషనిధానా!

10.2-667-తేటగీతి

అనఘచారిత్ర! నీవు మా యక్షియుగము
వంటివాడవు మనకు నవశ్య మగుచుఁ
జేయఁ దగినట్టి కార్యంబుఁ జెప్పు నీవు
ఏమి పంచినఁ గావించు నిద్ధచరిత!

10.2-668-పదనము

అని సర్వజ్ఞుండైన హరి యజ్ఞుండ పోలెఁ దన్ను నడిగినఁ బురుషోత్తముని
భాషణంబులకు మనంబున సంతసిల్లి, యతని పాదంబులు దన మనంబున
నిడికొని, “వృద్ధానుమతంబుగా నా యెఱింగిన తెలుగు విన్నవించెద
నవధరింపుము; దేవా! దేవముని చెప్పినట్లు భవదీయ భక్తుండైన యుధిష్ఠిరు
యాగపాలనంబు సేయం గైకొనుట కార్యం; బదియునుంగాక నిఖిల దిగ్విజయ
మూలంబగు రాజసూయ కృత్యంబునందు జరాసంధ మర్ధనంబును, నతనిచే

బద్ధులైన రాజులం గారాగృహ విముక్తులం గావించుటయుం జేకూరు;
 నదియునుం గాక నాగాయుతసత్త్వండును, శతాక్షౌహిణీ బలాన్వితుండును
 నగు మాగధుని వధియింప మన ప్రభంజననందనుండు గాని యెుండొరులు
 సమర్థులుగా; రట్లగుట నతండు భూసురు లేమి గోరిన, నయ్యర్థంబు వృథసేయక
 యిచ్చుం; గావున గపటవిప్రవేషంబునం జని యా జరాసంధుని నాహవ
 భిక్షవేడి, భవత్సన్నిధానంబున నప్పవమానతనయుం డతని వధియించునట్టి
 కార్యంబుసేత బహుళార్థసాధనంబగు" నని పలికిన నారదుండును యాదవ
 జనంబులును సభ్యులునుం బోగడి; రంత.

10.2-669-సీస పద్యము

తరల విచిత్రక స్థగిత ప్రభావలిఁ;
దనరారు గరుడకేతనము వెలుగఁ
గాంచన చక్ర సంఘటిత ఘంటా ఘణ;
ఘణ నినాదముల దిక్ష్రులు బెదర
సలలిత మేఘ పుష్పక వలాహక శైబ్య;
సుగ్రీవ తురగవిస్ఫురణ దనర
బాలసూర్యప్రభా భాసమానద్యుతి;
దిగ్వితానం బెల్ల దీటుకొనఁగఁ

10.2-669.1-తేటగీతి

బ్రకటరుచి నొప్పు తేరు దారుకుడు దేర
నెక్కి వెడలెడు నపుడు పెంపెనయఁ జెలగె
శంఖ కాహళ పటహ నిస్సాణ డిండి
మాది రవములు భరితదిగంతములుగ.

10.2-670-కంద పద్యము

మనుజేశ్వరునకుఁ దాలాం

కునకును గురువృద్ధజనులకును జెప్పి ప్రియం

బున ననుపఁ గాంచనస్యం

దన సామజ వాజి భటకదంబము గొలువన్.

10.2-671-తేటగీతి

వంది మాగధ సూత కైవారరవము

వసుమతీసురకోటి దీవనల మ్రోత

లనుగమింపంగ సతులు సౌధాగ్రశిఖర

సీమలందుండి ముత్యాలసీస లోలుక.

10.2-672-కంద పద్యము

లీలం జని కృష్ణుడు వా

హ్యలీన్ నవకుసుమ ఫలభరానత శాఖా

లోల ఘనసారసాల ర

సాలవనస్థలములందుఁ జతురత విడిసెన్.

10.2-673-వచనము

అట్టి యెడ సరోజనాభు శుద్ధాంతంబున.

10.2-674-సీస పద్యము

వికచమరంద నవీన సౌరభ లస;

నృందార కుసుమదామములు దుఱిమి

చారు సుగంధ కస్తూరికా ఘనసార;

మిళిత చందనపంక మెలిమి నలది

కనక కుండల రణత్వంకణ నూపుర;
ముద్రికాభూషణములు ధరించి
యంచిత ముక్తాఫలాంచల మృదుల ది;
వ్యాంబరములు సెలువారఁ గట్టి

10.2-674.1-తేటగీతి

యర్థదంద్రుని నెకసక్కె మాడునట్టి
యలికఫలకలఁ దిలకము లలరఁ దీర్చి
పెంపు దీపింప నుడురాజబింబముఖులు
నవచతుర్విధ శృంగార మవధరించి.

10.2-675-తేటగీతి

జలజలోచను కడకు నుత్తలికతోడఁ
దనరు శిబికల నెక్కి నంద్రులుఁ దాముఁ
గనఁగ నేతేరఁ బ్రతిహారజనులు వేత్ర
కలితులై పౌరులను నెడగలుగ జడియ.

10.2-676-కంద పద్యము

అసమాస్త్రుఁడు పులు గడిగిన
కుసుమాస్త్రములను హసించు కోమలతనువుల్
మిసమిస మెఱవఁగ వేశ్యా
విసరము దాసీజనంబు విభవ మెలర్పన్.

10.2-677-ఆటవెలది

హరుల వేసడములఁ గరులను నెక్కి తో
నరుగుదేర బహువిధాయుధములు

దాల్చి సుభటకోటి దగిలి రా నంతఃపు

రాంగనలు సితాంబుజ్ఞాక్షు కడకు.

10.2-678-వచనము

వచ్చి రంత.

10.2-679-కంద పద్యము

నారదుని మాధవుడు స

త్సారంబున వీడుకొలుప నతఁడును హృదయాం

భోరుహమునఁ గృష్ణునకును

వారక మ్రొక్కుచును వెస దివంబున కరిగెన్.

10.2-680-కంద పద్యము

నరవరుల దూతయును ముర

హరుచే నభయప్రదాన మంది ధరిత్రీ

వరులకడ కేగి పద్మో

దరు వచనము సెప్పి సమ్మదంబునఁ దేల్చెన్.

10.2-681-వచనము

అంతః గృష్ణుండు నిజకాంతాతనయ బంధు సుహృజ్జన సమేతుండై కదలి
చనునెడ.

10.2-682-చంపకమాల

కటపటరత్న కంబళనిక్రాయకుటీరము లుల్లసిల్ల ను

త్తటపటుచామరధ్వజ పతాక కిరీట సితాతపత్త వి

స్సుట ఘనహేతిదీధితి నభోమణిఁ గప్పఁగఁ దూర్యఘోషముల్

చటులతిమింగిలోర్మిరవసాగరఘోషము నాక్రమింపఁగన్.

10.2-683-కంద పద్యము

కరి హరి రథ సుభట సము

త్మరములు సేవింప మురవిద్రారుఁడు గడచెన్

సరి దుపవన దుర్గ సరో

వర జనపద పుర పుళింద వన గోష్ఠములన్.

10.2-684-వచనము

ఇట్లు గడచి చనుచు నానర్తక సౌవీర మరుదేశంబులు దాటి యిందుమతిని
దర్శించి, దృషద్వతి నుత్తరించి, సరస్వతీనది దాటి పాంచాల
మత్స్యవిషయంబులు లోనుగాఁ గడచి యింద్ర ప్రస్థనగరంబు డాయం జని,
తత్పురోపకంఠవనంబున విడిసిన.

10.2-54- పాండవులు శ్రీకృష్ణు నెదుర్కొనుట

10.2-685-కంద పద్యము

హరిరాక యెఱిగి ధర్మజు

డటలేని ముదంబుతోడ ననుజులు బంధుల్

గురుజన సచివ పురోహిత

పరిచారక కరి రథాశ్వ భటయుతుఁ డగుచున్.

10.2-686-కంద పద్యము

చిందములు మొరయ గాయక

బృందంబుల నుతులు సెవుల బెరయఁగ భక్తిన్

డెందము దగులఁగఁ బరమా

నందంబున హరి నెదుర్కొనం జనుదెంచెన్.

10.2-687-వచనము

ఇట్లు చనుదెంచి ధర్మనందనుండు సమాగతుండైన సరోజనాభునిం బెద్దతడవు
గాఢాలింగనంబుచేసి రోమాంచకంచుకిత శరీరుండై
యానందబాష్పధారాసిక్తపోలుండై నిర్భరానంద కందళిత హృదయుండై
బాహ్యంబు మఱచియుండె; నప్పుడు హరిని వాయునందన వాసవతనూభవులు
గౌగిటం జేర్చి సమ్మదంబు నొందిరి; మాద్రేయులు దండప్రణామంబు లాచరించి;
రంతఁ బుండరీకాక్షుఁడు విప్ర వృద్ధజనంబులకు నమస్కారంబులుచేసి, వారలు
గావించు వివిధార్చనలం బరితుష్టుం డై కేకయ స్సంజ యాది భూవిభుల
మన్నించి సూత మాగధాదుల కనేక పదార్థంబులొ సంగి,
చతురంగబలసమేతుండై వివిధ మణితోరణాది విచిత్రాలం కృతంబు
నతివైభవోపేతంబునైన పురంబు ప్రవేశించి రాజమార్గంబునం జనుచుండఁ
బొరకామిను లట్టియెడ.

10.2-688-సీస పద్యము

కొఱనెలపైఁ దోచు నిరులు నాఁ జెలువొంది;

నొసలిపైఁ గురులు తుంపెసలు గునియ

హాటకమణిమయ తాటంకరోచులు;

గండభాగంబుల గంతులిడఁగ

స్ఫురిత విద్రుమనిభాధరబింబరుచితోడ;

దరహాసచంద్రిక సరసమాడ

నొండొంటితో రాయు నుత్తంగ కుచకుంభ;

ములు మొగంబులకును బుటము లెగయ

10.2-688.1-తేటగీతి

బడుగునడుములు వడఁకంగ నడుగు లిడఁగ
రవళిమట్టెలు మణినూపురములు మొరయఁ
బొలుచు కచబంధములు భుజంబుల నటంపఁ
బయ్యెదలు వీడి యాడ సంభ్రమముతోడ.

10.2-689-పదనము

ఇట్లు కృష్ణసందర్శన కుతూహల పరస్పరాహూయమానలై గురు పతి సుత
 బంధు జనంబులు వారింప నతిక్రమించి సమున్నత భర్మహర్మ్య శిఖాగ్రంబు లెక్కి
 కృష్ణుం జూచి తమలో నిట్లనిరి.

10.2-690-సీస పద్యము

విశ్వగర్భుండు నా వెలయు వే ల్పిల యశో;
దానందులకుఁ బ్రియసూనుఁ డయ్యె;
బ్రహ్మాది సురులకు భావింపఁగా రాని;
బ్రహ్మాంబు గోపాలబాలుఁ డయ్యె;
వేదశాస్త్రంబులు వెదకి కానఁగలేని;
గట్టి వ్రేతల టోలఁ గట్టుపడియె;
దివిజల కమ్పతంబు దవలి యిచ్చిన భక్త;
సులభుండు నవనీత చోరుఁ డయ్యె

10.2-690.1-తేటగీతి

నెనయఁ గమలాసతికిఁ జిత్త మీని వేల్పు
గొల్లయిల్లాండ్ర యుల్లముల్ పల్లవింపఁ
జేసె నని కామినులు సౌధశిఖరములను

గూడి తమలోన ముచ్చట లాడి రధిప!

10.2-691-వచనము

మఱియును.

10.2-692-సీస పద్యము

గోపాలబాలురఁ గూడి యాడెడి నాఁడు;

వ్రేపల్లె లోపల నేపు రేగి

చల్ల లమ్మగఁ బోవు సతుల కొంగులు పట్టి;

మెఱుఁగుఁ జెక్కిళ్ళను మీటిమీటి

కలికియై ముద్దాడఁ గొగిటఁ జేర్చిన;

పూబోడి కుచములు పుణికిపుణికి

పాయని యనురక్తి దాయఁ జీరిన యింతి;

యధరసుధారసం బానియాని

10.2-692.1-తేటగీతి

యురుసమాధిపరాష్టాంగయోగ యుక్తు

లైన యోగీశ్వరులు గాననట్టి జెట్టి

వల్లవీజన వన కల్పవల్లి యయ్యె

ననుచుఁ బొగడిరి కృష్ణు నయ్యట్టముఖులు.

10.2-693-మత్తేభ విక్రీడితము

అని యిబ్బంగి సరోజలోచనలు సౌధాగ్రంబు లందుండి య

వనజాతాక్షుని దివ్యమూర్తిఁ దమభావం బందుఁ గీలించి సం

జనితానంద రసాబ్ధిమగ్న లగుచున్ సంప్రీతిఁ దద్భవ్య కీ

రసలై చల్లెరి నవ్యలాజములు మంద్రారప్రసూనావలుల్.

10.2-694-వచనము

తదనంతరంబ శోభనపదార్థంబులు కొనివచ్చి ధరామర ధరావర వణిక్కుంగవులు
దామోదరునకు కానుక లిచ్చిరి; పుణ్యాంగనా జనంబులు పసిండిపళ్లెరంబులఁ
గర్పూరనీరాజనంబులు నివాళింప నంతఃపురంబు సొత్తెంచె; నంతం
గుంతిభోజనందనయుం గృష్ణునిం గని పర్యంకంబు డిగ్గి కొఁగిలింప నా
యదువల్లభుఁడు మేనత్తకుం బ్రణామం బాచరించె; బాంచాలియు ముకుందునకు
నభివందనం బొనరించి కుంతిపంపున గోవిందు భామినులగు రుక్మిణి
మొదలగువారికి గంధాక్షత కుసుమ తాంబూలంబులిడి లలిత దుకూల మణి
భూషణంబులం బూజించె; యుధిష్ఠిరుండును గమలనయనుని వధూజనుల
ననుగత బంధుమిత్ర పుత్ర సచివ పురోహిత పరిచారక సముదయంబుల
నుచితంబు లగు స్థలంబుల విడియింప నియమించి దినదినంబును నభినవంబు
లగు వివిధోపచారంబులు గావించుచుండె.

10.2-695-కంద పద్యము

హరియు యుధిష్ఠిరు సముచిత
పరిచర్యల కాత్మ నలరి పార్థుఁడు దానున్
సరస విహారక్రియలను
సురుచిరగతిఁ గొన్ని నెలలు సుఖముండె నృపా!

10.2-696-వచనము

అంత.

10.2-55- దిగ్విజయంబు

10.2-697-సీస పద్యము

ధరణీశ! యొకనాఁడు ధర్మతనూజుండు;

ప్రవిమల నిజసభాభవన మందు
హితులు మంత్రులు పురోహితులును సుతులును;
మిత్రులు బంధువుల్ క్షత్రవరులుఁ
బరిచారకులు సూత పాఠక కవి బుధ;
వరులును మునులును వరుసఁ గొలువఁ
జిరలీల నవరత్న సింహాసనస్థుడై;
గొలుపుండి వినతుడై నలిననాభు,

10.2-697.1-తేటగీతి

భువనరక్షణదక్షు నద్భుతచరిత్రు
యదుకులేశ్వరు మురదైత్యమదవిభేది
నాపు, నయవేదిఁ జతురుపాయప్రవీణుఁ
జూచి యిట్లని పలికె నస్త్రోకచరిత!

10.2-698-తేటగీతి

అనఘచారిత్ర! రాజసూయాధ్వరంబుఁ
నెమ్మిఁ గావించు వేడుక నెమ్మనమున
నెనయుచున్నది యది నిర్వహింప నీవ
కాక నా కాత్మబంధువుల్ గలరె యొరులు?

10.2-699-ఉత్పలమాల

ఎవ్వరు నీ పదాంబుజము లైప్పుడుఁ గొల్తురు భక్తి నిష్ఠులై
యెవ్వరు నిన్నుఁ బ్రేమ నుతియింతురు భూరివివేకశాలురై
యవ్వమలాత్ము లందుదు రుదంచితశోభన నిత్యసౌఖ్యముల్
నివ్వటిలంగఁ గృష్ణ! నిను నేర్చి భజించిన రిత్తవోవునే!

10.2-700-వచనము

అనినఁ గృష్ణుండు ధర్మనందనున కిట్లనియె.

10.2-701-చంపకమాల

నయగుణశాలి! పాండున్మపనందన! నీ తలఁ పొప్పు నీక్రతు
క్రియ మునిదేవతాపితృ సుక్ష్మత్యమునై నిఖిలోగ్రశాత్రవ
క్షయమును బాంధవప్రియము సంచితపుణ్యము నిత్యకీర్తియున్
జయము నొసంగు దీనిఁ గురుసత్తమ! వేగ యుపక్రమింపనే?

10.2-702-కంద పద్యము

మనుచరిత! నీ సహోదరు
లనుపమ దివ్యాస్త్రవేదు లాహవభూమిం
 జెనకిన వైరిన్మపాలురఁ
దునుమఁగఁ జాలుదురు శౌర్యదుర్దమ భంగిన్.

10.2-703-కంద పద్యము

గెలువుము విమతన్మపాలుర
వెలయుము బుధవినుతమైన విశ్రుతకీర్తిన్
 నిలుపుము నిఖిలధరా మం
డలిని భవచ్ఛాసనము దృఢంబుగఁ జెల్లన్.

10.2-704-కంద పద్యము

నీ పంచకార్య మొరులం
జాపక యేఁ జేయ నిన్ను జుట్టన వ్రేలం
 జాపగ వచ్చునె! సకల ధ
రాపతులకు నీకుఁ జేయరానిది గలదే! .

10.2-705-వచనము

కావున.

10.2-706-కంద పద్యము

విమలమతి నిట్టి మఖ రా

జమునకుఁ దెప్పింపవలయు సంభారంబుల్

సమకూర్పుము; నీ యనుజుల

సమదగతిం బంపు నిఖిలశత్రుల గెల్వన్.

10.2-707-కంద పద్యము

అను మాటలు విని కుంతీ

తనయుఁడు మోదమునఁ బొంగి తామరసాక్షున్

వినుతించి శౌర్యకలితుల

ననుజుల దెసఁ జూచి పలికె హర్షముతోడన్.

10.2-708-కంద పద్యము

స్థంజయభూపాలకులును

గుంజర రథ వాజి సుభట క్షీటులు నినుఁ గొ

ల్వం జను మని సహదేవుని

నంజక పొమ్మనియె దక్షిణాశ జయింపన్.

10.2-709-కంద పద్యము

ప్రకటచతుర్విధ సేనా

ప్రకరంబులు గొలువఁ బంచెఁ బడమటిదిశకున్

నకులున్ విదళిత రిపు భూ

పకులున్ శౌర్యంబు మెఱసి పార్థివముఖ్యా!

10.2-710-కంద పద్యము

దుర్జనభంజను శౌర్యో
పార్జితవిజయప్రకాండు నాహవనిపుణు
న్నర్జునమహితయశోనిధి
నర్జును నుత్తరపు దిశకు ననిచె నరేంద్రా!

10.2-711-ఆటవెలది

మహితశౌర్యనిధులు మత్స్య కేకయ మద్ర
భూతలేంద్రబలసమేతముగను
దర్శమొప్ప బంచెదూర్బుదిక్కునకు ను
ద్దామనిహిత వైరిధాము భీము.

10.2-712-చంపకమాల

పనిచిన వార లేగి ఘనబాహుపరాక్రమ విక్రమంబుల
న్ననుపమశౌర్యులైన చతురంతమహీశుల నోర్చి కప్పముల్
కనక వినూత్న రత్న తురగప్రముఖాఖిల వస్తుజాతముల్
గొని చనుదెంచి ధర్మజనకుం బ్రణమిల్లి యుదాత్త చిత్తులై. ,

10.2-713-చంపకమాల

తమతమ పోయివచ్చిన విధంబుల భూపతులన్ జయించుటల్
క్రమముగఁ జెప్ప నందుల జరాతనయుం డరివెట్టఁ డయ్యె నం
చమరవరేణ్యనందనుఁ డహంకృతి దక్కఁగ విన్నవించినన్
యమసుతుఁడూరకుండెవికలాత్మకుడై విని యంతఁ గృష్ణుఁడున్

10.2-714-తేటగీతి

ధర్మనందనుఁ జూచి యుత్పత్తికతోడఁ

బలికె మాగడుఁ బోరఁ జంపఁ గనుపాయ
ముకటి గల దది సెప్పెద నుద్ధవుండు
నాకుఁ జెప్పిన చందంబు నయచరిత్ర!

10.2-715-చంపకమాల

విను మగధేశ్వరుం డెపుడు విప్రజనావళియందు భక్తియున్
వినయముఁ గల్గి యెద్దియును వేడినచో వృథసేయ కిచ్చుగా
వున విజయుండునుం బవనపుత్రుఁడు నేనును బ్రాహ్మణాకృతిం
జని రణభిక్ష వేడిన వశంవదుడై యతఁ డిచ్చుఁ గోరికల్.

10.2-716-వచనము

అట్టియెడ.

10.2-717-తేటగీతి

తవిలి యప్పుడు మల్లయుద్ధమున వానిఁ
బిలుకుమార్పింప వచ్చును భీముచేత!
ననిన ధర్మజుఁ డదిలెస్స యనిన విప్ర
వేషములు దాల్చి యరిగిరి విశదయశులు.

10.2-56- జరాసంధుని వధింపఁ బోవుట

10.2-718-వచనము

ఇట్లు కృష్ణభీమార్జునులు బ్రాహ్మణ వేషంబులు దాల్చి త్రేతాగ్నులుం బోలెఁ దమ
శరీరతేజోవిశేషంబులు వెలుంగ, నతిత్వరితగతిం జని గిరివ్రజంబు సొచ్చి యందు
యతిధిపూజలు శ్రద్ధాగరిష్ఠ చిత్తుండై కావించుచున్న జరాసంధునిం గనుంగొని
యిట్లనిరి.

10.2-719-కంద పద్యము

ధరణీశ! యతిధిపూజా

పరుడవు నీ వనుచు దిశలఁ బలుకఁగ విని మే

మరుదెంచితిమి మదీప్సిత

మఱి సేయక యిమ్ము సువ్రతాచారనిధీ!

10.2-720-కంద పద్యము

అతిధిజనంబుల భక్తిన్

సతముఁబూజించి యుచితసత్కారము లు

న్నతి నడపు సజ్జనులు శా

శ్చతకీర్తులు ధరణీబడయఁజాలుదు రనఘా!

10.2-721-కంద పద్యము

పరికింపఁగ దేహం బ

స్థిరమని నిజబుద్ధిఁ దలచి చిరతరకీర్తి

స్ఫురణం బ్రస్తుతి కెక్కని

పురుషుఁడు జీవన్ముతుండు భూరివివేకా!

10.2-722-కంద పద్యము

ధారుణిలోన వదాన్యుల

కీరాని పదార్థ మొక్కటేనిం గలదే

కోరినఁ దన మేయెముకలు

ధీరుండై యిచ్చె నని దధీచిని వినమే?

10.2-723-కంద పద్యము

అడిగిన వృథసేయక తన

యొడ లాఁకలిగొన్న యెఱుకు కోగిరముగ నే
 ర్పడ నిచ్చి కీర్తిఁ గనె నని
 పుడమిన్ మును వినమె యల కపోతము ననఘా!

10.2-724-కంద పద్యము

ఆ యింద్రాగ్నులు శ్వేనక
 వాయస రూపములఁ దన్ను వలఁతిగ వేడన్
 దీయుతుడై మును శిబి తన
 కాయము గోసిచ్చె నన జగంబుల వినమే!

10.2-725-ఆటవెలది

దీరమతులు రంతిదేవ హరిశ్చంద్ర
 బలులు నుంధవృత్తి బ్రాహ్మణునిని
 మున్ను సెప్ప వినమె? సన్నుతచరితులు
 సన్న నైన నేడు నున్నవారు.

10.2-726-పచనము

అనిన విని జరాసంధుండు వారల రూపంబులును, మేఘగంభీర
 భాషణంబులును, గుణకిణాంకంబులును మహాప్రభావంబులును జూచి తన
 మనంబున “వీరలు బ్రాహ్మణవేషధారులైన రాజేంద్రులు గానోపుదు” రని తలంచి
 “యిమ్మహాత్ములు గోరిన పదార్థంబ కాదు; ప్రాణంబులేనియు నిత్తు; నదియునుం
 గాక తొల్లి బలీంద్రుండు విప్రవ్యాజంబున నడిగిన విష్ణుదేవునకు నాత్మపదభ్రష్టత్వం
 బెఱింగియు విచారింపక జగత్త్రయంబు నిచ్చి కీర్తిపరుండయ్యె; క్షత్రబంధుం
 డనువాఁడు బ్రాహ్మణార్థంబు నిజప్రాణపరిత్యాగంబు సేసి నిర్మలంబగు యశంబు
 వడసె; నది గావున ననిత్యంబైన కాయంబు విచారణీయంబు గాదు; కీర్తి

వడయుట లెస్స" యని తలంచి యుదారుండై కృష్ణార్జునభీములం గని
యిట్లనియె.

10.2-727-కంద పద్యము

భూరిగుణులార! మీ మది

కోరిక యెఱిగింపుఁ డేమి కోరిననైనన్

ధీరత నొసఁగుటయే కా

దారయ నా శిరము ద్రుంచి యైనను నిత్తున్.

10.2-728-ఉత్పలమాల

నావుడుఁ గృష్ణుఁ డమ్మగధనాధున కిట్లను భూవరేణ్య! నీ

భావము సూన్యతవ్రతశుభ్రస్థితిఁ జెందు టెఱుంగవచ్చె మా

కీవలె నాజిభిక్ష; యితఁ డింద్రతనూభవుఁ డే నుపేంద్రుఁడం

బావని యీతఁ డిం దొకనిఁ బైకొని యెక్కటి పోరఁగాఁ దగున్.

10.2-729-చంపకమాల

అన విని వాడు నవ్వి యహహా! విన వింతలుపుట్టె మున్ను న

న్ననిమొన నోర్వఁజాలక భయంబునఁ బాటితి పెక్కుమార్లు; వం

చన మధురాపురిన్ విడిచి సాగరమధ్యమునందు డాఁగవే?

వనరుహనాభ! నీ బిరుదు వాఁడితనంబును నాకు వింతయే?

10.2-730-కంద పద్యము

ఇన్నేల సెప్ప? మాయలఁ

బన్నినఁ బో విడువ గోపబాలక! బల సం

పన్నుని మాగధభూవరు

నన్నెఱుగవె తొల్లి నందనందన! పోరన్?

10.2-731-ఉత్పలమాల

కాన రణోర్వి నన్నెదురఁ గష్టము గాన తలంగు; గోత్రభి
త్సానుఁడుభూరిబాహుబలదుర్దముఁడయ్యునుబిన్న; యీమరు
త్సానుఁడు మామకప్రకటదోర్బలశక్తికిఁ జూడఁ దుల్యుఁడౌ;
వీనినెదుర్తు నంచుఁ జెయివీచె జరాసుతుఁ డుగ్రమూర్తియై.

10.2-732-కంద పద్యము

కరువలిసుతునకు నొక భీ
కరగద నిప్పించి యొక్కగదఁ దనకేలన్
ధరియించి నలువురును గ్ర
చ్చఱఁ బురి వెలి కేగి యచట సమతలభూమిన్.

10.2-57- జరాసంధ వధ

10.2-733-సీస పద్యము

పర్వతద్వంద్వంబు పాథోధియుగళంబు;
మృగపతిద్వితయంబు వృషభయుగము
పావకద్వయము దంతావళయుగళంబు;
దలపడు వీక నుద్దండలీలఁ
గదిసి యన్యోన్యభీకరగదాహతులను;
గ్రంబుగ విస్ఫులింగములు సెదరఁ
గెరలుచు సవ్యదక్షిణమండలభ్రమ;
ణములను సింహచంక్రమణములను

10.2-733.1-తేటగీతి

గదిసి పాయుచు డాసి డగ్గఱచు మింటి

కెగసి క్రుంగుచుఁ గ్రుంగి వే యెగసి భూమి

పగుల నార్చి చటచ్చటోద్భుటమహోగ్ర

ఘనగదాఘుట్టనధ్వని గగనమగల.

10.2-734-వచనము

పోరునంత.

10.2-735-మత్తేభ విక్రీడితము

గద సారించి జరాతనూభవుఁడు హుంకారప్రహోషంబులం

జద లల్లాడఁగఁ బాదఘుట్టనములన్ సర్వంసహాభాగముం

గదలన్ వాయుజు వ్రేసి; వ్రేయ నతఁ డుగ్రక్రోధదీప్తాస్యఁడై

యది తప్పించి విరోధిమస్తకము వ్రేయన్ వాఁడు వోఁ దట్టుచున్.

10.2-736-చంపకమాల

మడవక భీమసేనుఁడును మాగధరాజు గడంగి బెబ్బులుల్

విడివడు లీల నొండొరుల వీపులు మూపులునుం బ్రకోష్ఠముల్

నడితల లూరు జాను జఘనప్రకరంబులు బిట్టు వ్రయ్యగాఁ

బిడుగులఁబోలు పెన్నదల బెట్టుగ వ్రేయుచుఁ బాయుచున్ వెసన్.

10.2-737-లయవిభాతి

బెడ గడరు పెన్నదలు పొడిపొడిగఁ దాఁకఁ బెను;

పెడుగు లవనిం దొరఁగ నుడుగణము రాలన్

మిడుఁగులులు చెద్రి నభ మడల హరిదంతములు;

వడఁక జడధుల్ గలఁగ బుడమి చలియింపన్

వెడచటువ మొత్తియును దడఁబడఁగ నొత్తియును;

నెడమగుడు లాచి తిరుగుడు పడఁగ వ్రేయన్

వడవడ వడంకుచును సుడివడక డాసి చల;
ముడుగ కప్పు డొండొరుల వడిచెడక పోరన్.

10.2-738-వచనము

ఇవ్విధంబునం బోరుచుండ నొండొరుల గదా దండంబులు దుమురులైనం బెండు
 వడక సమద దిగ్గేదండశుండాదండమండిత ప్రచండంబు లగు బాహుదండంబు
 లప్పగించి ముష్టియుద్ధంబునకు డగ్గటి.

10.2-739-లయగ్రాహి

కాల వెస డాచియును గీ లెడలఁ ద్రోచియును;
దాలుములు దూలఁ బెడకేల వడి వ్రేయన్
ఫాలములు గక్షములుఁ దాలువులు వక్షములు;
వ్రేల నెముకల్ మెదడు నేల దుమురై వే
రాల విపులక్షతవిలోలమగు నెత్తురులు;
జాలుగొని యోలిఁ బెనుఁ గాలువలుగం బే
తాలమదభూతములు ఖేలనలఁ జేతులను;
దాళములు తట్టుచు సలీలగతి నాడన్.

10.2-740-ఉత్పలమాల

ప్రక్కలుఁ జెక్కులున్ మెడలుఁ బాణితలంబులచేఁ బగుల్పుచున్
ముక్కలు నక్కులుంజెవులు ముష్టిహతిన్ నలియంగ గ్రుద్దుచున్
డొక్కలుఁ చిక్కులున్ ఘనకరోరపదాహతి నొంచుచున్ నెఱుల్
దక్కక స్రుక్క కొండొరులఁ దార్కొని పేర్కొని పోరి రుగ్రతన్.

10.2-741-ఉత్పలమాల

ప్రక్కలుఁ జెక్కులున్ మెడలుఁ బాణితలంబులచేఁ బగుల్పుచున్

ముక్కులు నక్కులుంజెవులు ముష్టిహతిన్ నలియంగ గుడ్డుచున్
డొక్కులుఁ బిక్కులున్ ఘనకరోరపదాహతి నొంచుచున్ నెఱుల్
దక్కుక స్రుక్కు కొండొరులఁ ద్రార్కొని పేర్కొని పోరి రుగ్రతన్.

10.2-742-వచనము

ఇవ్విధంబున వజ్రివజ్రసన్నిభంబగు నితరేతర ముష్టిఘట్టనంబుల భిన్నాంగులై,
 రక్తసిక్తశరీరంబులతోడం బుష్పితాశోకంబుల వీఁకను, జేగుఱుఁ గొండల
 చందంబునను జూపట్టి పోరుచుండఁ గృష్ణుండు జరాసంధుని
 జన్మమరణప్రకారంబు లాత్మ నెఱుంగుటం జేసి వాయుతనూభవున కలయికలేక
 లావును జేవయుఁ గలుగునట్లుగాఁ దద్ధాత్రంబునందు దనదివ్యతేజంబు నిలిపి
 యరినిరసనోపాయం బూహించి సమీరనందనుండు సూచుచుండ నొక్క
 శాఖాగ్రంబు రెండుగాఁ జీరివైచి వాని నట్ల చీరి చంపు మని సంజ్ఞగాఁ జూపిన
 నతండు నా కీలుదెలిసి యవక్రపరాక్రముండై మాగధుం బడఁద్రోచి వాని పదంబు
 పదంబునం ద్రొక్కి బాహుయుగళంబున రెండవ పదంబుఁ గదలకుండంబట్టి
 మస్తకపర్యంతంబుఁ బెళిపెళమని చప్పుళ్ళుప్పత్తిల్ల మత్తదంతావళంబు
 దాళవృక్షంబు సీరు చందంబునఁ బాద జాను జంఘారు కటి మధ్యోదరాంస కర్ణ
 నయనంబులు వేఱువేఱు భాగంబులుగా వ్రయ్యలు వాపి యార్చినఁ
 బొరజనంబులు గనుంగొని భయాకులులై హాహాకారంబులు సేసిరంత.

10.2-58- రాజబంధమోక్షంబు

10.2-743-కంద పద్యము

అనిలజుని దేవపతి నం
దనుఁడును బద్మాక్షుఁడును నుద్రారత నాలిం
 గనములు సేసి పరాక్రమ

మున కద్భుతమంది మోదమునఁ బొగడి రొగిన్.

10.2-744-కంద పద్యము

వనజాక్షుఁ డంత గరుణా

వననిధియును భక్తలోకవత్సలుఁడును గా

వున మాగధసుతు సహదే

వునిఁ బట్టముగట్టిఁ దన్నవోన్నతపదవిన్.

10.2-745-కంద పద్యము

మగధాధినాథునకు ము

న్నగపడి చెఱసాలలను మహాదుఃఖములన్

నొగులుచుఁ దన పాదాంబుజ

యుగళము చింతించుచున్న యుర్వీశ్వరులన్.

10.2-746-వచనము

అయ్యవసరంబునఁ గృష్ణుండు దన దివ్యచిత్తంబున మఱవ నవధరింపక చెఱలు

విడిపించిన వారలు పెద్దకాలంబు కారాగృహంబులఁ బెక్కు బాధలం బడి

కృశీభూతశరీరు లగుటంజేసి రక్తమాంస శూన్యంబులై

త్వగస్థిమాత్రావశిష్టంబులును, ధూళిధూసరంబులు నైన దేహంబులు గలిగి

కేశపాశంబులు మాసి జటాబంధంబు లైన శిరంబులతో మలినవస్తులై చనుదెంచి;

యప్పుడు.

10.2-747-సీస పద్యము

నవపద్మలోచను భవబంధమోచను;

భరితశుభాకారు దురితదూరుఁ

గంగణకేయూరుఁ గాంచనమంజీరు;

వివిధశోభితభూషు విగతదోషుఁ
 బన్నగాంతకవాహు భక్తమహోత్సాహు;
 నతచంద్రజాటు నున్నతకిరీటు
 హరినీలనిభకాయు వరపీతకాశేయుఁ;
 గటిసూత్రధారు జగద్విహారు

10.2-747.1-తేటగీతి

హర వనమాలికా మహితోరువక్షు
 శంఖచక్రగదాపద్మశార్ఙ్గభూస్తు
 లలిత శ్రీవత్సశోభితలక్షణాంగు
 సుభగదారిత్రు దేవకీసుతునిఁ గాంచి.

10.2-748-చంపకమాల

భరితముదాత్ములై విగతబంధనులై నిజమస్తముల్ మురా
 సురరిపు పాదపద్మములు స్తోకగ జాగిలి మ్రొక్కి నమ్ములై
 కరములు మోడ్చి యో! పరమక్రూరుణికోత్తమ! సజ్జనార్తి సం
 హరణ వివేకశీల! మహితాశ్రితపోషణ! పాపశోషణ!

10.2-749-ఆటవెలది

వరద! పద్మనాభ! హరి! కృష్ణ! గోవింద!
 దాసదుఃఖనాశ! వాసుదేవ!
 యవ్యయాప్రమేయ! యనిశంబుఁ గావించు
 మిందిరేశ! నీకు వందనములు

10.2-750-ఉత్పలమాల

దీరవిచార! మమ్ము భవదీయ పదాశ్రయులన్ జరాసుతో

దారనిబంధనోగ్ర పరితాపము నీ కరుణావలోకనా
సారముచేత నార్చితివి; సజ్జనరక్షయు దుష్టశిక్షయు
న్నారయ నీకుఁ గార్యములు యాదవవంశపయోధిచంద్రమా!

10.2-751-సీస పద్యము

అవధరింపుము మాగదాధీశ్వరుఁడు మాకు;
బరమబంధుఁడు గాని పగయకాఁడు
ప్రకటిత రాజ్యవైభవ మదాంధీభూత;
చేతస్కులము మమ్ముఁ జెప్ప నేల?
కమనీయ జలతరంగముల కైవడి దీప;
శిఖవోలెఁ జూడ నస్థిరములైన
గురుసంపదలు నమ్మి పరసాధనక్రియా;
గమ మేది తద్బాధకంబు లగుచుఁ

10.2-751.1-తేటగీతి

బరగు నన్యోన్య వైరానుబంధములను
బ్రజలఁ గారించుచును దుష్టభావచిత్తు
లగుచు నాసన్న మృత్యుభయంబు దక్కి
మత్తులై తిరుగుదురు దుర్మనుజు లంత.

10.2-752-చంపకమాల

కడపటిచేత నైహికసుఖంబులఁ గోల్పడి రిత్త కోర్కి వెం
బడిఁ బడి యెండమావులఁ బిపాసువులై సలీలాశ డాయుచుం
జెడు మనుజుల్ భవాబ్ధిదరిఁ జేరఁగలేక నశింతు; రట్టి యా
యిడుమలఁ బొందఁజాలము రమేశ! త్రిలోకశరణ్య! మాధవా!

10.2-753-ఉత్పలమాల

వేదవదూశిరోమహితవీధులఁ జాల నలంకరించు మీ
పాదసరోజయుగ్మము శుభస్థితి మా హృదయంబులందు ని
త్యోదితభక్తిమైఁ దగిలియుండు నుపాయ మెఱుంగఁబల్కు దా
మోదర! భక్త దుర్భవపయోనిధితారణ! సృష్టికారణా!

10.2-754-కంద పద్యము

అని తను శరణము వేడిన
జననాథుల వలను సూచి సదమలభక్తా
 వనచరితుఁడు పంకజలో
చనుఁ డిట్లను వారితోడ సదయామతియై.

10.2-755-చంపకమాల

జనపతులార! మీ పలుకు సత్యము; రాజ్యమదాంధచిత్తులై
ఘనముగ విప్రులం బ్రజలఁ గాఁతీయఁ బెట్టుటఁ జేసి కాదె వే
న నహుష రావణార్థునులు నాశము నొందిరి; కాన ధర్మ పా
లనమునగాక నిల్చునె? కులంబుబలంబుఁ జిరాయురున్నతుల్.

10.2-756-వచనము

అది గావున మీ మనంబుల దేహం బనిత్యంబుగాఁ దెలిసి.

10.2-757-ఉత్పలమాల

మీరలు ధర్మముం దగవు మేరయుఁ దప్పక భూజనాళిఁ బెం
పారుచు సౌఖ్యసంపదల నందఁగఁ బ్రోచుచు భూరియజ్ఞముల్
గౌరవవృత్తి మత్సరముగా నొనరింపుచు మామకాంప్రి పం
కేరుహముల్ భజించుచు నక్తిల్పిషులై చరియింపుఁ డిమ్ములన్.

10.2-758-వచనము

అట్లయిన మీరలు బ్రహ్మసాయుజ్య ప్రాప్తులయ్యెదరు; మదీయ
పాదారవిందంబులందుఁ జలింపని భక్తియుఁ గలుగునని యానతిచ్చి యా
రాజవరుల మంగళస్నానంబులు సేయించి, వివిధ మణి భూషణ మృదులాంబర
మాల్యానులేపనంబు లొసంగి, భోజన తాంబూలాదులం బరితృప్తులం జేసి,
యున్నత రథాశ్వ సామజాధిరూఢులం గావించి, నిజరాజ్యంబులకుఁ
బూజ్యులంచేసి, యనిచిన.

10.2-759-కంద పద్యము

నరవరు లీ చందంబున

మురసంహరుచేత బంధమోక్షణులై సు

స్థిరహర్షంబులతో నిజ

పురములకుం జనిరి శుభవిభూతి తలీర్పన్.

10.2-760-కంద పద్యము

హరిమంగళగుణకీర్తన

నిరతముఁ గావించుచును వినిర్మలమతులై

గురుబంధుపుత్రజాయా

పరిజన మలరంగఁ గృష్ణుఁ బుద్యదళాక్షున్.

10.2-761-వచనము

బహుప్రకారంబులం బొగడుచుఁ దమతమ దేశంబులకుం జని.

10.2-762-కంద పద్యము

నశినదళలోచనుఁడు దముఁ

దెలిపిన సద్ధర్మపద్ధతినిఁ దగవరులై

యిలఁ బరిపాలించుచు సుఖ

ముల నుండిరి మహితనిజవిభుత్వము లలరన్.

10.2-763-వచనము

ఇట్లు కృష్ణుండు జరాసంధవధంబును, రాజలోకంబునకు బంధమోక్షణంబును
గావించి, వాయునందన వాసవనందనులుం దానును జరాసంధతనయుం డగు
సహదేవుండు సేయు వివిధంబు లగు పూజలు గైకొని, యతని నుండ
నియమించి, యచ్చోటు గదలి కతిపయప్రయాణంబుల నింద్రప్రస్థపురంబునకుం
జనుదెంచి తద్వార ప్రదేశంబున విజయశంఖంబులు పూరించినఁ బ్రతిపక్ష
భయదంబును, బాంధవ ప్రమోదంబును నగు నమ్మహాఘోషంబు విని,
పౌరజనంబులు జరాతనయు మరణంబు నిశ్చయించి సంతసిల్లిరి;
వారిజాక్షుండును భీమసేన పార్థులతోఁ బురంబు ప్రవేశించి ధర్మనందనునకు
వందనం బాచరించి, తమ పోయిన తెఱంగును నచ్చట జరాసంధుని
వధియించిన ప్రకారంబును సవిస్తరంబుగా నెఱింగించిన నతండు
విస్మయవికచలోచనంబుల నానందబాష్పంబులు గురియ, నమ్మాధవు
మాహాత్యంబునకుఁ దమ యందలి భక్తి స్నేహ దయాది గుణంబులకుం
బరితోషంబు నొందుచుఁ గృష్ణునిం జూచి యిట్లనియె.

10.2-764-సీస పద్యము

కమలాక్ష! సర్వలోకములకు గురుఁడవై;

తేజరిల్లెడు భవదీయమూర్తి

యంశాంశసంభవు లగు లోకపాలురు;

నీ యాజ్ఞఁ దలమోచి నిఖిలభువన

పరిపాల నిపుణులై భాసిల్లుచున్న వా;

రట్టి నీ కొక నృపునాజ్ఞ సేయు

టరయ నీమాయ గాకది నిక్కమే? యేక;
మై యద్వితీయమై యవ్యయంబు

10.2-764.1-తేటగీతి

నైన నీ తేజమున కొక హాని గలదె?
చిన్మయాకార! నీ పాదసేవకులకు
నాత్మపరభేదబుద్ధి యెందైనఁ గలదె?
పుండరీకాక్ష! గోవింద! భువనరక్ష!

10.2-59- రాజసూయంబునెఱవేర్చుట

10.2-765-వచనము

అని గోవిందునిం బొగడి యద్దేవు ననుమతంబునం గుంతీసుతాగ్రజుండు
పరతత్వవిజ్ఞాను లైన ధరిణీసురులను ఋత్విజులంగా వరియించి.

10.2-766-సీస పద్యము

సాత్యవతేయ కశ్యప భరద్వాజోప;
హూతి విశ్వామిత్ర వీతిహోత్ర
మైత్రేయ పైల సుమంతు మధుచ్ఛంద;
గౌతమ సుమతి భార్గవ వసిష్ఠ
వామదేవాకృతవ్రణ కణ్వ జైమిని;
ధౌమ్య పరాశరాధర్వ కవషు
లసిత వైశంపాయ నాసురి భార్గవ;
క్రతు వీరసేన గర్లత్రికవ్య

10.2-766.1-ఆటవెలది

ముఖ్యులైన పరమమునులనుగృపుని గాం
 గేయ కుంభజాంబికేయ విదుర
 కురుకుమార బంధు కులవృద్ధ ధారుణీ
 సుర నరేంద్ర వైశ్య శూద్రవరుల.

10.2-767-కంద పద్యము

రప్పింప వారు హర్షము
 లుప్పతిలగ నేగుదెంచి యుచితక్రియలం
 దప్పక కనుగొనుచుండగ
 నప్పుడు విద్యుక్త నియతులై భూమిసురుల్.

10.2-768-ఆటవెలది

కడగి సవనభూమి గనకలాంగలముల
 నర్థి దున్ని పాండవార్జునకు
 నచట దీక్షచేసి యుచితస్వర్ణ మ
 యోపకరణముల నలోపముగను,

10.2-769-వచనము

ఇట్లు నియమంబున సముచిత క్రియాకలాపంబులు నడపుచుండి రప్పుడు.

10.2-770-కంద పద్యము

సకలావనీశు లిచ్చిన
 యకలంక సువర్ణరత్న హయ ధన వస్త్ర
 ప్రకరంబులు మొదలగు కా
 నుక లందుకొనన్ సుయోధనుని నియమించెన్.

10.2-771-సీస పద్యము

అర్ధిజాతము గోరినట్టి వస్తువు లెల్లఁ;
 దగఁ బంచీయిడఁగఁ రాధాతనూజు
 సరసాన్న పానాది సకలపదార్థముల్;
 పాకముల్ సేయింపఁ బవనతనయుఁ
 బంకజోదరు నొద్దఁ బాయక పరిచర్య;
 ద్రవిలి కావింప వాసవతనూజు
 సవన నిమిత్తంబు సంచితద్రవ్యంబు;
 పెంపుతో వేగఁ దెప్పింప నకులు

10.2-771.1-తేటగీతి

దేవగురు వృద్ధధాత్రీసురావలులను
 నరసి పూజింప సహదేవు నఖిలజనులఁ
 బొలుచు మృష్టాన్న తతులఁ దృప్తులను జేయ
 ద్రోపదిని నియమించెను ధర్మసుతుఁడు.

10.2-772-వచనము

అయ్యవసరంబున.

10.2-773-చంపకమాల

హరి శిఖి దండపాణి నికషాత్మజ పాశి సమీర గుహ్యకే
 శ్వర శశిమౌళి పంకరుహసంభవ చారణ సిద్ధ సాధ్య కి
 న్నర గరుడోరగామరగణంబులు వచ్చి మఖంబుఁ జూచి య
 చెరువడి తొల్లి యెవ్వరునుజేయుమఖంబులునింత యొప్పునే

10.2-774-కంద పద్యము

అదిగాక యిందిరావిభు

పదములు సేవించునట్టి భాగ్యము గలుగం

దుదిఁ బడయరాని బహు సం

పద లెవ్వియుఁ గలవె? యనుచుఁ బ్రస్తుతి సేయన్.

10.2-775-పదనము

అప్పుడు.

10.2-776-చంపకమాల

అమరసమానులై తనరు యాజకవర్గములోలి రాజసూ

యమఖవిధానమంత్రముల నగ్నిముఖంబుగఁ జేసి ధర్మజం

గ్రమమున వేలిపింపఁ గ్రతురాజసమాప్తదినంబునన్ నృపో

త్తముఁడు గడంగి యాజకసదస్య గురుద్విజకోటిఁ బెంపునన్.

10.2-777-పదనము

పూజించునప్పు డందగ్రపూజార్థు లెవ్వరని యడిగిన సదస్యులు దమకుఁ దోచిన
విధంబులం బలుక వారి భాషణంబులు వారించి వివేకశీలుండును,
జతురవచనకోవిదుండును నగు సహదేవుండు భగవంతుండును,
యదుకులసంభవుండును నైన శ్రీకృష్ణునిం జూపి “యిమ్మహాత్ముని
సంతుష్టుంజేసిన భువనంబు లన్నియుం బరితుష్టిం బొందు” నని చెప్పి ధర్మజం
జూచి యిట్లనియె.

10.2-778-ఉత్పలమాల

కాలము దేశమున్ గ్రతువుఁ గర్మముఁ గర్తయు భోక్తయున్ జగ

జ్ఞాలముదైవమున్గురువుసాంఖ్యముమంత్రమునగ్నియాహుతుల్

వేళలు విప్రులున్ జనన వృద్ధి లయంబుల హేతుభూతముల్

లీలఁ దాన యై తగ వెలింగెడు నెక్కటితేజ మీశుఁడున్.

10.2-779-చంపకమాల

ఇతఁడె యితండు గన్ను లోకయించుక మోడ్చిన నీ చరాచర
స్థితభువనంబు లన్నియు నశించు నితం డవి విచ్చిచూచినన్
వితతములై జనించుఁ బ్రభవిష్ణుఁడు విష్ణుఁడు నైన యట్టి యీ
క్రతుఫలదుండుగా కొరుఁ డొకం డెటు లర్హుఁడు శిష్టపూజకున్?

10.2-780-ఉత్పలమాల

ఈ పురుషోత్తమున్ జగదధీశు ననంతుని సర్వశక్తుఁ జి
ద్రూపకు నగ్రపూజఁ బరిత్రోషితుఁ జేయ సమస్త లోకముల్
వే పరితుష్టిఁ బొందుఁ బృథివీవర! కావున నీవు కృష్ణునిన్
శ్రీపతిఁ బూజసేయు మెడసేయక మాటలు వేయు నేటికిన్?

10.2-781-కంద పద్యము

అని సహదేవుఁడు పలికిన
విని యచ్చటి జనులు మనుజవిభులును ఋషులున్
మునుకొని మనములు మోదము
దనుకగ నిది లెస్స యనిరి ధర్మజుఁ డంతన్.

10.2-782-కంద పద్యము

మునిజనమానసమధుకర
వనజాతములైన యట్టి వారిజదళలో
చను పదయుగళప్రక్షా
ళన మొగిఁ గావించి తజ్జలంబులు భక్తిన్.

10.2-783-కంద పద్యము

తానును గుంతయు ననుజులు

మానుగ ద్రుపదాత్మజయును ముస్తకములఁ బెం

పూనిన నియతి ధరించి మ

హానందము బొంది రతిశయప్రీతిమెయిన్.

10.2-784-కంద పద్యము

చంచత్కాంచన రుచిరో

దంచితవస్త్రముల నూతనార్కప్రభలన్

మించిన రత్నములం బూ

జించెన్ ధర్మజుఁడు కృష్ణు జిష్ణు సహిష్ణున్.

10.2-785-పదనము

ఇట్లు పూజించి యానందబాష్పజల బిందుసందోహకందళిత

నయనారవిందంబులం గోవిందుని సుందరాకారంబు దర్శింపఁ జాలకుండె; నట్లు

పూజితుండై తేజరిల్లు పుండరీకాక్షు నిరీక్షించి హస్తంబులు నిజమస్తకంబుల

ధరించి వినుతుల సేయుచు, నఖిలజనంబులు జయజయ శబ్దంబు లిచ్చిరి;

దేవతలు వివిధ తూర్యఘోషంబులతోడం బుష్పవర్షంబులు గురియించి;

రయ్యవసరంబున.

10.2-786-కంద పద్యము

దమఘోషసుతుఁడు దద్విభ

వము సూచి సహింప కలుక వట్రిలగా బీ

రము డిగ్గి నిలిచి నిజ హ

స్తము లెత్తి మనోభయంబు దక్కినవాడై.

10.2-787-వచనము

అప్పు డప్పుండరీకాక్షుండు వినుచుండ సభాసదులం జూచి యిట్లనియె.

10.2-60- శిశుపాలుని వధించుట

10.2-788-కంద పద్యము

చాలుఁ బురే యహహా! యీ

కాలము గడపంగ దురవగాహం బగు నీ

తేలా తప్పెను నేఁ డీ

బాలకు వచనములచేతఁ బ్రాజ్ఞుల బుద్ధుల్?

10.2-789-వచనము

ఇట్లు దప్పిన తెఱఁగ గెట్టనినఁ బాత్రాపాత్ర వివేకంబు సేయనేర్చిన
విజ్ఞాననిపుణులు, నున్నతసత్త్వ గరిష్ఠులు, బహువిధ తపోవ్రత నియమశీలురు,
ననల్పతేజులు, మహేశ్వర్యశక్తిధరులు, బరతత్త్వవేదులు,
నఖిలలోకపాలపూజితులు, విగతపాపులు, బరమయోగీంద్రులు నుండ వీరిం
గైకొనక వివేకరహితులై గోపాలబాలునిం బూజసేయుటకు నెట్లు సమ్మతించిరి;
పురోడాశంబు స్వగాలంబున కర్ణంబగునే? యదియునుంగాక.

10.2-790-సీస పద్యము

గురుదేవశూన్యుండు కులగోత్రరహితుండు;

దలిదండ్రు లెవ్వరో తడవఁ గాన

మప్పులఁ బొరలెడు నాదిమధ్యావసా;

నంబులం దరయ మానంబు లేదు

బహురూపియై పెక్కుభంకుల వర్తించు;

వావి వర్తనములు వరుస లేవు

పరికింప విగతసంబుండుండు తలపోయ;

మా నిమిత్తంబున మాని సయ్యెఁ

10.2-790.1-తేటగీతి

బరఁగ మున్ను యయాతిశాపమునఁ జేసి

వాసి కెక్కడు యీ యదువంశమెల్ల

బ్రహ్మతేజంబు నెల్లఁ గోల్చుడిన యితఁడు

బ్రహ్మఋషి సేవ్యుఁ డగునె గోపాలకుండు?

10.2-791-కంద పద్యము

జారుఁడు జన్మావధియును

జోరుఁడు ముప్పోకలాఁడు సుమహితపూజా

చారక్రియలకు నర్హుడె

వారక యితఁడ నుచు నశుభవాక్యస్ఫూర్తిన్.

10.2-792-చంపకమాల

అని తను దూఱనాడిన మురాంతకుఁడా శిశుపాలు వాక్యముల్

విని మదిఁ జీరికిం గొనఁడు విశ్రుతఫేరవ రావ మాత్యుఁ గై

కొనని మృగేంద్రురీతి మునికోటియు రాజులుఁ బద్మనాభు నా

డిన యవినీతి భాషలకు డెందమునం గడు వంత నొందుచున్.

10.2-793-ఉత్పలమాల

వీనులుమూసికొంచు వినవిస్మయ మంచు ముకుంద! మాధవా!

శ్రీనిధి! వీని నేగతికిఁ జేర్చెదో యంచు దురాత్ముఁ దిట్టుచు

న్నానరనాథులున్ మునులు నచ్చట నిల్వక పోవఁ బాండు సం

తానము లప్రమేయ బలదర్ప మహోద్ధత రోషచిత్తులై.

10.2-794-వచనము

అప్పుడు కేకయ స్సంజయభూపతులుం దామును వివిధాయుధ పాణులై
యదల్చి నిల్చిన వాఁడును బిటుతివక యదల్చి పలకయు వాలునుం గైకొని,
భుజాగర్వదుర్వారుండై గోవిందునిఁ దదనువర్తులైన వారలం గుపితుండై నిందింప
నమ్ముకుందుం డారహంబున లేచి తన కట్టెదుర నెదిర్చియున్న శిశుపాలుని
రూక్షక్షణంబుల వీక్షించుచు, నా క్షణంబ తన్మస్తకంబు నిశితధారా కరాళంబైన
చక్రంబున నవక్రపరాక్రముండై రుధిరంబు దొరగం దునుమ నమ్మహాకలకలం
బాకర్ణించి చైద్యబలంబులు దదీయపక్షచరులైన భూపతులును గనుకనిం బఱచి;
రయ్యవసరంబున.

10.2-795-కంద పద్యము

మునివరులును జనపతులును
గనుఁగొని వెఱఁగందఁ జైద్యగ్రాతమునందుం
డనుపమ తేజము వెలువడి
వనజోదరు దేహమందు వడిఁ జొచ్చె న్నపా!

10.2-796-వచనము

అనిన మునివరునకు భూవరుం డిట్లనియె.

10.2-797-కంద పద్యము

కమలాక్షుని నిందించిన
దమహిషతనూభవుండు దారుణ మల కూ
పమునుం బొందక యే క్రియ
సుమహితమతిఁ గృష్ణునందుఁ జొచ్చె మునీంద్రా!

10.2-798-వచనము

అనిన శుకయోగి రాజయోగి కీటనియె.

10.2-799-మత్తేభ విక్రీడితము

మధుదైత్యాంతకుమీది మత్సరమునన్ మత్తిల్లి జన్మత్రయా
వధి యే ప్రొద్దుఁ దదీయ రూప గుణ దివ్యధ్యాన పారీణ ధీ
నిధి యౌటన్ శిశుపాలభూవిభుఁడు తా నిర్దూత సర్వాముఁడై
విధి రుద్రాదుల కందరాని పదవిన్ పే పొందె నుర్రీశ్వరా!

10.2-61- ధర్మరాజాదుల అవబృథంబు

10.2-800-వచనము

అంత ధర్మనందనుండు ఋత్విగ్గణంబులను సదస్యులను బహుదక్షిణలం దనిపి
వివిధార్చనలం బూజించి యవభృథస్సానక్రియా పరితోషంబున.

10.2-801-సీస పద్యము

మురజ మృదంగ గోముఖ శంఖ డిండిమ;
పణవాది రవము లంబరము నిండఁ
గవి సూత మాగధ గాయక వంది వై;
తాళిక వినుతు లందంద బెరయ
వితతమర్దళ వేణు వీణారవంబుల;
గతులకు నర్తకీగతులు సెలఁగఁ
దరళ విచిత్రక ద్వ్యజపతాకాంకిత;
స్వందన గజ వాజిచయములెక్కి

10.2-801.1-తేటగీతి

సుత సహోదర హిత పురోహితజనంబు

గటక కేయూర హార కంకణ కిరీట
 వస్త్ర మాల్యానులేపనవ్రాతములను
 విభవ మొప్పారఁ గైసేసి వెడల నంత.

10.2-802-వచనము

మఱియు యదు స్సంజయ కాంభోజ కురు కేకయ కోసల భూపాల ముఖ్యులు
 చతుర్విధ సేనాసమేతులై ధరణి గంపింప వెన్నడి నడతేర
 ఋత్విజ్ఞేకాయంబును సదస్యులను బ్రహ్మ ఘోషంబు లొలయ మున్నిడికొని
 శోభమానానూన ప్రభాభాసమాన సువర్ణమయమాలికా దివ్యమణిహారంబులు
 గంఠంబునం దేజరిల్ల నున్నత జవాశ్వంబులం బూన్చిన పుష్పరథంబు గళత్ర
 సమేతుండై యెక్కి యతిమనోహర విభవాభిరాముండై చనుదెంచు చుండె;
 నప్పుడు వారాంగనా జనంబులు దమ తమ వారలం గూడికొని.

10.2-803-సీస పద్యము

కనకాద్రిసానుసంగత కేకినుల భాతిఁ;
 గ్రొమ్ముళ్ళు వీపుల గునిసి యాడఁ
 దరళ తాటంక ముక్తాఫలాంశుద్యుతుల్;
 చెక్కుటద్దములతోఁ జెలిమిసేయఁ
 బొలసి యదృశ్యమై పోని క్రొమ్మెఱుగుల;
 గతులఁ గటాక్షదీధితులు దనర
 మంచుపై నెగయ నుంకించు జక్కవ లనఁ;
 జన్నులు జిలుగు కంచలల నఱుమ

10.2-803.1-తేటగీతి

మహితకుచభారకంపితమధ్య లగుచు

నర్థి మొలనూళ్ళు మెఱయఁ బయ్యదలు జారఁ
గరసరోజాతకంకణక్రృణనములును
జరణనూపురఘోషముల్ సందడింప.

10.2-804-వచనము

మఱియు నయ్యిందువదన లందంద మందగమనంబునం జెందు ఘర్మజల
 బిందుసందోహ కందళిత మందహాసచంద్రికాసుందర వదనారవిందంబుల
 నిందిందిర రుచిర చికురబృందంబులు చిందఱవందఱలై సందడిగొన,
 నమందానందహృదయలై, సువర్ణశృంగ సంగతంబులైన సంకుమద మలయజ
 ముఖ సురభితోయంబులు సముదాయంబులై తమ తోయంబులవారి పయిం
 జల్లుచుఁ బెందోవలఁ గెందలిరుల రచియించిన చిమ్మనగ్రోవులఁ దావులు గల
 పూఁదేనియలు నించి, వావులు దెలిపి, రేవలు మీఱఁ, గ్రేవల నుండి యిమ్ములం
 గని చిమ్ముచుఁ, మృగమద కుంకుమ పంకంబును గొంకక బింకముల జంకెన
 లొలయం బంకజ సన్నిభంబు లగు మొగంబుల నేమఱించి చరుముచు
 నుల్లంబులు పల్లవింపఁ బెల్లడరి యందియలు గల్లుగల్లని మొరయఁ
 గ్రేళ్లుదాటుచుం జారు చంద్రికాసార ఘనసారధూళి మిళిత రజనీపరాగంబు
 రాగంబు రంజిల్లం గరంబులం బుచ్చికోని శిరంబులం జల్లుచుఁ జిత్తంబుల
 నమ్మత్తకాశినుల వృత్తంబులగు కుచంబుల కెత్తువత్తుమని బిత్తరించు
 పువ్వగుత్తులం దత్తఱంబున వ్రేయుచుఁ బరిహసించుచు నన్యోన్యకర కిసలయ
 కనకకరండభరితంబగు పన్నీటం జెంగావి జిలుగుఁ బుట్టంబులు దట్టంబుగాఁ
 దోగి మర్మంబులు బయలు పడిన నగ్గలంబు లగు సిగ్గులకు నొప్పిదంబులగు
 తమ కనుటొప్ప లడ్డంబు సేయుచుఁ బురుషులుం దాము నారామ లభిరామలీలా
 రసోక్తు లెనయ నంతరంగంబుల సంతసంబునం బంతంబులిచ్చుచు వసంతంబు
 లాడి రవ్వేళ నతుల విమానారూఢులైన యింద్రపురంద్రీజనంబులుంబోలే

హాటకశిబిక లెక్కి, నిజచేటికాజనంబులు సేవింపఁ జనుదెంచు
 భూకాంతకాంతాజనంబులం దమ సరసంబులకు నర్థంబులైన ధరణీపాల
 వధూలలామంబు లాదరించు చెలులపైఁ దమ సఖీజనంబులం బురికొల్పి
 చల్లించుచు భావగర్భితంబులగువారి చతురసరసోక్తుల మందహాసచంద్రికలు
 ముఖకమల లీలావిలాసలక్ష్మిం బ్రోదిసేయం జని రవ్వధంబున నిజసామ్రాజ్య
 విభవంబు పూజ్యంబుగా నజాతశత్రుండు గంగాప్రవాహంబున కరిగి యందు
 నిజవధూయుక్తుండై శాస్త్రోక్తప్రకారంబున నవభృథస్నానం బాచరించె; నా
 సమయంబున.

10.2-805-కంద పద్యము

అనిమిషదుందుభి ఘన ని
 స్వనములు వీతెంచెఁ బుష్పవర్షము గురిసెన్
 మునిదేవపితృమహీసుర
 వినుతుల రవ మెసఁగె నపుడు విమలచరిత్రా!

10.2-806-కంద పద్యము

నరులెట్టి పాపు లైనను
 గర మర్థిని నెద్ది సేసి గతకల్మషులై
 చరియింతు రట్టి యవభృథ
 మరుదుగఁ గావించి రెలమి నఖిలజనంబుల్.

10.2-807-ఆటవెలది

అంత ధర్మతనయుఁడభినవమృదుల దు
 కూల సురభికుసుమమాలికాను
 లేపనములు రత్నదీపితభూషణా

వళులు దాల్చి వైభవమున నొప్పె.

10.2-808-పచనము

అంత నవభృథస్సానానంతరంబున మరలి చనుదెంచి,

10.2-809-ఉత్పలమాల

పాండుతనూభవగ్రజుఁడు పాండుయశోనిధి భాసమాన మా
ర్రాండునిభుండు యాజక సదస్య మహీసుర మిత్ర బంధు రా
ణ్మండలిఁ బూజ సేసి బుధమాన్యచరిత్రుడు వారి కిచ్చెనొం
డొండ దుకూలరత్న కనక్తోజ్జ్వలభూషణముఖ్యవస్తువుల్.

10.2-810-పచనము

అట్లు నారాయణపరాయణులై దేవసమాన ప్రకాశప్రభావంబుల
సకలనరనారీలోకంబు లనర్హ్యరత్నమయభూషణ మాల్యానులేపనంబులు ధరించి
పరమానంద భరితాత్ములై యెప్పియుండి; రంత.

10.2-811-చంపకమాల

సునిశితభక్తిఁ దన్మఖముఁ జూడఁగ వచ్చిన యట్టి దేవతా
ముని ధరణీసురప్రకర భూవర విష్ణున శూద్రకోటి య
జ్ఞనవరచంద్రుడే నుచిత సత్కృతులం బరితోషచిత్తులై
వినయముతోడ ధర్మజుని వీడ్కొని పోవుచుఁ బెక్కుభంగులన్.

10.2-812-చంపకమాల

హరిచరణంబుజాతయుగళార్చకుడై పెనుపొందు పాండుభూ
వరసుతరాజసూయమఖ వైభవమున్ నుతియించుచున్ సమా
దరమున నాత్మభూముల కుద్రారత నేగిరి ధర్మసూనుఁడున్

సరసిజనేత్రుఁ దా ననుపజ్ఞాలక యుండు మటంచు వేడినన్.

10.2-813-వచనము

ఇట్లు పాండవగ్రజప్రార్థనం గైకొని దామోదరుండు సమస్త యాదవులను గుశస్థలికిఁ బోవంబనిచి కతిపయ పరిజనంబులుం దానును నతనికిఁ బ్రియంబుగాఁదన్నగరంబునఁ బ్రమోదంబున నుండె” నని చెప్పి మఱియు నిట్లనియె.

10.2-814-చంపకమాల

జనవర! పాండుభూపతనుజ్ఞాతుఁడు దుస్తరమౌ మనోరథా
బ్ధిని సరసీరుహాక్షుఁ డను తెప్ప కతంబున దాటి భూరి శో
భనయుతుడై మనోరుజయుఁ బ్రాసి ముదాత్మకుడై వెలింగె న
వ్దనరుహనాభుదాసజనవర్చులకుం గలవే యసాధ్యముల్?

10.2-815-వచనము

అట్టి యెడ.

10.2-816-ఆటవెలది

రాజసూయమఖ వరప్రభావమునకు
నఖిలజనులు మోదమంది రపుడు
కలుషమానసుండు కులపాంసనుఁడు సుయో
ధనుఁ డొకండు దక్క ధరణినాథ!

10.2-817-వచనము

అనిన విని శుకయోగీంద్రునకుఁ బరీక్షిన్నరేంద్రుం డిట్లనియె.

10.2-818-ఆటవెలది

అఖిల జనుల కెల్ల నానందజనకమై
యైనయు మఖము కురుకులేశ్వరునకుఁ
గర మసహ్యమైన కారణ మెయ్యది
యెఱుగఁ బలుకు నాకు నిద్ధచరిత!

10.2-819-చంపకమాల

అనిన మునీంద్రుఁ డిట్లను ధరాధిపుతోఁ గురురాజు పాండు నం
దనులదెసన్ననేక దురితంబులు నిచ్చులుఁ జేయుచుండు నై
నను నొకనాఁడు పంకరుహనాభ దయాపరిలబ్ధభూరి శో
భనజిత దేవదైత్యనరపాలకరాజ్యరమామహత్త్వమై.

10.2-820-చంపకమాల

వెలయు ననూనసంపదల విశ్రుతకీర్తులు మిన్ను ముట్టఁ బెం
పలరిన పాండుభూవరసుతాగ్రజుఁ డంతిపురంబులోన ను
జ్జ్వలమణిభూషణాంశురుచిజాలము బర్వఁ బయోజనాభు ను
త్కృతిక భజించుచున్ ఘనసుఖస్థితి భూరిమనోహరాకృతిన్.

10.2-821-వచనము

ఉండం గనుంగొని; యదియునుంగాక, యొక్కనాఁడు లలితాష్టమీ
శశాంకబింబంబులం విడంబించుచు నింద్రనీలరుచినిచయంబు నపహసించు
కుటిలకుంతలంబులు నటనంబు సలుపం దనరు నిటలఫలకంబులును,
బుష్పచాపుచాపంబు రూపునేపుమాపు భూయుగోపాంతంబులై సౌదామనీదామ
రుచిస్తోమంబులై, కర్ణాంతసీమంబులై యంజనంబులతోడ రంజిల్లు
నేత్రకంజంబులును, నవమల్లికాముకుళ విభాసిత దంతమరీచికా నిచయోద్ధీపిత
మందహాసచంద్రికాధవళితంబులును, ముకురోపమితంబులై

కర్ణకుండలమణిమరీచి జాలంబులు బెరసి బహుప్రకారంబులఁ బర్వంబొలుచు
 కపోలపాలికలును, విలసిత గ్రైవీయక ముక్తాఫలహార నిచయంబుల
 కిమ్ముచూపక మిసమిసని పసగల మెఱుంగులు గిఱికి నమీటినంబగులు ననం
 బొగడందగి మొగంబులకుం బుటంబులెగయు నుత్తుంగపీనకుచభారంబుల ప్రేగు
 లాగలేక తూఁగాడుచుం గరతల పరిమేయంబులగు మధ్యభాగంబులును,
 ఘనజఘనమండ లావతీర్ణకాంచన కాంచీకలాప కింకిణీకలకల
 నినాదోల్లసితంబులగు కటిప్రదేశంబులును, సల్లలిత హల్లక పల్లవకాంతుల
 మొల్లంబులఁ గొల్లులుగొని యభిరామంబులై శోభిల్లు పదపాణితలంబులును,
 నలసగతులం బదంబులం దనరు మణినూపురంబులు గోపురంబులం
 బ్రతిస్వనంబు లోలయ మొరయ నలరు చరణారవిందంబులును, రత్నవలయ
 కంక ణాంగుళీయకాది వివిధ భూషణద్యుతినిచయంబు లుష్ణమరీచి
 కరనిచయంబుల ధిక్కరింప వెలుంగు కరకంజంబులును, మృగ మద ఘనసార
 హరిచందనాగరు కుంకుమపంకంబుల భాసురంబులగు వాసనలు
 నాసారంద్రంబులకు వెక్కిరింబులై పొలయు సౌభాగ్యంబులు గలిగి చైతన్యంబు
 నొందిన మాణిక్యపుబొమ్మల విధంబున గగన మండలంబు నిర్గమించి,
 వసుధాతలంబున సంచరించు చంద్రరేఖల చెలువున శృంగారరసంబు
 మూర్తీభవించిన జగంబుల మోహపఱచు మోహినీదేవతలచందంబున, విల
 సిండు మాధవ వధూసహస్రంబుల సంగతిని సౌదామనీలతయునుం బోలె
 నొప్పుచుండెడు ద్రుపదరాజనందన విభవంబును రాజసూయ
 మహాధ్వరోత్సవంబునం జూచి చిత్తంబుత్తలపడ సుయో ధనుండు
 సంతాపానలంబునం గ్రాగుచుండె; నంత నొక్కనాఁడు ధర్మనందనుఁడు
 నిర్మలంబగు సభాభవనంబునకుం జని.

సుత సహోదర పురోహిత బాంధవామాత్య;

పరిచార భటకోటి బలసి కొలువఁ

గలిత మాగధ మంజు గానంబుఁ బారక;

పరన రవంబును బ్రమద మొసఁగఁ

గంకణ ఝణఝణత్కారంబు శోభిల్ల;

సరసిజాననలు చామరములిడఁగ

మయ వినిర్మిత సభామధ్యంబునను భాస;

మాన సింహాసనాసినుఁ డగుచు

10.2-822.1-తేటగీతి

నమర గణములు గొలువఁ బెంపారు ననిమి

పింధ్రుకైవడి మెఱసి యుపింధ్రుఁ డలర

సరసఁ గొలువున్న యత్తటి దురభిమాని

క్రోధమాత్సర్యధనుఁడు సుయోధనుండు.

10.2-823-ఉత్పలమాల

కాంచనరత్న భూషణ నికాయముఁ దాల్చి సముజ్జ్వలప్రభో

దంచితమూర్తి నొప్పి ఫణిహరులు ముందటఁ గ్రందు వాయ వా

రించ సహోదరుల్ నృపవరేణ్యులు పార్శ్వములన్ భజింప నే

తెంచెను రాజసంబున యుద్ధిష్ఠిరుపాలికి వైభవోన్నతిన్.

10.2-62- సుయోధనుడుద్రెళ్ళుట

10.2-824-వచనము

అట్లు సనుదెంచి మయమాయామోహితంబైన సభాస్థలంబు నందు.

10.2-825-కంద పద్యము

సలిలములు లేని రావున

వలువలు వెస నెగయఁ దిగిచి వారక తోయం

బులు గల చోటను జేలం

బులు దడియఁగఁ బడియె నిజవిభుత్వము దఱుగన్

10.2-826-కంద పద్యము

ఆ విధమంతయుఁ గనుగొని

పావని నవ్వుటయు నచటి పార్థివులును గాం

తావలియును యమతనయుఁడు

వావిరిఁ జేసన్నఁ దమ్ము వారింపంగన్.

10.2-827-పదనము

దామోదరానుమోదితులయి మహారవంబుగాఁ బరిహాసంబులు చేసిన
సుయోధనుండు లజ్జావనతవదనుండై కుపితమానసుం డగుచు నయ్యెడ
నిలువక వెలువడి నిజపురంబునకరిగె; నయ్యవసరంబున ధీవిశాలు రైన
సభాసదులగు నచ్చటి జనంబుల కోలాహలంబు సంకులంబైన నజాతశత్రుండు
చిత్తంబున విన్నవై యుండె; నప్పుండరీకాక్షుండు భూభార నివారణకారణం
డగుటంజేసి దుర్యోధను నపహాసంబునకుం గాదనండయ్యె; నంత.

10.2-828-కంద పద్యము

హరి ధర్మసుతుని వీడ్కొని

తరుణీ హిత బంధుజన కదంబము గొలువం

బరితోషమునఁ గుశస్థల

పురమునకుం జనియె మోదమున నరనాథా!

10.2-829-చంపకమాల

జనవరబంధమోక్షణముఁ జైద్యవధంబును బాండురాజ నం
దన మఖరక్షణంబును నుద్రారతఁ జేసిన యట్టి దేవకీ
తనయుచరిత్ర భాసుర కద్రా పరనాత్ములు గాంతు రిష్ట శో
భన బహుపుత్ర కీర్తులును భవ్యవివేకము విష్ణులోకమున్.

10.2-830-కంద పద్యము

అని శుకయోగీంద్రుండ
మృనుజేంద్రునిఁజూచి పలికె మఱియును శ్రీకృ
ష్ణని యద్భుత కర్మంబులు
వినిపింతుం జిత్తగింపు విమలచరిత్రా!

10.2-63- సాల్వండు ద్వారకన్నిరోధించుట

10.2-831-సీస పద్యము

వసుధేశ! విను; మును వైదర్భి పరిణయ;
వేళ దుర్మద శిశుపాలభూమి
వరునకుఁ దోడ్పడ నరుదెంచి సైనికా;
వలితోడఁ దొడరి దోర్భలము దూలి
హరిచేత నిర్జితులైన రాజులలోనఁ;
జైద్యుని చెలికాఁడు సాల్వభూమి
పతి జరాసంధాది పార్థివప్రకరంబు;
విన మత్సరానల విపులశిఖల

10.2-831.1-తేటగీతి

ధాత్రి నిటమీద వీతయాదవము గాఁగఁ

గడగి సేయుదునని దురాగ్రహముతోడఁ
బంతములు పల్కి యటఁ జని భరితనిష్ఠఁ
దపము కావింపఁ బూని సుస్థలమునందు.

10.2-832-కంద పద్యము

ధృతి వదలక యుగ్రస్థితిఁ
బ్రతిదినమును బిడికెఁ డవనిరజ మశనముగా
నతినియమముతో నా పశు
పతి శంకరు ఫాలనయను భర్గు నుమేశున్.

10.2-833-కంద పద్యము

చెదరని నిజభక్తిని ద
త్పదపద్యము లాత్మ నిలిపి పాయక యొక యేఁ
డుదితక్రియ భజియించిన
మదనారియు వాని భక్తి మహిమకు వశుడై.

10.2-834-కంద పద్యము

బోరనఁ బ్రత్యక్షంబై
కోరినవర మేమి యైనఁ గొసరక యిత్తున్
వారక వేడు మటన్నను
నా రాజతపోధనుండు హరునకుఁ బ్రీతిన్.

10.2-835-తేటగీతి

వందనం బాచరించి యానంద వికచ
వదనుడై నొస లంజలిఁ గదియఁ జేర్చి
శ్రీతదయాకార! నన్ను రక్షించెదేని

నెఱుగ వినిపింతు వినుము మదీప్సితంబు.

10.2-836-తేటగీతి

గరుడ గంధర్వ యక్ష రాక్షస సురేంద్ర
వరులచే సాధ్యపడక నా వలయు నెడల
నభ్రపథమునఁ దిరిగెడు నట్టి మహిత
వాహనము నాకు దయసేయు వరద! యీశ!

10.2-837-వచనము

అని అభ్యర్థించినం బ్రసన్నుడై హరుండు వాని కోర్కె కనురూపం బైన పురంబు
నిర్మింప మయుని నియోగించిన నతండును “నట్ల చేసెద” నని
కామగమనంబును నతివిస్తృతంబునుగా లోహంబున నిర్మించి సౌభకంబును
నామంబిడి సాల్వున కిచ్చిన వాడును బరమానందంబునం బొంది
తద్విమానారూఢుండై యాదవుల వలని పూర్వవైరంబుఁ దలంచి
దర్పాంధచేతస్కుండై ద్వారకానగరంబుపైఁజని నిజసేనాసమేతంబుగాఁ
దత్పురంబు నిరోధించి.

10.2-838-సీస పద్యము

సరిదుపవన సరోవరములు మాయించి;
బావులు గలఁచి కూపములు సెఱిచి
కోటలు వెస వీటతాటముల్ గావించి;
పరిఖలు పూడ్చి వప్తములు ద్రొబ్బి
యట్టళ్లు ధరఁ గూల్చి యంత్రముల్ దునుమాడి;
కాంచనధ్వజపతాకములు నఱకి
భాసుర గోపుర ప్రాసాదహర్మ్యందు;

శాలాంగణములు భస్మములు చేసి

10.2-838.1-తేటగీతి

విమల కాంచనరత్నాది వివిధవస్తు

కోటి నెల్లను నందంద కొల్లపుచ్చి

ప్రజలఁ జెఱపట్టి దొరలను భంగపెట్టి

తఱిమి యిబ్బంగిఁ బెక్కుబాధల నలంచి.

10.2-839-చంపకమాల

మదమున నంతఁ బోవక విమానయుతంబుగ నభ్రవీధికిన్

గొదకొని యేపుమై నెగసి కొంకక శక్తి శిలా మహీరుహ

ప్రదరము లోలిమైఁ గురిసి బంధురభూమిపరాగ శర్మరల్

వదలక చల్లుచున్ వలయవాయువుచే దిశ లావరించుచున్.

10.2-840-వచనము

అట్టియెడ.

10.2-841-కంద పద్యము

చటులపురత్రయదనుజో

త్పటదుస్తర బాధ్యమానధారుణిగతి న

ప్పుటభేదన మెంతయు వి

స్ఫుటపీడం జెంది వగల సుడివడుచుండన్.

10.2-842-చంపకమాల

కని భగవంతుఁడున్ రథిశిఖామణియున్నగు రొక్కిణేయుఁ డ

జ్ఞనముల నోడకుండుఁ డని సంగరకౌతుక మొప్పు దివ్య సౌ

దనములఁ బూని సైనిక కదంబము గొల్వ ననూన మీన కే
తన రుచి గ్రాల నున్నతరధస్థితుడై వెడలెన్ రణోర్వికిన్.

10.2-843-పచనము

అయ్యవసరంబున.

10.2-844-చంపకమాల

సమధిక బాహుశౌర్యజితచండవిరోధులు వెళ్లి రున్నత
క్షమ గద భానువింద శుక సాత్యకి సారణ చారుదేష్ట సాం
బమకరకేతనాత్మజ శ్వప్ల్కతనూభవ తత్సహోదర
ప్రముఖ యదూత్తముల్ విమతభంజనులై కృతవర్మమున్నుగన్

10.2-845-కంద పద్యము

వారణ వాజిస్యందన

వీరభటావలులు సనిరి విశ్వము వడఁకన్
ఘోరాకృతి వివిధాయుధ
భూరిద్యుతు లర్కబింబముం గబళింపన్.

10.2-64- యదు సాల్వ యుద్ధంబు

10.2-846-పచనము

చని యా గోవిందనందన స్యందనంబుం బలసందోహంబునుం దలకడచి, యదు
సైన్యంబులు సాల్వబలంబులతోడం దార్కొని బెరయునప్పుడు దేవదానవ
సంకులసమర విధంబునం దుములం బయ్యె; నయ్యెడ.

10.2-847-మత్తేభ విక్రీడితము

వితతజ్యాయ టంకృతుల్ మదజలావిర్భూతశుండాల మీం

కృతు బుద్ధ్యద్భటహుంకృతుల్ మహితభేరీభాంకృతుల్ భీషణో
ద్ధతనిస్సాధణంకృతుల్ ప్రకటయోధవ్రాతసాహంకృతుల్
కుతలంబున్ దివి నిండ మ్రోసె రిపుసంక్షోభంబుగా భూవరా!

10.2-848-మత్తేభ విక్రిడితము

హరింఖారధనేమి సద్భటపదవ్రాఘట్టనోద్ధూత దు
స్రరధూళీపటలప్రభూత నిబిడద్వాంతప్రవిధ్వంస కృ
త్తుర శాతాసి గదాది హేతిరుచు లాక్శంబు నిండన్ వియ
చ్చర దృక్కుల్ మిటుమిట్లు గొల్ప సమరోత్సాహంబు సంధిల్లగన్.

10.2-849-చంపకమాల

తలకొని సైనికుల్ గవిసి తార్కొని పేర్కొని పాసి డాసి యం
క్రిగొనకెమ్ములమ్ములఁ బగిల్చి నోగిల్చితరేతరుల్ తలల్
నలియఁగ మొత్తి యొత్తి నయనంబులు నిప్పులు రాల లీల నౌఁ
దలు లలాటముల్ ఘనగదాహతి నొంచి కలంచి పోరగన్.

10.2-850-వచనము

అయ్యవరరంబునం బ్రద్ముమ్నుండు గనుంగొని.

10.2-851-మత్తేభ విక్రిడితము

అనయంబుం గలుపించి సౌభపతి మాయాకోట్లు చంచచ్చరా
సన నిర్మూక్త నిశాత దివ్యమహితాస్త్రశ్రేణిచేఁ దత్క్షణం
బున లీలాగతి నభ్రగుల్ మనములన్ భూపింప మాయించె న
వ్సనజాతాప్తాఁడు భూరి సంతమసమున్ వ్రారించు చందంబునన్

10.2-852-వచనము

మఱియును.

10.2-853-చంపకమాల

అతిరథికోత్తముం డన నుదంచితకాంచనపుంఖ పంచ విం
శతివిశిఖంబులన్నతని సైనికపాలుని నొంచి యుగ్రుడై
శత శతకోటికోటినిభస్మాయకముల్ పరగించి సాల్వభూ
పతి కకుదంబు నొంచి లయభైరవుకైవడిఁ బేర్చి వెండియున్.

10.2-854-చంపకమాల

పదిపది యమ్ములన్ మనుజుపాలవరేణ్యుల నొంచి రోషముం
గదురగ మూడుమూడు శతకాండములన్ రథదంతివాజులం
జదియగ నేసి యొక్కొక నిశాతశరంబున సైనికావలిన్
మదము లడించి యిట్లతఁ డమానుషలీలఁ బరాక్రమించినన్.

10.2-855-కంద పద్యము

దుర్మానవహరు నద్భుత
కర్మమునకు నుభయ సైనికప్రకరంబుల్
నిర్మలమతి నుతియించిరి
భర్మాచలధైర్య విగతభయుఁ బ్రద్యుమ్నున్.

10.2-856-వచనము

అయ్యవసరంబున.

10.2-857-ఉత్పలమాల

సాంబుని సాల్వభూవిభుఁడు సాయకజాలము లోసి నొంచినన్
జాంబవతీతనూభవుఁడు చాపము సజ్యము సేసి డాసి సా

ల్లుం బదియేను తూపుల నవ్న్నతవక్షము గాఁడనేసి శా
తాంబకవింశతిన్నతని సౌభక మల్లలనాడ నేసినన్.

10.2-858-చంపకమాల

గడుఁడు మహోగ్రవృత్తి నిజకార్ముక నిగ్గతవిస్ఫురద్విధుం
తుదవదనాభబాణవితతుల్ పరఁగించి విరోధిమస్తముల్
గుదులుగ గుచ్చియెత్తుచు నకురిత విక్రమకేళిలోలుఁడై
చదల సురల్ నుతింప రథిసత్తముఁ డొప్పె నరేంద్రచంద్రమా!

10.2-859-ఉత్పలమాల

సాత్యకి చండరోషమున సాల్వమహీవరు భూరిసౌభ సాం
గత్య చతుర్విధోగ్రబలగాడతమఃపటలంబు భాసురా
దిత్యమయూఖపుంజరుచితీవ్రశరంబులఁ జూపి సైనిక
సుత్యపరాక్రమప్రకటదీర్భలుఁడై విలసిల్లె భూవరా!

10.2-860-ఉత్సాహవృత్తము

భానువిందుఁ డుద్ధతిన్ విపక్షపక్షసైన్య దు
ర్మాన కాననానలోపమాన చండ కాండ సం
తాన మూన నేసి చూర్ణితంబు చేసెఁ జాప వి
ద్వానిరూఢి దేవతావితాన మిచ్చ మెచ్చగాన్.

10.2-861-ఉత్సాహవృత్తము

దారుదేష్టుఁ డాగ్రహించి శత్రుభీషణోగ్ర దో
స్సారదర్ప మేర్పడన్ నిశాత బాణకోటిచే
దారుణప్రతాప సాల్వదండనాథమండలీన్
మారి రేగినట్లు పిల్కుమార్చి పేర్చి యార్చినన్.

10.2-862-కంద పద్యము

శుకుఁ డా యోధన విజయో

త్తుకమతి బాహోబలంబు సోప్పడ విశిఖ

ప్రకరంబులఁ దను శౌర్యా

ధికుఁ డన విద్యేషిబలతతిం బరిమార్చెన్.

10.2-863-ఉత్పలమాల

సారణుఁ డేపుమైఁ గదిసి శాత్రవవీరులు సంచలింప దో

స్సార మెలర్పఁ గుంత శర శక్తి గదా క్షురికాది హేతులన్

వారక వాజి దంతి రథవర్గములం దునుమాడి కాల్వ్వరన్

వీరముతోడఁ బంపె జమువీటికీఁ గాఢపుర ముగ్రమూర్తియై.

10.2-864-కంద పద్యము

అక్రూరుఁడు దదనుజులు న

వక్రపరాక్రమము మెఱసి వైరుల బాహ్

విక్రమమున వధియించిరి

చక్రప్రాసాది వివిధ సాధనములచేన్.

10.2-865-మత్తేభ విక్రీడితము

క్తుతవర్మక్రితినాయకుండు విశిఖశ్రేణిం బ్రమత్తార్కధి

శ్రెతవర్మంబులఁ జించి మేనుల శతచ్చిద్రంబులం జేయ న

ద్భుతకర్మం బని సైనికుల్ వొగడ శత్తుల్ దూలుచో సంగర

క్రితిధర్మంబుఁ దలంచి కాచె రథికశ్రేష్ఠుండు భూమీశ్వరా!

10.2-866-వచనము

అయ్యవసరంబున సాల్వుండు గోపోద్ధీపితమానసుండై యుండ
మాయావిడంబకంటైన సౌభకం బప్పుడు.

10.2-867-సీస పద్యము

ఒకమాటు నభమునఁ బ్రకటంబుగాఁ దోచు;
నొకమాటు ధరణిపై నొయ్య నిలుచు
నొకమాటు శైలమస్తకమున వర్తించు;
నొకపరిఁ జరియించు నుదధినడుమ
నొక్క తోయంబున నొక్కటియై యుండు;
నొక్కడఁ గనుగొనఁ బెక్కు లగును
నొకమాటు సాల్వసంయుక్తమై పొడసూపు;
నొక తోయ మన్నియు నుడిగి తోచు

10.2-867.1-ఆటవెలది

నొక్కతేప కొఱవి యుడుగక త్రిప్పిన
గతి మహోగ్రవృత్తిఁ గ్రానవచ్చు
మఱియుఁ బెక్కుగతుల నరివరుల్ గలఁగంగఁ
దిరిగె సౌభకంబు ధీవరేణ్య!

10.2-868-వచనము

ఇవ్విధంబున సౌభకంబు వర్తించుటం జేసి యదుసైన్యంబులచే దైన్యంబు నొందిన
నిజసైన్యంబుల మరలం బురికొల్పి సాల్వుం డప్పుడు.

10.2-869-కంద పద్యము

స్ఫురదనలాభశరంబులు
పొరిఁబొరి బుంఖానుపుంఖములుగా నేయం

దెరలియు మరలియు మురిసియు

నిరిసియుఁ బిటుతివక పోరె వెస యదుబలముల్.

10.2-870-కంద పద్యము

అయ్యెడ మానము వదలక

డయ్యక మగపాడితో దృఢంబుగఁ బోరన్

దయ్య మెఱుంగును? నెక్కటి

కయ్యం బపుడయ్యెఁ బేరుగల యోధులకున్.

10.2-871-కంద పద్యము

మును ప్రద్యమ్న కుమారుని

ఘననిశితాస్త్రములచేతఁ గడు నొచ్చిన సా

ల్వని మంతిరి ద్యుమనాముఁడు

సునిశిత గదచే నమర్చి సుమహితశక్తిన్.

10.2-872-చంపకమాల

వెరవును లావుఁ జేవయును వీరముఁ బీరము గల్గి డాసి యా

సరసిజనాభనందను విశాలభుజాంతరముం బగిల్చినన్

విరవిరవోయి మేను నిడువెండ్లక వెట్టఁగఁ జేతిఁ సాధనో

త్వరములు దేరిపై వదలి కన్నులుమూయుచు మూర్ఛనొందినన్

10.2-873-ఆటవెలది

సమరధర్మ వేది సమధిక నయవాది

దారుకుని సుతుండు ధైర్యయుతుఁడు

రథముఁ దోలికొనుచు రణభూమి వెడలి వే

చనియె మూర్ఛదేఱి శంబరారి.

10.2-874-ఉత్పలమాల

సారిథిఁ జూచి యిట్లనియె శాత్రవవీరులు సూచి నవ్వఁగాఁ
దేరు రణక్షితిన్ వెడలఁ దెచ్చితి తెచ్చితి దుర్యశంబు పం
కేరుహనాభుఁడున్ హలియు గేలికొనన్ యదువంశసంభవుల్
బీరము దప్పి యిప్పగిదిఁ బెల్కుటి పోవుదురే రణంబునన్.

10.2-875-వచనము

అనిన నతం డతని కిట్లనియె.

10.2-876-కంద పద్యము

రథి రిప్పుచే నొచ్చిన సా
రథియును, సారథియు నొవ్వ రథియును గావం
 బృథుసమర ధర్మ; మిఁక న
వృథచిత్తుఁ డవగుచుఁ గడఁగు వైరుల గెలువన్.

10.2-877-వచనము

అనిన విని.

10.2-878-ఉత్పలమాల

సంచితభూరిబాహుబల శౌర్యుఁడు సారథిమాట కాత్మ మో
దించి యుదాత్తకాండ రుచిదీపితచాపముఁ దాల్చి మౌర్వి సా
రించి గుణధ్వనిన్ బృహదరిప్రకరంబుల భీతి ముంచి తో
లించె రథంబు మేదిని చలింపఁగ నా ద్యుముమీద నేర్పునన్.

10.2-879-వచనము

అట్లు డగ్గటి.

10.2-880-చంపకమాల

అరితను వష్ట బాణముల నాగ్రహవృత్తిఁ బగిల్చి నాల్గిటం
దురగములన్ వధించి యొక తూపున సారథిఁ ద్రుంచి రెంటని
ష్టరతర కేతుచాపములు చూర్ణముచేసి యొకమ్మునన్ భయం
కరముగఁ ద్రుంచె నా ద్యుమునికంఠ మకుఠిత విక్రమోద్ధతిన్.

10.2-881-మత్తేభ విక్రీడితము

కని సాంబప్రముఖాది యోధవరు లుత్కంఠాత్ములై మీన కే
తను నగ్గించి సువర్ణపుంఖ నిశితాస్త్రశ్రేణి సంధించి సా
ల్పున పైన్యావలి మస్తముల్ వెరవు లావున్ మీఱగా నొక్క యె
త్తున వేత్తుంచిరి తాటిపండ్లు ధరఁ దోడ్తో రాల్చు చందంబునన్.

10.2-882-వచనము

అట్టి యెడ.

10.2-883-సృగర

కూలున్ గుఱ్ఱంబులేనుంగులు ధరఁగె;
డయుంగుప్పలై; నుగ్గునూచై
వ్రాలున్దేరుల్ హతంబై వడిఁబడుసు;
భటవ్రాతముల్; శోణితంబుల్
గ్రోలున్, మాంసంబునంజంగ్రోఱకు,నెము;
కలన్లుంపులైసోలుచున్నే
తాలక్రవ్యాదభూతోత్కరములు, జ;
తలై తాళముల్ దట్టి యాడున్.

10.2-884-వచనము

మఱియు నొక్కయెడ.

10.2-885-సీస పద్యము

ఖండిత శుండాల గండముల్ నక్రముల్;
 భూరితుండంబులు భుజగ సమితి;
 పదతలంబులు గచ్చపంబులు; దంతముల్;
 శుక్తులు; గుంభనిర్ముక్త మౌక్తి
 కములు రత్నములు; వాల్ములు జలూకముల్;
 మెడలు భేకంబులు; మెదడు రొంపి;
 ప్రేవులు పవడంపుఁ దీవెలు; నరములు;
 నాఁచు; మజ్జంబు ఫేనంబు; లస్థి

10.2-885.1-ఆటవెలది

సైకతములు; రక్తచయము తోయంబులు;
 నొరగు నెడల నొరలు మొఱులు ఘన త
 రంగరవముగా మతంగజాయోధన
 స్థలము జలధిఁ బోల్చి దగె నరేంద్ర!

10.2-886-వచనము

ఇవ్విధంబున యదుసాల్వబలంబులు చలంబునఁ బరస్పర జయకాంక్షలం
 దలపడి పోరు పూర్వపశ్చిమ సముద్రంబుల వడువున నిరువదియేడు దినంబు
 లతిఘోరంబుగాఁ బోరునెడ నింద్రప్రస్థపురంబు నుండి ద్వారకానగరంబునకు
 నగధరుండు సనుదేర ముందటం గానవచ్చు దుర్బిమిత్తంబులం గనుంకొని
 కృష్ణుండు దారుకునిం జూచి యిట్లనియె.

10.2-65- కృష్ణ సాళ్య యుద్ధంబు

10.2-887-శార్దూల విక్రీడితము

కంటే దారుక! దుర్నిమిత్తము లనేకంబుల్ మహాభీలముల్
మింటన్ మేదిని; దోచుచున్నయవి; నెమ్మిన్ ఖాండవప్రస్థ మే
నుంటం జైద్యహితక్షితీశ్వరులు మాయోపాయులై మత్పురిం
గెంటింపం జనుదేరఁ బోలుదురు; పోనీ తేరు వేగంబునన్.

10.2-888-వచనము

అని యతిత్వరితగతిం జనుదెంచి తత్పురంబు డగ్గటి మహాబల పరాక్రమంబులం
 బ్రతిపక్షబలంబులతోడం దలపడి పోరు యదు బలంబులును నభోవీధి నభేద్య
 మాయా విడంబనంబునం బ్రతివీరు లెంతకాలంబునకు నే యుపాయంబునను
 సాధింప నలవి గాని సౌభకవిమానంబు నందున్న సాల్వునిం గని తద్విమానంబు
 డాయం దన తేరు దోల సారథిని నియమించి కదియంజను మురాంతకుని
 వీక్షించి యదు సైనిక ప్రకరంబులు పరమానందంబునం బొందిరి;
 మృతప్రాయంబులై యున్న సైన్యంబులం గనుంగొని సౌభకపతి
 విక్రమక్రియాకలాపుం డగుచు నురవడించి.

10.2-889-చంపకమాల

మిడుగుఱు లెల్లెడం జెదర; మింటను మంటలు పర్వ; ఘంటికా
ఘణఘణ భూరినిస్వన నిక్రయమునన్ హరిదంతరాళముల్
వణక; మహోగ్రశక్తిఁ గొని వారక దారుకుమీద వైవ దా
రుణగతి నింగినుండి నిజరోచులతోఁ బడు చుక్కైవడిన్.

10.2-890-కంద పద్యము

వడిఁ జనుదేరఁగఁ గని య

ప్పుడు నగధరుఁ డలతి లీలఁ బ్రోలెన్ దానిం
బొడిపొడియై ధరఁ దొరఁగఁగఁ
నడుమన వెసఁ ద్రుంచె నొక్క నారాచమునన్.

10.2-891-చంపకమాల

గురుభుజుఁ డంతఁ బోవక యకుంత శూరత శత్రుసైన్యముల్
దెరలఁగ నుగ్రతం గొఱవిఁ ద్రిప్పిన కైవడి మింట దిద్దిరం
దిరుగుచు దుర్నిరీక్ష్యమగు దీపితసాభము సాల్పుఁ జండభా
స్కర కిరణాభ షోడశ నిశాతశరంబులఁ గాడ నేసినన్.

10.2-892-చంపకమాల

కడు వడి నల్లి వాడు నిజకార్ముకమున్ జలదస్వనంబుకై
వడి మొరయించుచున్ వెడఁద వ్రాతి శరంబులఁ బద్మలోచను
న్నెడమభుజంబు గాడ వడి నేసినఁ దెంపటి చేతి శార్ఙ్గమున్
విడిచె రథంబుపై గగనవీధి సురల్ భయమంది చూడఁగన్.

10.2-893-కంద పద్యము

హాహా యని భూతావళి
హాహాకారములు సేయ నంతట దేఱ
న్నాహరిఁ గనుఁగొని యతఁ డు
త్సాహంబునఁ బలికె బాహుశౌర్యస్ఫూర్తిన్.

10.2-894-చంపకమాల

నళినదళాక్ష! మత్సఖుఁడు నాఁ దగు చైద్యుఁడు గోరినట్టి కో
మలి నవినీతిమైఁ దగవుమాలి వరించితి; వంతఁ బోక దో
ర్బలమున ధర్మనందును సభ్రాస్థలి నేమటి యున్న వాని న

చ్చలమునఁ జంపి తట్టి కలుపుంబున నేడు రణాంగణంబునన్.

10.2-895-కంద పద్యము

తల చెడి పాఱక బాహ్

బల మొప్పగ నాదు దృష్టిపథమున ధృతితో

నిలిచిన నిష్ఠుర విశిఖా

ర్చుల ముంచి మదీయసఖుని సూ డిటు దీర్తున్.

10.2-896-చంపకమాల

అనిన మురాంతకుండు దరహ్సము మోమునఁ దొంగలింప సా

ల్కునిఁ గని యోరి! లావు బలుపుంగల పోటరి వోలెఁ బ్రేలె దే

మనినను బాటు సన్నిహితమౌట యెఱుంగవు మూఢచిత్త! వొ

మ్మని గదఁ గేలఁ ద్రిప్పి యభియాతిని శత్రుని ప్రేసి నుద్ధతిన్.

10.2-897-వచనము

అట్లు ప్రేసిన.

10.2-898-కంద పద్యము

పెనుమూర్చ నొంది వెస ము

క్కున వాతను నెత్తురొల్కఁ గొంతవడికి నొ

య్యన తెలిసి నిలువరింపక

చనె వాడు నదృశ్యుఁ డగుచు సౌభముఁ దానున్.

10.2-899-వచనము

అయ్యవసరంబున.

10.2-900-తేటగీతి

గగన మందుండి యొక డార్తుఁ డగుచు వచ్చి
నందనందను పాదారవిందములకు
వందనము సేసి యానకదుందుభిని మ
హోగ్రుడై పట్టితెచ్చె సాల్వుండు గడఁగి.

10.2-901-తేటగీతి

దేవ! మీ కెఱిగింపఁగాఁ దివిరి యిటకు
దేవకీదేవి నన్నుఁ బుత్తెంచె ననఁగ
విని సరోరుహనాభుఁడు ఘన విషాద
మగ్నుఁ డయ్యెను గురుమీది మమతఁ జేసి.

10.2-902-కంద పద్యము

నర గంధర్వ సురాసుర
వరులకు నిర్జింపరాని వాఁడు బలుం డే
మఱి కరయ హీనబలుచేఁ
బరికింపఁగ నెట్లు పట్టువడు నొకొ యనుచున్

10.2-903-వచనము

మఱియును.

10.2-904-కంద పద్యము

భావంబు గలఁగ నాహా!
దైవకృతం బెవ్వరికిని ద్రప్పింపఁగ రా
దే విధి నైనను నని శో
కావిలమతిఁ బలుకుచున్న నత్తటి వాఁడున్.

10.2-905-వచనము

తన మాయాబలంబునఁ గ్రమ్మఱిం దోచి కృతక వసుదేవునిం గల్పించి యతనిం బంధించి కొనితెచ్చి “పుండరీకాక్ష! నిరీక్షింపు భవజ్ఞనకుండు వీడె; యిప్పుడు నీవు గనుంగొన వీని తలఁద్రుంతు నింక నెవ్వనికింగా మనియెదు? కావంగల శక్తిగలదేనిం గావు” మని దురాలాపంబు లాడుచు మృత్యుజిహ్వకరాళంబైన కరవాలంబు గేలంబూని జళిపించుచు నమ్మాయావసుదేవుని శిరంబు దునిమి తన్మస్తకంబు గొని వియద్వర్తి యై చరియించు సౌభక విమానంబు సొచ్చె; నంత గోవిందుండు గొంతతడవు మనంబున ఘనంబగు శోకంబునం గుండుచుండి యాత్మసైనికులు దెలుపం దెలివొంది యది మయోదితంబైన సాల్వుని మాయోపాయం బని యెఱింగె; నంతం దనకు వసుదేవుండు పట్టువడె నని చెప్పిన దూతయు నమ్మాయాకళేబరంబును నా క్షణంబ విచిత్రంబుగా మాయంబై పోయె; ననంతరంబ.

10.2-906-కంద పద్యము

మును లపుడు గొంద ఐదటికిఁ
జనుదెంచి విమోహియైన జలజదళాక్షుం
గనుఁగొని సమధికభక్తిన్
వినయంబునఁ బలికి రంత విష్ణున్ జిష్ణున్.

10.2-907-సీస పద్యము

కమలాక్ష! సర్వలోకములందు సర్వ మా;
నవులు సంసార నానావిధైక
దుఃఖాబ్ధిమగ్నులై తుదిఁ జేరనేరక;
వికలత్వమునఁ బొందు వేళ నిన్నుఁ
దలచి దుఃఖంబులఁ దరియింతు రట్టి స;

ధ్వుణనిధి వై దేవకోటికెల్లఁ
బట్టుగొమ్మై పరబ్రహ్మఖ్యఁ బొగడొంది;
పరమయోగీశ్వర ప్రకరగూడ

10.2-907.1-తేటగీతి

పరచిదానంద దివ్యరూపమున వెలుగు
దనఘ! నీ వేడ? నీచజన్మాత్మ జనిత
ఘన భయస్నేహ మోహశోకంబు లేడ?
ననుచు సంస్తుతి సేసి వారరిగి రంత.

10.2-66- సాళ్యుని వధించుట

10.2-908-చంపకమాల

హరి దనమీద ఘోరనిశితాశుగజాలము లేయు సాల్వభూ
వరు వధియింపఁ గోరి బహువారిద నిగ్గతభూరివృష్టి వి
స్ఫురణ ననూన తీవ్రశరపుంజములన్ గగనంబుఁ గప్పి క
చ్చుతి రిపుమౌళిరత్నమునుజ్ఞాపమువర్మముఁ ద్రుంచివెండియున్.

10.2-909-మత్తేభ విక్రీడితము

వితతక్రోధముతోడఁగృష్ణుఁడు జగద్వ్యాఖ్యాతశౌర్యక్రియో
ద్ధతశక్తిన్ వడిఁ ద్రిప్పి మింట మెఱుగుల్ దట్టంబుగాఁ బర్వ ను
ర్రతఁ జంచద్గద వైచి త్రుంచె వెసఁ జూర్తంబై ధరన్ రాల నా
యతభూరిత్రిపురాభమున్ మహితమా యాశోభమువ్ సౌభమున్.

10.2-910-వచనము

అట్లు కృష్ణుం డమ్మయనిర్మిత మాయావిమానంబు నిజగదాహతి నింతింతలు
తునియలై సముద్రమధ్యంబునం దొరంగం జేసిన సాల్వుండు గోటలు వెఱికిన
భుజంగంబు భంగి గండడంగి విన్నవై విగతమాయాబలుం డయ్యును బొలివోవని
బీరంబున వసుధా తలంబునకు డిగ్గి యాగ్రహంబున.

10.2-911-కంద పద్యము

కరమునఁ బవినిభ మగు భీ

కర గద ధరియించి కదియగాఁ జనుదేరన్

మురహరుఁ డుద్ధతి సాల్వుని

కరము గదాయుక్తముగను ఖండించె నృపా!

10.2-912-కంద పద్యము

అంతం బోవక కినుక న

నంతుఁడు విలయార్కమండలాయతరుచి దు

ర్దాంతంబగు చక్రంబు ని

తాంతంబుగఁ బూన్చి సాల్వద్రిణిపుమీదన్.

10.2-913-కంద పద్యము

గురుశక్తి వైచి వెస భా

సురకుండలమకుటరత్నశోభితమగు త

చ్చిరము వడిఁ ద్రుంచె నింద్రుఁడు

వరకులిశముచేత వృత్తు వధియించు క్రియన్.

10.2-67- దంతవక్త్రుని వధించుట

10.2-914-పచనము

ఇట్లు మాయావి యైన సాల్వండును సౌభకంబును గృష్ణుచేతం బొలియుటఁ గనుంగొని నిజసఖులగు సాల్వ పౌండ్రక శిశుపాలురకుఁ బారలొకకక్రియలు మైత్రిం గావించి దంతవక్త్రం డతి భీషణాకారంబుతో నప్పుడు.

10.2-915-చంపకమాల

పెట పెటఁ బండ్లు గీటుచును బెట్టుగ మ్రోయుచుఁ గన్ను గ్రేవలం
జిటచిట విస్ఫులింగములు సింద మహోద్ధతపాదఘట్టన
న్నటనిటనై ధరిత్రి వడఁక్రాడ వడిన్ గద కేలఁ ద్రిప్పుచున్
మిటమిట మండు వేసవిని మించు దివాకరుఁ బోలి యుగ్రతన్.

10.2-916-చంపకమాల

వడీ జనుదేరఁ జూచి యదువల్లభుఁ డుల్లము పల్లవింప న
ప్పుడు గదఁ గేలఁబూని రథమున్ రయమొప్పుగ డిగ్గి యుగ్రతం
గడఁగి విరోధికిన్నెదురుగా జన వాఁ డతినీచవర్తియై
యడరుచు నట్టహాసముఖుడై వలచే గదఁ ద్రిప్పుచున్ హరిన్.

10.2-917-వచనము

కనుంగొని పరిహాసోక్తులుగా నిట్లనియె, “నీవు మదీయభాగ్యంబునం జేసి నేఁడు నా దృష్టిపథంబునకు గోచరుండవైతివి; మిత్రద్రోహివైన నిన్ను మాతులేయుండ వని మన్నింపక దేహంబు నందు వర్తించు నుగ్రవ్యాధి నొషడాదిక్రియల నివర్తింపఁజేయు చికిత్సకుని చందంబున బంధురూపశాత్రవుండవు గావున నిన్ను దంభోళి సంరంభ గంభీరంబైన మదీయ గదాదండహతిం బరేత నివాసంబున కనిచి మున్ను నీచేత నిహతులైన నాదు సఖుల ఋణంబుఁ దీర్తు” నని దుర్భాషలాడుచు డగ్గఱి.

10.2-918-చంపకమాల

పెనుగదఁ బూన్చి కృష్ణుతల బెట్టుగ మొత్తిన నంకుశాహతిం
గనలెడి గంధసింధురముకైవడి సింధురభంజనుండు పెం
పున పవిభాసమానగదఁ బూని మహోగ్రతఁ ద్రిప్పి దంతవ
క్రుని యురముంబగిల్చినఁగుదుల్కొనుచునుధిరంబు గ్రక్కుచున్

10.2-919-పచనము

తత్క్షణంబ పర్వతాకారంబగు దేహంబుతో నొఱలుచు నేలంగూలి కేశపాశంబులు
 సిక్కువడఁ దన్నుకొనుచుఁ బ్రాణంబులు విడిచె; నప్పుడు నిఖిల భూతంబులు
 నాశ్చర్యంబు వొందఁ దగ్ధాత్రంబున నుండి యొక్క సూక్ష్మతేజంబు వెలువడి
 గోవిందునిదేహంబుఁ బ్రవేశించె; నయ్యవసరంబున నగ్రజ మరణంబు గనుంగొని
 కుపితుండై కనుగవల నిప్పులుప్పతిల్ల విదూరధుండు గాలానల
 జ్వాలాభీలకరాళంబైన కరవాలంబును బలకయుం గేలందాల్చి దామోదరు
 దెసకుఁ గవయుటయుం గనుంగొని.

10.2-920-చంపకమాల

జలరుహలోచనుండు నిజసాధనమై తనరారు చక్రమున్
వలనుగఁ బూన్చి వైవ నది వారక వాని శిరంబు ద్రుంచె న
బృతీయుఁడు సౌభ సాల్వ శిశుపాల సహోదర తత్సహోదరా
వలుల వధించి తత్కులము వారి ననేకులఁ ద్రుంచె నీ గతిన్.

10.2-921-పచనము

అయ్యవసరంబున.

10.2-922-కంద పద్యము

నర ముని యోగి సురాసుర
గరుడోరగ సిద్ధ సాధ్య గంధర్వ నభ

శ్చర కిన్నర కింపురుషులు

హరిమహిమ నుతించి రద్భుతానందములన్.

10.2-923-వచనము

మఱియు నప్పరోజనంబులు నృత్యంబులు సలుప, వేల్పులు కుసుమ
వర్షంబులు గురియ, దేవతూర్యంబు లవార్యంబులై మొరయ, యదు వృష్టి
ప్రవరులు సేవింపఁ, బరమానందంబును బొంది నిజవిజయాంకితంబు లైన
గీతంబుల వందిజనంబులు సంకీర్తనంబులు సేయ, నతి మనోహర
విభవాభిరామంబును, నూతనాలంకారంబును నైన ద్వారకానగరంబు
శుభముహూర్తంబునం బ్రవేశింపం జనునెడ.

10.2-924-కంద పద్యము

పురసతులు విరులు లాజలు

గురుసౌధాగ్రములనుండి కురియగ వికచాం

బురుహక్షుం డంతఃపుర

వర మర్థిం బొచ్చె వైభవం బలరారన్.

10.2-925-వచనము

అట్లు యోగీశ్వరేశ్వరుండును, షడ్గుణైశ్వర్యసంపన్నుండును,
నిఖిలజగదీశ్వరుండును నైన పురుషోత్తముండు సుఖంబుండె; నంత.

10.2-926-కంద పద్యము

కౌరవ పాండవ పృథు సమ

రారంభ మెఱింగి తీర్థయాత్ర నెపముగా

సీరాంకుఁ డుభయకులులకు

నారయ సముఁ డగుటఁ జేసి యరిగె నరేంద్రా!

10.2-68- బలరాముని తీర్థయాత్ర

10.2-927-వచనము

అట్లు సని మొదలం ప్రభాసతీర్థంబున నవగాహంబు సేసి, యందు
దేవర్షిపితృతర్పణంబులు సంప్రీతిం గావించి విమలతేజోధను లగు
భూసురప్రవరులు దనతో నరుగుదేరం గదలి చని క్రమంబున సరస్వతియు
బిందుసరోవరంబును వజ్రతీర్థంబును విశాలానదియు సరయువును
యమునయు జాహ్నువీతీర్థంబును గనుంగొనుచు నచటనచట నవగాహన
దేవర్షిపితృతర్పణ బ్రాహ్మణ సంతర్పణంబు లను భూసుర యుక్తుండై నడపుచుం
జని సకలలోకస్తుత్యంబును నిఖిలముని శరణ్యంబు నగు నైమిశారణ్యంబు
సొచ్చి; యందు దీర్ఘసత్తంబు నడపుచున్న ముని జనంబులం గనుం గొనిన;
వారును ప్రత్యుత్థానంబు సేసి రామునకు వినతులై యాసన పూజా
విధానంబులు గావించిన నతండును బ్రముదిత మానసుం డగుచు
సపరివారంబుగాఁ గూర్చున్న యెడ.

10.2-928-కంద పద్యము

ఆ నెఱిఁ దనుఁ గని ప్రత్యు

త్థాన నమస్కారవిధులు దగ నడపక పెం

పూనిన పీఠముపై నా

సీనుండగు సూతు శేముప్రీతిఖ్యాతున్.

10.2-929-వచనము

కనుంగొని యతని సమీపంబున నున్న విప్రవరులం జూచి రాముండు రోషించి
“వీడు నన్నుఁ గని లేవకుండుటకు హేతు వెయ్యదియెకో? ఈ
ప్రతిలోమజాతుండు మునిగణ సభాస్థలంబునఁ దానొక్క ముఖ్యుండ పోలే

దురభిమానంబున శక్తిమను మని వలనగొన్ని కథలు గాథలు గఱచి
విద్యధగ్గణ్యుని విధంబున విజ్ఞప్తిగెడును; నీచాత్ముం డభ్యసించు విద్య లెల్లను
మనంబున విచారించి చూచిన మదకారణంబులు గాని సత్త్వగుణగరిష్ఠంబులు
గావు; ధర్మసంరక్షణంబు సేయ నవతరించిన మాకు నిట్టి దుష్టమర్దనం
బవశ్యకర్తవ్యం, బని తలచి హస్తంబున ధరించిన కుశాగ్రంబున నా సూతుని
వధించిన నక్కడి మునీంద్రు లెల్ల హాహాకారంబులతోడం దాలాంకునిఁ జూచి
యిట్లనిరి.

10.2-930-కంద పద్యము

అనఘా! యితనికి బ్రహ్మ
సన మే మిచ్చుటను నీవు సనుదే నితఁ డా
సనము దిగఁడయ్యె నింతయు
మును నీమది నెఱుంగ నర్థముం గలదె? హలీ!

10.2-931-కంద పద్యము

ఎఱిఁగెఱిఁగి బ్రహ్మహత్యా
దురితంబున నీమనంబు దూకొనెఁ బాపో
త్తరణప్రాయశ్చిత్తము
దొరఁకొని కావింపు మయ్య దుర్జనహరణా!

10.2-932-వచనము

అదియునుం గాక పరమపావనుండవైన నీవు ధర్మంబుదప్పిన నెవ్వరు
మాన్యంగలరు? కావునఁ బ్రాయశ్చిత్తంబు గైకొని నడపకున్న ధర్మంబు నిలువ;
దట్లుగావున దీనికిఁ బ్రతీకారంబు పుట్టింపు” మనిన నతండు వారలం గనుంగొని
“తామసంబున నిట్టి పాపంబు సేయంబడియె; దీనికి ముఖ్యపక్షంబునఁ బ్రతికృతి

యెఱింగింపుండు, వీనికి నాయువును బహుసత్త్వంబును నొసంగిన
మీకిష్టంబగునే నట్లు నాయోగమాయచేఁ గావించు” నన నమ్మునులు
నీయస్త్రమాహాత్మ్యంబునకు మృత్యువునకు మాకు నెవ్విధంబున వైకల్యంబు
నొందకుండునట్లు గావింపుమనిన నతం డందఱం జూచి యప్పుడు.

10.2-933-కంద పద్యము

ధాత్రీవర సమధిక చా

రిత్రుండు హలపాణి పలికె ద్వతి నాత్మా వై

పుత్రక నామాసి యను ప

విత్రశ్రుతి వాక్యసరణి విశదం బగుటన్.

10.2-934-కంద పద్యము

ఈ సూతసూనుఁ డిప్పుడు మ

హసత్త్వము నాయువును ననామయమును వి

ద్యా సామర్థ్యము గలిగి సు

ధీసత్తములార! యీక్షితిన్ విలసిల్లున్.

10.2-935-వచనము

అని సూతుం బునర్జీవితంగాఁ జేసి మునులం జూచి యిట్లనియె.

10.2-936-తేటగీతి

ఏ నెఱుంగక చేసిన యీ యవజ్ఞ

శాంతి వొంద నేయది యభీష్టంబు మీకు

దానిఁ గావించు ననిన మోదంబు నొంది

పలికి రత్నాపసులు హలపాణిఁ జూచి.

10.2-937-చంపకమాల

హలధర! యిల్వలుండను సురారితనూజుడు పల్వలుండు నాఁ
గలఁడొక దానవుండు బలగర్వమునం బ్రతిపర్వమందు న
చ్చలమున వచ్చి మా సవనశాలల మూత్ర సురాస్ర పూయ వి
ట్టలము లోలిమైఁ గురిసి పాడఱ జేయును యజ్ఞవాటముల్.

10.2-938-వచనము

కావున దుష్టదానవుం ద్రుంచుటయు మాకుం గరంబు సంతసం బగు; నంతమీద
నీవు విమలచిత్తుండవై భారతవర్షంబునం గల తీర్థంబుల ద్వాదశమాసంబు
లవగాహనంబు సేయు; మట్లయిన సర్వపాపనిష్క్రమితి యగునని పలుకునంతఁ
బర్వసమాగమంబైన.

10.2-939-సీస పద్యము

మునులు యజ్ఞక్రియోన్ముఖు లొటఁ గనుఁగొని;
పఱతెంచి యసుర తద్భవనములను
రక్త విణ్మాత్ర సురామాంసజాలంబు;
నించి హేయంబు గావించి పెలుచఁ
బెంధూళి జాలును బెల్లలు నురలెడు;
చక్రానిలము వీచి చదల నపుడు
గాటుకకొండ సంగతిఁ బొల్పు మేను తా;
మృశ్మశ్రు కేశ సమాజములును

10.2-939.1-తేటగీతి

నవ్యచర్మాంబరము భూరినాసికయును
గఱకు మిడి గ్రుడ్లు నిప్పులు గ్రక్కు దృష్టి

ప్రేలు పెదవులు దీర్ఘకరాళ జిహ్వా
కయును ముడివడ్డబొమలును గలుగువాని.

10.2-940-మహాస్థగర

కనియెం దాలాంకుఁ డుద్యత్తుటచటు;
 ల నటత్కాలదండాభశూలున్
జనరక్తాసిక్తతాలున్ సమధిక;
 సమరోత్సాహలోలుం గరోరా
శనితుల్యోదగ్ర దంష్ట్రా జనిత శి;
 ఖకణాద్భ్రాదితాశాంతరాళున్
హననవ్యాపారశీలున్నతి;
 దృఢ ఘనమస్తాస్థిమాలుం గరాళున్

10.2-941-ఉత్పలమాల

వెండియుఁ గ్రొమ్మెఱుంగు లుడువీధి వెలుంగఁగ నుల్లసద్గదా
దండముఁ గేలఁ ద్రిప్పుచు నుద్రారత రా బలభద్రుఁ డాసురో
ద్దండవిఘాతులౌ ముసలద్రారుణలాంగలముల్ దలంప మా
ర్తాండనిభంబులై యెదురఁ దత్క్షణమాత్రన తోచినన్ వెసన్.

10.2-942-వచనము

అట్లు సన్నిహితంబులైన తన కార్యసాధనంబులగు నిజసాధనంబులు ధరియించి
 యప్పుడు.

10.2-69- బలుడు పల్వలుని వధించుట

10.2-943-చంపకమాల

గగనమునం జరించు సురకంటకు కంఠము చేతినాగటం
దగిలిచి రోక లెత్తి బెడిదం బడరన్ నడునెత్తి మొత్తినన్
బుగబుగ నెత్తు రొల్క నిల బోరగిలం బడె వజ్రధారచే
దెగి ధరఁ గూలు భూరి జగతీధరముం బురుడింప బెట్టుగాన్.

10.2-944-పచనము

అట్లు పల్వలుండు మడిసిన.

10.2-945-కంద పద్యము

మునివరులు గామపాలుని
వినుతించిరి వేయువేల విధముల వృత్తుం
 దునిమిన యింద్రుని నమరులు
వినుతించిన రీతి నపుడు విమలచరిత్రా!

10.2-946-తేటగీతి

అంత నభిషిక్తుఁ జేసి యత్సంత సురభి
మంజులాష్టాన కంజాత మాలికయును
నంచితాభరణములు దివ్యాంబరములు
నర్థి నిచ్చినఁ దాల్చి యా హలధరుండు.

10.2-947-కంద పద్యము

దేవేంద్రుఁ బోలి యొప్పెను
దీవిలసితుఁ డగుచు మునితతిన్ వీడ్కొని తన్
 సేవించుచుఁ గతిపయ వి
ప్రాచలి సనుదేరఁ గౌశికాఖ్యంబునకున్.

10.2-948-వచనము

చని యమ్మహానదిం గృతస్నానుండై యచ్చోటు వాసి సరయువు నందుఁ
గుంకులిడి ప్రయాగ నవగాహనంబు సేసి దేవర్షి పితృతర్పణంబు లాచరించి
పులస్త్యాశ్రమంబు సొచ్చి గోమతిం దర్శించి గండకీనది నుత్తరించి
విదళితభవపాశయగు విపాశయందుదోగి శోణనదంబున నాప్లావితుండై
గయనాడి గంగాసాగరసంగమంబు దర్శించి మహేంద్రనగంబున కరిగి.

10.2-949-కంద పద్యము

రాముడు గనుగొనె భార్గవ
రామున్ రజనీశ కులధరావరనగ సు
త్రామున్ సన్నత సుగుణ
స్తోముం గారుణ్యసీము సుజనలలామున్.

10.2-950-ఆటవెలది

కని నమస్కరించి కౌతుకం బలరార
నతని వీడుకొని హలాయుధుండు
గొమరుమిగిలి సప్తగోదావరికి నేగి
యందుఁ దీర్థమాడి యచటు గదలి.

10.2-951-వచనము

వేణీపంపాసరస్సులంజుచి, భీమనదికేగి యందుఁ గుమారస్వామిని దర్శించి,
శ్రీశైలంబునకుఁ జని, వేంకటాచలంబు దర్శించి, కామకోటి శక్తిని నిరీక్షించి,
కాంచీపురంబుం గాంచి, కావేరికిం జని యమ్మహావాహిని నవగాహనంబు సేసి.

10.2-952-స్రగ్ధర

సేవించెన్ రంగధామున్ శ్రీతనివహపయస్సింధుసంపూర్ణస్తోముం

గావేరీ మధ్యసీమున్ పునకలుష మహాకాలకూటోగ్ర భీమున్
దేవారిశ్రీ విరామున్ దివిజవినుత సందీపితానంత నామున్
దీవిజ్ఞానాభిరాముం ద్రిభువన విలసద్దేవతా సార్వభౌమున్.

10.2-953-వచనము

అచ్చోటు వాసి వృషభాద్రి నెక్కి, హరిక్షేత్రంబు ద్రొక్కి, మధురాపురంబున కరిగి,
 సేతుబంధనంబు మెట్టి, యచటం బదివేల పాడిమొదవుల భూసురుల కిచ్చి,
 రామేశ్వరుం దర్శించి, తామ్రపర్ణికిం జని, మలయాచలంబెక్కి, యగస్త్వనింగని
 నమస్కరించి, దక్షిణసముద్రంబు దర్శించి, కన్యాఖ్యదుగ్గాదేవి నుపాసించి,
 పంచాప్సరంబను తీర్థంబున నాప్లవనం బాచరించి, గోకర్ణంబున నిందుమౌళిని
 దర్శించి, ద్వీపవతి యైన కామదేవిని వీక్షించి, తాపింబయోష్టిని దర్శించి,
 నిర్వింధ్యంబు గడచి, దండకావనంబున కరిగి, మాహిష్మతీపురంబున వసియించి,
 మనుతీర్థం బాడి, క్రమ్మఱుం బ్రభాసతీర్థంబునకు వచ్చి యచ్చటి బ్రాహ్మణ
 జనంబుల వలన బాండవధార్తరాష్ట్రుల భండనంబునందు సకలరాజులొకంబు
 పరలోకగతు లగుటయు, వాయునందన సుయోధనులు గదాయుద్ధ సన్నద్ధులై
 యుండుటయు నెఱింగి వారల వారించు తలంపున నచటికిం జని.

10.2-954-తేటగీతి

ధర్మనందనుఁ దనకు వందనము సేయు
కృష్ణు నరు మాద్రిసుతుల నీక్షించి యేమి
పలుక కుగ్ర గదాదండప్రాణు లగుచుఁ
గ్రోధమునఁ బోరు భీమ దుర్వోధనులను.

10.2-955-వచనము

చూచి వారల డాయం జని యిట్లనియె.

10.2-956-సీస పద్యము

వీరపుంగవులార! వినుఁడు; మీలోపల;
 భూరిభుజాసత్త్వమున నొకండు
 ప్రకటితాభ్యాస సంపద్విశేషంబున;
 నొక్కండు యధికుడై యుంటఁ జేసి
 సమబలు; లటు గాన చర్చింపగా నిందు;
 జయ మొక్కనికి లేదు సమరమందుఁ;
 గాన యూరక పోరగా నేల మీకని;
 వారింప నన్యోన్య వైరములను

10.2-956.1-తేటగీతి

నడరి తొల్లింటి దుర్భాష లాత్మలందుఁ
 దలచి తద్భాషణము లపద్యములు గాఁగ
 మొక్కలంబునఁ బోర నా ముష్టికాసు
 రారి వీక్షించు వీరి శుభాశుభములు,

10.2-957-వచనము

ఎట్లుగావలయు నట్ల యయ్యెడుం గాక యని; యచ్చోట నిలువక యుగ్రసేనాది
 బంధుప్రకరంబులు పరితోషంబున నెదుర్కొన ద్వారకాపురంబు సొచ్చి;
 యందుండి మగిడి నైమిశారణ్యంబు నకుంజని; యందుల మునిపుంగవు
 లనుమతింప నచ్చట నొక మఖంబు గావించి బహుదక్షిణ లొసంగి;
 యంచితజ్ఞానపరిపూర్ణు లగునట్లుగా వరంబిచ్చి; రేవతియునుం దానును బంధు
 జ్ఞాతి యుతంబుగానవభృథస్నానం బాచరించి; యనంతరంబ.

10.2-958-చంపకమాల

వి₁లిసిత మాల్య చందన న₁వీన విభూషణ రత్న వస్త్రముల్
 పో₁లుపుగఁ దాల్చి యంచిత వి₁భూతిఁ దలిర్చెను బూర్ణచంద్రికా
 క₁లిత సుధాంశురేఖ నెస₁కం బెసఁగన్ నిజబంధులోచనో
 త్ప₁లచయ ముల్లసిల్లఁ బరి₁పాండుర చారు యశోవిలాసుడై.

10.2-959-పచనము

ఇవ్విధంబున ననంతుండు నప్రమేయుండును మాయామానుష విగ్రహుండు
 నసంఖ్యబలశాలియు నైన బలదేవుం డతివైభంబున నిజపురంబు ప్రవేశించి
 సుఖంబుండె” నని చెప్పి యిట్లనియె.

10.2-70- కుచేలోపాఖ్యాన ప్రారంభంబు

10.2-960-కంద పద్యము

హ₁లధరుఁ డమర్త్య చరితుం
 డ₁లఘు భుజాబలుఁ డొనర్చు న₁ద్భుత కర్మం
 బు₁లు పెక్కు నాల్గు మోములు
 గ₁ల మేటియు లెక్క పెట్టఁ గ₁లఁడె నరేంద్రా!

10.2-961-చంపకమాల

అ₁నిన మునీంద్రుఁ గన్గొని ధ₁రాధిపుఁ డిట్లను పద్మపత్రలో
 చ₁నుని యనంత వీర్యగుణ స₁ంపద వేమఱు విన్న నైననుం
 ద₁నియదు చిత్త మచ్యుతక₁థావిభవం బొకమాటు వీనులన్
 వి₁నిన మనోజపుష్ప శర₁విద్ధుఁడు నైన విరామ మొందునే?

10.2-962-పచనము

అదియునుం గాక.

10.2-963-చంపకమాల

హరిభజియించుహస్తములు హస్తము; లచ్చుతుగోరి మ్రొక్కు త
చ్చిరము శిరంబు; చక్రధరుఁ జేరిన చిత్తము చిత్త; మిందిరా
వరుఁగను దృష్టి దృష్టి; మురవైరి నుతించిన వాణి వాణి; య
కరుకథ లాను కర్ణములు కర్ణములై విలసిల్లుటో భువిన్.

10.2-964-కంద పద్యము

హరిపాదతీర్థ సేవా
పరుడై విలసిల్లునట్టి భాగవతుని వి
స్ఫురితాంగము లంగము; లా
పరమేశ్వరు నెఱుగ నాకుఁ బలుకు మునీంద్రా!

10.2-965-సీస పద్యము

అనుడు వేదవ్యాసతనయుఁ డా యభిమన్యు;
తనయునిఁ జూచి యిట్లనియెఁ బ్రీతి
జనవర! గోవింద సఖుఁడు కుచేలుండు;
నా నొప్పు విప్రుండు మానధనుఁడు
విజ్ఞాని రాగాది విరహితస్వాంతుండు;
శాంతుండు ధర్మవత్సలుఁడు ఘనుఁడు
విజితేంద్రియుఁడు బ్రహ్మవేత్త దారిద్ర్యంబు;
బాధింప నొరులఁ గార్చుణ్యవృత్తి

10.2-965.1-తేటగీతి

నడుగఁ బోవక తనకుఁ దా నబ్బినట్టి
కాసు పదివేల నిష్కముల్ గాఁ దలంచి

యాత్మ మోదించి పుత్రదా^{రా}భిరక్ష

యైక విధంబున నడుపుచు నుండు; నంత

10.2-966-సీస పద్యము

లలితపతివ్రతా తిలకంబు వంశాభి;

జాత్య తద్భార్య దు^{స్}హ దరిద్ర

పీడచే గడు నొచ్చి పెదవులు దడుపుచు;

శిశువు లాకటి చిచ్చు^{చే} గృశించి

మలమల మాడుచు మానసం బెరియంగ;

బట్టె డోరెము మాకు; బెట్టు మనుచు;

బత్తభాజనధృత^{పా}ణులై తను; జేరి;

వేడిన వీనులు^{సూ}డినట్ల

10.2-966.1-ఆటవెలది

యైన నొకనాడు వగచి ని^{జా}ధినాథు;

జేరి యిట్లని పలికె నో జీవితేశ!

తట్టుముట్టాడు నిట్టి పే^దటిక మిట్లు

నొప దీని కుపాయ మూ^{హి}ంప వైతి.

10.2-967-వచనము

అని మఱియు నిట్లనియె.

10.2-968-తేటగీతి

బాలసఖుడైన యప్పద్మ^పత్తనేత్రు;

గాన నేగి దారిద్ర్యాంధ^{కా}ర మగ్ను

లైన మము నుద్ధరింపుము; హరికృపా క

టాక్ష రవిదీప్తి వడసి మహాత్మ! నీవు.

10.2-969-వచనము

మఱియును.

10.2-970-చంపకమాల

వరదుఁడు సాధుభక్తజనవత్సలుఁ డార్తశరణ్యుఁ డిందిరా
వరుఁడు దయాపయోధి భగవంతుఁడు కృష్ణుఁడు దాఁ గుశస్థలీ
పురమున యాదవప్రకరముల్ భజియింపఁగ నున్నవాఁడు; నీ
వరిగిన నిన్నుఁ జూచి విభుఁ డుప్పుడ యిచ్చు ననూన సంపదల్.

10.2-971-మత్తేభ విక్రీడితము

కలలోనం దను మున్నెఱుంగని మహాకష్టాత్ముడై నట్టి దు
ర్బలుఁ డాపత్సమయంబునన్ నిజపదాబ్జాతంబు లుల్లంబులోఁ
దలఁపన్నంతన మెచ్చి యార్తిహరుడై తన్నెన నిచ్చున్; సుని
శ్చలభక్తిన్ భజియించు వారి కిడఁడే సంపద్విశేషోన్నతుల్?

10.2-972-కంద పద్యము

అని చెప్పిన నమ్మానిని
సునయోక్తుల కలరి భూమిసురుఁ డా కృష్ణుం
 గన నేగుట యిహపర సా
ధనమగు నని మదిఁ దలంచి తన సతితోడన్.

10.2-973-తేటగీతి

నీవు సెప్పిన యట్ల రాజీవనేత్రు
పాదపద్మంబు లాశ్రయిపంగఁ జనుట

పరమశోభన మా చక్రప్రాణి కిప్పుడు
గాను కేమైనఁ గొంపోవఁ గలదె మనకు?

10.2-974-తేటగీతి

అనిన నయ్యింతి యౌగాక యనుచు విభుని
శిథిల వస్త్రంబు కొంగునఁ బృథుక తండు
లముల నొకకొన్ని ముడిచి నెయ్యమున ననుపఁ
జనియె గోవింద దర్శనోత్సాహి యగుచు.

10.2-975-వచనము

అట్లు సనుచుం దన మనంబున.

10.2-976-సీస పద్యము

ద్వారకానగరంబు నే రీతిఁ జొత్తును? ;
భాసురాంతఃపురవాసి యైన
యప్పుండరీకాక్షు నఖిలేశు నెబ్బంగిఁ;
దర్శింపఁ గలనో? తద్ద్వారపాలు
రెక్కడి విప్పుడ? విం దేల వచ్చెద? ;
వని యడ్డ పెట్టిరే నపుడు వారి
కే మైనఁ బరిదాన మిచ్చి చొచ్చెద నన్న;
నూహింప నర్థశూన్యుండ నేను;

10.2-976.1-తేటగీతి

నయిన నా భాగ్య; మతని దయార్థదృష్టి
గాక తలపోయగా నొండు గలదె? యాతఁ
డేల నన్ను నుపేక్షించు? నేటిమాట?

లనుచు నా ద్వారకాపుర మతఁడు సొచ్చి.

10.2-977-వచనము

ఇట్లు ప్రవేశించి రాజమార్గంబునం జనిచని కక్త్యంతరంబులు గడచి చని ముందట.

10.2-978-సీస పద్యము

విశదమై యొప్పు పోడశసహస్రాంగనా;

కలితవిలాస సంగతిఁ దనర్చి

మహనీయ తపనీయ మణిమయగోపుర;

ప్రాసాద సౌధ హర్మ్యములు సూచి,

మనము బ్రహ్మానందమును బొందఁ గడు నుబ్బి;

సంతోషబాష్పముల్ జడిగొనంగఁ

బ్రకటమై విలసిల్లు నొక వధూమణి మంది;

రమున నింతులు చామరములు వీవఁ

10.2-978.1-తేటగీతి

దనరు మృదుహంసతూలికా తల్పమందుఁ

దానుఁ బ్రియయును బహు వినోదములఁ దనరి

మహితలావణ్య మన్మథమన్మథుండు

ననఁగఁ జూపట్టు పుండరీకాయతాక్షు.

10.2-979-సీస పద్యము

ఇందీవరశ్యాము, వందితసుత్రాముఁ;

గరుణాలవాలు, భాసుర కపోలుఁ

గొస్తుభాలంకారుఁ, గామితమందారు;

సురచిరలావణ్య, సుర శరణ్య

హర్యక్షనిభమధ్య, నఖిలలోకారాధ్య;
 ఘనచక్రహస్తు, జగత్ప్రశస్తు,
 ఖగకులాధిపయానుఁ, గౌశేయపరిధానుఁ;
 బన్నగశయను, నబ్జాతనయను,

10.2-979.1-తేటగీతి

మకరకుండల సదృశు, మంజుభాషు
 నిరుపమాకారు, దుగ్ధసాగరవిహారు,
 భూరిగుణసాంద్రు, యదుకులాంభోధి చంద్రు,
 విష్ణు, రోచిష్ణు, జిష్ణు, సహిష్ణుఁ, గృష్ణు.

10.2-71- కుచేలుని ఆదరించుట

10.2-980-మత్తేభ విక్రిడితము

కని డాయం జనునంతఁ గృష్ణుఁడు దళత్కంజాక్షుఁ డప్పేద వి
 ప్పుని నశ్రాంత దరిద్రపీడితుఁ గృశీభూతాంగు జీర్ణాంబరున్
 ఘనతృష్ణాతురచిత్తు హాస్యనిలయున్ ఖండోత్తరీయుం గుచే
 లుని నల్లంతనె చూచి సంభ్రమ విలోలుండై దిగెం దల్పమున్.

10.2-981-కంద పద్యము

కర మర్థి నెదురుగాఁ జని
 పరిరంభణ మాచరించి, బందుస్నేహ
 స్ఫురణం దోడ్చెచ్చి, సమా
 దరమునఁ గూర్పుండఁ బెట్టెఁ దన తల్పమునన్.

10.2-982-తేటగీతి

అట్లు గూర్చుండఁ బెట్టి నెయ్యమునఁ గనక
కలశ సలిలంబుచేఁ గాళ్ళు గడిగి భక్తఁ
దజ్జలంబులు దనదు మస్తమునఁ దాల్చి
లలిత మృగమద ఘనసార మిళిత మైన.

10.2-983-తేటగీతి

మలయజము మేన జొబ్బిల్ల నలఁది యంత
శ్రమము వాయంగఁ దాళవృంతమున విసరి
బంధురామోదకలిత ధూపంబు లొసఁగి
మించు మణిదీపముల నివాళించి మఱియు.

10.2-984-వచనము

సురభికుసుమ మాలికలు సిగముడిం దుఱిమి, కర్పూరమిళిత తాంబూలంబు
నిడి, ధేనువు నొసంగి, సాదరంబుగా స్వాగతం బడిగిన నప్పు డవ్విప్రుండు మేనం
బులకాంకురంబు లంకురింప నానందబాష్ప జలబిందు సందోహుం డయ్యె;
నట్టియెడం బద్మలోచనుండు మన్నించు నంగనామణి యగు రుక్మిణి కరకంకణ
రవంబు లొలయం జామరలు వీవం దజ్జాత వాతంబున ఘర్మసలిలంబు
నివారించుచుండఁ జూచి శుద్ధాంత కాంతానివహంబులు దమ మనంబుల
నద్భుతం బంది యిట్లనిరి.

10.2-985-ఉత్పలమాల

ఏమి తపంబు సేసెనొకో! యీ ధరణీదివిజోత్తముండు తొల్
బామున! యోగివిస్ఫుర దుప్తాస్యకుఁడై తనరారు నీ జగ
త్స్వామి రమాధినాథు నిజతల్పమునన్ వసేయించి యున్నవాఁ
డీ మహనీయమూర్తి కెనయే మునిపుంగవు లెంతవారలున్?

10.2-986-వచనము

అదియునుం గాక.

10.2-987-చంపకమాల

తన మృదుతల్పమందు వనితామణి యైన రమాలలామ పొం
దును నెడఁగాఁ దలంపక యదుప్రవరుం డెదురేఁగి మోదముం
దనుకఁగఁ గౌఁగిలించి యుచితక్రియలం బరితుష్టుఁ జేయుచున్
వినయమునన్ భజించె; ధరణీసురుఁ డెంతటి భాగ్యవంతుడో?

10.2-988-వచనము

అను నయ్యవసరంబున

10.2-989-కంద పద్యము

మురసంహరుఁడు కుచేలుని

కరము గరంబునఁ దెమల్చి కడఁకన్ మన మా
గురుగృహమున వర్తించిన
చరితము లని కొన్ని నుడివి చతురత మఱియున్.

10.2-990-సీస పద్యము

బ్రాహ్మణోత్తమ! వేదప్రాథనలబ్ధ ద;
క్షత గల చారువంశంబు వలనఁ
బరిణయంబైనట్టి భార్య సుశీలవ;
ర్తనములఁ దగభవత్ప్రదృశ యగునె?
తలఁప గృహక్షేత్ర ధనదార పుత్రాదు;
లందు నీ చిత్తంబు సందకుంట
తేచుచున్నది; యేనుదుది లోకసంగ్రహ;

ర్థంబు కర్మాచరణంబుసేయు

10.2-990.1-తేటగీతి

గతి, మనంబులఁ గామమోహితులు గాక
యర్థమై యుక్తకర్మంబు లాచరించి
ప్రకృతి సంబంధములు వాసి భవ్యనిష్ఠ
దవలియుందురు కొంద టుత్తములు భువిని.

10.2-991-వచనము

అని మఱియు నిట్లనియె.

10.2-992-కంద పద్యము

ఎఱుఁగుదువె? మనము గురు మం
దిరమున వసియించి యతఁడు దెలుపఁగ వరుస
న్నెఱుఁగఁగ వలసిన యర్థము
లెఱిఁగి పరిజ్ఞానమహిమ లెఱుఁగుట లెల్లన్.

10.2-993-వచనము

అని మఱియు గురుప్రశంస సేయం దలంచి యిట్లనియె.

10.2-72- గురుప్రశంస చేయుట

10.2-994-తేటగీతి

తివిరి యజ్ఞానతిమిర ప్రదీపమగుచు
నవ్యయంబైన బ్రహ్మంబు ననుభవించు
భరితసత్త్వండు సత్కర్మనిరతుఁ డతుల
భూసురశ్రేష్ఠుఁ డలఘుండు బుధనుతుండు.

10.2-995-వచనము

అమ్మహాత్మునివలన సకల వర్ణాశ్రమంబులవారికి నేను విజ్ఞానప్రదుండ నగు
గురుండనై యుండియు గురుభజనంబు పరమధర్మం బని యాచరించితి;
నదిగావున.

10.2-996-కంద పద్యము

భూసురులకెల్ల ముఖ్యుడ
నై సకల కులాశ్రమంబు లందును నెపుడున్
ధీసుజ్ఞానప్రదుఁ డన
దేశికుఁ డన నొప్పుచుండు ధృతి నెల్లెడలన్.

10.2-997-తేటగీతి

అట్టి వర్ణాశ్రమంబులందు నర్థ
కుశలు లగువారు నిఖిలైక గురుడ నైన
నాదు వాక్యంబుచే భవార్థవము పెలుచ
దాటుదురు మత్పదాంబుజ ధ్యానపరులు.

10.2-998-వచనము

అదియునుం గాక, సకల భూతాత్మకుండ నైన యేను దపోవ్రత యజ్ఞ దాన శమ
దమాదులచేత సంతసింపను; గురుజనంబులఁ బరమభక్తి సేవించువారలం
బరిణమింతు” ననిచెప్పి మఱియు “మనము గురుమందిరమున నున్న యెడ
నొక్కనాఁడు గురుపత్ని నియుక్తులమై యింధనార్థం బడవికిం జనిన
నయ్యవసరంబున.

10.2-999-సీస పద్యము

ఘుమఘుమారావ సంకుల ఘోర జీమూత;

పటల సంధన్నాభ్రభాగ మగుచుఁ
జటల ఝంఝానిలోత్తట సముద్ధూత నా;
నావిధ జంతుసంతాన మగుచుఁ
జండ దిగ్గేదండ తుండ నిభాఖండ;
వారిధారాపూర్ణ వసుధ యగుచు
విద్యోతమానోగ్రవిద్యోత కిరణజి;
ద్విద్యుద్భ్యుతిచ్చటావిభవ మగుచు

10.2-999.1-తేటగీతి

నడరి జడిగురియగ నినుఁ డస్తమింప
భూరినీరంధ్రనిబిడాంధకార మేచి
సూచికాభేద్యమై వస్తుగోచరంబు
గాని యట్లుండ మనము న వ్వానఁ దడిసి.

10.2-1000-తేటగీతి

బయలు గొందియుఁ బెను మిఱ్ఱుపల్లములును
రహిత సహితస్థలంబు లేర్పటుపరాక
యున్న యత్తటి మనము నొండోరుల చేతు
లూతగాఁ గొని నడచుచు నుండునంత.

10.2-1001-కంద పద్యము

బిసబిస నెప్పుడు నుడుగక
 బిసరెడి వలిచేత వడఁకు విడువక మనముం
 బస చెడి మార్గముఁ గానక
మసలితి మంతటను నంశుమతుఁడు పొడిచెన్.

10.2-1002-కంద పద్యము

తెలతెలవాటెడి వేళం

గలకల మని పలికె; బక్షిగణ మెల్లెడలన్

మిలమిలని ప్రొద్దుపొడువున

దళదళ మను మెఱుగు దిగ్విత్తానము నిండెన్.

10.2-1003-కంద పద్యము

అప్పుడు సాందీపని మన

చొప్పురయుచు వచ్చి వానస్రోకునను వలిం

దెప్పిటిలుటఁ గని ఖేదం

బుప్పతిలం బలికె నకట! యో! వటులారా!

10.2-1004-చంపకమాల

కటకట! యిట్లు మా కొఱకుగ్రాజనుదెంచి మహాటవిన్ సము

త్తుటపరిపీడ నొందితిరి; గ్రావున శిష్యులు! మీ ఋణంబు నీఁ

గుట కిది కారణంబు సమకూరెడిఁ బో; యిట మీద మీకు వి

స్ఫుట ధనబంధుదారబహుపుత్ర విభూతి జయాయురున్నతుల్.

10.2-1005-కంద పద్యము

కని గారవించి యాయన

మనలం దోడ్కొనుచు నాత్మమందిరమునకుం

జనుదెంచుట లెల్లను నీ

మనమునఁ దలఁతే యటంచు మఱియుం బలికెన్.

10.2-1006-వచనము

“అనఘ! మన మధ్యయనంబు సేయుచు నన్యోన్య స్నేహ వాత్స ల్యంబులం జేయు కృత్యంబులు మఱవవు గదా!” యని యవి యెల్లం దలంచి యాడు మాధవు మధురాలాపంబులు విని యతనిం గనుంగొని కుచేలుం డిట్లనియె.

10.2-1007-కంద పద్యము

వనజోదర! గురుమందిర

మున మనము వసించునాఁడు ముదమునఁ గావిం

పని పను లెవ్వియుఁ గలవే?

నిను మవి యట్లుండనిమ్ము నిమలచరిత్రా!

10.2-1008-కంద పద్యము

గురుమతిఁ దలఁపఁగఁ ద్రిజగ

ధురుఁ డవనం దగిన నీకు గురుఁ డనఁగా నొం

డొరుఁ డెవ్వ? డింతయును నీ

కరయంగ విడంబనంబ యగుఁ గాదె హరీ!

10.2-1009-పచనము

అని సాభిప్రాయంబుగాఁ బలికిన పలుకులు విని సమస్త భావాభిజ్ఞుడైన పుండరీకాక్షుండు మందస్మితవదనారవిందుం డగుచు నతనిం జూచి “నీవిచ్చటికి వచ్చునప్పుడు నాయందుల భక్తింజేసి నాకు నుపాయనంబుగ నేమి పదార్థంబు దెచ్చితి? వప్పదార్థంబు లేకమాత్రంబైనఁ బదివేలుగా నంగీకరింతు; నట్లుగాక నీచవర్తనంబు మద్భక్తిం దగులని దుష్టాత్ముండు హేమాచలతుల్యంబైన పదార్థంబు నొసంగిన నది నా మనంబునకు సమ్మతంబు గాదు; కావున.

10.2-1010-కంద పద్యము

దళమైనఁ బుష్పమైనను

పలమైనను సలిలమైనఁ బాయని భక్తిం
గొలిచిన జను లర్పించిన
నెలమిన్ రుచిరాన్నముగనె యేను భుజింతున్.

10.2-1011-కంద పద్యము

అని పద్యోదరుఁ డాడిన
వినియోక్తుల కాత్మ నలరి విపుఁడు దాఁ దె
చ్చిన యడుకులు దగ నర్పిం
పను నేరక మోము వాంచి పలుకక యున్నన్.

10.2-73- అటుకులారగించుట

10.2-1012-వచనము

అవిప్రుండు సనుదెంచిన కార్యంబు కృష్ణుండు దన దివ్యచిత్తంబున నెఱింగి
“యితండు పూర్వభవంబున వైశ్వర్యకాముండై నన్ను సేవింపండైన
నిక్కుచేలుండు నిజకాంతాముఖోల్లాసంబుకొఱకు నా యొద్దకుఁ జనుదెంచిన వాఁ;
డితనికి నింద్రాదులకుం బడయ రాని బహువిధంబులైన సంపద్విశేషంబు
లీక్షణంబ యొడఁగూర్పవలయు” నని తలంచి యతండు జీర్ణవస్త్రంబు కొంగున
ముడిచి తెచ్చిన యడుకుల ముడియఁ గని “యిది యేమి” యని యొయ్యన
నమ్ముడియఁ దనకరకమలంబుల విడిచి యయ్యడుకులు కొన్ని పుచ్చుకొని
“యివియ సకల లోకంబులను, నన్నును బరితృప్తి బొందింపఁ జాలు” నని
యప్పుడు.

10.2-1013-కంద పద్యము

మురహరుఁడు పిడికెఁ డడుకులు
గర మొప్పఁగ నారగించి కౌతూహలియై

మఱియును బిడికెడు గొనఁ ద

త్తుర మప్పుడు పట్టెఁ గమల కరకమలములన్.

10.2-1014-కంద పద్యము

సొం పారఁగ నతనికి బహు

సంపద లందింప నివియ చాలును నిక భ

క్షింపఁగ వలవదు త్రిజగ

త్తుంపత్తుర! దేవదేవ! స్వర్వాత్మ! హరీ!

10.2-1015-పదనము

అని యిట్లు వారించె; నక్కుచేలుండును నా రాత్రి గోవిందు మందిరంబునఁ దనకు
హృదయానందకరంబు లగు వివిధ పదార్థంబు లనుభవించి, మృదుల
శయ్యాతలంబున నిద్రించి తన మనంబునం దన్ను సమధిక
స్వర్గభోగానుభవుంగాఁ దలంచుచు మఱునాఁ డరుణోదయంబున మేల్కొని
కాలోచితకృత్యంబులు దీర్చి, యిందిరారమణుండు దన్నుఁ గొంత దవ్వనిపి
యామంత్రితం జేయఁజనుచు నందనందన సందర్శనానంద లోలాత్ముండై తన
మనంబున నిట్లనియె.

10.2-1016-కంద పద్యము

నా పుణ్య మరయ నెట్టిదొ

యా పుణ్యనిధిం బ్రశాంతు నచ్యుతు నఖిల

వ్యాపకు బ్రహ్మణ్యునిఁ జి

ద్రూపకుఁ బురుషోత్తమునిఁ బరుం గనుఁగొంటిన్.

10.2-1017-సీస పద్యము

పరికింపఁ గృపణస్వభావుండ నై నట్టి;

యే నేడ? నిఖిలావస్థిశ్వరి యగు
 నిందిరాదేవికి నెనయంగ నిత్య ని;
 వాసుడై యొప్పు న వ్వాసుదేవుఁ
 డేడ? న న్నర్థిమై దోడఁబుట్టిన వాని;
 కైవడిఁ గొఁగిటఁ గదియఁ జేర్చి
 దైవంబుగా నన్ను భావించి నిజతల్ప;
 మున నుంచి సత్త్రియల్ పూనినడపి

10.2-1017.1-తేటగీతి

చారు నిజవధూ కరసరోజాత కలిత
 చామరానిలమున గతశ్రమునిఁ జేసి
 శ్రీకుచాలిప్త చందనాంచితకరాబ్జ
 తలములను నడ్లు లొత్తె వత్సలత మెఱసి.

10.2-1018-వచనము

కావున.

10.2-1019-ఉత్పలమాల

శ్రీనిధి యిట్లు నన్నుఁ బచరించి ఘనంబుగ విత్త మేమియు
 స్త్రీని తెఱంగు గానఁబడె; నెన్న దరిద్రుఁడు సంపదంధుడై
 కానక తన్నుఁ జేరఁ డని కాక శితార్తి హరుండు సత్కృపాం
 భోనిధి సర్వవస్తుపరిపూర్ణునిగా ననుఁ జేయకుండునే?

10.2-1020-వచనము

అని తన మనంబున వితర్కించుచు నిజపురంబునకుఁ జనిచని ముందట.

10.2-1021-సీస పద్యము

భానుచంద్రప్రభా భాసమానస్వర్ణః
చంద్రకాంతోపల సౌధములును
గలకంఠ శుక నీలకంఠ సముత్కంఠః
మానిత కూజితోద్వానములును
పుల్లసితాంభోజ హల్లక కఘోరః
క్షైరవోల్లసిత కాసారములును
మణిమయ కనక కంకణ ముఖాభరణ వి;
బ్రాజిత దాసదాసీజనములుఁ

10.2-1021.1-తేటగీతి

గలిగి చెలువొందు సదనంబుఁ గాంచి విస్మ
యమును బొందుచు నెట్టి పుణ్యాత్ముఁ డుండు
నిలయ మొక్కొ! యపూర్వమై నెగడె మహిత
నైభనోన్నత లక్ష్మీనివాస మగుచు.

10.2-1022-వచనము

అని తలపోయుచున్న యవసరంబున.

10.2-1023-తేటగీతి

దివిజ వనితలఁ బోలెడు తెఱవ లపుడు
దాయ నేతెంచి యిందు విచ్ఛేయుఁ డనుచు
విమల సంగీత నృత్య వాద్యములు సెలఁగ
గరిమఁ దోడ్కొని చని రంతిపురమునకును.

10.2-1024-వచనము

ఇట్లు సనుదేర నతని భార్య యైన సతీలలామంబు దన మనంబున
నానందరసమగ్న యగుచు.

10.2-1025-సీస పద్యము

తన విభురాక ముందటఁ గని మనమున;
హర్షించి వైభవం బులర మనుజు
కామినీరూపంబు గైకొన్న యిందిరా;
వనిత చందంబునఁ దనరుచున్న
కలకంఠి తన వాలుఁగన్నుల క్రేవల;
నానందబాష్పంబు లంకురింప
నతని పాదంబుల కాత్మలో మ్రొక్కి భా;
వంబున నాలింగనంబు సేసె

10.2-1025.1-తేటగీతి

నా ధరాదేవుఁ డతుల దివ్యాంబరాభ
రణ విభూషితలై రతిరాజు సాయ
కముల గతి నొప్పు పరిచారికలు భజింప
లలిత సౌభాగ్య యగు నిజ లలనఁ జూచి.

10.2-1026-కంద పద్యము

ఆ నారీరత్నంబును
దాసును ననురాగరసము దళుకొత్తఁగ ని
త్యానందము నొందుచుఁ బెం
పూనిన హరిలబ్ధ వైభవోన్నతి మెఱయన్.

10.2-1027-సీస పద్యము

కమనీయ పద్మరాగస్తంభకంబులుఁ;
గొమరారు పటికంపుఁ గుడ్డములును
మరకత నవరత్నమయ కవాటంబులుఁ;
గీలిత హరి నీల జాలకములు
దీపిత చంద్రకాంతోపల వేదులు;
నంచిత వివిధ పదార్థములును
దగు హంసతూలికా తల్పంబులును హేమ;
లాలిత శయనస్థలములుఁ దనరు

10.2-1027.1-తేటగీతి

సమధికోత్తుంగ భద్రపీఠముల సిరులు
మానితోన్నత చతురంతయానములును
వలయు సద్వస్తు పరిపూర్ణ వాటికలును
గలిగి చెలువొందు మందిరం బెలమిఁ జొచ్చి.

10.2-1028-వచనము

సుఖంబున నుండు నట్టియెడం దనకు మనోవికారంబులు వొడమకుండ
 వర్తించుచు, నిర్మలంబగు తన మనంబున నిట్లను; “నింతకాలం బత్యంత
 దురంతంబగు దారిద్ర్యదుఃఖార్థవంబున మునింగి యున్న నాకుం గడపటఁ గలిగిన
 విభవంబున నిప్పుడు.

10.2-1029-ఆటవెలది

ఎన్నఁ గ్రొత్త లైన యిట్టి సంపదలు నా
కబ్బు టెల్ల హరిదయావలోక
నమునఁ జేసి కాదె! నళినాక్షుసన్నిధి

కర్ణి నగుచు నేను నరుగుటయును.

10.2-1030-కంద పద్యము

నను నా వృత్తాంతంబును

దన మనమునఁ గనియు నేమి దడవక ననుఁ బో

మ్మని యీ సంపద లెల్లను

నొనరఁగ నొడఁగూర్చి నన్ను నొడయనిఁ జేసెన్.

10.2-1031-వచనము

అట్టి పురుషోత్తముండు భక్తినిష్ఠులైన సజ్జనులు లేశమాత్రంబగు పదార్థంబైన భక్తి పూర్వకంబుగా సమర్పించిన నది కోటిగుణితంబుగాఁ గైకొని మన్నించుటకు నిదియ దృష్టాంతంబు గాదె! మలిన దేహుండును, జీర్ణాంబరుండు నని చిత్తంబున హేయంబుగాఁ బాటింపక నా చేనున్న యడుకు లాదరంబున నారగించి నన్నుం గృతార్థునిం జేయుట యతని నిర్దేశక దయయ కాదె! యట్టి కారుణ్యసాగరుండైన గోవిందుని చరణారవిందంబుల యందుల భక్తి ప్రతిభవంబునఁ గలుగుంగాక!”

యని యప్పుండరీకాక్షుని యందుల భక్తి తాత్పర్యంబునం దగిలి పత్నీసమేతుండై నిఖిల భోగంబులయందు నాసక్తిం బొరయక, రాగాది విరహితుండును నిర్వికారుండును నై యఖిలక్రియలందు ననంతుని యనంత ధ్యాన సుధారసంబునం జొక్కుచు విగత బంధనుండై యపవర్గ ప్రాప్తి నొందె; మఱియును.

10.2-1032-ఆటవెలది

దేవదేవుఁ డఖిల భావజ్ఞుఁ డాశ్రిత

వరదుఁ డైన హరికి ద్రణిసురులు

దైవతములు గాన ధారుణీదివిజుల

కంటి దైవ మొకఁడు గలడె భువిని?

10.2-1033-కంద పద్యము

మురహారుఁ డిట్లు కుచేలుని

చరితార్థునిఁ జేసినట్టి చరితము విను స

త్పురుషుల కిహపరసుఖములు

హరిభక్తియు యశముఁ గలుగు నవనీనాథా!

10.2-74- శమంతకపంచకమునకరుగుట

10.2-1034-వచనము

అనిన మఱియుం బరాశరపాత్రున కర్జునపాత్రుం డిట్లనియె.

10.2-1035-ఆటవెలది

దుష్టశిక్షణంబు దురితసంహరణంబు

శిష్టరక్షణంబుఁ జేయఁ దలచి

భువిని మనుజుఁ డగుచుఁ బుట్టిన శ్రీ కృష్ణు

విమలచరిత మెల్ల విస్తరింపు.

10.2-1036-వచనము

అనిన శుకుం డిట్లనియె.

10.2-1037-సీస పద్యము

ధరణీశ! బలుఁడును సరసిజోదరుఁడు న;

వోన్న తసుఖలీల నుండునంతఁ

జటులోగ్రకల్పాంత సమయమందును బోలె;

ద్వగసహ్యమై సముద్ధీప్త మగుచు

రాజిల్లు సూర్యోపరాగంబు సనుదెంచు;
 టిటిగి భూజను లెల్ల వరుసఁ గదలి
 మును జమదగ్ని రాముఁడు పూని ముయ్యేడు;
 మాటులు ఘనబలోదారుఁ డగుచు

10.2-1037.1-తేటగీతి

నిజభుజాదండ మండిత నిబిడ నిశిత
 చటుల దంభోళిరుచిరభాస్వత్కురార
 మహితధారావినిర్భిన్న మనుజపాల
 దేహనిర్ముక్త రుధిర ప్రవాహములను.

10.2-1038-తేటగీతి

ఏను మడుపులు గావించె నెచటనేని
 నట్టి పావనసుక్షేత్రమగు శమంత
 పంచకంబున కప్పుడు సంభ్రమముతోడఁ
 జనిరి బలకృష్ణులును సంతసం బెలర్ప.

10.2-1039-పదనము

ఇట్లు నిష్కర్ములైన రామకృష్ణులు లోక ధర్మానుపాలన ప్రవర్తనులై ద్వారకానగర
 రక్షణంబునకుం బ్రద్యుమ్న గద సాంబ సుచంద్ర శుక సార ణానిరుద్ధ కృతవర్మాది
 యోధవరుల నియమించి తాము నక్రూర వసుదేవోగ్రసేనాది సకల యాదవులుం
 గాంతాసమేతులై స్రక్చంద నాభరణ వస్త్రాదులు ధరియించి,
 శోభనాకారంబులతోడం బుష్పక విమానంబులనం బోలుచు నరదంబులను,
 మేఘంబుల ననుకరించు గజంబులను, మనోవేగంబులైన తురగంబుల నెక్కి

వియచ్చరులం బురుడించు పురుషులు దమ్ము సేవింపం జని య ప్పుణ్య
తీర్థంబుల నవగాహనంబు సేసి యుపవసించి, యనంతరంబ.

10.2-1040-కంద పద్యము

భూసురవరులకు ననుపమ

వాసోలంకార ధేను వసు రత్న ధరి

త్రీ సుమహిత వస్తువు లు

ల్లాసంబున దాన మిచ్చి లాలితు లగుచున్.

10.2-1041-కంద పద్యము

పునరవగాహనములు పెం

పొనరం గావించి బంధుయుక్తముగా భో

జనకృత్యంబులు దీర్చి స

దనురాగము లుల్లసిల్ల నచ్చోటఁ దగన్.

10.2-1042-కంద పద్యము

ఘనశాఖాకీర్ణములై

యినరశ్ములు దూఱనీక యెసకం బెసఁగన్

ననిచిన పొన్నల నీడల

ననిచిన వేడుకల నందనందన ముఖ్యుల్.

10.2-1043-కంద పద్యము

తనరిన పల్లవ రుచిరా

సనముల నాసీను లగుచు సత్పుఖిగోష్ఠిం

బెనుపొందగ నట వసియిం

చినచోఁ దత్పుణ్యతీర్థ సేవారతులై.

10.2-1044-వచనము

మున్న చనుదెంచి యున్న మత్స్యశీనర కోసల విదర్భ కురు స్సంజయ కాంభోజ
కేకయ మధ్ర కుంత్యారట్ట కేరలాది భూపతులును, మఱియుం దక్కిన
రాజవరులును, హితులును, నంద గోపాది గోపాలురును, గోపికాజనంబులును,
ధర్మరాజానుగతులై వచ్చిన భీష్మ ద్రోణ ధృతరాష్ట్ర గాంధారీ కుంతీ పాండవ తద్దార
నివహ సంజయ విదుర కృప కుంతిభోజ విరాట భీష్మక నగ్నజి ధ్రుపద శైబ్య
ధృష్టకేతు కాశిరాజ దమ ఘోష విశాలాక్ష మైథిల యుధామన్యూ సుశర్మలును,
సపుత్రకుండైన బాహ్లికకుండును మొదలుగాననేకులు నుగ్రసేనాది యాదవ
ప్రకరంబులం బూజలం దృష్టులం జేసిన వారునుం బ్రముదితాత్ములై; రయ్యెడ.

10.2-1045-కంద పద్యము

ఆ రాజులు గాంచిరి నిజ

నారీయుతు లగుచు నంగనాపరివారున్

దీరున్ దానవకులసం

హరున్ గోపీమనోవిహరు నుదారున్.

10.2-1046-వచనము

కని య మ్మాధవ బలదేవులు సేయు సముచిత పూజావిధానంబులం
బరితృప్తులై, యమ్ముకుందు సాన్నిధ్యంబు గలిగి, తదీయ సంపద్విభవాభిరాము
లై విలసిల్లుచున్న యుగ్రసేనాది యదు వృష్ణి పుంగవులం జూచి, వారలతోడ నా
రాజవరులు మాధవుండు విన నిట్లనిరి.

10.2-1047-మత్తేభ విక్రీడితము

మనశాస్త్రంబులువాక్కులున్న నములున్మాంగల్యముంబొందిపా

వనమై యొప్పిడి నే రమావిభుని భాస్తత్వాదపంకేజ సే

చనతోయంబుల నే మహాత్ముని పదాబ్జాతంబు లెందేని సోఁ
కినచో టెల్లను ముక్తి హేతువగు, నీ కృష్ణుండె పో! చూడఁగన్.

10.2-1048-చంపకమాల

సనక సనందనాది మునిసత్తము లంచిత యోగదృష్టిచేఁ
బనివడి యాత్మలన్ వెదకి పట్ట నగోచరమైన మూర్తి యి
ట్టనవరతంబు మాంస నయనాంచల గోచరుఁ డయ్యెనట్టి! యే
మన నగు? వీరిపుణ్యమున కాదట నెట్టితపంబు సేసిరో?

10.2-1049-మత్తేభ విక్రీడితము

నిరయస్వర్గము లాత్మఁ గైకొనక తా నిర్వాణమూర్తైన యీ
హరిఁ జూడన్, హరితోడఁ బల్క, హరిమే నంటన్, హరిం బాడఁగా
హరితో నేఁగ, సహసనాస్తరణ శయ్యావాసులై యుండఁగన్
హరి బంధుత్వసఖితృముల్ గలుగు భాగ్యం బెట్లు సిద్ధించెనో?

10.2-1050-తేటగీతి

అనుచు యాదవ వృష్ణి భోజాంధకులును
హరిదయాలబ్ధినిఖిలార్థు లగుచు నున్న
మనికిఁ దమ చిత్తములఁ బలుమాఱుఁ బొగడి
పరిణమించిరి; యంత న ప్రాండుమహిషి.

10.2-1051-వచనము

అప్పుడు.

10.2-1052-కంద పద్యము

తన సుతులకు గాంధారీ

తనయులు గావించు నపకృతంబుల కాత్మన్
ఘనముగ నెరియుచు నచ్చటఁ
గనుఁగొనె వసుదేవు విగతకల్మషభావున్.

10.2-1053-వచనము

అట్లు గనుంగొని యతనితో నిట్లనియె.

10.2-75- కుంతీదేవి దుఃఖంబు

10.2-1054-కంద పద్యము

ఓ యన్న! పాండుతనయులు
నీ యల్లుం డ్రడవులందు నెటి మృగములతోఁ
బాయని యిడుమలఁ బడఁ గరు
ణాయత్తుల రగుచు మీర లరయఁగ వలదే?

10.2-1055-వచనము

అని బహుప్రకారంబుల సంతాపించుచు మఱియు నిట్లనియె.

10.2-1056-కంద పద్యము

అతిబలవంతపు విధి దాఁ
బ్రతికూలంబైనఁ గలరె బంధువు? లనుచున్
ధృతి గలఁగ బాష్పజలపూ
రితలోచన యగు సహోదరిం జూచి యనెన్.

10.2-1057-సీస పద్యము

తల్లి! నీ కేల సంతాపింప మనమునఁ;
దలవఁక విధినేల నొలసె? దింత

యఖిల నియామకుండగు నీశ్వరుడు మాయ;
 యవనికాంతరుడైన యట్టి సూత్ర
 ధారుని కైవడిఁ దగిలి నటింపఁగ;
 మనుజులు కీలుబొమ్మలు దలంపఁ;
 గావున విధిసేతఁ గడిచి వర్తింపంగ;
 దేవతలకునైనఁ దీఱ; దట్లు

10.2-1057.1-తేటగీతి

క్రోధచిత్తుండు కంసుడు బాధవటుప
 నిలయములు దప్పి నే మడవులఁ జరింప
 ఘనకృపానిది యీ హరి గలుగఁబట్టి
 కోరి మా కిండ్లు గ్రమ్ముఁ జేరఁ గలిగె.

10.2-1058-వచనము

అని యూరడిలం బలుకు నవసరంబున.

10.2-76- నందాదులు చనుదెంచుట

10.2-1059-కంద పద్యము

నందయశోదలు గోపక
 బృందంబులు గోపికలును బిరిగొని పరమా
 నందంబునఁ జనుదెంచిరి
 మందరధరుఁ జూచువేడ్క మనములఁ బొడమన్.

10.2-1060-వచనము

ఇట్లు సనుదెంచి.

10.2-1061-కంద పద్యము

అతిచిరకాల సమాగతు

నతని నిరీక్షించి వృష్టి యాదవ భోజ

ప్రతులు నెదురేగి సము

న్నతితో నాలింగనములు నడపిరి వరునన్.

10.2-1062-కంద పద్యము

వసుదేవుడు వారికి సం

తసమునఁ గావించె సముచితక్రియ లంతన్

ముసలియు హరియును మ్రొక్కిరి

వెస నందయశోదలకును వినయం బెసఁగన్.

10.2-1063-వచనము

అట్లు నమస్కృతులుసేసి, యాలింగనంబులు గావించి, నయనారవిందంబుల
నానందబాష్పంబుల దొరఁగ నఱిలేని స్నేహంబులు చిత్తంబుల నత్తమిల్ల
నేమియుం బలుకకుండి; రంత నయ్యశోదాదేవి రామకృష్ణుల నిజాంకపీఠంబుల
నునిచి యక్కునం గదియందిగిచి, చెక్కిలి ముద్దుగొని, శిరంబులు మూర్ఛిని,
చిబుకంబులు పుడుకుచు, బునఃపునరాలింగనంబులు గావించి,
పరమానందంబునం బొందుచు నున్నంతఁ బదంపడి.

10.2-1064-చంపకమాల

స్థిరమతితోడ రోహిణియు దైవకియుం దగ నందగోప సుం

దరిఁ గని కౌఁగిలించికోని తత్కృతులెల్లఁ దలంచి యింతి! నీ

వరుఁడును నీవు బంధుజనవత్సలతన్ మును చేయుసత్కృతుల్

మఱివగ వచ్చునే? తలఁప మా కిఁక నెన్నఁటికిం దలోదరీ!

10.2-1065-కంద పద్యము

జననం బందుట మొదలుగ

ఘనమోహముతోడఁ బెంచు కతమునఁ దమకున్

జననీ జనకులు వీరని

మనమునఁ దలపోయలేరు ముము నీ తనయుల్.

10.2-1066-కంద పద్యము

అంటిన ప్రేమను వీరిం

గంటికి టొప్పడ్డమైన గతిఁ బెంపఁగ మా

కంటెన్ నెన రొటను మీ

యింటన్ వసియించి యుండి రిన్నిదినంబుల్.

10.2-1067-పదనము

అని యిట్లు ప్రియాలాపంబులు పలుకుచుండు నవసరంబున గోపాలసుందరు

లమందానంద కందళితహృదయ లయి హృదయేశ్వరుం డైన గోవిందుఁడు

చిరకాలసమాగతుం డగుటం జేసి, యతనిం జూచు తలంపు లుల్లంబుల వెల్లిగొనం జేరి.

10.2-1068-చంపకమాల

నళినదళాక్షుఁ జూచి నయనంబులు మోడ్వఁగఁ జాల కాత్మలన్

వలచి తదీయమూర్తి విభవంబు దలంచుచుఁ గౌగిలించుచుం

బులకలు మేన జాదుకొనఁ బొల్తులు సొక్కిరి బ్రహ్మమున్ మనం

బులఁ గని చొక్కు యోగిజనముం బురుడింపఁగ మానవేశ్వరా!

10.2-1069-చంపకమాల

పొలుతుల భావ మాత్మఁ గని పుల్లసరోరుహలోచనుండు వా

రలనపు డేకతంబునకు రమ్మని తోకొని పోయి యందు న
ర్మి లిఁ బరిరంభణంబు లోనరించి లసద్దరహాసచంద్రికా
కలిత కపోలుఁడై పలికెఁ గాంతల భక్తినితాంతచిత్తలన్.

10.2-1070-చంపకమాల

వనజదళాక్షులార! బలవద్రిపు వర్గములన్ జయింపఁగాఁ
జని తడవయ్యె; దీనికి భృశంబుగ మీ మది నల్లకుండుడే!
యనయము దైవ మిట్లు సచరాచరజాలము నొక్కవేళఁ గూ
ర్పు ను నొకవేళఁ బాపును మరుద్ధతతూల తృణంబులం బలెన్.

10.2-1071-సీస పద్యము

తరలాక్షులార! మద్భుక్తి చేతనులకుఁ;
దనరు మోక్షానందదాయకంబు
జప తపో వ్రత దాన సత్కర్మముల ముక్తి;
కలుగంగ నేరదు కానఁ దలఁచు
విధి శివ సనకాది విమలచిత్తంబులఁ;
బోడమని భక్తి మీ బుద్ధులందు
జనియించె మీ పూర్వ సంచితసౌభాగ్య;
మెట్టిదో యది తుదముట్టి నింక

10.2-1071.1-తేటగీతి

నటమటము గాదు మీకు నెన్నటికి నైనఁ
గలుగనేరవు నిరయసంగతములైనఁ
జన్మకర్మము లిటమీద మన్మనీష
సుమహితధ్యానలార! యో! రమణులార!

10.2-1072-సీస పద్యము

అభిలభాతములకు ననయంబు నాది మ;

ద్వాంతరాంతర్భాషార్యాప్తి నైన

ఘటపటాదిక భూతకార్యంబులకు నుపా;

దానకారణములై తనరునట్టి

గగనానిలానలకక్షీణులను భూత;

పంచకం బైకృత వడయుఁ గాదె

లోకంబులందుఁ బంచీకరణవ్యవ;

స్థలచేత నట్టి భూతముల రీతి

10.2-1072.1-తేటగీతి

గగనముఖభూత తత్కార్యకారణములఁ

దగిలి యాధార హేతుభూతంబ నైన

నాకుఁ బర మన్య మొక్కఁ డెన్నంగ లేడు

విమలమతులార! మాటలు వేయునేల?

10.2-1073-తేటగీతి

అనినఁ దెలివొంది వారు దేహాభిమాన

ములు సమస్తంబు విడిచి యో! నలిననాభ!

నిఖిలజగదంతరాత్మ! మానిత చరిత్ర!

భక్తజనమందిరాంగణపారిజాత!

10.2-1074-తేటగీతి

ఘోరసంసారసాగరోత్తారణంబు

దీయుతజ్ఞానయోగి హృద్ద్యేయవస్తు

వగుచుఁ జెలువొందు నీ చరణాంబుజాత
యుగళమును మా మనంబులఁ దగుల నీవె.

10.2-1075-కంద పద్యము

అని వేడినఁ గృష్ణుఁడు ముని
వినతుఁడు కరుణించి వల్లవీజనములుగో
రిన యట్ల యిచ్చెఁ గరుణా
వననిధి సద్భక్త లోకవత్సలుఁ డంతన్.

10.2-1076-ఉత్పలమాల

ధర్మతనూభవుం గని పదంబులకున్ నతుడై సపర్యలన్
నిర్మలభక్తిమై నడపి నీవును దమ్ములు బంధుకోటి స
త్కర్మ చరిత్రులై తగు సుఖంబుల నొప్పుచునున్న వారె నా
నర్మలిఁ బాండవారజుఁడు నమ్మధుసూదనుతోడ నిట్లనున్.

10.2-1077-కంద పద్యము

సరసిజనాభ! భవత్పద
సరసీరుహ మాశ్రయించు జను లతిసౌఖ్య
స్ఫురణం బొలుపారుచు భువిఁ
జరియింపరె! భక్త పారిజాత! మురారీ!

10.2-1078-వచనము

అదియునుం గాక,

10.2-1079-సీస పద్యము

సుమహిత స్వస్మ సుషుప్తి జాగరములన్;

మూఁడవస్థలఁ బాసి వాడి మిగిలి
వెలినుందు లో నుందు; విశ్వమై యుందువు;
విశ్వంబు నీయందు వెలుగుచుండు;
భవదీయ మహిమచేఁ బాటిల్లు భువనంబు;
లుదయించు నొక వేళ నుడిగి మఁడుగు;
సంచితా ఖండిత జ్ఞానివై యొప్పుచు;
నవిహత యోగమాయాత్మఁ దనరి

10.2-1079.1-తేటగీతి

దురితదూరులు నిత్యముక్తులకుఁ జెంద
నలవియై పెంపు దీపింతు వంబుజాక్ష!
ఘనకృపాకర! నఖిలవిక్రారదూర!
నీకు మ్రొక్కెద సర్వలోకైకనాథ!

10.2-1080-కంద పద్యము

అని వినుతించిన నచ్చటి
జనపాలక బంధుమిత్ర సకలజనములున్
 విని యనురాగిల్లిరి నె
మ్మనముల నానంద జలధిమగ్నులు నగుచున్.

10.2-1081-తేటగీతి

అట్టి యొప్పగువేళ నెయ్యంబు మెఱసి
యొక్కచోటను సంతోషయుక్తు లగుచు
దానవాంతక సతులును ద్రౌపదియును
గూడి తమలోన ముచ్చట లాడుచుండి.

10.2-77- లక్షణ ద్రౌపదీ సంభాషణంబు

10.2-1082-వచనము

అట్టియెడఁ గృష్ణకథావిశేషంబులు పరితోషంబున నుగ్గడించుచుఁ బ్రసంగ వశంబున నా రుక్మిణీదేవి మొదలగు శ్రీకృష్ణభార్యలం గనుంగొని పాంచాలి యిట్లనియె.

“మిమ్ముఁ బుండరీకాక్షుండు వివాహంబయిన తెఱంగులు వినిపింపుఁడన వారును దమ పరిణయంబుల తెఱంగులు మున్ను నే నీకుం జెప్పిన విధంబున వినిపించి; రండు సవిస్తరంబుగాఁ దెలియం బలుకని మద్రరాజకన్యకా వృత్తాంతం బా మానిని పాంచాలికిం జెప్పిన విధంబు విను మని శుకుండు పరీక్షిన్నరేంద్రున కిట్లనియె.

10.2-1083-సీస పద్యము

పాంచాలితో మద్రప్రతిసుత యిట్లను;

సంగీతవిద్యా విశ్నారదుండు

నారదుచేతి వీణాస్వనకలిత మై;

నట్టి గోవింద కథామృతంబు

దవిలి యేఁ గ్రోలి చిత్తము దన్మయత్వంబు;

నొంది మోదించుచు నుండునంత

దుహితృవత్పలుఁడు మధ్దురుఁడు దా నది విని;

సదుపాయ మొక్కటి మదిఁ దలంచి

10.2-1083.1-తేటగీతి

చదల నెబ్బంగి నైన గోచరము గాక

వారి మధ్యములో నభివ్యాప్తి దోచు

మత్స్యయంత్రంబు కల్పించి మనుజు లెంత

వారి కై నను దివ్య మోవంగరాని.

10.2-1084-తేటగీతి

ధనువుఁ బవిచండ నిష్ఠురాస్తంబు నచట
సంచితంబై న గంధపుష్పాక్షతలను
బూజగావించి యునిచి యే పురుషుఁ డేని
నిద్ధబలమున నీ చాప మెక్కు వెట్టి.

10.2-1085-కంద పద్యము

ఈ సాయకంబు నారిం
బోసి వెసన్ మత్స్యయంత్రమున్ ధరఁ గూలన్
వేసిన శౌర్యదురీణుఁడు
నా సుత వరియించు నని జనంబులు వినఁగన్.

10.2-1086-కంద పద్యము

చాటించిన నవ్వార్తకుఁ
బాటించిన సంభ్రమముల బాణాసన మౌ
 ర్వీ టంకార మహారవ
పాటితశాత్రవులు బాహుబల సంపన్నుల్.

10.2-1087-కంద పద్యము

సుందరతనులు దదుత్సవ
సందర్శనకుతుకు లమిత సైన్యలు భూభృ
 న్నందను లేతెంచిరి జన
నందితయశు లగుచు మద్రనగరంబునకున్.

10.2-1088-కంద పద్యము

చనుదెంచిన వారికి మ

జ్జనకుఁడు వివిధార్చనములు సమ్మతిఁ గావించి

చిన నా బాహుబలాఢ్యులు

దనువుం జేరంగ నరిగి ధైర్యస్ఫూర్తిన్.

10.2-1089-పదనము

ఇట్లు డగ్గటి యద్దనువుం గనుంగొని.

10.2-1090-ఉత్పలమాల

కొందఱు పూనలేక చనఁ గొందఱు పూని కదల్పలేక పోఁ,

గొంద ట్రికింత యెత్త నొక కొందఱు మోపిడలేక దక్కఁగాఁ,

గొంద ట్రికింత యెక్కిడుచుఁ గోరి నృపాలకు లిట్లు సిగ్గునుం

జెంది తలంగి పోవుచును సీ యిటకేగుట నీతి తప్పనన్.

10.2-1091-పదనము

అట్టియెడ.

10.2-1092-కంద పద్యము

భీముఁడు రాధేయుఁడు ను

ద్దామగతిన్నెక్కు ద్రోచి తగ నమ్మినం

బేమఱక దిరుగుచుంటయుఁ

దామేమియు నెఱుఁగలేక తలఁగిన పిదపన్.

10.2-1093-కంద పద్యము

అమరేంద్ర తనయుఁ డమ్మ

త్వము నేయ నుపాయ మెఱిగి **తగ** నేసియు మీ
నము ద్రుంపలేక సిగ్గున
విముఖుండై చనియె నంత **వి**కలుం డగుచున్.

10.2-1094-వచనము

ఇట్లు సకల రాజకుమారులుం దమతమ ప్రయత్నంబులు విఫలంబులైన
ముఖారవిందంబులు ముకుళించి దైన్యంబున విన్నవై చూచుచున్న యెడ.

10.2-1095-చంపకమాల

సరసిజపత్తలోచనుడు **చా**పము సజ్యము సేసి యుల్లస
చ్చర మరిఁబోసి కార్ముకవి**శా**రదుడై యలవోక వోలె ఖే
చరమగు మీనముం దునిమె **స**త్వరతన్ సుర సిద్ధ సాధ్య ఖే
చర జయశబ్ద మొప్పుఁ బెలు**చం** గురిసెం దివిఁ బుష్పవర్షముల్.

10.2-1096-వచనము

అయ్యవసరంబున నేనుం బరితుష్టాంతరంగనై పరమానందవికచ వదనారవింద
నగుచు,నిందిందిర సన్నిభంబులగు చికురబృందంబులు విలసదలిక
ఫలకంబునం దళుకులొలుకు ఘర్మజల కణంబులం గరంగు మృగమద
తిలకంపు టసలున మసలుకొనినం గరకిసలయంబున నోసరించుచు మిసమిస
మను మెఱుంగుగములు గిఱికిన నెఱిగొను వడవడ వడంక నప్పుడు
మందగమనంబున.

10.2-1097-చంపకమాల

లలితపదాబ్జ నూపురక**ల**ద్వనితో దరహాస చంద్రికా
కలిత కపోలపాలికలఁ **గ**ప్పు సువర్ణవినూత్న రత్నకుం
డల రుచులొప్పుఁ గంకణఝ**ణం**కృతు లింపెసలార రంగ భూ

తలమున కేగుదెంచి ముఖతామరసం బపు డెత్తి చూచుచున్.

10.2-1098-చంపకమాల

నరపతులం గనుంగొని మనంబున వారిఁ దృణీకరించి మ
త్తురజలజాత దివ్యమణి కాంచనమాలిక నమ్మురారి కం
ధరమున లీలమై నిడి పదంపడి నవ్య మధూకదామ మా
హరికబరిం దగిల్చితి నయంబునఁ గన్నుల లజ్జ దేఱగన్.

10.2-1099-వచనము

అప్పుడు.

10.2-1100-చంపకమాల

కొలదికి మీఱగా డమరు గోముఖ డిండిమ మడ్డు శంఖ కా
హళ మురళీ మృదంగ పణ వానక దుందుభి డక్క కాంస్య మ
ర్దళ మురజారజాది వివిధధ్వను లేపున భూనభోంతరం
బులఁ జెలఁగెన్ నటీనటనముల్ దనరారె మనోహరాకృతిన్.

10.2-1101-వచనము

అంత.

10.2-1102-చంపకమాల

అమరగణంబుఁ దోలి యురగారి సుధాకలశంబుఁ గొన్న చం
దమున సమస్తశత్రువసుధావర కోటిఁ దృణీకరించి య
క్తుమల విలోచనుండు ననుఁ గోగిట నొప్పుఁగ జేర్చి సింహచం
క్రమణ మెలర్పఁ గొంచుఁ జనెఁ గాంచనచారు రథంబుమీదికిన్.

10.2-1103-వచనము

అట్లు రథారోహణంబు సేసిన.

10.2-1104-చంపకమాల

తురగచతుష్కమున్ విమతదుర్దమశూరతఁ బూన్చి దారుకుం
డరదము రొప్పు శత్రునికరాంధతమః పటలప్రచండ భా
స్మరరుచి నొప్పునట్టి నిజకౌర్మక యుక్తగుణప్రహేష సం
భరిత దిగంతరుం డగుచుఁ బద్మదళాక్షుడు వోవుచుండఁగన్!

10.2-78- సకలరాజుల శిక్షించుట

10.2-1105-వచనము

అట్టియెడ సకలరాజు లోకంబును గృష్ణుని విభవంబునకుం జూపోపక
యసంఖ్యంబులగు మూఁకలు గట్టి యమ్మహాత్ముని మాహాత్మ్యంబు దెలియక
దర్శాంధులై కడంగి

10.2-1106-ఉత్పలమాల

భావభవప్రసూన శరబాధిత మానసులై సమస్త ధా
త్రివరనందనుల్ బలుపుఁ దెంపును బెంపును సొంపు నేర్పడన్
దేవకిరీటరత్న రుచిదీపిత పాదసరోజుడైన రా
జీవదళాక్షుఁ దాఁకిరి విశ్వంఖల వృత్తి నతిప్రయత్నులై.

10.2-1107-వచనము

అంత.

10.2-1108-చంపకమాల

సరసిజలోచనుండు నిజశార్ఙ్గశరాసనముక్త హేమ పుం
ఖరుచిరశాతసాయక నికాయములన్ రిపుకోటి నేని సిం

దురరిపు విక్రమప్రకట దోర్బలుడై విలసిల్లి యొత్తె దు
స్తర చలితాన్యసైన్యమును సజ్జనమాన్యముఁ బొంచజన్యమున్.

10.2-1109-ఉత్పలమాల

అతటి భూరిబాహుబలులైన విరోధి నరేశ్వరుల్ మృగ
వ్రాతము లొక్కపెట్ట మృగరాజకిశోరముపై నెదిర్చి న
ట్లాతురులై చతుర్విధ సమగ్ర బలంబులతోడఁ గూడి ని
ర్దూత కళంకుడైన నవత్రోయజనేత్రునిఁ జుట్టు ముట్టినన్.

10.2-1110-చంపకమాల

అలిగి మురాంతకుండు కులిశాభశరంబుల నూత్నరత్నకుం
డలములతో శిరంబులు, రణన్మృణినూపురరాజితోఁ బదం
బులుఁ, గటకాంగుళీయక విభూషణచాప శరాలితోడఁ జే
తులు, నిలఁగూలఁగా విజయద్రోహలియై తునుమాడె వెండియున్

10.2-1111-కంద పద్యము

హతశేషులు సొక్కాకుల
గతిఁ దూల నిశాతపవనకాండముల సము
ద్ధతి నేసి తోలి విజయో
న్నతుడై నిజనగరి కేగె నగధరుఁ డంతన్.

10.2-1112-వచనము

అట్లు మహిత మంగళాలంకృతంబును, నతిమనోహర విభవాభిరామంబు నగు
ద్వారకానగరంబున కరుగుదెంచిన మజ్జనకుండును బ్రియంబునఁ దోడన
చనుదెంచి.

10.2-1113-చంపకమాల

రణిత వినూత్న రత్న రుచిరస్ఫుట నూపుర హార కర్ణభూ
షణ కటకాంగుళీయక లస్పత్పరిధాన కిరీట తల్ప వా
రణ రథ వాజి హేతినికరంబులనుం బరిచారికాతతిం
బ్రణతగుణోత్తరుం డయిన పద్మదళాక్షున కిచ్చె నెమ్మితోన్.

10.2-1114-వచనము

ఇట్లు మహనీయతేజోనిధియైన మాధవు దయాపరిలబ్ధనిఖిల వస్తువిస్తారుం
 డయ్యును, నిజాధికారశుద్ధికోటకు మరలఁ గన్యారత్నంబును,
 వినూత్నరత్నవ్రాతంబును సమర్పించె; నని భూసుర వినరంబులు వినుతింప
 మా తండ్రియైన బృహత్సేనుండు నన్నును సమస్త వస్తువులను గృష్ణునకు
 సమర్పించి, క్రమంబున సకల యాదవులనుం బూజించి మరలి
 నిజపురంబునకుం జనియె” నని చెప్పినఁ గుంతియు గాంధారియుఁ గృష్ణయు,
 నఖిల నృపాలకాంతాజనంబులును, గోపికలుం దమతమ మనంబుల
 సర్వభూతాంతర్యామియు, లీలామానుష విగ్రహుండును నైన పుండరీకాక్ష
 చరణారవింద స్మరణానంద పరవశలై కృష్ణుం బ్రశంసించి; రంత.

10.2-79- వసుదేవుని గ్రతువు

10.2-1115-చంపకమాల

బలవదరాతిమర్దనులఁ బాండురనీలనిభప్రభాంగులం
గలిత నిజాననాంబుజ విక్రాస జితాంచిత పూర్ణదంద్ర మం
డలులఁ బరేశులన్ నరవిడంబనులం గరుణాపయోధులన్
విలసదలంకరిష్ణుల నవీనసహిష్ణుల రామకృష్ణులన్.

10.2-1116-వచనము

సందర్శించు తలంపుల నందఱుఁ దమ హృదయారవిందంబులఁ బ్రేమంబు
సందడిగొన నప్పుడు.

10.2-1117-ఉత్పలమాల

దీరమతిన్ ద్వితత్రితక దేవల సాత్యవతేయ కణ్వులున్
నారద గౌతమచ్యవన నాకుజ గార్గ్య వసిష్ఠ గాలవాం
గీరస కశ్య పాసిత సుకీర్తి మృకండుజ కుంభసంభవాం
గీరులు యాజ్ఞవల్క్య మృగ శృంగ ముఖాఖిల తాపసోత్తముల్.

10.2-1118-వచనము

చనుదెంచినం గృష్ణుండు వారలకుఁ బ్రత్యుత్థానంబు సేసి వందనంబు లాచరించి
వివిధార్చనలు గావించి యిట్లనియె.

10.2-1119-సీస పద్యము

సన్మునీశ్వరులార! జన్మభాక్కులమైన;
మాకు నిచ్చోట సమ్మతిని దేవ
నికరదుష్ప్రాపులు నిరుపమయోగీంద్రు;
లైన మీ దర్శనం బట్టెఁ గాదె
ద్మతి మందభాగ్యు లింద్రియపరతంత్రులు;
నైన మూఢాత్ముల కనఘులార!
భవదీయ దర్శన స్మర్శన చింతన;
పాదార్చనలు దుర్లభంబు లయ్యు

10.2-1119.1-తేటగీతి

నేడు మాకిట సులభమై నెగడఁ గాదె!
జగతిపైఁ దీర్థభూతులు సాధుమతులు

మిమ్ము దర్శించుటయు చాలు నెమ్మితోడ
నేట తీర్థంబు లవనిపై నెదక నేల?

10.2-1120-వచనము

అదియునుం గాక, యుదకమయంబులైన తీర్థంబులును మృచ్చిలామయంబు
లైన దేవగణంబులును, దీర్ఘదేవతారూపంబులు గాకుండుట లే; దయిననవి
చిరకాల సేవనార్చనలంగాని పావనంబు సేయవు; సత్పురుషులు
దర్శనమాత్రంబునం బావనంబు సేయుదు రని వెండియు.

10.2-1121-సీస పద్యము

ఆదిత్య చంద్రాగ్ని మేదినీ తారాంబు;
మారుతాకాశ వాఙ్మనము లోలి;
బరికింపఁ దత్తదుపాసనంబులఁ బవి;
తములుసేయఁగ సమర్థములు గావు;
సకలార్థగోచరజ్ఞానంబు గల మహా;
త్మకులు దారు ముహూర్తమాత్ర సేవఁ
జేసి పావనములు సేయుదు; రదియు న;
ట్లుండె ధాతుత్రయ యుక్తమైన

10.2-1121.1-తేటగీతి

కాయమం దాత్మబుద్ధియుఁ గామినీ కు
మారులందు స్వకీయాభిమానములును
దివిరి జలమునఁ దీర్ఘబుద్ధియును జేయు
నట్టి మూఢుండు పశుమార్గుఁ డనఁగఁ బరఁగు.

10.2-1122-వచనము

అని యివ్వధంబునం గృష్ణుండొడిన సాభిప్రాయంబులగు వాక్యంబులు విని;
 యమ్మునీంద్రులు విజ్ఞాంతహృదయులై యూరకుండి, ముహూర్తమాత్రంబున
 కమ్మహాత్ము ననుగ్రహంబు వడసి, మందస్మితముఖులై, యప్పుండరీకాక్షున
 కిట్లనిరి “దేవా! నేము నుదత్త్వవిదుత్తము లయిన బ్రహ్మరుద్రాదులును, భవదీయ
 మాయావిమోహితులమై యుందుము; నిగూఢంబయిన నీ యిచ్చ చేత మమ్ము
 ననుగ్రహించితివి; భవదీయ చరిత్రంబులు విచిత్రంబు; లిమ్మేదిని యొక్కటి
 యయ్యును బహురూపంబులఁ గానంబడు విధంబున నీవును మొదలఁ
 గారణరూపంబున నేకంబయ్యును ననేక రూపంబులు గైకొని, జగదుత్పత్తి స్థితి
 లయంబులకు హేతుభూతంబునా నద్భుతకర్మంబులం దగిలి, లీలావతారంబులు
 గైకొని, దుష్టజన నిగ్రహంబును, శిష్టజన రక్షణంబును గావించు చుందు;
 వదియునుం గాక వర్ణాశ్రమధర్మంబు లంగీకరించి, పురుషరూపంబున
 వేదమార్గంబు విధితంబు సేసిన బ్రహ్మరూపివి; తపస్స్వాధ్యాయ
 నియమంబులచేత నీ హృదయంబు పరిశుద్ధంబు; గావున
 బ్రహ్మస్వరూపంబులైన వేదంబు లందు వ్యక్తావ్యక్త స్వరూపంబు లేర్పడఁగా
 నుండువు; కావున బ్రాహ్మణకులంబునెల్ల బ్రహ్మకులారణివై రక్షించిన
 మహానుభావుండవు; మాయా జవనికాంతరితుండవైన నిన్నును నీ
 భూపాలవర్గంబును, నేమును దర్శింపం గంటిమి; మా జన్మ విద్యా తపో
 మహిమలు సఫలంబులయ్యె; నీకు నమస్కరించెద” మని బహువిధంబులఁ
 గృష్ణు నభినందించి, యమ్మురాంతకుచేత నామంత్రణంబులు వడసి తమతమ
 నివాసంబులకుం బోవందలంచు నవసరంబున.

10.2-1123-సీస పద్యము

అమ్మునీశ్వరులకు నానకదుందుభి;

యతిభక్తి వందనం బాచరించి

తాపనోత్తములార! ధర్మతత్వజ్ఞులు;
మన్నించి వినుఁడు నా విన్నపంబు
సత్కర్మ వితతిచే సంచితకర్మచ;
యంబు వాపెడు నుపాయంబు నాకు
ఘన దయామతిఁ జెప్పుఁ డనిన నమ్మునివరుల్;
భూవరుల్ విన వసుదేవుఁ జూచి

10.2-1123.1-తేటగీతి

యెలమిఁ బలికిరి నిఖిల యజ్ఞేశుఁడైన
కమలలోచనుఁ గూర్చి యాగములు సేయు;
కర్మమునఁ బాయు నెట్టి దుష్టుర్మమైన;
నిదియె ధర్మంబు గాఁగ నీ మది దలంపు.

10.2-1124-వచనము

అదియునుం గాక.

10.2-1125-కంద పద్యము

దేవర్షి పితృబుణంబులు
భూవర! మఖ వేదపాఠ పుత్రులచేతన్
 వావిరి నీగని పురుషుఁడు
పోవు నదోలోకమునకుఁ బుణ్యచ్యుతుడై.

10.2-1126-వచనము

అట్లగుటం జేసి నీవును.

10.2-1127-కంద పద్యము

వరతనయాధ్యయనంబులఁ

దరియించితి ఋణయుగంబు; దడయక ధరణీ

వర! దేవ ఋణము సవనా

చరణుడవై యీగు టొప్పు సమ్మతితోడన్

10.2-1128-కంద పద్యము

అనవుడు నవ్వసుదేవుడు

మునివరులకు ననియె వినయమున మీరలు సె

ప్పిన యట్లు మఖము సేసెద

దినకరనిభులార! మీరు దీర్ఘగవలయున్!

10.2-1129-వచనము

అని యభ్యర్థించి యమ్మునీంద్రుల యాజకులంగా వరించి,

యప్పుణ్యతీర్థోపాంతంబున మహేంద్రామితవైభవంబున, నష్టాదశ

భార్యాసమేతుండై దీక్షఁ గైకొని, యమ్మహాధ్వరంబు వేదోపదిష్ట విధిం

బరిసమాప్తించి, ఋత్విజ్ఞేకాయంబుల బహుదక్షిణలం దనిపి, భార్యాసమేతుండై

యవభృథస్నానం బాచరించి, వివిధ రత్నమణి మయభూషణ విచిత్రాంబర

సురభి సుమానులేపనంబులు ధరించి, నిఖిల భూదేవ ముని బంధు

రాజులీకంబుల నుచిత సత్కారంబులఁ బ్రీతులం గావించిన వారును గృష్ణానుమతి

నాత్మనివాసంబులకుం జని; రండు.

10.2-1130-ఉత్పలమాల

ఆతటి నుగ్రసేన వసుధాధిప పంకజనాభ ముష్టికా

రాతులు దమ్ము నర్థి మధురప్రియభాషల నిల్వ వేడినం

గౌతుక మాత్మ నివ్వటిలగా వసియించిరి గోపగోపికా

వ్రాతముతోడ నచ్చట ధరావర! నందయశోద లిమ్ములన్.

10.2-1131-కంద పద్యము

హరినయముల హరి ప్రియముల

హరిమధురాలాపములను హరికథల మనో

హరిలీలఁ దగిలి నందుఁడు

నిరుపమగతి నచట మూఁడు నెల లుండె నృపా!

10.2-1132-చంపకమాల

జలరుహలోచనాది యదుసత్తము లందఱు నన్నిభంగులం

గతితవిభూషణాంబర నికాయము లిచ్చి బహూకరించి వీ

డ్డొలిపిన నందముఖ్యులు ముకుందపదాబ్జ మరందపాన స

ల్లతిత నిజాత్మ షట్పదములన్ మరలించుచు నెట్టకేలకున్.

10.2-1133-వచనము

చనిచని.

10.2-1134-ఆటవెలది

మరలి మరలి కృష్ణ! మాధవ! గోవింద!

పద్మనాభ! భక్త పారిజాత!

దేవదేవ! యనుచుఁ దివిరి చూచుచు మధు

రాభిముఖులు నగుచు నరిగి రంత.

10.2-1135-కంద పద్యము

క్రమమున నచ్చటఁ బ్రాప్త

ట్రమయం బగుటయును బంధుజన యాదవ వ

గ్రము లోలిఁ గొలువ సురగణ

నమితులు బలకృష్ణు లాత్మనగరంబునకున్.

10.2-1136-వచనము

వచ్చి సుఖంబుండు నంత.

10.2-80- మృతులైన సహోదరులదెచ్చుట

10.2-1137-సీస పద్యము

అవనీశ! యొక్కనాఁ డానకదుందుభి;

భార్య పద్మాక్షుండు బలుఁడుఁ దొల్లి

శరధిలోఁ జొచ్చిన గురుతనూభవునిని;

మరలంగఁ దెచ్చిన మహిమ లెల్ల

జనములు దమలోన సన్నుతుల్ సేయంగ;

విని తన సుతులు దుర్మత్తుడైన

కంసుచే నిహతులై కాలునిపురి నున్న;

వారి నందఱఁ జూడఁ గోరి కృష్ణ

10.2-1137.1-తేటగీతి

బలులకడ కేగి కన్నుల బాష్పకణము

లోలుక నో రామ! రామ! నిత్యోన్నతాత్మ!

పరమపావనమూర్తి! యో మురవిభేది!

యిందిరానాథ! యోగీశ్వరేశ! కృష్ణ!

10.2-1138-కంద పద్యము

ముర కంస చైద్య పొండ్రక

నరక జరాతనయ యవన నరనాయకులన్
దురితాత్ములఁ బొరిగొని భూ
భర ముడిపిన యట్టి మేటిబలులు దలంపన్.

10.2-1139-ఆటవెలది

జనన వృద్ధి విలయ సంగతి నిఖిలంబుఁ
బొందఁ జేయు పరమపురుషులార!
మీకు లీల లౌట మీ రని నమ్మిన
దాన నేను వినుఁ డుద్రారులార!

10.2-1140-వచనము

అని యనేక విధంబుల వినుతించుచు నిట్లనియె; “మీరలు మహానుభావులరు;
మీరు తొల్లి యనేకకాలంబు సనినక్రిందట మృతుండై, దండధరుమందిరంబున
నున్న గురుకుమారుని మీ మహాప్రభావంబులు లోకంబులఁ బరిపూర్ణంబులై
ప్రకాశింప; నక్కాలుని చెంతనుండి మగుడందెచ్చి గురుదక్షిణగా నొసంగితి;
రివ్విధంబునం గంసునిచేత హతులైన మత్పుత్రులనందఱ మరలం దెచ్చి నా
మనంబున నున్న దుఃఖంబు నివారింపవలయు” నని దేవకీదేవి ప్రార్థించినం
దమతల్లి యాడిన మృదుమధురవాక్యంబు లత్యాదరంబున నాదరించి,
యప్పుడు బలకృష్ణులు దమ యోగమాయా మహత్త్వంబున సుతలంబునకుం
జని; రట్టి యెడ.

10.2-1141-మత్తేభ విక్రీడితము

కనియెన్ దానవుఁ డింద్రసేనుఁడు దళత్కంజాక్షులన్ దక్షులన్
ఘనసారాంబుదవర్ణులన్ నిఖిలలోకప్రభాపూర్ణులం
దనరారన్ హలచక్రపాణులను భక్తత్రాణులన్ నిత్యశో

భనవర్ధిష్ఠుల రామకృష్ణుల జయబ్రాజిష్ఠులన్ జిష్ఠులన్.

10.2-1142-చంపకమాల

కని హితకోటితో నెదురుగా జనుదెంచి మనోనురాగ సం
జనిత కుతూహలుం డగుచుఁ జాగిలి మ్రొక్కి సమగ్ర కాంచనా
సనముల నుంచి తచ్చరణసారససేచన సర్వలోక పా
వన సలిలంబు లొదల ధ్రువంబుగఁ దాల్చి సుభక్తి యుక్తుఁ డై.

10.2-1143-సీస పద్యము

సురభి కాలాగరు హరిచంద నై లాది;
ధ్రుపంబు లా విశ్వరూపకులకుఁ
గాంచనపాత్ర సంగతరత్న కర్పూర;
దీపంబు లా జగద్దీపకులకుఁ
బాయసాపూపాన్న పక్వఫలాది నై;
వేద్యంబు లా వేదవేద్యులకును
దనరు వినూత్నరత్నప్రభాభాసి తా;
భరణంబు లా ధైత్యహరణులకును

10.2-1143.1-తేటగీతి

మిలమిలని మంచుతోఁ బొలుపలరు బహు వి
ధాంబరంబులు నీలపీతాంబరులకు
సలలిత కుసుమమాలికా మలయజాను
లేపనంబులు భూరినిర్దోపులకును.

10.2-1144-వచనము

సమర్పించి యప్పుండరీకాక్షుని చరణారవిందంబు లొత్తుచు నా
నందబాష్పపూరంబు తోరంబుగా రోమాంచ కంచుకేత శరీరుండగుచుం దన
గరకమలంబులు ఫాలభాగంబునం గదియించి యిట్లని స్తుతియించె.

10.2-1145-ఉత్పలమాల

ధీయుతుడై నమో భగవతే హరయే పరమాత్మనే ముకుం
దాయ సమస్తభక్తవరదాయ నమః పురుషోత్తమాయ కృ
ష్ణాయ మునీంద్రవంద్యచరణాయ సురారిహరాయ సాంఖ్యయో
గాయ వినీల భాస్వదలకాయ రథాంగధరాయ వేధసే.

10.2-1146-వచనము

అని యభినందించి యిట్లనియె.

10.2-1147-ఉత్పలమాల

రాజస తామసాత్ములకు రాదుగదా నినుగాన నవ్యపం
క్షేదళాయతాక్ష! మునిగేయ! పవిత్రచరిత్ర! విస్ఫుర
ద్రాజకళాధరాజ సురరాజ ముఖామర మౌళిరత్న వి
బ్రాజితపాదపీఠ! భవబంధవిమోచన! పద్మలోచనా!

10.2-1148-మత్తేభ విక్రీడితము

మది నూహింపఁగ యోగివర్యులు భవన్మాయా లతాబద్ధులై
యిదమిత్థమ్మనలేరు తామసులమై యేపారు మాబోటి దు
ర్మదు లేరీతి నెఱుంగఁ జాలుదురు సమృగ్ధ్యానధీయుక్తి? నీ
పదముల్ సేరెడి త్రోవఁ జూపి భవకూపంబుం దరింపింపవే!

10.2-1149-ఉత్పలమాల

వైరముచేతఁ జేదినృపవర్గముఁ, గామముచేత గోపికల్,
మీఱినభక్తి నాశ్రితులు మిమ్ము నహర్నిశమున్ మనంబులం
దారఁగనీక రూపగుణతత్పరులై మిముఁ బొందు కైవడిన్
భూరివివేక సత్త్వగుణముల్ గల దేవత లంద నేర్తురే!

10.2-1150-కంద పద్యము

కాన భవత్పదపద్మ
ద్వానంబునఁ గాని శాస్త్రతత్త్వంబులచేఁ
గానరు శ్రుతిసంవేద్యం
బైన భవత్పదముఁ జిన్నయాకార! హరీ!

10.2-1151-వచనము

దేవా! యే నరుండైన నేమి శ్రద్ధాగరిష్ఠచిత్తుండై మిమ్ముసేవించు నట్టి
మహాత్ముండు విధిచోదితంబయిన ప్రమాణంబువలన విము క్తుండై వర్తించు;
నట్లుగావున యోగీశ్వరుండవైన నీ వీశితవ్యుల మైన మమ్ము నిష్పాపులం
జేయు” మని నుతించి మఱియు నిట్లనియె.

10.2-1152-మత్తకోకిలము

కంటిగంటి భవాబ్ధి దాటఁగఁ గంటి ముక్తినిధానముం
గంటి నీ కరుణావలోకముఁ గంటి బాపము వీడ ము
క్తుంటి తామరచూలియుం బొడఁ గాననట్టి మహాత్మ! నా
యింటికిం జనుదెంచి తీశ్వర! యేఁ గృతార్థతఁ బొందితిన్.

10.2-1153-వచనము

దేవా! యేను భవద్దాసుండ! నేది పంచినం జేయుదు; నిచ్చటికి మీరలు
విజయంబు చేసిన కార్యం బానతీయవలయు” నని కరం బులు మొగిచి,
విన్నవించినం బుండరీకాక్షండతని వాక్యంబులకు సంతసిల్లి యిట్లనియె

10.2-1154-సీస పద్యము

బలిదైత్య! విను మున్ను ప్రథమయుగంబున;
నా మరీచికి భార్యయైన వర్ష
యను నింతివలన నందను లార్వు రుద్భవ;
మైరి వా రొక్కనాఁ డట్టభవుఁడు
తనపుత్రిపై మోహమునఁ గూడి రతికేళి;
యైనరింప వీరు నవ్వుటయుఁ గ్రోధ
మంది యాసురయోని యందుఁ బుట్టుం డని;
ఘనశాప మిచ్చె న వ్వునజజుండు.

10.2-1154.1-తేటగీతి

తన్నిమిత్తమునను వారు దగిలి హేమ
కశిపునకుఁ బుట్టి రంత నా కొకసులకు
నొదవ వీరలఁ దెచ్చి య య్యోగమాయ
యడరి దేవకిగర్భము నందుఁ జొనుప.

10.2-1155-కంద పద్యము

దొరఁగొని కంసుఁడు దోడ్తోఁ
బొరిగొనెఁ దత్పుత్తశోకమునఁ దన చిత్తం
బెరియఁగ దేవకి వారల
దరిశంపఁగఁ గోరి పనుపఁ దగ నసురేంద్రా!

10.2-1156-కంద పద్యము

వచ్చితిమి వారిఁ గ్రమ్మఱఁ

దెచ్చెద మని తల్లి కోర్కిఁ దీర్పఁగ నిపు డే

మిచ్చటికిని నీకడఁ బోర

పొచ్చెము లేకున్నవారె పో వీ రనఘా!

10.2-1157-కంద పద్యము

వీరలఁ దోకొని యిపుడే

ధారుణికిన్నేగి జనని తాపము వాపన్

వీరలు నంతట శాపముఁ

దీఱి మదీయప్రసాదదీయుతు లగుచున్.

10.2-1158-కంద పద్యము

పొలుపుగ సుగతిం బొందఁగఁ

గల రని హరి యానతిచ్చి కరుణాన్వితుడై

బలిచే ననుమతిఁ గొని వా

రలఁ దోకొని వచ్చె నిద్దరామండలికిన్.

10.2-1159-వచనము

అట్లు వారలం దోడితెచ్చి తల్లి కిట్లనియె.

10.2-1160-కంద పద్యము

కనుఁ గొనుము వీరె నీ నం

దను లని జనయిత్రికడ ముదంబున వారి

న్నునిచిన నద్దేవకియును

ఘనపుత్రస్నేహ మోహకలితాత్మకయై.

10.2-1161-కంద పద్యము

చన్నులు దిగ్గనఁ జేపఁగఁ

గన్నులనానందబాష్పకణములుదొరఁగం

గన్నన కొఁగిట నిడి ననుఁ

గన్నులు వచ్చి రనుచుఁ గౌతుక మొప్పన్.

10.2-1162-వచనము

అట్లు కొఁగిటం జేర్చి నిజాంకపీఠంబున నునిచి, శిరంబులు మూర్ఛొని,
చిబుకంబులు పుణుకుచుం బ్రేమాతిశయమున మేనం బులకలోలయం
జన్నిచ్చిన, వారును వైష్ణవమాయామోహితులై స్తన్యపానంబు సేయుచు
భగవంతు డయిన రథాంగపాణి యంగ సంగంబున విగతకల్మషులై
విధిశాపసాగరంబు హరిదయాకటాక్షంబను నావచేతం దరించి నిజస్వరూపంబులు
ధరించి, కృష్ణునకుఁ దలదండ్రులకు వందనం బాచరించి గగనపథంబున
నిజస్థానంబున కరిగి; రంత దేవకీదేవి తన మనంబున.

10.2-1163-కంద పద్యము

చచ్చిన బాలురఁ గ్రమ్మఱఁ

దెచ్చుట గడుఁ జిత్ర మనుచు దేవకి మదిలో

నచ్చెరువడి యిది యంతయు

నచ్చుపు హరిమాయ గాక! యని తలచె నృపా!

10.2-1164-కంద పద్యము

పరమాత్ముఁ డఖిల జగదీ

శ్వరుఁడగు కృష్ణుండు సేయు సత్కృత్యంబుల్

పరికింప నెన్నఁ బెక్కులు

దరణీవర! యనిన రాజు తాముని కనియెన్.

10.2-81- సుభద్రా పరిణయంబు

10.2-1165-సీస పద్యము

మునినాథ! పార్థుండు వనజనాభుని సహో;
దరి సుభద్రను నే విధమునఁ బెండ్లి
యయ్యెను నా విధం బంతయు నాకును;
దెలియంగ నెఱిగింపు ధీవిశాల!
యనవుడు నా వ్యాసతనయుఁ డాతనిఁ జూచి;
వినవయ్య! నృప! దేవవిభుని సుతుఁడు
మును తీర్థయాత్రాసముత్సుకుండై చని;
రమణఁ బ్రభాసతీర్థమున నుండి

10.2-1165.1-తేటగీతి

యా తలోదరితోడి నెయ్యంబు కలిమిఁ
జూడఁ గోరుచు రాముఁడు సుందరాంగిఁ
గౌరవేంద్రున కీ సమకట్టె ననుచుఁ
దనకు నెఱుగ రా నా పురందరసుతుండు.

10.2-1166-వచనము

అట్లు సుభద్రా దర్శనోత్సాహంబు దన మనంబున సందడిగొనం, ద్రిదండివేషంబు
 ధరియించి, ద్వారకాపురంబునకుం జనుదెంచి, యష్పౌరజనంబులు
 భక్తిస్నేహంబుల ననిశంబుఁ బూజింపం దన మనోరథసిద్ధి యగునంతకుం
 గనిపెట్టుకొని, వానకాలంబు సనునంతకు నప్పట్టణంబున నుండు
 సమయంబున.

10.2-1167-కంద పద్యము

రాముడు తత్కపటాకృతిఁ
దా మదిఁ దెలియంగలేక దగ నొకనాఁ డా
భూమీవర తాపసుఁ బో
రామిం గని యాత్మమందిరమునకుఁ దెచ్చెన్.

10.2-1168-ఆటవెలది

తెచ్చి భిక్షసేయ దేవేంద్రతనయుండు
గుడుచుచుండి యచటఁ గోరి మెలఁగు
నసమబాణు మోహనాస్త్రంబుకై వడి
వీరమోహి నన విహారలీల.

10.2-1169-వచనము

అట్లు సుభద్ర విహరించుచున్న సమయంబున.

10.2-1170-చంపకమాల

జలరుహపత్తినేత్రు ననుసంభవ చారువధూలలామ స
ల్లలితవిహారవిభ్రమవిలాసము లాత్మకు విందు సేయ న
బ్బలిరిపు నందనుండు గని భావజసాయకబాధ్యమాన వి
హ్వలహృదయాబ్జుడై నిలిపె నత్తరుణీమణియందుఁ జిత్తమున్.

10.2-1171-ఉత్పలమాల

ఆ తరుణీశిరోమణియు నర్జును నర్జునచారుకీర్తి వి
ఖ్యాతుని నింద్రనందను నకల్మషమానసుఁ గామినీ మనో
జాతునిఁ జూచి పుష్పశర సాయకజర్జరితాంతరంగయై
భీతిలి యుండె సిగ్గు మురిపెంబును మోహముఁదేటు చూపులన్.

10.2-1172-వచనము

అట్లా నృపసత్తమ మత్తకాశినులోండొరుల చిత్తంబులు చిత్తజాయత్తంబులై
కోర్కులు దత్తరింపం దాల్ములువీడ సిగ్గునం జిట్టుముట్టాడుచున్నయంత
నొక్కనాఁడు దేవతామహోత్సవ నిమిత్తం బత్తలోదరి పురంబు వెలుపలికి
నరుగుదెంచిన నర్జునుండు గృష్ణ దేవకీ వసుదేవుల యనుమతంబు వడసి
తోడనం దానును చని యప్పుడు.

10.2-1173-సీస పద్యము

సాంద్రశరచ్చంద్ర చంద్రికా స్ఫూర్తిచే;
రాజిల్లు పూర్ణిమారజనివోలెఁ
బూర్ణేందు బింబావత్త్రిల్లమై యిలమీద;
భాసిల్లు హరిణ డింభంబుఁ బోలె
సులలిత మేఘమండలమును నెడఁబాసి;
వసుధఁ గ్రుమ్మరు తటిద్వల్లి వోలె
మాణిక్య రచిత సన్తృప్తిత చైతన్యంబు;
వొందిన పుత్తడిబొమ్మ వోలె

10.2-1173.1-తేటగీతి

లలిత విభ్రమ రుచి కళాలక్షణములఁ
బొసఁగ రూపైన శృంగారరసముఁ బోలె
నర్థిఁ జరియించుచున్న పద్మాయతాక్షిఁ
బ్రకటసద్గుణభద్ర సుభద్రఁ జూచి.

10.2-1174-వచనము

అప్పుడు డాయం జని యరదంబుపై నిడుకొని పోవుచుండం గనుంగొని
యదుబలంబులు మదంబున నంటం దాకిన, నప్పు డయ్యాఖండలనందనుండు
ప్రచండగాండీవ కోదండ నిర్ముక్త కాండంబులం దూలించి, యఖండ బాహుదండ
విజయప్రకాండండ్లై ఖండవప్రస్థపురంబున కరిగె; నట బలభద్రుండవ్వార్త విని
విలయ సమయ సమీరసఖునికైవడిం బటురోష భీషణాకారుండ్లై క్రోధించి నం గని
కృష్ణుండాదిగాఁగల బంధుజనంబు లతని చరణంబులకుం బ్రణమిల్లి
మృదుమధుర భాషణంబుల ననునయించి యొడంబడునట్లుగా నాడిన
నతండును సంతృప్తుండయి మనంబునఁ గలంకదేఱి, యప్పుడు.

10.2-1175-కంద పద్యము

కరులం దేరుల నుత్తమ

హరులన్ మణి హేమభూషణాంబరభృత్యో

త్యర దాసికాజనంబుల

నరణంబుగ నిచ్చి పంపె ననుజకుఁ బ్రీతిన్.

10.2-1176-వచనము

ఇట్లు కృష్ణున కభిమతంబుగా నర్జునసుభద్రల కరణంబిచ్చి పంపె" నని చెప్పి
శుకయోగీంద్రుండు మఱియు నిట్లనియె.

10.2-82- శ్రుతదేవజనకుల చరిత్రంబు

10.2-1177-సీస పద్యము

నరనాథ! విను భువనప్రసిద్ధంబుగ;

దీపించు నట్టి విదేహదేశ

మందు భూకాంతకు నాననదర్పణం;

బనఁ దనర్చిన మిథి లను పురమునఁ

గలఁడు శ్రీహరిపాదకంజాత భక్తుండు;
 గళితరాగాది వికారుఁ డమల
 చరితుఁ డక్రొధుండు శాంతుండు నిగమార్థ;
 కోవిదుం డగు శ్రుతదేవుఁ డనెడి

10.2-1177.1-తేటగీతి

భూసురోత్తముఁ డొకఁ డనిచ్చాసమాగ
 తంబు తుప్పమైన హేమ శైలంబు గాఁగఁ
 దలచి పరితోష మందుచుఁ దగ గృహస్థ
 ద్రుమున నుండె సముచితకర్ముఁ డగుచు.

10.2-1178-ఉత్పలమాల

ఆ పురి నేలువాఁడు బహుళాశ్వఁడు నా నుతి కెక్కినట్టి ధా
 త్రీపతి యా ధరామరునిరీతిని నిష్కలుషాంతరంగుడై
 యే పనులందు ధర్మగతి నేమఱి కర్థిఁ జరించుచుండె ల
 క్ష్మీపతి వారిపైఁ గరుణఁ జేసి ప్రసన్నముఖంబుజాతుడై.

10.2-1179-వచనము

అట్లు కృష్ణుండు వారల జూచువేడ్క నిజ స్వందనారూఢుండై, నారద వామదేవాత్రి
 కృష్ణ రామ సీతారుణ దివిజగురు కణ్వ మైత్రేయ చ్యవనులును,
 నేనునుమొదలైన మును లనుగమింపం జనుచుఁ దత్తద్దేశ నివాసులగు నానర్తక
 ధన్వ కురు జాంగల వంగ మత్స్య పాంచాల కుంతి మధు కేకయ కోస లాది
 భూవరులు, వివిధ వస్తుప్రదయంబులు గానిక లిచ్చి సేవింప, గ్రహమధ్యగతుండై
 దీపించు సూర్యునిం బోలి, యప్పుండరీకాక్షుండు మందస్మిత
 సుందరవదనారవిందుం డగుచు వారలం గరుణార్ద్రదృష్టిం జూచి,

యోగక్షేమంబులరసి, సాదరభాషణంబుల నాదరించుచుఁ, గతిపయ
ప్రయాణంబులం జనిచని విదేహనగరంబు డాయంజనుటయు; నా
బహుళాశ్వుండు నమ్మాధవు రాక విని మనంబున హర్షించుచు
వివిధపదార్థంబులు గానికలుగాఁగోని, తానును శ్రుతదేవుండును నెదురుగాఁ
జనుదెంచి; యప్పుడు.

10.2-1180-ఉత్పలమాల

అమునికోటికిన్ వినయ మారగ వందన మాచరించి, యా
తామరసాభలోచనుఁ డుద్రాచరిత్తుఁడు పాపగోత్ర సు
త్రాముఁడు భక్తలోకశుభద్రాయకుఁ డైన రమేశు సద్గుణ
స్తోముని పాదపద్మములు స్తోకగ మ్రొక్కి వినమ్రులై తగన్.

10.2-1181-చంపకమాల

కరములు మోడ్చి యో! పరమకారుణికోత్తమ! నీవు నీ మునీ
శ్వరులును మద్గుహంబునకువచ్చి మముం గృపసేసి యిచ్చటం
గర మనురక్తిఁ బూజనలు గైకొనుఁ డంచు నుతించి వేడ నా
హరి మనమందు వారివినయంబుల కెంతో ప్రమోద మందుచున్.

10.2-1182-చంపకమాల

త్రిరముగ వారి యిష్టములుదీర్చు దలంచి మురాసురారి యెం
డొరుల కెఱుంగకుండ మునియూధముఁడానును నేగె వారి మం
దిరముల కేకకాలమున దీరత నా ధరణీవరుండు వా
రిరుహదళాయతాక్షు మునిబృందములం గనకాసనంబులన్.

10.2-1183-సీస పద్యము

కూర్పుండ నియమించి క్రొమరారు కాంచన;

కలదౌత కలశోదకములచేతఁ
బాదముల్ గడిగి తత్త్వావనజలములు;
దానును సతియు బాంధవజనంబుఁ
గర మర్ధి నిజమస్తకంబుల ధరియించి;
వివిధార్చనములు సద్వృధి నొనర్చి
మణిభూషణాంబర మాల్వానులేపన;
రాజిత ధూప నీరాజనములు

10.2-1183.1-తేటగీతి

భక్తిఁ గావించి పరిమృష్ట బహు విధాన్న
పాయసాపూప పరిపక్వఫలము లోలి
నారగింపఁగఁ జేసి కర్పూరమిళిత
లలిత తాంబూలములు నెయ్య ములర నొసఁగె.

10.2-1184-వచనము

ఇట్లు సమర్పించి, యనంతరంబ యమ్మిథిలేశ్వరుండైన జనకుండు
పరమానందంబును బొంది.

10.2-1185-చంపకమాల

హరిపదపద్మయుగ్మము నిజాంకతలంబునఁ జేర్చి యొత్తుచుం
బురుషవరేణ్య! యీ నిఖిలభూతగణావలి యాత్మలందు సు
స్థిరమతిఁ గర్మసాక్షివి సుధీవర! నీ పదభక్తకోటితో
నరయ నుమాధినాథ చతురాస్యులుఁ బోలరటందు వెప్పుడున్.

10.2-1186-వచనము

అట్టి లోకవిదితం బయిన భవద్వాక్యంబు నిక్కంబుగా భవదీయ పాదారవిందంబు
 లందు నొకానొకవేళ లేశమాత్రధ్యానంబుగల నా గృహంబున కకించనుండని
 చిత్తంబునం దలంపక భక్తవత్సలుండ వగుటంజేసి విజయం జేసితివి;
 భవత్పాదపంకేరుహ ధ్యానసేవారతిం దగిలిన మహాత్ములు త్వద్ధ్యానంబు వదలం
 జాలుదురే? నిరంతరంబును శాంతచిత్తులై నిష్క్రించనులై యోగిండులై నీ వలనం
 గోరిక గలవారలకు నిన్నైన నిత్తువు గదా!” యని వెండియు నిట్లనియె.

10.2-1187-తేటగీతి

కృష్ణ! పరమాత్మ! యదుకుల క్షీరవార్ధి
 పూర్ణచంద్రమ! దేవకీపుత్ర! సుజన
 వినుత! నారాయణాచ్యుత! వేదవేద్య!
 భక్తజనపోషపరితోష! పరమపురుష!

10.2-1188-ఉత్పలమాల

శ్రీ పురుషోత్తమాఖ్య! యదుసింహకిశోరక! భక్తలోకర
 క్షాపరతంత్ర! నీవు మునిసంఘముఁ గొన్నిదినంబు లుండవే
 నీ పదపద్మ రేణువులు నెమ్మి మదీయగృహంబు సోకినం
 దాపసవంద్య! యే నిపుడ ధన్యుడ నయ్యెదఁగాదె మాధవా!

10.2-1189-వచనము

అని యభ్యర్థించినం బ్రసన్నుండై యప్పుండరీకాక్షుండు నిమికుల ప్రదీపకుండైన
 జనకచక్రవర్తిం గరుణించి, యమ్మిథిలానగరంబునం బౌరజనంబులకు నున్నత
 శోభనంబులు గావించుచుం గొన్నిదినంబు లుండె; నంత.

10.2-1190-మత్తేభ విక్రీడితము

శ్రుతదేవుండును మోదియై మునిజనస్తోమంబుతో నిందిరా

పతిఁ దోకొంచు నిజాలయంబునకు నొప్పున్నేగి యచ్చోట స
మృతి దర్భాస్తరణంబులన్నునిచి సమృగ్జానపారీణుడై
సతియుం దానుఁ బదాజ్ఞముల్ గడిగి చంచదృక్తిఁ దత్తోయముల్.

10.2-1191-చంపకమాల

శిరములఁ దాల్చి నవ్యతులసీదళదామ కుశప్రసూన వి
స్ఫుర దరవింద మాలికలఁ బూజ లొనర్చి గృహాంధకూప సం
చరణుడ నైన నాకడకుఁ జక్తి దనంతనె వచ్చునట్టి సు
స్థిరమతి నే తపంబు మును సేసితిన్? యని సంతసించుచున్.

10.2-1192-తేటగీతి

మఱియుఁ దత్పాదతీర్థంబు మందిరమునఁ
గలయఁ జిలికించి సంప్రీతి గడలుకొనఁగఁ
బత్త ఫలపుష్పతోయముల్ భక్తి నొసగి
హరి మురాంతకమూర్తి నిజాత్మ నిలిపి.

10.2-1193-తేటగీతి

మానితంబుగ విశ్వనిద్రానమూర్తి
యైన కృష్ణుండు దనయింట నారగించెఁ
దన మనోరథసిద్ధియుఁ దనకు నబ్బె
ననుచుఁ బైపుట్ట మల్లార్చి యాడుచుండె.

10.2-1194-చంపకమాల

తరుణియుఁ దానుఁ బుత్రులుఁ బదంపడి కృష్ణు భజించుచుండ త
చ్చరణము లంకపీఠమునఁ జూచిన మెల్లన యొత్తుచున్ రమా
వరుఁ గని వల్కె భక్తజనవత్సల! మామకభాగ్య మెట్టిదో

హర చతురాస్యులున్నెఱుగ నట్టి నినుం గనుగొంటి నెమ్మితోన్.

10.2-1195-కంద పద్యము

ముని యోగిమానసస్సుట

వనజంబుల నెల్ల ప్రొద్దు వర్తించు భవ

ద్వనదివ్యమూర్తి నా లో

చనగోచర మయ్యె గాదె! సర్వాత్మ! హరీ!

10.2-1196-వచనము

దేవా! నీ సచ్చరితంబులు గర్జరసాయనంబులుగా నాకర్ణించుచు, నీకుం
బూజలొనర్చుచు నీచరణారవిందంబులకు వందనంబులు సేయుచు, నీ
దివ్యనామ సంకీర్తనంబులు సేయుచుం దమ శరీ రంబులు భవదధీనంబులుగా
మెలంగు నిర్మలబోధాత్ములగు వారి చిత్తంబులను దర్పణంబులం
గానంబడుచుందువు; కర్మవిక్షిప్తచిత్తులైన వారి హృదయంబుల నుండియు,
దూరగుండ వగుదు;” వని మఱియు నిట్లనియె.

10.2-1197-సీస పద్యము

నీకు మ్రొక్కెదఁ గృష్ణ! నిగమాంత సంవేద్య! ;

లోకరక్షక! భక్తలోకవరద!

నీపాదసేవననిరతుని నన్ను నే;

పనిఁ బంపె దానతి మ్మనినఁ గృష్ణఁ

డెలనప్పు మోమునఁ జెలువొంద నా విపు;

కర మాతృకరమునఁ గదియఁ జేర్చి

పాటించి యతనితోఁ బలికెఁ దపశ్శక్తి;

వఱలిన యమ్మునివర్చు లెపుడుఁ

10.2-1197.1-తేటగీతి

దమ పదాంబుజరేణు విత్రానములను
 దవిలి లోకంబులను బవిత్రంబు సేయు
 వారు ననుఁ గూడి యెప్పుడు వలయు నెడల
 కరుగుదెంతురు నీ భాగ్య గ్రమ నిటకు.

10.2-1198-పదనము

చనుదెంచిరి; పుణ్యస్థలంబులును విప్రులును దేవతలును సంస్కర్శన
 దర్శనార్చనంబులం బ్రాణులను సమస్త కిల్బిషంబులం బాయంజేయుదు;
 రదియునుంగాక, బ్రాహ్మణుండు జననమాత్రంబున జీవకోటి యందు ఘనుండై
 యుండు, జపతపోధ్యానాధ్యయనాధ్యాత్మములం జతురుండై
 మత్కలాశ్రయిండుయ్యెనేని నతం డుత్తముం డై వెలుంగు; నతనిం జెప్ప నేల?"
 యని వెండియు నిట్లనియె.

10.2-1199-కంద పద్యము

నా మది విపులపైఁ గల
 ప్రేమము నా తనువు నందుఁ బెట్టని కతనన్
 భూమీసురు లర్హులు; నీ
 వీ మునులం బూజ సేయు మిద్ధచరిత్రా!

10.2-1200-కంద పద్యము

ఇదియే నా కిష్టము ననుఁ
 బదివేలవిధంబు లొలయ భజియించుటగా
 మది కింపగు నటు గావున
 వదలని భక్తిన్ భజింపు వసుధామరులన్!

10.2-1201-కంద పద్యము

అని సర్వలోక విభుఁ డగు

వనజోదరుఁ డానతిచ్చు వాక్యంబుల జా

డన భూమీసురుఁ డమ్ముని

జనులకు సద్భక్తిఁ బూజ సలిపెన్ వరుసన్.

10.2-1202-చంపకమాల

ఎనయఁగఁ గృష్ణుఁ డంత మిథిలేశ్వర భూసురులం గృపావలో

కన మొలయన్ననూనసుభగ్రస్థితిఁ బొందఁగఁ జేసి వారి వీ

డ్కిని రథమెక్కి దివ్యమునిక్రీటియుఁ డానును వచ్చెఁ గ్రమ్మఱన్

జనవర! మోక్షదం బగు కుశస్థలికిం బ్రమదాంతరంగుడై!

10.2-83- శ్రుతిగీతలు

10.2-1203-వచనము

అని చెప్పిన బాదరాయణికి నభిమన్యునందనుం డిట్లనియె “మునీంద్రా!

ఘటపటాదివస్తు జాతంబు భంగి నిర్దేశింప నర్హంబు గాక, సత్త్వాదిగుణశూన్యం

బైన బ్రహ్మంబునందు సత్త్వాది గుణగోచరంబులైన వేదంబులే క్రమంబునం

బ్రవర్తించు, నట్టి చందంబు నాకెఱిగింపు” మనిన భూవరునకు మునివరుం

డిట్లనియె; “సకల చేతనా చేతనాంతర్యామియైన సర్వేశ్వరుండు

సర్వశబ్దవాచ్యుండు గావున సకల జంతు నివహంబులందు బుద్ధీంద్రియమనః

ప్రాణశరీరంబు లను సృజించి; చేతనవర్గంబునకు జ్ఞానప్రదుండగుం గావున

సకల నిగమసమూహంబులును దత్స్వరూప గుణవైభవప్రతిపాదకంబులు

గావున ముఖ్యంబై ప్రవర్తించు; శ్రుతిస్తోత్రం బుపనిషత్తుల్యంబు; ననేక పూర్వఋషి

పరంపరాయాతంబును నైన దీనిని శ్రద్ధాయుక్తుండై యెవ్వం డనుసంధించు,

నతనికి మోక్షంబు సులభంబు; దీనికి నారాయణాఖ్యాతంబగునొక్క
యుపాఖ్యానంబు గలదు; వినిపింతు వినుము; భగవత్ప్రియుండైన నారదుం
డొక్కనాఁడు నారాయణాశ్రమంబునకుం జని ఋషిగణసమేతుం డైన
నారాయణఋషిం గనుంగొని నీవు నన్నడిగినట్ల యమ్మహాత్ముని నడిగిన
నతండు మున్నీయర్థంబు శ్వేతదీప్యపవాసులైన సనక సనందనాది
దివ్యయోగీంద్రులు ప్రశ్న సలిపిన, వారలకు సనంద నుండు చెప్పిన ప్రకారంబు నీ
కెఱింగించెద" నని చెప్పందొడంగె; శయానుం డైన రాజశ్రేష్ఠునిఁ దత్పరాక్రమ
దక్షతాది చిహ్నంబు లను నుతియించు వందిజనంబుల చందంబున జగదవసాన
సమయంబున ననేక శక్తియుతుండై యోగనిద్రావశుండైన సర్వేశ్వరుని
వేదంబులు స్తోత్రంబుసేయు విధంబు నారాయణుండు నారదునకుం జెప్పిన
తెలుంగు విను"మని యిట్లనియె.

10.2-1204-సీస పద్యము

జయజయ హరి! దేవ! సకలజంతువులకు;

జ్ఞానప్రదుండవుగాన వారి

వలన దోషంబులు గలిగిన సుగుణ సం;

తానంబుగాఁ గొని జ్ఞానశక్తి

ముఖ్యషడ్గుణ పరిపూర్ణతఁ జేసి మా;

యాత్మవిశిష్టుండ వగుచుఁ గార్య

కారణాత్మకుఁడవై కడఁగి చరించుచు;

నున్న నీయందుఁ బయోరుహాక్ష!

10.2-1204.1-తేటగీతి

తివిరి యామ్నాయములు ప్రవర్తించుఁ గాన

ప్రకట త్రిగుణాత్మకం బైన ప్రకృతితోడి

యోగ మింతయు మాన్పవే! యోగిమాన
సాంబుజాత మధువ్రత! యని నుతించి.

10.2-1205-వచనము

అదియునుం గాక.

10.2-1206-సీస పద్యము

పరమవిజ్ఞాన సంపన్ను లైనట్టి యో;
గీంద్రులు మహితనిస్తంద్ర లీలఁ
బరిదృశ్యమానమై భాసిల్లు నిమ్మహీ;
పర్వత ముఖర ప్రపంచ మెల్ల
బరగ బ్రహ్మస్వరూపము గాఁగఁ దెలియుదు;
రెలమి నీవును జగద్వలయవేళ
నవశిష్ఠుఁడవు గాన ననఘ! నీ యందు నీ;
విపుల విశ్వోదయవిలయము లగు

10.2-1206.1-తేటగీతి

ఘట శరావాదు లగు మృద్విక్రరములు మృ
దాత్మకంబైన యట్లు పద్మాయతాక్ష!
తవిలి కారణరూపంబుఁ దాల్చి లీలఁ
గడఁగు నీయందు బుద్ధి వాక్తర్మములను.

10.2-1207-కంద పద్యము

అలవడఁ జేయుచు నుందురు
బలకొని యిలఁ బెట్టఁబడిన పదవిన్యాసం
బులు పతనకారణముగా

నలవున సేవించుచును గృతార్థులు నగుచున్.

10.2-1208-కంద పద్యము

లీలం బ్రాకృతపూరుష

కాలాదిక నిఖిలమగు జగంబుల కెల్లన్

మాలిన్య నివారక మగు

నీ లలితకథాసుధాబ్ధినిం గ్రుంకి తగన్.

10.2-1209-చంపకమాల

భరిత నిదాఘ తప్తుఁ డగు పాంధుఁడు శీతలవారిఁ గ్రుంకి దు

ష్టర మగు తాపముం దొఱగు కైవడి సంసరణోగ్రతాపమున్

వెరవునఁబాయుచుండుదురు నిన్న భజించుమహాత్మకుల్ జరా

మరణ మనేగదంబులఁ గ్రమంబునఁ బాయుట సెప్ప నేటికిన్?

10.2-1210-వచనము

అదియునుం గాక.

10.2-1211-సీస పద్యము

అనయంబు దేహి నిత్యానిత్య సద్విల;

క్షణమునఁ బంచకోశవ్యవస్థ

నభివృద్ధిఁ బొరయుచు నందులోపల నున్న;

ప్రాణాన్నబుద్ధి విజ్ఞానమయము

లను చతుష్కోశంబు లవ్వల వెలుగొందు;

నానందమయుఁ డీవు గాన దేవ!

సురుచిర స్వప్రకాశండవు నీ పరి;

గ్రహము గల్గుటఁ జేసి కాదె ప్రకృతి

10.2-1211.1-తేటగీతి

మహా దహంకార పంచతన్మాత్ర గగన
పవన తేజోంబు భూ భూతపంచకాది
కలిత తత్త్వముల్ బ్రహ్మాండకార్య కరణ
మందు నెప్పుడు సమర్థంబు లగుటఁ జూడ.

10.2-1212-కంద పద్యము

కోరి శరీరులు భవదను
సారంబున నిహపరైక సాఖ్యంబులఁ బెం
 పారఁగ నందుచు నుందురు
దీరజనోత్తము లనంగ దివిజారిహరా!

10.2-1213-ఆటవెలది

నిన్ను ననుసరింప నేరని కుజనులు
పవనపూర్ణ చర్మభస్తి సమితి
యోజఁ జేయుచుండు రుచ్చస్వసనంబులు
బలసి యాత్మదేహభజను లగుచు.

10.2-1214-సీస పద్యము

దేవ! కొందఱు సూక్ష్మద్వక్కు లైనట్టి మ;
హాత్మకు లుదరస్థుఁ డైన వహ్ని
గా మదిఁ దలఁతురు కైకొని మఱికొంద;
ట్రారుణు లనుపేర నమరు ఋషులు
లీల సుషుమ్నాడీ మార్గగతుఁడవై;
హ్మత్పదేశమునఁ జరించుచున్న

రుచి దహరాకాశ రూపిగా భావించు;

రట్టి హృత్పద్మంబునందు వెడలి

10.2-1214.1-తేటగీతి

వితమూర్ధన్యనాడికాగతుల నోలి

బ్రహ్మరంధ్రంబుఁ బ్రాపించి ప్రమపురుష!

సుమహితానందమయ పరంజ్యోతిరూపి

వైన నినుఁ బొంది మఱి పుట్ట రవని యందు.

10.2-1215-వచనము

మఱియు వివిధకాష్టాంతర్గతుం డయిన వాయుసఖుండు తద్గత దోషంబునం
బొరయక నిత్యశుద్ధుడై తరతమభావంబున వర్తించు చందంబున
స్వసంకల్పకృతంబులయిన విచిత్రశరీరంబులయందు నంతర్యామివై ప్రవేశించి
తత్తద్విచిత్రయోనిగతంబైన హేయంబులం బొరయక సకలాత్మ సమంబై
బ్రహ్మంబయిన నిన్ను నైహికాముష్మిక ఫలసంగమంబు లేక
విగతరజోగుణంబులందగిలి కొందఱు భజియించుచుండుదు; రదియునుం గాక,
దేవా! భవదీయ సంకల్పాధీనంబులయిన శరీరంబులం బ్రవేశించియున్న
జీవసమూహంబు నీకు శేషభూతం బని తెలిసి కొందఱు భవనివారకం బయిన
శ్రీమత్స్వచ్ఛరణారవిందంబులు సేవించి కృతార్థులగుదురు మఱియును.

10.2-1216-సీస పద్యము

అనఘ! దుర్గమమైన యాత్మతత్త్వంబు ప్ర;

వర్తించుకొఱకు దివ్యంబులైన

యంచిత రామకృష్ణాద్యవతారములే;

భజియించియున్న నీ భవ్యచరిత

మను సుధాంభోనిధి నవగాహనము సేసి;

విశ్రాంతచిత్తులై నెలయుచుండి

మోక్షంబు బుద్ధినపీక్షింపనొల్లరు;

మఱియుఁగొందఱు భవచ్చరణపంక

10.2-1216.1-ఆటవెలది

జములఁ దగిలి పుణ్యతము లైన హంసల

వడువు నొంది భాగవతజనముల

నొనరువారు ప్రకట యోగిజనప్రాప్య

మైన ముక్తిఁ గోర రాత్మ లందు.

10.2-1217-ఉత్పలమాల

కొందఱు నీ శరీరము లకుంరితభక్తి భవద్వశంబులై

చెందఁగ నీ పదాబ్జములు సేరి భజించుచుఁ దత్సఖాత్ములై

యుందురు కొందఱీ తనువు లోలి ధరించి భవత్పదాబ్జముల్

పొందుగఁ గొల్వలేక నిలఁ బుట్టుచుఁ జచ్చుచు నుందు రవ్యయా!

10.2-1218-చంపకమాల

యమ నియమాది యోగమహితాత్మకులైన మునీంద్రులున్ విరో

ధమునఁ దలంచు చైద్యవసుధావర ముఖ్యస్సపుల్ ఫణీంద్ర భో

గము లన నొప్పు బాహువులు గల్గిన నిన్ను భజించు గోపికల్

క్రమమున నేమునున్ సరియ కామె భవత్కృప కంబుజోదరా!

10.2-1219-మత్తేభ విక్రీడితము

అరవిందాక్ష! భవత్స్వరూప మిలఁ బ్రత్యక్షంబునం గాన నె

వృరికిం బోలదు శాస్త్రగోచరుడవై వర్తింతు వీ సృష్టి ముం

దర సద్రాపుడవైన నీ వలననే **ద్రా**త్రాద్యమర్తుల్ జనిం

చిరి నిన్నంతకు మున్నెఱుంగఁ గలమే **చిం**తింప నేమచ్యుతా!

10.2-1220-వచనము

అట్టి నిన్నుఁ బరమాణుకారణవాదులైన కణ్య గౌతమాదులును, బ్రకృతి
కారణవాదులయిన సాంఖ్యులును, దేహాత్మవాదులయిన బౌద్ధులును,
వివిధంబులైన కుతర్కంబులచేతం బరస్పరావ్యాహతంబులైన మతంబులు
దమతమ కుతర్కవాదంబుల సమర్థించుచు నిన్నుం దెలియలేరు;
మహాభాగ్యవంతులయిన యోగీంద్రులకు నీవు ప్రత్యక్షం బైన నివి యన్నియు
నసత్యంబు లని కానవచ్చు; వెండియుఁ గొందఱీ సచరాచర వస్తుజాతంబులకు
నంతర్యామివై సర్వంబు నీవ యగుటం దెలియలేక నిత్యం బనియు, ననిత్యం
బనియు విపరీతబుద్ధిం దెలియుదురు; గాని భవదీయ దివ్యతత్త్వంబు
నిక్కంబుగఁ దెలియజాలరు; కొందఱు జగచ్ఛరీరుండవుగాన జగద్రూపకుండవైన
నిన్నుం గటకమకుటకర్ణికాది వివిధ భూషణభేదంబులం గనకంబు
నిజస్వరూపంబు విడువక వర్తించు చందంబున జగద్వికారానుగతుండ
వయ్యును నిఖిల హేయప్రత్యేక కల్యాణగుణాత్మకుండవై యుండుదు వని
యాత్మ విదులయిన వారు దెలియుదు; రదియునుం గాక.

10.2-1221-మత్తేభ విక్రీడితము

వనజాతాక్ష! భవత్పదాబ్జయుగ సేవాసక్తు లైనట్టి య

జ్ఞనముల్ మృత్యుశిరంబుఁదన్ని ఘనసంస్థానంబుధిన్ దాఁటి పా

వనులై లోకములుం బవిత్రములుగా **వ**ర్తించుచున్ నిత్య శో

భనమై యొప్పెడి ముక్తిఁ బొందుదురు శుంభద్యైభవోపేతులై.

10.2-1222-మత్తేభ విక్రీడితము

మిము సద్భక్తి భజింపనొల్ల కిల దుర్మేధం బ్రవర్తించు నీ
చ మతివ్రాతము నేర్పునం బసులఁ బాశ్రేణి బంధించు చం
దమునం బెక్కుగు నామరూపములచేతన్ వారి బంధించి దు
ర్లమ సంసారపయోధిఁ ద్రోతువు దళత్కంజాతపత్తేక్షణా!

10.2-1223-వచనము

దేవా! కర్మమూలంబు లయిన పాణి పాదంబులు లేనివాఁడవయ్యును
 స్వతంత్రుఁడవు గావున బ్రహ్మాదులు భవత్పరతంత్రులై యుండుదురు; స్థిర చర
 రూపంబులుగల చేతనకోటికి నీవు సర్వవిధనియంతవు; గావున నీ
 కృపావలోకనంబుగల వారికి మోక్షంబు కరస్థితం బై యుండు;
 భవత్కృపావలోకనంబు లేని దుష్టాత్ములు దుగ్గతిం గూలుదు; రట్టి జీవులు
 దేవతిర్మజ్జనుష్యస్థావరాది శరీరంబులు సొచ్చి యణురూపులై యుండు;
 రందును నీ వంతరాత్మ వగుచు నుండువు; మఱియును.

10.2-1224-కంద పద్యము

మదిఁదల పోయఁగ జల బు
ద్బుదములు ధరఁ బుట్టి పొలియు పోలిక గల యీ
 త్రిదశాది దేహములలో
వదలక వర్తించు నాత్మవర్గము నోలిన్.

10.2-1225-ఆటవెలది

ప్రళయవేళ నీవు భరియింతు వంతకుఁ
గారణంబ వగుటఁ గమలనాభ!
భక్తపారిజాత! భవభూరితిమిరది
నేశ! దుష్టదైత్యనాశ! కృష్ణ!

10.2-1226-చంపకమాల

అనఘ! జితేంద్రియస్ఫురణ లయ్యును జంచలమైన మానసం
బను తురగంబు బోధమహితాత్మ వివేకపు నూలి త్రాట న
లన గుదియంగఁ బట్టను దలంచుచు ముక్తి కుపాయలాభ మే
యనువును లేమికిన్ వగల నందెడు నాత్మలువో తలంపఁగన్.

10.2-1227-చంపకమాల

గురు పదపంకజాతములు గొల్పని వారలువో మహాబ్ధి ని
స్రణకుఁ గర్ణధారరహితంబగు నావను సంగ్రహించు బే
హరి గతి భూరి దుస్థర భవాంబుధిలోన మునుంగుచుండు రం
బురుహదళాక్ష! నీవు పరిపూర్ణుడవై తనరారఁగా నొగిన్.

10.2-1228-తేటగీతి

పుత్రదార గృహక్షేత్ర భూరివిషయ
ఘన సుఖాసక్తుఁ డగుచు నే మనుజుఁ డేని
నర్థిఁ జరియించు వాఁడు భవాబ్ధిలోనఁ
జెంది యెన్నాళ్ళకును దరిఁ జేర లేడు.

10.2-1229-సీస పద్యము

జగతిపై బహుతీర్థ సదనంబు లనఁ గల్గి;
పుణ్యానువర్తన స్ఫురితు లగుచుఁ
బాటించి నీ యందు బద్ధమత్సరములు;
లేక భక్తామరానోకహంబ
వగు భవత్పాదాబ్జయుగళంబు సేవించి;
భవపాశముల నెల్లఁ బాఱఁదోలి

సమమతులై యద్యచ్చా¹లాభ తుష మేరు;

సమముగాఁ గైకొని సా²ధు లగుచుఁ

10.2-1229.1-తేటగీతి

బా³దతీర్థంబు గల మహా⁴భాగవత జ

నో⁵త్తమోత్తము లైనట్టి యో⁶గివరుల

వార కెప్పుడు సేవించువా⁷డు వొందుఁ

బ్ర⁸విమలానందమయ మోక్ష⁹పదము మఱియు.

10.2-1230-పదనము

సత్తైన ప్రకృతివలన నుత్పన్నంబైన యీజగత్తు సత్తు గావలయు; నది
యెట్లనినం గనకోత్పన్నంబులైన భూషణంబులు కనకమయంబులయి
కానంబడు చందంబున నని సాంఖ్యుండు వలికిన విని యద్వైతవాది యిట్లను;
నెయ్యది యుత్పన్నంబు గాదది సత్తును గా; దను వ్యతిరేక వ్యాప్తి నియమంబు
నిత్యసత్యంబైన బ్రహ్మంబునందుఁ దర్కహతంబగుం గావునం బ్రపంచంబు మిథ్య
యని నిరూపించిననా ప్రపంచంబు బ్రహ్మవిశేషణంబై కార్యకారణావస్థలు
గలిగియున్న యంతమాత్రంబున మిథ్యగానేర; దా ప్రపంచంబునకుఁ
గార్యకారణావస్థలునిత్యంబులు గావున నవస్థాద్వయ యుక్తంబయిన ప్రపంచంబు
నిత్యంబనిన వెండియు నద్వైతి యిట్లను; బహుగ్రంథ ప్రతిపాదితం బయిన
జగన్నిత్యత్వంబు లేమి యెట్లనిన నదియునుం గర్మవశులైన జడుల నవిద్యా
ప్రతిపాదకం బైన కుతర్క సమేతం బైన భారతి యంధపరంపరా వ్యవహారంబునం
జేసి భ్రమియింపఁజేయుఁ; గారణావస్థలయందును బ్రహ్మ విశేషణంబయిన
సూక్ష్మరూపంబునం బ్రపంచంబు సత్తై యుండు; సత్యంబు బాధాయోగ్యంబు
గావున నీకు శేషంబయి యుండు; గావున నీవు దేహగతుండైన దేహియందు
నంతర్యామివయ్యుం గర్మఫలంబులం బోరయక కర్మఫలభోక్తయైన జీవునకు

సాక్షిభూతంబవై యుందు; వట్టి నిన్ను నజ్ఞులైన మానవులు నిజకంఠ
 లగ్నంబయిన కంఠికామణి నిత్యసన్నిహితంబై వెలుంగుచుండి నను
 గానకవర్తించు తెఱంగునఁ దమహృదయపద్మమధ్యంబున
 ననంతతేజోవిరాజమానుండవై ప్రకాశించు నిన్నుం దెలియలేరు; సకల
 బ్రహ్మాండనాయకుండవైన నీయందు శ్రుతులు ముఖ్య వృత్తిం బ్రవర్తించునని
 శ్రుత్యధిదేవతలు నారాయణు నభినందించిన తెఱంగున సనందనుండు
 మహర్షుల కెఱింగించిన ప్రకారం బని నారాయణుని నారదునకుం జెప్పిన
 నమ్మహాత్ముండు మజ్జనకుండైన వేదవ్యాసమునీంద్రునకు నుపన్యసించె;
 నయ్యర్థంబు నతండు నాకుం జెప్పిన విధంబున నీకుం జెప్పితి; నీ
 యుపాఖ్యానంబు సకల వేదశాస్త్ర పురాణోపాససారం; బుపనిషత్తుల్యంబు;
 దీనింబరించువారును వినువారును విగతకల్మషులై యిహపర సౌఖ్యంబులనొంది
 వర్తింతు;” రని చెప్పిన శుకయోగీంద్రునకు రాజేంద్రుం డిట్లనియె.

10.2-84- విష్ణు సేవా ప్రాశస్త్యంబు

10.2-1231-మత్తేభ విక్రీడితము

మునినాథోత్తమ! దేవమానవులలో ముక్కంటి సేవించు వా
రనయంబున్ బహువస్తుసంపదల సౌఖ్యానందులై యుండ న
వ్సనజాతాక్షు రమామనోవిభుని శశ్వద్భక్తి సేవించు స
న్మునివర్యుల్ గడుఁ బేద లొటకు గతంబున్ నా కెఱింగింపవే.

10.2-1232-సీస పద్యము

నావుడు శుకయోగి నరనాథుఁ గనుఁగొని;
విను మెఱింగింతుఁ దద్విధము దెలియ
ఘనశక్తిసహితుండు కాలకంధరుఁడు దా;

వినుతగుణత్రయాన్వితుఁడు గాన
రాగాదియుక్తమై రాజిల్లు సంపద;
లాతనిఁ గొలుచు వారందు చుందు;
రచ్యుతుఁ బరము ననంతు గుణాతీతుఁ;
బురుషోత్తముని నాదిపురుషు ననఘు

10.2-1232.1-తేటగీతి

నర్థి భజియించువారు రాగాది రహితు
లగుచు దీపింతు రెంతయున నఘచరిత!
ధర్మనందనుఁ డశ్వమేధంబు సేసి
పిదప సాత్త్విక కథనముల్ ప్రీతితోడ.

10.2-1233-ఉత్పలమాల

నారదసంయమీంద్రు వలనన్ వినుచుండి యనంతరంబ పం
కేరుహనాభుఁ జూచి యడిగెం దగ నిప్పుడు నీవు నన్ను నిం
డారిన భక్తిమై నడిగి నట్ల యతండును మందహాస వి
స్మార కపోలుడై పలికెఁ బాండుతనూభవుతోడఁ జెచ్చెరన్.

10.2-1234-సీస పద్యము

వసుమతీనాథ! యెవ్వనిమీఁద నా కను;
గ్రహ బుద్ధి వొడము నా ఘనుని విత్త
మంతయుఁ గ్రమమున నపహరించిన వాఁడు;
ధనహీనుఁ డగుచు సంతాప మంద
విడుతురు బంధు ల వ్విధమున నొందిలి;
యై చేయునదిలేక యఖిలకార్య

భారంబు లుడిగి మద్భక్తులతో మైత్రి;
నెఱపుచు విజ్ఞాననిరతుఁ డగుచు

10.2-1234.1-తేటగీతి

బిదప వాఁ డవ్యయానందపదము నాత్మ
నెఱిగి సారూప్యసంప్రాప్తి నెలమి నొందుఁ
గాన మత్సేవ మిగుల దుష్టుర మటంచు
వదలి భజియింతు రితరదేవతల నెప్పుడు.

10.2-1235-కంద పద్యము

సేవింప వారు దమకుం
గావించిన శోభనములు గని నిజములుగా
భావించి వారి మఱితురు
భావములఁ గృతఘ్నవృత్తిపని తమ పనిగన్.

10.2-1236-కంద పద్యము

మెలఁగుచు నుందురు దీనికిఁ
గలదొక యితహాస మిప్పుడు గైకొని నీకుం
దెలియఁగఁ జెప్పెద దానన
యలవడు నీ వడుగు ప్రశ్న కగు నుత్తరమున్.

10.2-85- వృకాసురుండు మడియుట

10.2-1237-కంద పద్యము

శకుని యను దైత్యు తనయుఁడు
వృకుఁ డనువాఁ డొకఁడు దుర్వివేకుఁడు సుజన

ప్రకరముల నలఁపఁ దెరువున

నొకనాఁ డొదిగుండి దివ్యయోగిం గడఁకన్.

10.2-1238-వచనము

కనుంగొని.

10.2-1239-కంద పద్యము

కరములు ముకుళించి మునీ

శ్వర! నారద! లలితధీవిశారద! నన్నుం

గరుణించి యాన తీ శుభ

కరు లగు హరి హర హిరణ్యగర్భులలోనన్

10.2-1240-ఆటవెలది

కడఁగి కొలువ శీఘ్రకాలంబులోనన

యిష్టమైన వరము లిచ్చునట్టి

దైవ మెవ్వఁ డనిన దానవుఁ గనుగొని

మునివరుండు పలికె ముదముతోడ.

10.2-1241-వచనము

“వినుము; దుర్గుణసుగుణంబులలో నొక్కటి యెచ్చటం గలుగు నచ్చట నాక్షణంబు
కోపప్రసాదఫలంబులు సూపువాఁ డమ్మువ్వుర యందు ఫలలోచనుఁ
డివ్విధంబుఁదెలిసినవారై బాణాసుర దశకం ధరులు సమగ్ర భక్తియుక్తులై సేవించి
యసమానసామ్రాజ్య వైభ వంబుల నొంది ప్రసిద్ధులై; రట్లుగాన నీవు
నమ్మహాత్ముని సేవింపు; మతనివలన నభిమతఫలంబులు వేగంబు ప్రాప్తం
బయ్యెడి” నని చెప్పిన నతం డా క్షణంబు.

10.2-1242-సీస పద్యము

దీపించు కేదార తీర్థంబునకు నేగి;
యతిసాహసాత్మకుం డగుచు నియతి
లోకముల్ వెఱగంద నా కాలకంధరు;
వరదుని నంబికావరునిఁ గూర్చి
తన మేనికండ లుద్ధండుఁడై ఖండించి;
యగ్ని కాహుతులుగా నలర వేల్చి
దర్పకారాతి ప్రత్యక్షంబుగాకున్న;
జడియక సప్తవాసరము నందుఁ

10.2-1242.1-తేటగీతి

బూని తత్తీర్థమునఁ గృతస్నానుఁ డగుచు
వెడలి మృత్యువు కోఱనా వెలయునట్టి
గండ్రగొడ్డంటఁ దన మస్తకంబు దునుము
కొనఁగఁ బూనిన నయ్యగ్నికుండమునను.

10.2-1243-కంద పద్యము

అరుదుగ వెలువడి రుద్రుఁడు
గరుణ దలిర్పంగ వానికర మాత్మకరాం
బురుహమునఁ బట్టి తెగువకుఁ
జోర వలవదు; మెచ్చు వచ్చె సుమహిత చరితా!

10.2-1244-కంద పద్యము

నీమది బొడమిన కోరిక
లేమైనను వేడు మిప్పుడ యిచ్చెద ననినం

దా **మ**నమున సంతసపడి

యా **మ**నుజాశనుఁడు హరుపదాంబుజములకున్.

10.2-1245-తేటగీతి

వందనం బాచరించి యో యిందుమకుట!

ఫాలలోచన! వరద! మత్సాణితలము

నేను నెవ్వని తలమీద నిడిన వాఁడు

మస్తకము నూలు వ్రయ్యలై మడియ నీవె!

10.2-1246-కంద పద్యము

అ**ని** వేడిన నమ్మాటలు

వి**ని** మదనారాతి నవ్వి విబుధాహితు కో

రి**న** వరముఁ దడయ కిచ్చిన

ద**ను**జుఁడు తద్వర పరీక్షఁ దా జేయుటకున్.

10.2-1247-వచనము

ఆ క్షణంబు వరదాన గర్వంబున నుద్వృత్తుండై కడంగి.

10.2-1248-కంద పద్యము

ఆ **హ**రుమస్తకమునఁ గడు

సా**హ**సమునఁ జేయి వెట్ట జడియక కదియ

న్నో**హో**! తన మెచ్చులు దన

కా**హో**! పై వచ్చె ననుచు నభవుఁడు భీతిన్.

10.2-1249-కంద పద్యము

ద**ను**జుఁడు దన వెనువెంటం

జనుదే ముల్లోకములను సంత్రాసముఁ గై
కొని పాట, సురలు మనములఁ
దనికిరి దానికిని బ్రతివిధానము లేమిన్.

10.2-1250-వచనము

అట్లు చనిచని.

10.2-1251-సీస పద్యము

నిరుపమానందమై నిఖిల లోకములకు;
నవలయై యమృతపదాఖ్యఁ దనరి
దినకర చంద్ర దీధితులకుఁ జొరరాక;
సలలిత సహజ తేజమున వెలుగు
సమధికంబగు శుద్ధసత్త్వ గరిష్ఠమై;
కరమొప్ప యోగీంద్రగమ్య మగుచు
హరిపదధ్యాన పరాయణులైన త;
ద్దాసుల కలరు నివాస మగుచుఁ

10.2-1251.1-తేటగీతి

బ్రవిమలానంత తేజోవిరాజమాన
దివ్యమణి హేమకలిత సంధీప్త భవ్య
సాధమండపతోరణ స్తంభ విపుల
గోపురాది భాసురము వైకుంఠపురము.

10.2-1252-వచనము

కనుంగొని యమ్మహాస్థానంబు డాయంజనుటయు, నప్పుండరీ కాక్షుం
డఖిండవైభవంబునం గుండలీశ్వర భోగతల్పంబునం బరమానంద

కందళితహృదయారవిందుం డై యిందిరానయన చకోరకంబుల నిజమందహాస
సాంద్ర చంద్రికావితతిం దేల్చుచు, నార్తభక్తజన రక్షణంబు పనిగా మెలంగుచు,
వివిధ వినోదంబులం దగిలి యుండియు, ఫాలలోచనుం డద్దనుజపాలునకుం
దలంపక యిచ్చిన వరంబు దన తలమీదవచ్చినం గలంగి చనుదెంచుట తన
దివ్యచిత్తంబున నెఱింగి, యక్కాలకంధరుని యవస్థ నివారింపం దలంచి
యయ్యిందిరాదేవి తోడి వినోదంబు సాలించి యప్పుడు.

10.2-1253-సీస పద్యము

తాపింధరుచితోడఁ ద్రస్తరించెడు మేనుఁ;
బసిఁడిముంజియుఁ దగు పట్టుగొడుగు
ధవళాంశురుచి జన్నిదంబును దిన్నని;
దండంబుఁ జేతఁ గమండలువును
బసుపుగోఁదియుఁ జిన్ని పట్టెవర్ధనమును;
రాజితంబైన మృగాజినంబుఁ
దూలాడు సిగయును వ్రేలుమాఱట గోఁచి;
వేలిమిబొట్టును వ్రేళ్ళ దర్భ

10.2-1253.1-తేటగీతి

దనర సందీప్త హవ్య వాహన సమాన
కాంతిఁ జెలువొంది యద్భుత క్రమ మెలర్పఁ
జతురగతి నప్పు వటుక వేషంబు దాల్చి
వచ్చి యా నీచ దానవవరునిఁ జేరి.

10.2-1254-వచనము

కైతవంబున నతనికి నమస్కరించి మృదుమధుర భాషణంబుల
 ననునయించుచు నయ్యసురవరున కిట్లను; నివ్వెధంబున మార్గపరిశ్రాంతుండవై
 యింత దూరంబేల చనుదెంచితి? సకల సౌఖ్య కారణంబైన యీ శరీరంబు
 నిర్లక్ష్యంబు సేసి వృథాయాసంబున దుఃఖపఱుపం దగునే? యియ్యెడం
 గొంతతడవు విశ్రమింపు; మీ ప్రయాసంబునకుఁ గతంబెయ్యది?
 కపటహృదయుండవు గాక నీ యధ్యవసాయం బెఱింగింపందగునేని నెఱింగింపు”
 మని మృదు మధురంబుగాఁ బలికిన నమ్మహాత్ముని సుధారసతుల్యంబులయిన
 వాక్యంబులు విని సంతసిల్లి, యప్పిశితాశనుండు దన పూనినకార్యం బతని
 కెఱింగించిన.

10.2-1255-చంపకమాల

హరి దరహాస మొప్పు, బిశి**తా**శనుఁ గన్గొని పల్కె దానవే
శ్వర! మును దక్షుశాపమునఁ **జాల**ఁ బిశాచిప తౌట సూన్యత
స్ఫురణము మాని సంతతము **బొం**కుచునుండు పురారిమాట నీ
వరయక వెంట నేగఁ దగ **దా**తని చేతలు మాకు వింతలే?

10.2-1256-ఆటవెలది

నిజము పలికె నేని **నె**ఱిఁ దన తలమీద
నీ కరంబు మోప**నీ**క తలఁగి
వచ్చునోటు! నితని**వ**లనఁ బ్రత్యయమునఁ
దగుల నేమి గలదు **ద**నుజవర్య!

10.2-1257-ఆటవెలది

అశుచి యగుచు నతని **నం**టఁగఁ బని గాదు
కాలుఁ జేయిఁ గడిగి **క**డఁక వార్చి

యతనివెంట వేడ్క నరుగుదువే నీవు

నవల నంటఁ దగును నసురనాథ!

10.2-1258-మత్తేభ విక్రీడితము

అతి దుశ్శంకలు మాని పొమ్మనిన దైత్యురాతి మాయా విమో

హితుఁడై విస్మృతి నొంది తామసముచే నేపారి వాఁ డాత్మ పా

ణితలంబుం దన నెత్తి మోపికొని తా నేలన్ వెసం గూలె వి

శ్రుతదంభోళిహతిన్ వడింబడు మహా క్షీణీధరంబో యనన్.

10.2-1259-వచనము

అట్లు దన తల నూటువ్రయ్యలై నేలం గూలిన యసురం గని యప్పుడు.

10.2-1260-కంద పద్యము

సుర లసురాంతకు మీఁదన్

వరమందారప్రసూన వర్షము లోలిం

గురిసిరి తుములంబై దివి

మొరసెన్ సురదుందుభిప్రముఖతూర్యంబుల్.

10.2-1261-కంద పద్యము

పాడిరి గంధర్వోత్తము

లాడిరి దివి నప్పరసలు నన్యోన్యములై

కూడిరి గ్రహములు భయముల

వీడిరి మునికోటు లంత విమలచరిత్రా!

10.2-1262-కంద పద్యము

మురహారుఁ డెల నవ్వొలయఁగఁ

బురుహరుఁ దగఁ జూచి పలికె భూతేశ్వర! యీ

నరభోజనుండు నీ కి

త్రతీ నెగ్గొనరింపఁ దలచి తానే పొలిసెన్.

10.2-1263-వచనము

అది యట్టిద కాదె! యిజ్జగంబున నధికుండయిన వానికి నపకారంబు గావించిన మానవునకు శుభంబు గలుగునే? యదియునుంగాక జగద్గురుండవగు నీ కవజ్జ దలంచు కష్టాత్ముండు వొలియుటం జెప్పనేల? యిట్టి దుష్టచిత్తుల కిట్టి వరంబులిచ్చుట కర్జంబు గాదని యప్పురాంతకు వీడ్కోలిపిన, నతండు మురాంతకు ననేక విధంబుల నభినందించి నిజ మందిరంబునకుం జనియె" నని చెప్పి యిట్లనియె.

10.2-1264-కంద పద్యము

మానవనాయక! యీ యా

ఖ్యానముఁ జదివినను వినిన ఘనపుణ్యులు ని

త్యానంద సౌఖ్యములఁ బెం

ప్రానుదు రటమీఁద ముక్తి నొందుదు రెలమిన్!

10.2-1265-వచనము

అని చెప్పి శుకయోగీంద్రుండు పరీక్షిన్నరేంద్రున కిట్లనియె.

10.2-1266-కంద పద్యము

జననాయక! యింకఁ బురా

తనవృత్తం బొకటి నీకుఁ దగ నెఱిగింతున్.

వినుము తపోమహిమలఁ జెం

దిన మునిజనములు సరస్వతీనది పొంతన్.

10.2-86- భృగుమహర్షి శోధనంబు

10.2-1267-కంద పద్యము

వితతక్రియ లోప్పగ స

త్రతువుల నొనరించు చచటఁ గైకొని లక్ష్మీ

పతి భవ పితామహులలో

నతులితముగ నెవ్వ రధికు లని తమలోనన్.

10.2-1268-వచనము

ఇట్లు దలపోసి తన్మమహత్త్వం బంతయుం తెలిసి రమ్మని భృగు మహాముని
నమ్మువ్వురు వేల్పులకడకుం బంపిన నత్తాపసోత్త ముండు సనిచని ముందట.

10.2-1269-కంద పద్యము

జలరుహసంజాత సభా

స్థలమున కొగి నేగి యతని సత్త్వగుణంబుం

దెలియుటకై నుతివందన

ములు సేయక యున్న నజుడు ముసముస యనుచున్.

10.2-1270-కంద పద్యము

మనమునఁ గలఁగుచు భృగుఁ దన

తనుజాతుం డనుచు బుద్ధిఁ దలఁచినవాడై

ఘనరోషస్ఫురితాగ్నిని

ననయము శాంతోదకముల నల్లన నార్చెన్.

10.2-1271-చంపకమాల

మహితతపోధనుండు మునిమండనుఁ డయ్యెడఁ బాసి వెండియు

న్నహిపతిభూషుఁ గాన రజతాద్రికి నేగిన నగ్గిరీంద్రుపైఁ
దుహినమయూఖశేఖరుఁడు దుర్గయుఁ దానును విశ్రమించుచున్
దృహితనూభవుండు సనుదెంచుట కాత్మఁ బ్రమోదమందుచున్.

10.2-1272-కంద పద్యము

కనుఁగొని బ్రాతృస్నేహం
బునఁ గొఁగిటఁ జేర్చు ననుచు ముక్కంటి రయం
బున నెదురేగిన ముని రు
దుని యందలి సత్త్వగుణ మెఱుంగుటకొఱకై.

10.2-1273-వచనము

అతనిం గైకొనక యూరకుండిన.

10.2-1274-ఉత్పలమాల

ఆ నిటలాంబకుండు గమలాసన నందనుఁ జూచి భూరి కా
లానల రోషవేగ భయద్రాకృతిఁ దాల్చి పటుస్ఫులింగ సం
తానము లొల్క శూలమునఁ ద్రాపసముఖ్య నురంబు ప్రేయగాఁ
బూనినఁ బార్వతీరమణి బ్రోరన నడ్డము వచ్చి చెచ్చెరన్;

10.2-1275-కంద పద్యము

తన విభుపాదములకు వం
దనముం గావించి సముచితప్రియముల న
య్యనలాక్షుని కోపము మా
న్చిన నమ్మునినాథుఁ డచట నిలువక చనియెన్.

10.2-1276-సీస పద్యము

పొలుపొందు వైకుంఠపురమున కర్ణితోఁ;
 జని యందు సమధికైశ్వర్య మొప్పఁ
 గమలాంక పర్యంకగతుడై సుఖించు న;
 క్కొస్తుభభూషు వక్షస్థలంబుఁ
 దన పాదమున బిట్టు దన్నెఁ దన్నినఁ బాన్పు;
 డిగి వచ్చి మునిఁ జూచి నగధరుండు
 పదముల కెఱగి యో! పరమతపోధన! ;
 యీగతి నీ వచ్చు టెఱుగ లేక

10.2-1276.1-తేటగీతి

యున్న నా తప్పు మన్నించి నన్నుఁ గరుణఁ
 జూచి యీ దివ్యమణిమయస్ఫూర్తిఁ దనరు
 రుచిర సింహాసనమునఁ గూర్చుండు దివ్య
 తాపనోత్తమ! యభయప్రదాననిపుణ!

10.2-1277-కంద పద్యము

అలఘుపవిత్ర! భవత్పద
 జలములు నను నస్మదీయ జరరస్థ జగం
 బుల లోకపాలురను బోలు
 పలరఁగఁ బుణ్యులను జేయు ననఘచరిత్రా!

10.2-1278-వచనము

మునీంద్రా! భవదీయ పాదాబ్జహతి మద్భుజాంతరంబునకు భూషణం బయ్యె;
 భవదాగమనంబు మాఁబోటివారికి శుభావహం బగుంగాదె; యేను ధన్యుండ
 నైతినని మృదుమధురాలాపంబుల ననునయించిన నమ్మునివరుండు

లక్ష్మీనాథు సంభాషణంబులకుఁ జిత్తంబునం బరమానందంబు నొంది,
యమ్ముకుందు ననంతకల్యాణగుణనిధి నభినందించి, యానందబాష్పధారాసిక్త
కపోలుం డగుచుఁ దద్భక్తి పారవశ్యంబున నొండు పలుకనేరక యతనిచేత
నామంత్రణంబువడసి మరలి సరస్వతీతీరంబున నున్న మునుల సన్నిధికిం
జనుదెంచి వారలం గనుంగొని.

10.2-1279-సీస పద్యము

మునినాయకులతోడఁ దన పోయి వచ్చిన;
తెఱుగును దనమది ద్వష్టమైన
మూఁడుమూర్తుల విధంబును నెఱింగించిన;
విని వారు మనముల విస్మయంబు
నంది చిత్తంబున సందేహమును బాసి;
చిన్మయాకారుండు శ్రీసతీశుఁ
డనుపముఁ డనవద్యుఁ డఖిల కల్యాణగు;
ణాకరుఁ డాదిమధ్వాంతరహితుఁ

10.2-1279.1-తేటగీతి

డైతనర్చిన పుండరీకాక్షుఁ డొకడ
కాక గణుతింప దైవ మొక్కరుఁడు వేఱ
కలఁడె యనుబుద్ధి విజ్ఞాన కలితు లగుచు
హరిపదాబ్జాతయుగళంబు నర్ది గొలిచి.

10.2-1280-వచనము

అట్లు సేవించి యవ్యయానందంబయిన వైకుంఠధామంబు నొంది; రని చెప్పి
వెండియు నిట్లనియె.

10.2-87- విప్రుని ఘనశోకంబు

10.2-1281-సీస పద్యము

నరనాథ! యొకనాఁడు నలినాయతాక్షుండు;
 వొలుచు కుశస్థలీపురము నందు
 సుఖముండ నొక్క భూసురవర్యు భార్యకు;
 బుత్తుండు జన్మించి పుట్టినపుడ
 మృతుడైన ఘనశోకవితతిచేఁ గ్రాగుచు;
 నా డింభకునిఁ గొంచు నవనిసురుండు
 సనుదెంచి పెలుచ రాజద్వారమునఁ బెట్టి;
 కన్నుల బాష్పాంబుకణము లొలుక

10.2-1281.1-తేటగీతి

బాపురే! విధి నను దుఃఖపటుపఁ దగునె?
 యనుచు దూఱుచుఁ దనుఁ దిట్టుకొనుచు వగల
 డెంద మందంద యెరియ నాక్రందనంబు
 సేయుచును వచ్చి యా విప్రశేఖరుండు.

10.2-1282-సీస పద్యము

అధికశోకంబున నలమటఁ బొందుచు;
 నచ్చటి జనులతో ననియెఁ బెలుచ
 బ్రాహ్మణ విద్వేషపరుఁ డయి తగ శాస్త్ర;
 పద్ధతి నడవక పాపవర్తి
 యై క్షత్రబంధువుఁ డగు వాని దురితంబు;
 చేత మత్పుత్తుండు జాతమైన

యప్పుడ మృతుఁ డయ్యె నక్కట! హింసకు;
రోయక యెప్పు డన్యాయకారి

10.2-1282.1-తేటగీతి

యగుచు విషయానుగతచిత్తుఁ డైన యట్టి
రాజు దేశంబు ప్రజలు నిరాశు లగుచు
దు:ఖములఁ జాల వనటఁ బొందు రటంచు
నేడ్చుచును నట నిల్వక యేగె నపుడు.

10.2-1283-వచనము

ఇవ్వధంబున మఱియు దన సుతులు మృతులయినపు డెల్ల వారలం గొనివచ్చి
యవ్వపుండు రాజమొగసాలంబెట్టి రోదనంబు సేయుచు నెప్పటియట్ల
కొన్నిగాథలు సదివిపోవుచుండె; నివ్వధంబున నెనమండ్రు సుతులు
మృతులైనపిదపం దొమ్మిదవ సుతుండును మృతుండైన వాని నెత్తికొని వచ్చి
యెప్పటి విధంబునఁ బలవరించుచున్న యా బ్రాహ్మణునిం గని యర్జునుం
డిట్లనియె.

10.2-1284-కంద పద్యము

ఈ పగిది నీవు వగలన్
వాపోవఁగఁ జూచి యకట! వారింపంగా
నోపిన విలుకాఁ డొక్కం
డీ పురి లేఁ డయ్యె నయ్య! యిది పాపమగున్.

10.2-1285-సీస పద్యము

పుత్తులఁ గోల్పోయి భూరిశోకంబున;
వనటఁ బొందుచు విప్రవరులు సాల

నే రాజరాజ్య మందేని వసించుదు;
రా రాజుఁ దలపోయ నవనిమీఁద
నటునిగా నాత్మ నెన్నందగు; నీ పుత్తు;
నే బ్రతికించెద నిపుడ పూని
యటు సేయనైతి నే ననలంబు సొచ్చెద;
నని భూసురుఁడు వెఱగంద బలుక

10.2-1285.1-తేటగీతి

నతఁడు విని యీ వెడఁగుమాట లాడఁ దగునె?
భూరివిక్రమశాలి రాముండు మేటి
బలుఁడు హరియును శౌర్యసంపన్ను లనఁగఁ
దనరు ప్రద్యుమ్నుఁ డతని నందనుఁడు మఱియు.

10.2-1286-తేటగీతి

వినుతబలు లైన యాదవ వీరవరులుఁ
గలుగ వారలచేఁ గాని కార్య మీవు
చక్కఁ బెట్టుట యెట్లు? నీచనెడు త్రోవఁ
బొమ్ము నావుడు నయ్యంద్రపుత్తుఁ డపుడు

10.2-1287-కంద పద్యము

మనమున దురహంకారము
పునముగఁ బొడముటయు, నపుడు కవ్వడి విప్రుం
 గనుఁగొని యచ్చటిజనములు
వినగా నిట్లనియె రోషవిహ్వలమతియై.

10.2-1288-మత్తేభ విక్రీడితము

బలుడంగాను; మురాసురాంతకుడఁగా; బ్రద్యమ్ముడంగాను; నేఁ
దెలియం దత్తనయుండఁగానని విరోధివ్రాతమున్ భీషణో
జ్జ్వలగాండీవ ధనుర్విముక్త నిశితాస్త్రశ్రేణిచేఁ బీన్సుపెం
టలు గావించు పరాక్రమప్రకటచండస్ఫూర్తి నేఁ బార్థుడన్.

10.2-1289-వచనము

అదియునుం గాక.

10.2-1290-చంపకమాల

బలిమిఁ బురాంతకుం దొడరి బాహువిజ్ఞంభణమొప్ప నెక్కటిం
దలపడి పోరినట్టి రణదైర్యుని నన్ను నెఱుంగ వక్కటా!
పెలుకుఱ మృత్యుదేవతను బింకమడంచి భవత్తనూజుల
న్నలవుఁజలంబుఁ జూపి కొనియాడఁగ నిప్పుడతెచ్చియిచ్చెదన్.

10.2-1291-వచనము

అని నమ్మంబలికిన యర్జును ప్రతిజ్ఞకు భూసురుండు మనంబున నూఱడిల్లి
యతని నభినందించుచు నిజ మందిరంబునకు జని; కొన్ని దినంబు లుండునంత
భార్యకుం బ్రసూతివేదనా సమయంబయినం జనుదెంచి వివ్వచ్చుం గని తద్విధం
టెఱింగించిన నయ్యింద్రనందనుం డప్పుడు.

10.2-1292-చంపకమాల

లలిత విశిష్ట సంచిత జలంబుల నాచమనంబు సేసి, సు
స్థలమున నిల్చి రుద్రునకు సమ్మతి మ్రొక్కి మహాస్తవేది ని
ర్మల శుభమంత్ర దేవతల మానసమందుఁ దలంచి గాండీవం
బలవడ నెక్కు ద్రోచి బిగియం గదియించి నిషంగయుగ్మమున్.

10.2-1293-వచనము

ఇవ్విధంబునఁ గట్టాయితంబై యప్పుడు.

10.2-1294-సీస పద్యము

భూసురు వెంట నిమ్ముల నేగి సూతికా;
 భవనంబు చుట్టును బాణవితతి
 నరికట్టి దిక్కులు నాకాశపథము ధ;
 రాతలం బెల్ల నీరంద్రముగను
 శరపంజరముఁ గట్టి శౌర్యంబు దీపింపఁ;
 గడు నప్రమత్తుఁ డై కాచియున్న
 యెడ న మృహీసురు నింతికిఁ బుత్తుండు;
 జనియించె; నప్పు డచ్చటి జనంబు

10.2-1294.1-తేటగీతి

పోయెఁ బోయె గదె యని బొబ్బ లిడఁగ
 బొంది తోడన యాకాశమునకు మాయఁ
 జెందె నప్పుడు దుఃఖంబు నొంది భూమి
 సురుఁడు విలపించుచును మురహారుని కడకు.

10.2-1295-వచనము

అప్పుడు సని.

10.2-1296-కంద పద్యము

ముందట నిల్చి ముకుంద! స
 నందనమునివినుత! నందనందన! పరమా
 నంద! శరదందు చందన

కుంద యశస్సాంద్ర! కృష్ణ! గోవింద! హరీ!

10.2-1297-వచనము

అవధరింపుము దేవా! యర్జునుం డనెడి పౌరుషవిహీనుం డాడిన
వృధాజల్పంబులు నమ్మి పుత్రుం గోలువడి బేలనైన నన్ను నే మందు? నిఖిల
విశ్వోత్పత్తి స్థితి లయంబులకుఁ బ్రధాన హేతు భూతుండవయిన నీవు
సమర్థుండవయ్యు, వారింపంజాలక చూచుచుండ, నొక్క మనుష్యమాత్రుండు
దీర్ఘంజాలెడువాఁడు గలఁడె?" యని వెండియు.

10.2-1298-కంద పద్యము

ఎక్కడి పాండుతనూభవుఁ?
డెక్కడి విలుకాఁడు? వీని కెక్కడి సత్త్వం?
టెక్కడి గాండీవము? దన
కెక్కడి దివ్యాస్త్ర సమితి? యే మనవచ్చున్?

10.2-1299-కంద పద్యము

అని తను నోడక నిందిం
చిన విని యయ్యర్జునుండు చిడిముడిపడుచుం
దన విద్యమహిమ పెంపునఁ
జనియెన్ వెస దండపాణి సదనంబునకున్.

10.2-1300-కంద పద్యము

చని యందు ధారుణీసుర
తనయులు లేకుంటఁ దెలిసి తడయక యింద్రా
గ్ని నిర్మతి వరుణ సమీరణ
దనదేశానాలయములు దగఁ బరికించెన్.

10.2-1301-వచనము

వెండియు.

10.2-1302-చంపకమాల

నర సుర యక్ష కింపురుష నాగ నిశాచర సిద్ధ సాధ్య ఖే
చర విహగేంద్ర గుహ్యక పిశాచ నివాసములందు రోసి భూ
సురసుత లేగినట్టి గతి సోప్పడకుండుటఁ జూచి క్రమ్మిటన్
ధరణికి నేగుదెంచి బెడిదంబుగ నగ్ని సొరంగఁ బూనినన్.

10.2-1303-వచనము

అ విప్రధంబంతయు నెఱింగి యమ్మురాంతకుండు “విప్రనందనుల నీకుం జూపెద”
నని యనలంబు సొరకుండ నతని నివారించి యప్పుడు.

10.2-88- మృతవిప్రసుతులఁదెచ్చుట

10.2-1304-ఉత్పలమాల

సుందరదివ్యరత్నరుచి శోభితమై తనరారు కాంచన
స్వందన మంబుజాప్తుఁ డుదయాచల మెక్కు విధంబు దోపఁ బొ
రందరి దాను నెక్కి తను రక్మలు దిగ్వితతిన్ వెలుంగ గో
విందుఁ డుదారలీలఁ జనె విప్రతనూజ గవేషణార్థియై.

10.2-1305-చంపకమాల

చని పుర గోష్ఠ దుర్గ వన జానపదాచల పక్కణప్రభూ
తనద నదీ సరోవర యుతక్షితి నంతయు దాటి సప్త వా
రినిధుల దీవులం గులగిరిప్రకరంబుల నుత్తరించి మే
రునగము నాక్రమించుచు మరుద్ధతితో రథ మేగ నత్తఱిన్.

10.2-1306-చంపకమాల

మసలక భూరిసంతమస మండలముం దఱియంగఁ జొచ్చి సా
హసమునఁ బోవఁబోవఁగ భయంకరమై మది గోచరింపమిన్
వసమఱి మోఁకరిల్లి రథవాజులు మార్గము దప్పి నిల్చినన్
బిసరుహపత్తలోచనుఁ డభేద్యతమఃపటలంబు వాపఁగన్.

10.2-1307-సీస పద్యము

బాలభానుప్రభా భాసమానద్యుతిఁ;
గరమొప్పు నిజ రథాంగంబుఁ బనుప
నమ్మహాస్తం బేగి చిమ్మచీకటి నెల్ల;
నఱిముఱి నందంద నఱికి వైచి
యగ్రభాగంబున నతులిత గతి నేగ;
నా మార్గమున నిజస్త్వందనంబు
గడవడిఁదోలి యా కడిఁదితమోభూమిఁ;
గడవ ముందఱకడఁ గానరాక

10.2-1307.1-తేటగీతి

మిక్కుటంబుగ దృష్టి మిర్మిట్లు గొనఁగఁ
జదల వెలుఁగొందు దివ్యతేజంబుఁ జూచి
మొనసి గాండీవి కన్నులు మూసికొనుచు
నాత్మ భయమంది కొంతద వృరిగి యరిగి.

10.2-1308-తేటగీతి

కడఁగి దుర్వార మారుతోత్కట విధూత
చటుల సర్వంకపోర్మి భీషణ గభీర

వారిపూరంబు సొచ్చి తన్నీరమధ్య
భాగమునఁ గోటిసూర్యప్రభలు వెలుంగ.

10.2-1309-వచనము

అది మఱియును జారు దివ్యమణి సహస్రస్తంభాభిరామంబును, నాలంబిత
కమనీయ నూత్న రత్నమాలికాలంకృతంబును, భాను శశి
మయూఖాగమ్యంబును, ననంత తేజోవిరాజితంబును, బునరావృత్తిరహిత
మార్గంబును, నిత్యైశ్వర్య దాయకంబును, నవ్యయంబును, నత్యున్నతంబును,
ననూనవిభవంబును, బరమయోగీంద్ర గమ్యంబును, బరమభాగవత
నివాసంబునునై యొప్పు దివ్యధామంబు నందు.

10.2-1310-సీస పద్యము

సాంద్రశరచ్చంద్ర చంద్రికా కర్పూర;
నీహార హారాభ దేహ మమర
నిందిది రేందీవ రేంద్ర నీలద్యుతిఁ;
గర మొప్పు మేచక కంఠసమితి
యరుణాంశుబింబ భాసుర పద్మరాగ వి;
స్వస్థ సహస్రోరు మస్తకములు
వివృతాననోద్గత విషధూమరేఖల;
లీలఁ జూపట్టిన నాలుకలును

10.2-1310.1-తేటగీతి

గలిత సాయంతనజ్వలజ్జ్వలన కుండ
ముల విడంబించు వేడి చూపులును గలిగి
భూరి కలదౌత గిరినిభాకార మమరఁ

బరగు భోగీంద్రభోగతల్పంబు నందు.

10.2-1311-వచనము

సుఖాసీనుండై యున్నవాని డాయంజని యప్పుడు.

10.2-1312-సీస పద్యము

సజల నీలాంబుద శ్యామాయమానాంగు;

నాశ్రితావన ముదితాంతరంగు

సనకాది యోగిహృద్వనజ మదాళింద్రు;

ముఖపద్మ రుచిజిత పూర్ణచంద్రుఁ

గమనీయ నిఖిలజగద్ధితచారితుఁ;

బ్రత్యూషసంపుల్లపద్మనేత్రు

నిందిరాహృదయారవిందారుణోల్లాసు;

శ్రీకర పీత కౌశేయవాసు

10.2-1312.1-తేటగీతి

హర కుండల కటక కేయూర మకుట

కంక ణాంగద మణిముద్రికా వినూత్న

రత్ననూపుర కాంచీ విరాజమాను

భవమహార్ణవశోషు సద్భక్తపోషు.

10.2-1313-వచనము

మఱియు సునందాది పరిజన సంతత సేవితు, నానందకందళిత

హృదయారవిందు, నరవిందవాసినీ వసుంధరాసుందరీ సమేతు,

నారదయోగీంద్రసంకీర్తనానందితు, నవ్యయు, ననఘు, ననంతు, నప్రమేయు,

నజితు, నవికారు, నాదిమాధ్యాంతరహితు, భవలయాతీతుఁ,

గరుణాసుధాసముద్రు, నచ్చుతు, మహానుభావుఁ, బరమపురుషుఁ,
 బురుషోత్తము, నిఖిలజగదుత్పత్తి స్థితిలయ కారణుఁ, జిదచిదీశ్వరు, నష్టభుజుఁ,
 గొస్తుభశ్రీవత్సవక్షు, శంఖచక్ర గదా పద్మ శార్ఙ్గాది దివ్యసాధను, సర్వ శక్తి సేవితుఁ,
 బరమేష్ఠి జనకు, నారాయణుం గనుంగొని దండప్రణామంబులు సేసి
 కరకమలంబులు మొగిచి భక్తి పూర్వకంబుగా నభినందించిన, నయ్యాది
 దేవుండును వారలం గరుణావలోకనంబులు నిగుడ నవలోకించి,
 దరహాసపూరంబు దోరంబుగా సాదరంబుగ నిట్లనియె.

10.2-1314-కంద పద్యము

ధరణికి వ్రే గగు ధైత్యులఁ
బొరిబొరి వధియించి ధర్మమున్ నిలుపుటకై
 ధర జనియించితి రిరువురు
నరనారాయణు లనంగ నా యంశమునన్.

10.2-1315-కంద పద్యము

ఆరూఢ నియతితోఁ బెం
పారిన మిము నిమ్మునీంద్రు లర్థిం జూడం
 గోరిన మీ వచ్చుటకై
ధారుణిసురసుతుల నిటకుఁ ద్రగఁ దేవలసెన్.

10.2-1316-కంద పద్యము

అని యా డింభకులను దో
కొని పొం డని యిచ్చి వీడుకొలిపిన వారల్
 వినతు లయి పెక్కు విధముల
వినుతించుచు నచట వాసి విప్రునిసుతులన్.

10.2-1317-వచనము

తోడ్కొని సంప్రాప్త మనోరథు లయి య బృలకులఁ ద త్తద్వయో రూపంబులతోడఁ
దెచ్చి యాట్రాహ్మణునకు సమర్పించిన నతండు సంతృప్తాంతరంగుం డయ్యె; న
య్యవసరంబున.

10.2-1318-చంపకమాల

అనిమిషనాథనందనుఁ డహర్పతితేజుఁడు గృష్ణుతోడఁ దాఁ
జని యచటం గనుంగొనిన సర్వశరణ్యునిఁ బుండరీక నే
త్రుని నిజధామ వైభవసదున్నత తన్మహనీయ కీర్తికిన్
మనమున మోదమంది పలుమాటును సన్నుతిఁ జేసె భూవరా!

10.2-1319-తేటగీతి

వారిజాక్షుని భక్తమంద్రారు ననఘుఁ
గృష్ణు నఖిలేశుఁ గేశవు జిష్ణుఁ బరము
వినుతి సేయుచుఁ దత్పాదవనజములకు
వందనము లాచరించి యానంద మొందె.

10.2-1320-వచనము

అంత.

10.2-1321-మత్తేభ విక్రీడితము

హరి సర్వేశుఁ డనంతుఁ డాద్యుఁ డభవుం డామ్నాయసంవేది భూ
సుర ముఖ్యప్రజలన్ సమస్త ధనవస్తుశ్రీణి నొప్పారగాఁ
బరిరక్షించుచు ధర్మమున్ నిలుపుచుం బాపాత్ములం ద్రుంచుచుం
బర మోత్సాహ మెలర్ప భూరిశుభ విబ్రాజిష్ణుఁడై ద్వారకన్.

10.2-1322-కంద పద్యము

జనవినుతముగాఁ బెక్కు స

వనములు దనుఁ దాన కూర్చి వైదిక యుక్తిం

బొనరించుచు ననురాగము

మనమునఁ దళుకొత్త దైత్యమర్దనుఁ డెలమిన్.

10.2-89- కృష్ణుని భార్యాసహస్రవిహారంబు

10.2-1323-వచనము

అట్లు కృష్ణుండు ద్వారకానగరంబునఁ బూజ్యం బగు రాజ్యంబు సేయుచుఁ
బురందరవిభవంబున నిరవొంది కనక మణిమయ విమాన మండప గోపుర
ప్రాసాద సౌధ చంద్రశాలాంగణాది వివిధ భవనంబు లందును రంగదుత్తుంగతరంగ
డోలావిలోల కలహంస చక్రవాక కారండవ సారస క్రౌంచముఖ జలవిహంగ
విలసదుచ్చలిత గరు దనిల దరదమల కమల కుముద కష్టార సందోహ నిష్కంధ
మకరందరసపాన మదవదించిందిరకుల కల గాయక ఝంకార నినదంబులును,
నిరంతర వసంతసమయ సముచిత పల్లవిత కోరకిత బాలరసాలజాల లాలిత
కిసలయ విసర ఖాదన జాత కుతూహలాయమాన కషాయకంఠ కలకంఠ కలరవ
మృదంగ ఘోషంబులును, నిశిత నిజచంచూపుట నిర్దళిత సకలజన
నయనానంద సుందరనందిత మాకంద పరిపక్వ ఫలరంధ్ర విగళిత మధుర
రసాస్వాదనముదిత రాజకీర శారికా నికర మృదు మధురవచన
రచనావశకృత్యంబులును నమరఁ, బురపురంద్రీజన పీన పయోధర మండల
విలిప్త లలిత కుంకుమ పంక సంకుల సౌగంధ్యానుబంధ
బంధురగంధానుమోదితుండును, జందనాచల సానుదేశసంజాత మంజుల
మాధవీలతానికుంజ మంజుల కింజల్క రంజిత నివాస విసర విహరమాణ శబరికా
కబరికా పరిపూర్ణ సురభి కుసుమమాలికా పరిమళ వహుండును, గళిందకన్యకా

కల్లోల సందోహ పరిస్పంద కందళిత మందగమనుండును నగు మందానిల
విదూషకునిచేఁ బోషితాభ్యాసిత లాలిత లగు నేలా లతా వితాన నటుల
నటనంబుల విరాజితంబులగు కాసారతీర భాసురోద్భానంబులందును, జారు
ఘనసార పటీర బాలరసాల సాల నీప తాపింఛ జంబూ జంబీర నింబ
కదంబప్రముఖ ముఖ్య శాఖి శాఖాకీర్ణ శీతలచ్ఛాయా విరచిత విమల
చంద్రకాంతోపల వేదికాస్థలంబులందును, నుదంచిత పింఛవిభాసిత బాలనీలకంఠ
కేశకార వాకులీకృత కృతక మహీధరంబు లందును, లలితమణి వాలుకానేక
పులినతలంబు లందును, గప్పురంపుం దిప్పలను, గురువేరు చప్పరంబులను,
విరచిత దారు యంత్ర నిబద్ధ కలశ నిర్వృత్తయో ధారాశీకర పరంపరా సంపాదిత
నిరంతర హేమంత సమయ ప్రదేశంబులందును, నిందిరారమణుండు షోడశ
సహస్ర వధూయుక్తుండై యందఱ కన్ని రూపులై లలితసాదామినీలతా సమేత
నీలనీరదంబుల విడంబించుచుఁ గరేణుకాకలిత దిగ్గజంబు నోజ రాజిల్లుచు,
సలిలకేళీవిహారంబులు మొదలుగా ననేక లీలా వినోదంబులు సలుపుచు,
నంతఃపురంబునఁ గొలువున్న యవసరంబున వివిధ వేణువీణాది
వాద్యవినోదంబులను, మంజుల గానంబులను, గవి గాయక సూత వంది
మాగధజన సంకీర్తనంబులను, నటనటీజన నాట్యంబులను, విదూషక
పరిహాసోక్తులను సరససల్లాప మృదుమధుర భాషణంబులను బ్రోద్దుపుచ్చుచు
నానందరసాబ్ధి నోలలాడు చుండె; నంత.

10.2-1324-మత్తేభ విక్రీడితము

అరవిందాక్ష పదాంబుజాత యుగళద్వానానురాగక్రియా

సరసాలాప విలోకనానుగత చంద్రత్సౌఖ్య కేళీరతిం

దరుణుల్ నూలుపదాటువేలు మహితోత్సాహంబునం జొక్కి త

త్సరలై యొండు దలంప కుండిరి సవిభ్రాంతాత్మ లై భూవరా!

10.2-1325-వచనము

అదియునుం గాక.

10.2-1326-మత్తేభ విక్రీడితము

హరినామాంకితమైన గీత మొకమా టాలించి మూఢాత్ములున్
విరతిం బొందఁగఁజాలి యుందురట; యా విశ్వాత్ము నీక్షించుచుం
బరిరంభించుచు, నంటుచున్నగుచుసంభాపించుచున్నుండు సుం
దరు లానంద నిమగ్ను లౌట కిలఁ జోద్యం బేమి? భూవల్లభా!

10.2-1327-వచనము

అని చెప్పి మఱియు నిట్లనియె.

10.2-1328-ఉత్పలమాల

వారక కృష్ణుఁ డిప్పగిది వైదికవృత్తి గృహస్థధర్మ మే
పారగ బూని ధర్మమును నర్థముఁ గామము నందుఁ జూపుచుం
గోరిక మీఱ సజ్జనులకుం గతి దాన యనంగ నొప్పి సం
సారిగతిన్ మెలంగె నృపసత్తమ! లోకవిడంబనార్థమై.

10.2-1329-సీస పద్యము

హరి యిట్లు గృహమేధి యగుచు శతోత్తర;
వోడశసాహస్ర సుందరులను
మును నీకు నెఱుఁగ జెప్పినరీతి నందఱ;
కన్నిరూపములు దా నర్థి దాల్చి
కైకొని యొక్కక్క కామినీమణి యందు;
రమణ నమోఘ వీర్యమునఁ జేసి
పదురేసి కొడుకులం బడసె రుక్మిణ్యాది;

పట్టమహిషులకుద్భవులు నైన

10.2-1329.1-తేటగీతి

నందనులలోన ధరణి నెన్నంగ బాహు

బల పరాక్రమ విజయ సంపద్విశేష

మాని తాత్కులు పదునెనమండ్రు; వారి

నెఱుగ వినిపింతు, వినుము రాజేంద్రదంద్ర!

10.2-1330-వచనము

అని మఱియు నిట్లను; వారలు ప్రద్యు మ్నానిరుద్ధ దీప్తిమ ద్భాను సాంబ మిత్ర
బృహద్భాను మిత్రవింద వృ కారుణ పుష్కర దేవబాహు శ్రుతదేవ సునందన
చిత్రబాహు వరూధ కవి న్యగ్రోధ నామంబులం బ్రసిద్ధు లైరి; వెండియుఁ ద్రివక్త
యందు సంభవించిన యుపశ్లోకుం డనువాఁడు దన జనకుండైన కృష్ణు
పాదారవింద సేవారతుండగుచు నారదయోగీంద్రునకు శిష్యుండై యఖండిత
దివ్యజ్ఞాన బోధాత్మకుం డగుచు, స్త్రీ శూద్ర దాసజన సంస్కారకంబై
స్మరణమాత్రంబున ముక్తిసంభవించునట్టి సాత్త్విక తంత్రం బను వైష్ణవస్మృతిం
గల్పించె; నిట్లు మధుసూదననందనులు బహుప్రజలును,
నధికాయురున్నతులును, ననల్పవీర్యవంతులును, బ్రహ్మణ్యులునై
విఖ్యాతింబొందిరి; వారిని లెక్క వెట్టఁ బదివేల వత్సరంబులకైనం దీక్షదు, మున్ను
నీకెఱింగించి నట్లు తత్కుమారులకు విద్యావిశేషంబుల నియమించు గురు
జనంబులు మూఁడుకోట్లనెనుబదెనిమిదివేలనూర్గు రనం గల్గి యుందు;
రక్కుమారుల లెక్కింప నెవ్వరికి శక్యం? బదియునుం గాక యొక్క విశేషంబు
సెప్పెద విను" మని యిట్లనియె.

10.2-1331-కంద పద్యము

నరవర! దేవాసుర సం

గరమును మును నిహతులైన క్రవ్యాద సము

త్యరము నరేశ్వరులై ద్వా

పరమున జనియించి ప్రజల బాధలఁ బఱుపన్.

10.2-1332-కంద పద్యము

హరి తద్వధార్థమై ని

ర్జులను యదుకులము నందు జనియింపింపం

ధర నూటొక్క కులం బై

పరఁగిరి; వారిని గణింప బ్రహ్మకు వశమే?

10.2-90- యదువృష్టిభోజాంధకవంశంబు

10.2-1333-వచనము

అట్టి యన్వయంబు నందు మాధవునకు రుక్మిణీదేవి యందుఁ
బితృసముండును, సమగ్ర భుజావిజృంభణుండును నై ప్రద్యుమ్నుండు
జనియించె; నతనికి రుక్మీకూతురగు శుభాంగివలన ననిరుద్ధం డుదయించె;
నతనికి మౌసలావశిష్టుండైన ప్రజుండు సంభవించె; నతనికిఁ బ్రతిబాహుండుపుట్టె;
వానికి సుబాహుండు జన్మించె; నతనికి నుగ్రసేనుండుప్రభవించె; నతనికి
శ్రుతసేనుండు గలిగె; నిట్లు యదు వృష్టి భోజాంధక వంశంబులు పరమ
పవిత్రంబులై పుండరీకాక్షుని కటాక్షవీక్షణ శయ్యాసనానుగత సరసాలాప
స్నానాశన క్రీడావినోదంబుల ననిశంబునుం జెందుచు, సర్వదేవతార్థంబు
సమస్తంబైన క్రతువు లొనరింపుచుఁ బరమానంద కందళిత చిత్తులై యుండి" రని
చెప్పి వెండియు.

10.2-1334-మత్తేభ విక్రీడితము

పరమోత్సాహముతోడ మాధవుడు శుంభశ్రీలఁ బూరించు న
మురళీగానము వీనులం జిలికినన్ మోదించి గోపాల సుం
దరు లేతెంతు రరణ్యభూములకుఁ; దద్దాస్యంబు గామించి య
క్కురుణావార్ధి భజింప కుందురె బుధుల్ కౌరవ్యవంశాగ్రణీ!

10.2-1335-మత్తేభ విక్రీడితము

మతినెవ్వాని యమంగళఘ్న మగు నామం బర్ధిఁ జింతించినన్
నుతిగావించిన విన్న మానవులు ధన్యుల్; భూరిసంసార దు
ష్కృతులం ద్రోతురు; కాలచక్ర మహితాసిం బట్టి యా కృష్ణుఁ డీ
క్షితిభారం బుడుగంగఁ జేయు టిది యే చిత్రంబు? భూవల్లభా!

10.2-1336-వచనము

ఇవ్వెధంబున గోపికాజన మనోజాతుండైన కృష్ణుండు లీలామా నుష విగ్రహుండై
నిజరాజధాని యైన ద్వారకాపురంబున నమానుష విభవంబు లగు సౌఖ్యంబులం
బొదలుచుండె” నని చెప్పి మఱియు నిట్లనియె.

10.2-1337-మత్తేభ విక్రీడితము

మనుజేంద్రోత్తమ! యేను నీకుఁ ద్రిజగన్మాంగల్యమై యొప్పుఁ జె
ప్పిన యీ కృష్ణకథాసుధారసము సంప్రీతాత్ములై భక్తిఁ గ్రో
లిన పుణ్యాత్ములు గాంతు రిందు సుఖముల్; నిర్ధూతసర్వాఘ్నములై
యనయంబుం దుదిఁ గాంతు రచ్యుతపదం బై నట్టి కైవల్యమున్.

10.2-1338-కంద పద్యము

అని యిట్లు బాదరాయణి
మనమున రాగిల్ల నాభిమన్యునకుం జె
ప్పిన విధమున సూతుఁడు ముని

జనుల కెఱింగింప వారు సమ్మతితోడన్.

10.2-1339-కంద పద్యము

సూతుని బహువిధముల సం

ప్రీతునిఁ గావించి మహిమఁ టెంపారుచు వి

ఖ్యాతికి నెక్కిన కృష్ణక

ధాతత్పరు లైరి బుద్ధిఁ దఱుఁగని భక్తిన్.

10.2-91- పూర్తి

10.2-1340-చంపకమాల

సరసిజపత్తినేత్ర! రఘుసత్తమ! దుష్టమదాసురేంద్రసం

హరణ! దయాపయోధి! జనకాత్మభవాననపద్మమిత్ర! భా

స్మరకులవార్ధిచంద్ర! మిహికావసుధాధరసూతినన్నుత

స్మరితచరిత్ర! భక్తజనప్రోషణభూషణ! పాపశోషణ!

10.2-1341-కంద పద్యము

మారీచభూరిమాయా

నీరంద్రమహాంధకారనీరేజహితా!

క్లౌరమణవినుతపాదాం

దోరుహ! మహితావతార! పుణ్యవిచారా!

10.2-1342-మాలిని

శరధిమదవిరామా! సర్వలోకాభిరామా!

సురరిపువిషభీమా! సుందరీలోకకామా!

ధరణివరలలామా! తాపసంతోత్రసీమా!

సురచిరగుణధామా! సూర్యవంశాబ్ధిసోమా!

10.2-1343-గద్యము

ఇది శ్రీ పరమేశ్వర కరుణాకలిత కవితావిచిత్ర కేసనమంత్రీపుత్ర సహజపాండిత్య పోతనామాత్య ప్రణీతం ఔన శ్రీమహాభాగవతం బను మహాపురాణంబు నందుఁ బ్రద్యుమ్న జన్మంబును, శంబరోద్యోగంబును, సత్రాజిత్తునకు సూర్యుండు శమంతకమణి నిచ్చు టయుఁ దన్నిమిత్రంబునం ప్రసేనుని సింహంబు వధియించుటయు, దాని జాంబవంతుండు దునిమి మాణిక్యంబు గొనిపోవుటయు, గోవిందుండు ప్రసేనుని దునిమి మణిఁ గొనిపోయె నని సత్రాజిత్తు కృష్ణునందు నింద నారోపించుటయుఁ, గృష్ణుండు దన్నిమిత్రంబున జాంబవంతునిం దొడరి మణియుక్తంబుగా జాంబవతిం గొనివచ్చి వివాహం బగుటయు, సత్రాజిత్తునకు మణి నిచ్చుటయు, సత్యభామా పరిణయంబును, బాండవులు లాక్షాగృహం బున దగ్ధులైరిని విని వాసుదేవుండు బలభద్ర సహితుం డయి హస్తినాపురంబున కరుగుటయు, నక్రూర కృతవర్మల యనుమతంబున శతధన్వుండు సత్రాజిత్తుఁ జంపి మణిఁ గొనిపోవుటయుఁ, దదర్థం బా సత్యభామ కరినగరంబున కేగి కృష్ణునకు విన్నవించిన నతండు మరలి చనుదెంచి శతధన్వుం ధ్రుంచుటయు, బలభద్రుండు మిథిలానగరంబునకుం జనుటయు, నందు దుర్యోధనుండు రామునివలన గదావిద్య నభ్యసించుటయుఁ, గృష్ణుండు సత్రాజిత్తునకుం బరలోకక్రియలు నడపుటయు, శమంతకమణిం దాచిన వాఁడయి యక్రూరుండు భయంబున ద్వారకానగరంబు విడిచిపోయిన నతని లేమి ననావృష్టి యైనం గృష్ణుం డక్రూరుని మరల రప్పించుటయు, దామోదరుం డింద్రప్రస్థపురంబున కరుగుటయు, నం దర్జున సమేతుం డయి మృగయావినోదార్థం బరణ్యంబునకుం జని, కాళిందిం గొనివచ్చుటయు, ఖాండవ దహనంబును, నగ్నిపురుషుం డర్జునునకు నక్షయతూణీర గాండీవ కవచ రథ

రధ్యంబుల నిచ్చుటయు, మయుండు ధర్మరాజునకు సభ గావించి
 యిచ్చుటయు, నగధరుండు మరలి నిజనగరంబున కరుగుదెంచి కాళిందిని
 వివాహంబగుటయు, మిత్రవిందా నాగ్నజితీ భద్రా మద్ర రాజకన్యలం గ్రమంబునఁ
 గరగ్రహణం బగుటయు, నరకాసుర యుద్ధంబును, దధ్యహంబున నున్న
 రాజకన్యకలం బదాఱువేలం దెచ్చుటయు, స్వర్గగమనంబును, నదితికిం
 గుండలంబు లిచ్చు టయుఁ, బారిజాతాపహరణంబును, బదాఱువేల రాజకన్యలం
 బరిణయం బగుటయు, రుక్మిణీదేవి విప్రలంభంబును, రుక్మిణీ స్తోత్రంబును,
 గృష్ణకుమారోత్పత్తియుఁ, దధురు జనసంఖ్యయుఁ, బ్రద్యుమ్న వివాహంబును,
 ననిరుద్ధు జన్మంబును, దద్వివాహార్థంబు కుండిననగరంబునకుం జనుటయు,
 రుక్మి బలభద్రుల జూదంబును, రుక్మి వధయు, నుషాకన్య యనిరుద్ధుని
 స్వప్నంబునం గని మోహించుటయుఁ, ద న్నిమిత్తంబునఁ, జిత్రరేఖ సకలదేశ
 రాజులఁ బటంబున లిఖించి చూపి యనిరుద్ధునిఁ దెచ్చుటయు, బాణాసుర
 యుద్ధంబును, నృగోపాఖ్యానంబును, బలభద్రుని ఘోష యాత్రయుఁ, గాళింది
 భేదనంబును, గృష్ణుండు పౌండ్రక వాసుదేవ కాశీరాజుల వధించుటయుఁ,
 గాశీరాజపుత్రుం డయిన సుదక్షిణుం డభిచారహోమంబు గావించి కృత్యం బడసి
 కృష్ణపాలికిం బుత్రైచిన సుదర్శనంబుచేతఁ గృత్యను సుదక్షిణ సహితం బుగాఁ
 గాశీపురంబును భస్మంబు సేయుటయు, బలరాముండు రైవతనగరంబు నందు
 ద్వివిదుండను వనచరుని వధియించుటయు, సాంబుండు దుర్యోధనుకూఠు
 రగు లక్షణ నెత్తికొనివచ్చినఁ గౌరవు లతనిం గొనిపోయి చెఱఁబెట్టుటయుఁ,
 దద్యుత్తాంతం బంతయు నారదువలన విని బలభద్రుండు నాగనగరంబునకుఁ
 జనుటయుఁ, గౌరవు లాడిన యగౌరవవచనంబులకు బలరాముండు కోపించి
 హస్తినాపురంబును గంగం బడఁద్రోయ గమకించుటయుఁ, గౌరవులు భయంబున
 నంగనాయుక్తంబుగా సాంబునిం దెచ్చియి చ్చుటయు, బలభద్రుండు
 ద్వారకానగరంబునకు వచ్చుటయు, నారదుండు హరి పదాఱువేల కన్యకల

నొకముహూర్తంబున నంద టకన్ని రూపులై వివాహంబయ్యె నని విని
 తత్ప్రభావంబు దెలియంగోరి యరుగుదెంచుటయుఁ, దన్మాహాత్మ్యంబు సూచి
 మరలి చనుటయు, జరాసంధునిచేత బద్ధు లైన రాజులు కృష్ణు పాలికి దూతం
 బుత్తెంచుటయు, నారదాగమనంబును, బాండవుల ప్రశంసయును, నుద్ధవ
 కార్యబోధంబును, నింద్రప్రస్థాగమనంబును, ధర్మరాజు రాజసూయారంభంబును,
 దిగ్విజయంబును, జరాసంధ వధయును, రాజ బంధమోక్షణంబును,
 రాజసూయంబు నెఱవేర్చుటయును, శిశుపాల వధయును, నవభృథంబును,
 రాజసూయ వైభవదర్శనాసహమాన మానసుం డయి సుయోధనుండు
 మయనిర్మిత సభామధ్యంబునం గట్టిన పుట్టంబులు దడియం ద్రెళ్ళుటయుఁ,
 దన్నిమిత్తపరిభవంబు నొంది రారాజు నిజపురి కరుగుటయుఁ, గృష్ణుండు
 ధర్మరాజు ప్రార్థితుం డయి యాదవుల నిలిపి కొన్ని నెలలు ఖాండవప్రస్థంబున
 వసించుటయు, సాళువుండు దపంబు సేసి హరుని మెప్పించి సౌభకాఖ్యం బగు
 విమానంబు వడసి నిజసైన్య సమేతుండై ద్వారకానగరంబు నిరోధించుటయు,
 యాదవ సాళ్య యుద్ధంబును, గృష్ణుండు మరలి చనుదెంచి సాల్వుం
 బరిమార్చుటయును, దంతవక్త వధయును, విదూరథ మరణంబును, గృష్ణుండు
 యాదవ బల సమేతుండై క్రమృత నిజపురంబునకుం జనుటయును, గౌరవ
 పాండవులకు యుద్ధం బగునని బలదేవుండు తీర్థయాత్ర సనుటయు, నందు
 జాహ్నువీప్రముఖ నదులం గృతస్నానం డయి వైమిశారణ్యంబు నకుం
 జనుటయు, నచ్చటి మునులు పూజింపం బూజితుం డయి తత్సమీపంబున
 నున్నతాసనంబున నుండి సూతుండు దన్నుం గని లేవకున్న నలిగి రాముండు
 గుశాగ్రంబున నతని వధించుటయు, బ్రహ్మహత్యా దోషంబు గలిగె నని మునులు
 వలికిన సూతుం బునర్జీవితుం జేయుటయు, నమ్మునులకుం బ్రియంబుగాఁ
 గామపాలుం డిల్వల సుతుండగు పల్వలుం బరిమార్చుటయు, వారిచేత
 ననుమతుం డయి హలధరుండు దత్సమీప తీర్థంబుల స్నాతుం డయి గంగా

సాగర సంగమంబునకుం జనుటయు, మహేంద్రనగ ప్రవేశంబును, బరశురామ దర్శనంబును, సప్త గోదావరిం గ్రుంకుటయు, మఱియు మధ్యదేశంబునంగల తీర్థంబులాడి శ్రీశైల వేంకటాచలంబులు దర్శించుటయు, వృషభాద్రి హరి క్షేత్ర సేతుబంధ రామేశ్వరములం గని తామ్రపర్ణీ తీర్థంబు లాడుటయు, గోదానంబు లొనరించి మలయగిరి యందు నగస్తునిం గనుటయు, సముద్రకన్యా దుర్గాదేవుల నుపాసించుటయు, నందు బ్రాహ్మణజనంబువలనం బాండవ ధార్తరాష్ట్ర భండనంబున సకల రాజలోకంబును మృతి నొంది రని వినుటయు, వాయునందన సుయోధనులు గదా యుద్ధసన్నద్ధు లగుట విని వారిని వారించుటకై, రౌహిణీయుం డందుల కరుగుటయు, నచట వారిచేతం బూజితుండయి వారిని వారింప లేక మగిడి ద్వారక కరుగుటయు, గొన్ని వాసరంబులకు మరల నైమిశారణ్యంబునకుం బోయి యచట యజ్ఞంబు సేసి రేవతియుం దానును నవభృథంబాడి నిజపురంబున కేతెంచుటయు, గుచేలోపాఖ్యానంబును, సూర్యోపరాగంబునం గృష్ణుడు రామునితో జేరి పురరక్షణంబునకు, బ్రద్యుమ్నాది కుమారుల నిలిపి పోడశసహస్రాంగనా పరివృతుండయి యక్రూర వసుదేవోగ్రసేనాది యాదవ వీరులు దోడరా శమంతపంచక తీర్థంబున కరిగి కృతస్నానండుయి వసియించి యుండుటయు, బాండవకౌరవాది సకల రాజలోకంబును దత్తీర్థంబునకు వచ్చుటయు, గుంతీదేవి దుఃఖంబును, నందయశోదా సహితు లైన గోపగోపి జనంబులు చనుదెంచుటయు, గుశలప్రశ్నాది సంభాషణంబులును, మద్రకన్యా ద్రౌపదీ సంభాషణంబును, దదనంతరంబ సకల రాజలోకంబును శమంతపంచకతీర్థంబున స్నాతులై రామకృష్ణాది యాదవ వీరుల నామంత్రణంబు చేసి నిజ దేశంబులకు, బోవుటయు, గృష్ణుని దర్శించుటకు మునీంద్రు లేతెంచుటయు, వారి యనుమతిని వసుదేవుండు యాగంబు నెరవేర్చుటయు, నంద యశోదాది గోపికానివహంబుల నిజపురంబున కనిచి యుగ్రసేనాది యాదవవీరులు

దానును మాధవుండు నిజపురప్రవేశంబు సేయుటయుఁ, దొల్లి కంసునిచేత
హతులై బలిపురంబున నున్న దేవకీదేవి సుతుల రామకృష్ణులు
యోగమాయాబలంబునఁ దెచ్చి యామె కిచ్చుటయు, నర్జునుండు సుభద్రను
వివాహంబగుటయుఁ, గృష్ణుండు మిథిలానగరంబున కరుగుటయు, శ్రుతదేవ
జనకుల చరిత్రంబును, వారలతో బ్రాహ్మణ ప్రశంస సేయుటయు, శ్రుతిగీతలును,
హరిహరబ్రహ్మల తారతమ్య చరిత్రంబును, గుశస్థలి నుండు బ్రాహ్మణుని
చరిత్రంబును, నతని తనయులు పరలోకంబునకుం బోయినఁ గృష్ణార్జునులు
తమ యోగబలంబున వారిం దెచ్చి యవ్యిప్రున కిచ్చుటయుఁ గృష్ణుం డర్జునుని
వీడ్కొని ద్వారక కరుగుటయు, నందు మాధవుం డయ్యై ప్రదేశంబుల సకల భార్యా
పరివృతుండయి విహరించుటయు, యాదవ వృష్ణి భోజాంధక వంశ చరిత్రంబును
నను కథలు గల దశమస్కంధంబు నందు నుత్తరభాగము.